

Regeringens proposition

1999/2000:23

Redovisning och aktiekapital i euro

Prop.
1999/2000:23

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 11 november 1999

Göran Persson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag skall kunna välja att ha sin redovisning i euro i stället för i svenska kronor. Detsamma skall gälla för utländska företags filialer i Sverige. Enligt förslaget måste samma redovisningsvaluta användas i alla led av redovisningen.

Regeringen föreslår vidare särskilda regler om hur byte av redovisningsvaluta skall gå till. Enligt förslaget skall bytet ske genom ändring av bolagsordning eller motsvarande stadgar och få verkan från ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet. Därvid skall balansräkningen för det utgående räkenskapsåret räknas om enligt den kurs mellan euro och svenska kronor som Europeiska centralbanken fastställer på balansdagen.

Särskilda regler föreslås för byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Regeringen föreslår vidare att i aktiebolag som har sin redovisning i euro skall aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp vara bestämda i euro.

Förslagen grundas på principen att också företag som har valt att ha sin redovisning i euro skall avge skattedeklarationer m.m. i svenska kronor. I propositionen anges därför särskilda omräkningsmodeller som skall tillämpas vid beskattningen när eurobeloppen i redovisningen räknas om till kronor. Detta innebär att staten tar på sig en valutakursrisk. Regeringen bedömer att omräkningsmodellen inte kan missbrukas så att staten systematiskt förlorar på den. Om detta ändå skulle visa sig vara fallet, kommer regeringen att föreslå åtgärder.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 mars 2000. Möjligheten till redovisning i euro föreslås stå öppen från och med det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av år 2000.

I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att, efter kompletterande utredningsarbete, återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning, som ger svenska företag möjlighet att redovisa även i vissa andra utländska valutor. Arbetet skall bedrivas med inriktning på ett ikraftträdande den 1 januari 2001.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	8
2	Lagtext.....	9
2.1	Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:000)...	9
2.2	Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).....	11
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.....	17
2.4	Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554).....	21
2.5	Förslag till lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.....	23
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.....	26
2.7	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	29
2.8	Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617).....	34
2.9	Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619).....	35
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse.....	38
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet.....	40
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag	43
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	45
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	48
2.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	51
2.16	Förslag till lag om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.	56
2.17	Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624).....	60
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam.....	61
2.19	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter	62
2.20	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter	63
2.21	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.	64

2.22	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	65
2.23	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.....	66
2.24	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	67
2.25	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).....	69
3	Ärendet och dess beredning.....	71
4	Den europeiska valutaunionen.....	72
5	Redovisning i euro.....	72
5.1	Gällande svensk rätt.....	72
5.1.1	Redovisningens syften.....	72
5.1.2	Lagregler om redovisning.....	73
5.1.3	Redovisningsvaluta vid löpande bokföring och upprättande av årsbokslut enligt bokföringslagen och jordbruksbokföringslagen.....	74
5.1.4	Redovisningsvaluta i års- och koncernredovisningarna.....	75
5.2	Vissa utländska rättsordningar.....	75
5.3	Bör svenska företag ges rätt att ha sin redovisning i euro?.....	76
5.4	Redovisning i annan utländsk valuta än euro.....	82
5.5	Samma valuta i alla led av redovisningen.....	83
5.6	Byte av redovisningsvaluta.....	88
5.7	Särskilt om redovisning i euro i nybildade aktiebolag och ekonomiska föreningar.....	92
5.8	Gemensam redovisningsvaluta i koncerner?.....	93
5.9	Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta....	94
5.10	Särskilt om fusion mellan företag med olika redovisningsvalutor.....	94
6	Aktiekapital i euro.....	96
6.1	Aktiekapitalsvaluta.....	96
6.2	Lägsta tillåtna aktiekapital.....	98
6.3	Byte av aktiekapitalsvaluta.....	100
6.4	Andra aktiebolagsrättsliga frågor.....	104
7	Särskilda frågor kring användandet av euro i ekonomiska föreningar.....	107
7.1	Några skillnader mellan aktiebolag och ekonomiska föreningar.....	107
7.2	Insatsvaluta.....	107
7.2.1	Medlemsinsatser.....	108
7.2.2	Förlagsinsatser.....	109
8	Finansiella företag.....	113
8.1	Förutsättningar för att finansiella företag skall få byta redovisningsvaluta.....	113

8.1.1	Allmänna förutsättningar för redovisning i euro och byte av redovisningsvaluta	113
8.1.2	Särskilda förutsättningar för försäkringsbolag	121
8.1.3	Byte av redovisningsvaluta i understödsföreningar.....	125
8.2	Frågor om behandling av vissa balansposter.....	128
8.2.1	Omräkning av tillgångar och skulder i annan valuta än redovisningsvalutan	128
8.2.2	Medlems- och förlagsinsatser i medlemsbanker	130
8.2.3	Grund- och garantifond i sparbanker	130
8.2.4	Garantikapital och vissa anspråk i ömsesidiga försäkringsbolag.....	132
8.2.5	Konsolideringsfonden i livförsäkringsbolag	135
8.3	Kapitalbuffert- och riskhanteringsfrågor.....	136
8.3.1	Kapitalkrav och kapitalbas i kreditinstitut och värdepappersbolag	136
8.3.2	Krav på minsta bundet eget kapital och kapitalbas i kreditinstitut och värdepappersbolag	139
8.3.3	Garantibelopp och solvensmarginal i försäkringsbolag.....	141
8.3.4	Valutamatchnings- och andra placeringsfrågor i försäkringsbolag.....	144
8.4	Rapportering till Riksbanken och Finansinspektionen....	146
8.5	Vissa insiderfrågor	147
9	Hanteringen av skatter, avgifter och statistik.....	149
9.1	Omräkning för skatteändamål	149
9.1.1	Schabloniserad omräkning eller dubblerad bokföring.....	149
9.1.2	Principerna för omräkning	153
9.1.3	Problem med omräkningsmodellen	160
9.1.4	Fastställande av omräkningskurser	163
9.1.5	Behov av lagstiftning	164
9.2	Företagsbeskattning	164
9.2.1	Felaktig värdering av balansposter.....	165
9.2.2	Avskrivning på inventarier.....	167
9.2.3	Periodiseringsfond	169
9.2.4	Fastigheter och värdepapper	171
9.2.5	Fordringar och skulder i utländsk valuta.....	173
9.2.6	Avdrag för måltid i samband med representation.....	173
9.2.7	Koncernbeskattning	175
9.3	Mervärdesskatt	179
9.3.1	Nuvarande ordning	179
9.3.2	Fakturans innehåll.....	181
9.3.3	Den periodiska sammanställningen	184
9.3.4	EU-avgiften.....	185

9.3.5	Övriga lagstiftningsåtgärder.....	185
9.4	Reklamskatt.....	186
9.5	Skatteavdrag, arbetsgivaravgifter och kontrolluppgifter .	186
9.5.1	Nuvarande ordning	186
9.5.2	Särskild löneredovisning för företag som har sin redovisning i euro.....	187
9.5.3	Särskilda bestämmelser när ersättning för arbete betalas ut i utländsk valuta.....	189
9.5.4	Utdelning i utländsk valuta	192
9.6	Konsekvenser för den ekonomiska statistiken	193
10	Makroekonomiska konsekvenser.....	199
11	Ekonomiska effekter på företagens incitament till investeringar och finansiering	204
11.1	Effekter i en sluten ekonomi	205
11.2	Effekter i en liten öppen ekonomi.....	207
12	Statsfinansiella effekter.....	209
12.1	Effekter på bolagsskatteintäkterna	209
12.2	Effekter på mervärdesskatteintäkterna	211
12.3	Effekter på punktskatter	213
12.4	Sammanfattning	213
12.5	Övriga ekonomiska effekter för det allmänna.....	213
13	Ikraftträdande.....	215
14	Författningskommentar.....	216
14.1	Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen (1999:000).....	216
14.2	Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).....	218
14.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.....	225
14.4	Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554).....	226
14.5	Förslaget till lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag	228
14.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.....	237
14.7	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	238
14.8	Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617).....	239
14.9	Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619).....	239
14.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse.....	240
14.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet.....	241

14.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag	243
14.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	244
14.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	245
14.15	Förslaget till lag om ändring i lagen om medlemsbanker (1995:1570).....	247
14.16	Förslaget till lag om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.	248
14.17	Förslaget till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624).....	250
14.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam.....	250
14.19	Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter	250
14.20	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter	251
14.21	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.....	251
14.22	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	251
14.23	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	252
14.24	Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	252
14.25	Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).....	254
Bilaga 1	Sammanfattning av slutbetänkandet (SOU 1998:136)	255
Bilaga 2	Författningsförslagen i slutbetänkandet (SOU 1998:136) ...	264
Bilaga 3	Remissinstanser som yttrat sig över slutbetänkandet Redovisning och aktiekapital i euro.....	306
Bilaga 4	SCB:s undersökning av företagens behov av redovisning i euro	306
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	309
Bilaga 6	Lagrådets yttrande 1999-10-29	371
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 november 1999	377
	Rättsdatablad.....	378

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i bokföringslagen (1999:000),
2. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
3. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
4. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
5. lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag,
6. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
7. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
8. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
9. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
10. lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
11. lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet,
12. lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag,
13. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
14. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag,
15. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
16. lag om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.,
17. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
18. lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam,
19. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
20. lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter,
21. lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.,
22. lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,
23. lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.,
24. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
25. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om bokföringslagen (1999:000) dels att 6 kap. 6 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 6 §, samt närmast före 4 kap. 6 § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130 Föreslagen lydelse

4 kap.

Redovisningsvaluta

6 §

Affärshändelserna skall kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta. Redovisningsvalutan skall vara svenska kronor. I aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får dock redovisningsvalutan i stället vara euro.

Byte av redovisningsvaluta får ske endast vid ingången av ett nytt räkenskapsår. Bestämmelser om omräkning i samband med byte av redovisningsvaluta finns i årsredovisningslagen (1995:1554).

Har företaget bytt redovisningsvaluta, får ett nytt byte göras endast om skattemyndigheten tillåter det. Tillstånd får vägras endast om det finns anledning anta att bytet har ett otillbörligt syfte.

Trots bestämmelserna i första- tredje styckena får en filial i annat land ha sin redovisning i en valuta som i det landet godtas som redovisningsvaluta.

6 kap.**6 §**

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder skall anges.

För poster i balansräkningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *utländsk valuta* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *svenska kronor*.

För poster i balansräkningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *redovisningsvalutan*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

2. Försäkringsbolag som avses i punkt 2 eller 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1999:600) om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713) får, trots bestämmelsen i 4 kap. 6 § första stycket tredje meningen, inte ha euro som redovisningsvaluta.

2.2 Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385)¹ dels att 1 kap. 3 §, 2 kap. 4 §, 3 kap. 4 §, 9 kap. 35 §, 13 kap. 4 a §, 14 kap. 1 och 22 §§ samt 17 kap. 1 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 kap. 35 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §²

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital som uppgår till minst 100 000 kr i privata aktiebolag och till minst 500 000 kr i publika aktiebolag.

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000) framgår att redovisningsvalutan får vara antingen svenska kronor eller euro.

Om aktiekapitalet är bestämt i kronor, skall det i ett privat aktiebolag uppgå till minst 100 000 kr och i ett publikt aktiebolag till minst 500 000 kr.

Om aktiekapitalet är bestämt i euro och har varit bestämt i euro sedan bolaget bildades, skall det uppgå till minst det belopp i euro som enligt den av Europeiska centralbanken då fastställda växelkursen motsvarade 100 000 kr eller, i fråga om publika aktiebolag, 500 000 kr. Har aktiekapitalet tidigare varit bestämt i kronor, skall det uppgå till minst det belopp i euro som vid bytet av redovisningsvaluta motsvarade 100 000 kr respektive 500 000 kr.

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

En akties nominella belopp skall vara bestämt i samma valuta som aktiekapitalet.

¹ Lagen omtryckt 1993:150.

² Senaste lydelse 1994:802.

2 kap.4 §³

Bolagsordningen skall ange

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art,
4. aktiekapitalet eller, om detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet ej får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
5. aktiernas nominella belopp,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt styrelsesuppleanter, om sådana skall finnas, samt tiden för styrelseledamots uppdrag,
7. sättet för sammankallande av bolagsstämma,
8. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
9. vilken tid bolagets räkenskapsår skall omfatta.

I fråga om publika aktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om bolaget skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i bolagsordningen. I så fall skall det i bolagsordningen också anges att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i euro.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 4 och 5 anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

3 kap.

4 §

Aktiebrev skall ställas till viss man. Det får utlämnas endast till aktieägare som är införd i aktieboken och först när full betalning erlagts för den eller de aktier brevet lyder på. Vidare fordras

1. att bolaget registrerats, om aktien tecknats vid bolagets bildande,
2. att nyemission eller fondemission registrerats, om aktien tillkommit på grund av emissionen, eller
3. att registrering skett enligt 5 kap. 14 §, om aktien tillkommit på grund av utbyte eller nyteckning enligt 5 kap.

³ Senaste lydelse 1998:760.

Aktiebrev skall undertecknas av styrelsen eller enligt styrelsens fullmakt av bank. Namnteckning får återges genom tryckning eller på annat liknande sätt. Brevet skall ange bolagets firma, ordningsnummer på den eller de aktier varå brevet lyder, akties nominella belopp och dagen för utfärdandet. Kan när aktiebrev utges aktier av olika slag finnas enligt bolagsordningen, skall aktieslaget anges i brevet. Om bolagsordningen innehåller förbehåll enligt 1 § fjärde stycket, 3 §, 8 § eller 6 kap. 8 §, skall tydlig uppgift därom intagas i brev på aktie som avses med förbehållet. Uppgiften kan ges i förkortad form. Förkortningsformer fastställs av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

När utbetalning görs vid inlösning av aktie eller minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Påskrift skall även göras så snart det kan ske när *utan återbetalning aktie indragits eller nominella beloppet ändrats*.

När utbetalning görs vid inlösning av aktie eller minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Påskrift skall även göras så snart det kan ske när *aktie dragits in utan återbetalning. En påskrift skall också göras när det nominella beloppet har ändrats, dock inte när ändringen görs på grund av beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare*.

Aktiebrev, som i samband med dödning eller vid utbyte utges i stället för annat, skall innehålla uppgift därom. Utbytes aktiebrev mot ett eller flera andra aktiebrev skall det äldre aktiebrevet jämte därtill hörande kupongark makuleras på betryggande sätt.

Emissionsbevis samt skuldebrev och optionsbevis, som avses i 5 kap., skall undertecknas på sätt som anges i andra stycket.

9 kap. 35 §⁴

Ett beslut om ändring av bolagsordningen skall genast anmälas för registrering och får, utom i fall som avses i 18 kap. 6 §, inte verkställas förrän registrering har skett.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i bolagsordningen som avses i 2 kap. 4 § fjärde stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock ändringen av bolagsordningen sakna verkan.

⁴ Senaste lydelse 1998:760.

Har registreringsmyndigheten registrerat ett beslut om ändring av bolagsordningen av innebörd att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare, skall myndigheten vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår.

Styrelsen skall senast till första ordinarie bolagstämma efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar av bolagsordningen avseende aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp.

13 kap.

4 a §⁵

Registreringsmyndigheten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

1. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

2. bolaget inte på föreskrivet sätt till registret har anmält sådan behörig styrelse, verkställande direktör eller revisor som skall finnas enligt denna lag, *eller*

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) inom elva månader från räkenskapsårets utgång, *eller*

4. bolaget efter beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i kronor i stället för i euro har ett registrerat aktiekapital eller minikapital som inte står i över-

⁵ Senaste lydelse 1995:1555.

ensstämmelse med 1 kap. 3 § andra stycket och bolaget inte inom sex månader från det att beslutet fick verkan har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet och om ändring i bolagsordningen för registrering.

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten och avgift som påförts enligt 6 a § har betalats.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör, aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

14 kap.

1 §⁶

Ett aktiebolags samtliga tillgångar och skulder kan övertas av ett annat aktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det överlåtande bolaget i form av aktier i det övertagande bolaget varvid det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation (fusion). Som fusionsvederlag får också lämnas pengar.

Fusion kan ske

1. mellan det övertagande bolaget på ena sidan och ett eller flera överlåtande bolag på den andra (absorption), eller
2. mellan två eller flera överlåtande bolag genom att de bildar ett nytt, övertagande bolag (kombination).

Fusion får ske endast om bolagen har samma redovisningsvaluta.

22 §⁷

Om ett moderbolag äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan bolagens styrelser, fatta beslut om att dotterbolaget skall gå upp i moderbolaget. De skall därvid upprätta en fusionsplan. Planen skall för vart och ett av bolagen ange

1. firma, bolagskategori, organisationsnummer och den ort där styrelsen skall ha sitt säte,
2. den planerade tidpunkten för dotterbolagets upplösning,
3. vilka rättigheter i moderbolaget som skall tillkomma innehavare av skuldebrev och andra värdepapper med särskilda rättigheter i dotterbolaget eller vilka åtgärder som i övrigt skall vidtas till förmån för de nämnda innehavarna,
4. arvode och annan särskild förmån som med anledning av fusionen skall lämnas till en styrelseledamot, en verkställande direktör eller en revisor.

⁶ Senaste lydelse 1998:1501.

⁷ Senaste lydelse 1994:1396.

I fusionsplanen skall det lämnas en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömning av fusionens lämplighet för bolagen.

Fusion får ske endast om bolagen har samma redovisningsvaluta.

17 kap.

1 §⁸

Ett beslut om att ett privat aktiebolag skall bli publikt fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 9 kap. om beslut om ändring av bolagsordningen.

Om stämman hålls senare än sex månader efter utgången av det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning och revisionsberättelse har avgivits, skall det på stämman läggas fram uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 och 4 §§ årsredovisningslagen (1995:1554) eller, i förekommande fall, 9 kap. 3 § 3 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Uppgifterna skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast tre månader före dagen för bolagsstämman.

Beslutet får registreras endast om

1. bolagets registrerade aktiekapital uppgår till minst 500 000 kr,	1. bolagets registrerade aktiekapital uppgår till minst <i>det belopp som anges i 1 kap. 3 § andra eller tredje stycket i fråga om publikt aktiebolag.</i>
2. yttrande företes från en auktoriserad eller godkänd revisor av vilket framgår att bolagets eget kapital uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet, och	
3. bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 16 kap. 1 § om publikt aktiebolags firma.	

Ett privat aktiebolag skall anses ha blivit publikt, när bolagsordningen uppfyller de bestämmelser som gäller för publika aktiebolag och beslutet om övergång till publikt aktiebolag har blivit registrerat.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

⁸ Senaste lydelse 1995:1555.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 §, 7 kap. 14 § och 12 kap. 1, 3 och 8 §§ lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 2 §⁹

Föreningens stadgar skall ange

1. föreningens firma,
2. den ort i Sverige där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
3. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
4. den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen, hur insatserna skall fullgöras samt i vad mån en medlem får delta i föreningen med insats utöver vad han är skyldig att delta med,
5. för det fall att regelbundna eller på särskilt beslut om uttaxering beroende avgifter till föreningen skall förekomma, avgifternas belopp eller de högsta belopp till vilka de får bestämmas,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, tiden för deras uppdrag samt, om någon av dem skall utses på annat sätt än som anges i denna lag, hur det i så fall skall ske,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,
8. inom vilken tid och hur föreningsstämma skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall bringas till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,
9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
10. vilken tid föreningens räkenskapsår skall omfatta,
11. grunderna för fördelning av föreningens vinst samt hur man skall förfara med föreningens behållna tillgångar när föreningen upplöses, samt
12. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insats-emission som avses i 10 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha euro som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000), skall detta anges i stadgarna. I så fall skall det i stadgarna också anges att den

⁹ Senaste lydelse 1997:914.

insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i euro.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgift som avses i första stycket 4 om insatsbelopp anstå till den första ordinarie föreningsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

7 kap.

14 §

Beslut att ändra stadgarna fattas av föreningsstämman. Beslutet är giltigt, om samtliga röstberättigade i föreningen har förenat sig om det. Beslutet är även giltigt, om det har fattats på två på varandra följande stämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande eller den större majoritet som krävs enligt 15 §.

Har i stadgarna tagits in ytterligare villkor för ändring av stadgarna, gäller det villkoret.

Om enligt en föreskrift i stadgarna en viss bestämmelse inte får ändras utan regeringens tillstånd, får inte heller en sådan föreskrift ändras utan regeringens tillstånd, om föreskriften har tagits in i stadgarna på grund av lag eller annan författning eller efter regeringens medgivande.

Ett beslut om ändring av stadgarna skall genast anmälas för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registreringen har skett.

Beslut som innebär nedsättning av medlemsinsatsernas belopp eller annan lindring av medlemmarnas insatsskyldighet enligt stadgarna får inte verkställas förrän ett år har förflutit efter registreringen.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 2 kap. 2 § tredje stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock ändringen av stadgarna sakna verkan.

Styrelsen skall senast till första ordinarie föreningsstämma efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar av stadgarna avseende den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen.

12 kap.**1 §**

Genom ett avtal om fusion kan en ekonomisk förening (den överlåtande föreningen) gå upp i en annan ekonomisk förening (den övertagande föreningen). En sådan fusion innebär att medlemmarna i den överlåtande föreningen blir medlemmar i den övertagande föreningen, att den överlåtande föreningen upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av den övertagande föreningen. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av föreningsstämman i den överlåtande föreningen.

Fusion kan ske, trots att den överlåtande föreningen har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd till fusionen enligt 6 § har registrerats.

Fusion får ske endast om föreningarna har samma redovisningsvaluta.

3 §

Genom ett avtal om fusion kan två eller flera föreningar (de överlåtande föreningarna) förenas genom att bilda en ny förening (den övertagande föreningen). En sådan fusion innebär att medlemmarna i de överlåtande föreningarna blir medlemmar i den nya föreningen, att de överlåtande föreningarna upplöses utan likvidation samt att deras tillgångar och skulder övertas av den nya föreningen. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av föreningsstämman i varje överlåtande förening. Bestämmelserna i 1 § andra stycket skall därvid tillämpas.

Fusion får ske endast om föreningarna har samma redovisningsvaluta.

De handlingar som anges i 2 § första stycket 1 – 4 och andra stycket 1–3 skall upprättas för varje överlåtande förening. De skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, föreningsmedlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i respektive överlåtande förening under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas. Handlingarna skall genast sändas till sådan röstberättigad, medlem eller innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämmorna.

Fusionsavtalet skall innehålla ett förslag till stadgar för den nya föreningen och ange hur styrelse och revisorer skall utses. Om de överlåtande föreningarna godkänner fusionsavtalet, skall de samtidigt i enlighet med fusionsavtalets bestämmelser utse styrelse och revisorer i den nya föreningen.

8 §

Om en ekonomisk förening äger samtliga aktier i ett dotteraktiebolag, kan föreningens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att bolaget skall gå upp i föreningen. Bolagets styrelse skall anmäla avtalet för registrering hos bolagets registreringsmyndighet.

*Fusion får ske endast om
föreningen och bolaget har samma
redovisningsvaluta.*

I fråga om det fortsatta fusionsförfarandet tillämpas 6 § samt 7 § första stycket, andra stycket första och tredje meningarna samt tredje stycket. Vad som sägs där om överlåtande förening skall i stället gälla bolaget.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.4 Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen
(1995:1554)

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om årsredovisningslagen (1995:1554)
dels att 2 kap. 6 §, 4 kap. 13 §, 5 kap. 2 § och 7 kap. 7 § samt rubriken
närmast före 4 kap. 13 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 16 §, samt
närmast före 4 kap. 16 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Beloppen i årsredovisningen
skall anges i *svenska kronor*.
Beloppen får dessutom anges i
annan valuta enligt omräknings-
kursen på dagen för räkenskaps-
årets utgång (balansdagen). I så
fall skall upplysning om omräk-
ningskursen lämnas i en not.

Beloppen i årsredovisningen
skall anges i *företagets redovis-
ningsvaluta enligt 4 kap. 6 §
bokföringslagen (1999:000)*. Be-
loppen får dessutom anges i annan
valuta enligt omräkningskursen på
dagen för räkenskapsårets utgång
(balansdagen). I så fall skall upp-
lysning om omräkningskursen
lämnas i en not.

*Vid byte av redovisningsvaluta
skall balansräkningen för det
gamla räkenskapsåret räknas om
till den nya redovisningsvalutan
enligt den växelkurs som har
fastställts av Europeiska cent-
ralbanken den sista svenska
bankdagen under räkenskapsåret.
Den omräknade balansräkningen
skall utgöra ingående balans för
det nya räkenskapsåret.*

4 kap.

*Omräkning av fordringar och
skulder i utländsk valuta*

*Omräkning av fordringar och
skulder*

13 §

Fordringar och skulder i
utländsk valuta får omräknas enligt
växelkursen på balansdagen, om
detta står i överensstämmelse med
2 kap. 2 och 3 §§.

Fordringar och skulder i *annan
valuta än redovisningsvalutan* får
omräknas *till redovisningsvalutan*
enligt växelkursen på balansdagen,
om detta står i överensstämmelse
med 2 kap. 2 och 3 §§.

Omräkning av förlagsinsatser

16 §

Om en ekonomisk förening har förlagsinsatser i annan valuta än redovisningsvalutan, skall dessa räknas om enligt växelkursen på balansdagen.

Skillnaden mellan det omräknade beloppet och motsvarande belopp vid räkenskapsårets ingång, skall föras mot Balanserad vinst eller förlust.

5 kap.

2 §

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar eller skulder skall anges.

För poster i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *utländsk valuta* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *svenska kronor*.

För poster i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall *det* anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *redovisningsvalutan*.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130

Föreslagen lydelse

7 kap.

7 §

För koncernredovisningen tillämpas följande bestämmelser i 2 kap.:

4 § om andra grundläggande redovisningsprinciper,

5 § om språk och form,

6 § om valuta, och

7 § om undertecknande.

I koncernredovisningen skall beloppen anges i samma valuta som i moderföretagets årsredovisning.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

2.5 Förslag till lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för finansiella företag om byte av redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000). Lagen gäller dock inte när en filial byter valuta i sin redovisning i fall som avses i fjärde stycket nämnda paragraf.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

1. *försäkringsbolag*: försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag som omfattas av försäkringsrörelselagen (1982:713),
2. *understödsförening*: förening som avses i 1 kap. 1 § lagen (1972:262) om understödsföreningar,
3. *kreditinstitut*: bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank samt kreditmarknadsföretag enligt 1 kap 1 § första stycket 2 lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet,
4. *finansiellt företag*: de företag som anges i punkterna 1–3 samt
 - a) värdepappersbolag enligt 1 kap. 2 § 2 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
 - b) fondbolag enligt 1 § första stycket 3 lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,
 - c) börs enligt 1 kap. 4 § 1 lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet,
 - d) auktoriserad marknadsplats enligt 1 kap. 4 § 3 lagen om börs- och clearingverksamhet,
 - e) clearingorganisation enligt 1 kap. 4 § 5 lagen om börs- och clearingverksamhet och
 - f) central värdepappersförvarare enligt 1 kap. 3 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument,
5. *finansiell företagsgrupp*: grupp av företag som avses i 6 kap. 1 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag eller annan grupp av företag på vilka, enligt föreskrift meddelad med stöd av 6 kap. 2 § samma lag, bestämmelserna om finansiell företagsgrupp skall tillämpas och
6. *koncern*: detsamma som i 1 kap. 5 och 6 §§ aktiebolagslagen (1975:1385), varvid vad som sägs om moderbolag tillämpas även på andra juridiska personer än aktiebolag.

3 § Med stadgar avses

1. bolagsordning i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag,
2. reglemente i en sparbank eller
3. stadgar i en medlemsbank, en understödsförening eller en ekonomisk förening.

Särskild redogörelse

4 § Ett finansiellt företag som avser att byta redovisningsvaluta skall upprätta en särskild redogörelse över konsekvenserna av bytet för företaget samt för den koncern och finansiella företagsgrupp som företaget ingår i. Ett försäkringsbolag eller en understödsförening skall även redogöra för konsekvenserna av bytet för försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av en försäkring.

Av redogörelsen skall det framgå vilka risker som är förenade med en redovisning i den nya valutan och de åtgärder som har vidtagits för att hantera dessa. Det skall också framgå om bytet är förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Ett fondbolag skall ge in redogörelsen till Finansinspektionen senast sex månader före ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan.

5 § En ändring av stadgarna som innebär byte av redovisningsvaluta får stadfästas eller godkännas endast om en redogörelse som avses i 4 § första stycket har upprättats.

Särskilda bestämmelser för kreditinstitut och värdepappersbolag

6 § Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt redovisningsvaluta, skall kapitalbasen, omräknad till den nya redovisningsvalutan, minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som gällde före bytet. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554).

Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt till en valuta som företaget tidigare haft sin redovisning i, skall dock kapitalbasen alltid minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som senast gällde vid redovisning i den valutan.

7 § Ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag, som har bytt till redovisning i euro, skall vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan ha ett bundet eget kapital som motsvarar minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten.

Särskilda bestämmelser för försäkringsbolag

8 § Ett försäkringsbolag som har bytt redovisningsvaluta, skall vid beräkning av premieindex eller skadeindex enligt 7 kap. 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) räkna om belopp och kostnader bestämda i den tidigare redovisningsvalutan till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Om motsvarande kurs vid beräkningstillfället ger en högre solvensmarginal, skall i stället den kursen användas.

Finansinspektionen får medge att ett försäkringsbolag, vid beräkning av premieindex eller skadeindex, i stället för vad som sägs i första stycket,

får räkna om belopp och kostnader till den nya redovisningsvalutan enligt samma principer som bolaget får tillämpa i årsredovisningen.

Bemyndiganden

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad en redogörelse enligt 4 § skall innehålla och
2. beräkning av premieindex eller skadeindex i försäkringsbolag som har fått tillstånd enligt 8 § andra stycket.

Överklagande

10 § Finansinspektionens beslut enligt 8 § andra stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att 11 och 37 §§ lagen (1972:262) om understödsföreningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11§¹⁰

Understödsförenings stadgar skall vara ägnade att trygga att föreningen kan fullgöra sina försäkringsutfästelser och skall samtidigt tillgodose medlemmarnas intresse av att kostnader och villkor för försäkringarna är skäligen med hänsyn till förmånernas art och omfattning och föreningens förhållanden. Även i övrigt skall stadgarna ha ett för verksamheten lämpligt innehåll.

Stadgarna skall ange

1. föreningens firma,
2. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
3. den ort inom riket, där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
4. de villkor som skall gälla för inträde i föreningen,
5. försäkringsförmånernas beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkning av förmånerna, tid och villkor för utbetalning av försäkringsbelopp samt i fråga om kapitalförsäkring högsta tillåtna försäkringsbelopp för en medlem,
6. de fasta avgifter, som skall erläggas till föreningen, eller grunderna för deras beräkning,
7. ordningen för beslut om särskild uttaxering och grunderna för dess verkställande, om sådan uttaxering skall få förekomma,
8. påföljden för försummelse att till föreningen erlägga fast avgift eller uttaxerat belopp,
9. om rätt till fribrev eller återköp skall föreligga samt, för sådant fall, villkoren för rätten och reglerna för beräkning av fribrevs- eller återköpsvärdena,
10. villkoren för belåning av försäkringsbrev hos föreningen, om sådan belåning skall få förekomma,
11. tider för verkställande av försäkringsteknisk utredning, om skyldighet föreligger att verkställa sådan utredning,
12. grunderna för fondbildning,
13. hur medel som ej behövs för löpande utgifter skall placeras och värdehandlingar skall förvaras,
14. hur medel som ej ingår i försäkringsfond skall användas samt, om återbäring skall förekomma, bestämmelser därom,
15. antalet styrelseledamöter och revisorer eller det högsta och lägsta antal till vilket de skall uppgå och, om för styrelseledamöter och revisorer skall finnas suppleanter, motsvarande uppgifter om dem, tiden för styrelseledamöters, revisors och suppleants uppdrag samt, om

¹⁰ Senaste lydelse 1987:1254.

styrelseledamot, revisor eller suppleant skall utses på annat än i denna lag angivet sätt, hur tillsättning skall ske,

16. i fall där fullmäktige skall finnas, hur de skall utses samt deras befogenhet och mandattid,

17. tid för ordinarie föreningsstämma,

18. det sätt på vilket kallelse till föreningsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom samt den tid före stämman då föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vara vidtagna,

19. hur vid föreningens upplösning skall förfaras med föreningens behållna tillgångar.

Bestämmelserna i andra stycket 15 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha euro som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen, skall detta anges i stadgarna.

37 §¹¹

Beslut om ändring av understödsförenings stadgar är giltigt endast om samtliga röstberättigade förenat sig om beslutet eller detta fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och biträtts av minst två tredjedelar av de röstande på den sist hållna stämman. Innebär beslutet, att ny grund för medlemskaps upphörande införes, och skall det gälla även dem som är medlemmar i föreningen när frågan avgöres, är beslutet dock giltigt endast om samtliga medlemmar biträtt det eller beslutet fattats på två på varandra följande ordinarie stämmor och biträtts av minst tre fjärdedelar av de röstande på den sist hållna stämman.

Om förening meddelar försäkringar enligt sådan allmän pensionsplan som avses i 4 § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., får styrelsen besluta om sådana ändringar av stadgarna som påkallas av ändringar i den för medlemmarna gällande pensionsplanen. Sådant beslut skall anmälas på den föreningsstämma som hålles närmast efter det att beslutet fattades.

Är för giltighet av beslut om stadgeändring ytterligare villkor bestämt i stadgarna, gäller även det.

Beslut om stadgeändring skall genom styrelsens försorg ofördröjligen underställas Finansinspektionen för godkännande genom anmälan för registrering och får ej verkställas innan registrering skett.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 11 § fjärde stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet

¹¹ Senaste lydelse 1992:1624.

vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock ändringen av stadgarna sakna verkan. Prop. 1999/2000:23

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.7 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen
(1982:713)

Prop. 1999/2000:23

Häriigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)¹²
dels att 1 kap. 6 §, 2 kap 5 §, 3 kap. 4 §, 9 kap. 17 § och 15 a kap. 1 §
skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 9 kap. 22 § och
20 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §¹³

I ett försäkringsbolag svarar aktieägarna eller delägarna inte
personligen för bolagets förpliktelser. I 7 § finns bestämmelser om
kapitaltillskott i form av uttaxering hos delägare.

Försäkringsaktiebolag är privat försäkringsaktiebolag eller publikt
försäkringsaktiebolag. Denna lag gäller för samtliga försäkrings-
aktiebolag, om inte annat föreskrivs.

Är *bolagets aktiekapital* fördelat
på flera aktier, skall dessa lyda på
lika belopp.

*Försäkringsaktiebolag skall ha
ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall
vara bestämt i bolagets redo-
visningsvaluta. Av 4 kap. 6 §
bokföringslagen (1999:000) fram-
går att redovisningsvalutan får
vara antingen svenska kronor eller
euro. Om aktiekapitalet är fördelat
på flera aktier, skall dessa lyda på
lika belopp.*

*En akties nominella belopp skall
vara bestämt i samma valuta som
aktiekapitalet.*

2 kap.

5 §¹⁴

Bolagsordningen skall ange
för samtliga försäkringsbolag

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, varvid det särskilt skall anges om
verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som mottagen åter-
försäkring,
4. om bolaget skall driva försäkringsrörelse utanför Europeiska ekono-
miska samarbetsområdet (EES),

¹² Lagen omtryckt 1995:1567.

¹³ Senaste lydelse 1999:600.

¹⁴ Senaste lydelse 1999:600.

5. antalet eller lägsta och högsta antalet av de styrelseledamöter, revisorer och eventuella styrelsesuppleanter, som får utses av bolagsstämman, samt tiden för styrelseledamöternas och revisorernas uppdrag,

6. sättet att sammankalla bolagsstämman,

7. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman,

8. de regler enligt vilka bolagsstämman får förfoga över bolagets vinst eller, i ett livförsäkringsbolag, på annat sätt täcka bolagets förlust,

för försäkringsaktiebolag

9. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,

10. aktiernas nominella belopp,

för ömsesidiga försäkringsbolag

11. den krets av försäkrade som i denna egenskap är delägare, om inte endast försäkringstagarna är delägare,

12. garantikapitalet,

13. regler för hur rösträtten skall utövas och hur beslut skall fattas på bolagsstämman, varvid särskilt skall anges om och i vilken utsträckning delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade samt i vilken utsträckning rösträtt skall tillkomma garanterna,

14. för vilka försäkringar, i vilka situationer, intill vilket belopp och i vilken ordning uttaxering kan ske hos delägarna i skadeförsäkringsbolag samt hur uttaxeringen skall genomföras,

15. antal och sammanlagt belopp av de försäkringar som skall vara tecknade innan bolaget kan anses bildat,

16. hur tillgångarna skall fördelas mellan delägarna vid bolagets upplösning,

17. i vilken ordning garanterna skall betala in det tecknade garantikapitalet samt

18. om och i vilken ordning vinst skall delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet skall återbetalas.

I fråga om publika försäkringsaktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Om försäkringsbolaget skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i bolagsordningen. Ett försäkringsaktiebolag skall i så fall i bolagsordningen också ange att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i euro.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 9 och 10 anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

3 kap.4 §¹⁵

Aktiebrev skall ställas till viss man. Det får lämnas ut endast till sådan aktieägare som är införd i aktieboken och först när den eller de aktier brevet lyder på har betalats. Vidare fordras

1. att försäkringsaktiebolaget har registrerats, om aktien har tecknats vid bolagets bildande, eller

2. att nyemissionen eller fondemissionen har registrerats, om aktien tillkommit på grund av emissionen, eller

3. att registrering har skett enligt 5 kap. 15 §, om aktien har tillkommit på grund av utbyte eller nyteckning enligt 5 kap.

Aktiebrevet skall undertecknas av styrelsen eller enligt styrelsens fullmakt av en bank. Namnteckningarna får återges genom tryckning eller på något annat liknande sätt. Brevet skall ange bolagets firma, ordningsnummer på den eller de aktier varpå brevet lyder, aktiens nominella belopp och dagen för utfärdandet. Kan, när aktiebrevet ges ut, aktier av olika slag finnas enligt bolagsordningen, skall aktieslaget anges i brevet. Om bolagsordningen innehåller förbehåll enligt 1 § fjärde stycket, 3 §, 8 § eller 6 kap. 8 §, skall detta tydligt anges i brevet på sådan aktie som avses med förbehållet. Uppgiften kan ges i förkortad form. Förkortningsformerna fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

När utbetalning görs vid inlösen av en aktie eller vid minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Har utan återbetalning en aktie dragits in *eller det nominella beloppet ändrats*, skall så snart som möjligt en påskrift om detta göras på aktiebrevet

När utbetalning görs vid inlösen av en aktie eller vid minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Har *en aktie dragits in utan återbetalning*, skall så snart som möjligt en påskrift om detta göras på aktiebrevet. *En påskrift skall också göras när det nominella beloppet har ändrats, dock inte när ändringen görs på grund av beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare.*

Ett aktiebrev, som i samband med dödning eller vid utbyte ges ut i stället för ett annat, skall innehålla uppgift om detta. Utbyts ett aktiebrev mot ett eller flera andra aktiebrev skall det äldre aktiebrevet och de därtill hörande kupongarken makuleras på ett betryggande sätt.

Emissionsbevis samt de skuldebrev och optionsbevis som avses i 5 kap. skall undertecknas på det sätt som anges i andra stycket.

¹⁵ Senaste lydelse 1999:600.

9 kap.

17 §

Beslut att ändra bolagsordningen skall genast anmälas för registrering sedan ändringen har stadfästs och får utom i de fall som avses i 20 kap. 6 § inte verkställas förrän registrering har skett.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i bolagsordningen som avses i 2 kap. 5 § tredje stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock ändringen av bolagsordningen sakna verkan.

22 §

Har ett försäkringsaktiebolag beslutat att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare, skall styrelsen senast till första ordinarie bolagsstämma efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar av bolagsordningen avseende aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp.

15 a kap.

1 §

Ett försäkringsaktiebolag eller ett annat aktiebolags samtliga tillgångar och skulder kan övertas av ett försäkringsaktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det överlåtande bolaget i form av aktier i det övertagande bolaget, varvid det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation (fusion). Som fusionsvederlag får också lämnas pengar.

Fusion kan ske

1. mellan det övertagande bolaget på ena sidan och ett eller flera överlåtande bolag på den andra (absorption), eller
2. mellan två eller flera överlåtande bolag genom att de bildar ett nytt, övertagande bolag (kombination).

Fusion får ske endast om bolagen har samma redovisningsvaluta.

20 kap.

6 a §

Har ett beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare regi-

strerats, skall Finansinspektionen vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.8 Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen
(1987:617)

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om bankrörelselagen (1987:617)¹⁶
dels att i 1 kap. 4 § ordet ”ecu” skall bytas mot ”euro”,
dels att 2 kap. 9 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
9 §¹⁷

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

En banks kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 9 kap. 4 § andra stycket denna lag, 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen (1987:619) eller 1 kap. 4 § andra eller tredje stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker krävdes när rörelsen påbörjades.

En banks kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 9 kap. 4 § andra stycket denna lag, 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen (1987:619) eller 1 kap. 4 § andra eller tredje stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker krävdes när rörelsen påbörjades. *För en bank som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.*

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

¹⁶ Lagen omtryckt 1996:1001.

¹⁷ Senaste lydelse 1998:1500.

2.9 Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 §, 4 kap. 15 § samt 7 kap. 1, 2 och 8 §§ sparbankslagen (1987:619)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 5 §

Reglementet skall ange

1. sparbankens firma,
2. sparbankens verksamhetsområde,
3. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
4. de rörelsegrenar som sparbanken avser att driva,
5. grundfondens belopp samt huruvida hela grundfonden eller del av denna skall betalas tillbaka med eller utan ränta,
6. antalet huvudmän,
7. den kommunala valkorporation som skall förrätta val av huvudmän och, där sådant val skall förrättas av flera korporationer, fördelningen av antalet mandat dem emellan, samt ordningen för att åstadkomma en successiv förnyelse av huvudmannakåren och det närmare förfarandet i övrigt vid huvudmannavalen,
8. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella ersättare, som skall utses av sparbanksstämman, samt tiden för deras uppdrag,
9. sättet att sammankalla sparbanksstämman, samt
10. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman.

Om banken skall ha euro som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000), skall detta anges i reglementet. I så fall skall det i reglementet också anges att grundfondens belopp skall vara bestämt i euro.

4 kap. 15 §

Beslut att ändra reglementet fattas av sparbanksstämman. Beslutet är giltigt om det har biträttats av minst två tredjedelar av de på stämman närvarande huvudmännen.

Ett beslut om ändring av reglementet skall, sedan ändringen har stadfästs, genast anmälas för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i

¹ Lagen omtryckt 1996:1005.

reglementet som avses i 2 kap. 5 § andra stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock ändringen av reglementet sakna verkan.

7 kap.

1 §

Enligt ett avtal om fusion kan en sparbank (den överlåtande sparbanken) gå upp i en annan sparbank (den övertagande sparbanken). En sådan fusion innebär att den överlåtande sparbanken upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av den övertagande sparbanken. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av sparbanksstämman i den överlåtande sparbanken. Fusion kan ske, trots att den överlåtande sparbanken har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd till fusionen enligt 5 § har registrerats.

Fusion får ske endast om sparbankerna har samma redovisningsvaluta.

Följande handlingar skall sändas till huvudmännen i den överlåtande sparbanken senast en vecka före den sparbanksstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämman:

1. förslag till sparbanksstämmans beslut,
2. fusionsavtalet,
3. en redogörelse av styrelsen för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av förslagets lämplighet för sparbanken och insättarna, samt
4. ett yttrande av revisorerna över styrelsens redogörelse enligt 3.

Om årsredovisningen inte skall behandlas på stämman, skall följande handlingar sändas till huvudmännen samt läggas fram på stämman:

1. avskrift av den senaste årsredovisningen, försedd med anteckning om sparbanksstämmans beslut om sparbankens vinst eller förlust, samt avskrift av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för sparbankens ställning vilka har inträffat efter det att årsredovisningen har avgetts, samt
3. ett av revisorerna avgivet yttrande över redogörelsen.

2 §

Enligt ett avtal om fusion kan två eller flera sparbanker (de överlåtande sparbankerna) förenas genom att bilda en ny sparbank (den övertagande sparbanken). En sådan fusion innebär att de överlåtande sparbankerna upplöses utan likvidation samt att den övertagande sparbanken övertar deras tillgångar och skulder. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av sparbanksstämman i varje överlåtande sparbank. Bestämmelsen i 1 § första stycket fjärde meningen skall därvid tillämpas.

Fusion får ske endast om sparbankerna har samma redovisningsvaluta.

De handlingar som anges i 1 § *andra* och *tredje* styckena skall upprättas för varje överlåtande sparbank. De skall sändas till huvudmännen i de överlåtande sparbankerna senast en vecka före sparbanksstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämmorna.

De handlingar som anges i 1 § *tredje* och *fjärde* styckena skall upprättas för varje överlåtande sparbank. De skall sändas till huvudmännen i de överlåtande sparbankerna senast en vecka före sparbanksstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämmorna.

Fusionsavtalet skall innehålla ett förslag till reglemente för den övertagande sparbanken. Om sparbanksstämmorna i de överlåtande sparbankerna godkänner avtalet, skall de genast se till att huvudmän, styrelse och revisorer utses i den nya sparbanken.

8 §¹⁸

Om en sparbank äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan sparbankens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i sparbanken. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos Finansinspektionen. Därvid gäller 5–7 §§ i tillämpliga delar.

Fusion får ske endast om sparbanken och bolaget har samma redovisningsvaluta.

Dotterbolaget är upplöst när beslutet om tillstånd enligt 5 § har registrerats. Finansinspektionen skall lämna uppgifter om fusionen till Patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet enligt 5 §.

Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns sådan egendom som sparbanken inte får förvärva. Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om särskilda skäl föreligger, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

¹⁸ Senaste lydelse 1999:223.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att i fråga om lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

dels att i 1 kap 5 § och 3 kap. 4 § ordet ”ecu” skall bytas mot ”euro”,
dels att 5 kap. 1 § samt 6 kap. 7 och 9 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹⁹

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett värdepappersbolags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 5 § krävdes när rörelsen påbörjades.

Ett värdepappersbolags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 5 § krävdes när rörelsen påbörjades. *För ett värdepappersbolag som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.*

6 kap.

7 §²⁰

Om ett svenskt värdepappersinstitut har fattat beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av *denna lag* eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse, om det är möjligt.

Om ett svenskt värdepappersinstitut har fattat beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av *sådan författning* eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse, om det är möjligt.

¹⁹ Senaste lydelse 1994:2015.

²⁰ Senaste lydelse 1994:2015.

Tillstånd som enligt denna lag har lämnats ett svenskt värdepappersinstitut skall återkallas av Finansinspektionen om:

1. institutet inte inom ett år från beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om institutet dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. institutet under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan rörelse som tillståndet avser, eller

3. institutet genom att överträda *denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen* eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser. 3. institutet genom att överträda *en bestämmelse som avses i 7 §* eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser.

Ett svenskt värdepappersinstituts tillstånd skall återkallas av inspektionen om bolaget inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1999:158) om investerarskydd, och inte vidtagit rättelse inom ett år efter det att inspektionen har förelagt värdepappersbolaget att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att värdepappersbolagets tillstånd annars kan komma att återkallas. Detsamma gäller ett värdepappersbolags tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 om bolaget inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Ett värdepappersbolags tillstånd skall dessutom återkallas om:

1. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som föreskrivs i 5 kap. 1 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget, eller

2. någon som ingår i bolagets styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

I fall som avses i tredje stycket 2 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

²¹ Senaste lydelse 1999:160.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 §, 4 kap. 1 § och 5 kap. 17 § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet²² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §²³

Ett kreditmarknadsföretag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner *ecu*. I 5 kap. 4 § 3 och 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor, får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *ecu*. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.

Ett kreditmarknadsföretag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner *euro*. I 5 kap. 4 § 3 och 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor, *eller, om kreditmarknadsföretaget avser att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro*, får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *euro*. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.

Insatserna i en kreditmarknadsförening skall alltid fullgöras i pengar.

4 kap.

1 §²⁴

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 4 §

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 4 §

²² Lagen omtryckt 1996:1004.

²³ Senaste lydelse 1997:453.

²⁴ Senaste lydelse 1997:453.

krävdes när verksamheten påbörjades.

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner *ecu*, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger etthundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner *ecu*, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §.

krävdes när verksamheten påbörjades. *För ett kreditmarknadsföretag som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.*

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner *euro*, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger etthundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner *euro*, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §. *För ett kreditmarknadsföretag som har bytt till redovisning i kronor, skall i stället beräkningen göras efter den kurs som gällde vid ingången av det första räkenskapsåret efter det senaste bytet till redovisning i kronor.*

Har kreditmarknadsföretaget sin redovisning i euro, gäller i stället för vad som föreskrivs i tredje stycket att kapitalbasen skall uppgå till minst fem miljoner euro om nettotillgångarna överstiger tolv miljoner euro.

5 kap.

17 §²⁵

Ett tillstånd att driva finansieringsverksamhet som har lämnats ett kreditmarknadsföretag skall återkallas av Finansinspektionen om

1. företaget inte inom ett år efter beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om företaget dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. företaget under en sammanhängande tid av ett år inte drivit sådan rörelse som tillståndet avser,

²⁵ Senaste lydelse 1998:263.

3. företaget genom att överträda en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser,

4. företagens kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra *eller* tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget, eller

4. företagens kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra, tredje *eller fjärde* stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget, eller

5. någon som ingår i företagens styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. I fall som avses i första stycket 5 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Om tillståndet återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag
dels att i 2 kap. 4 § ordet "ecu" skall bytas mot "euro",
dels att 2 kap. 6 § och 4 kap. 8 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 6 §²⁶

Kapitalbasen utgörs av summan av primärt och supplementärt kapital efter avräkning enligt 7 § och 5 kap. 4 § tredje stycket 2. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Med primärt kapital avses:

A. I bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag eget kapital med undantag för kumulativa preferensaktier, i sparbanker reservfonder, i medlemsbanker och kreditmarknadsföreningar eget kapital med undantag för förlagsinsatser samt i Svenska skeppshypotekskassan kassans reservfond. Från eget kapital skall undantas uppskrivningsfonder.

B. I banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag kapitalandelen av skatteutjämningsreserv och periodiseringsfond.

C. I banker och kreditmarknadsföretag kapitalandelen av det belopp som svarar mot bankens eller företagens reserver till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande.

Med supplementärt kapital avses värdet av *förlagsandelslån*, förlagslån och andra skuldförbindelser med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. *Förlagsandelslån*, förlagslån och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfalldagen.

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter med-

Med supplementärt kapital avses värdet av förlagslån och andra skuldförbindelser med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. *Förlagslån* och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfalldagen.

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter med-

²⁶ Senaste lydelse 1997:463.

givande av Finansinspektionen, räknas andra kapitaltillskott och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

givande av Finansinspektionen, räknas *värdet av förlagsinsatser samt* andra kapitaltillskott och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

4 kap.

8 §

Om ett instituts totala nettoposition i *utländsk valuta* för hela verksamheten överstiger 2 % av kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§ skall kapitalkravet motsvara 8 % av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala nettoposition i *utländsk valuta* avses den högsta summan av ett instituts korta nettopositioner eller långa nettopositioner i olika valutor.

För balanserade positioner i nära korrelerade valutor får tillämpas ett kapitalkrav motsvarande 4 % av värdet av den balanserade positionen. Vidare får ett lägre kapitalkrav tillämpas för valutor som omfattas av mellanstatliga bindande överenskommelser om valutakurssamarbete.

Efter medgivande av Finansinspektionen får en simuleringsmetod användas vid beräkning av kapitalkravet enligt denna paragraf.

Om ett instituts totala nettoposition i *annan valuta än redovisningsvalutan enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000)* för hela verksamheten överstiger 2 % av kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§ skall kapitalkravet motsvara 8 % av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala nettoposition i *annan valuta än redovisningsvalutan* avses den högsta summan av ett instituts korta nettopositioner eller långa nettopositioner i olika valutor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om
årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 och 8 §§, 5 kap. 4 § och 7 kap. 2 § samt rubriken närmast före 4 kap. 8 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130 *Föreslagen lydelse*

4 kap.

1 §

Med beaktande av vad som föreskrivs i 2 § skall följande bestämmelser om värderingen i 4 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § första stycket och 2 § om vad som är anläggningstillgångar och omsättningstillgångar,

3 § om anskaffningsvärde för anläggningstillgångar,

4 § om avskrivning av anläggningstillgångar,

5 § om nedskrivning av anläggningstillgångar,

6–8 §§ om uppskrivning av anläggningstillgångar,

9 § första–fjärde styckena om värdering av omsättningstillgångar,

10 § om värdering av pågående arbeten,

11 § första och andra styckena om varulagrets anskaffningsvärde,

12 § om redovisning till bestämd mängd och fast värde,

14 § om egna aktier, *samt*

14 § om egna aktier,

15 § om periodisering av vissa
belopp vid upptagande av lån.

15 § om periodisering av vissa
belopp vid upptagande av lån, *samt*

16 § om omräkning av förlags-
insatser.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

*Värdering av tillgångar och
skulder i utländsk valuta*

*Omräkning av tillgångar och
skulder*

8 §

Tillgångar och skulder i *utländsk valuta* skall omräknas *efter* växelkursen på balansdagen, om de inte genom särskilda åtgärder skyddas mot eller utgör skydd mot valutakursförändringar.

Tillgångar och skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall omräknas *enligt* växelkursen på balansdagen, om de inte genom särskilda åtgärder skyddas mot eller utgör skydd mot valutakursförändringar.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar samt sådana finansiella anläggningstillgångar som utgörs av andelar får utan hinder av första stycket omräknas efter anskaffningskursen vid förvärvet.

5 kap.**4 §²⁷**

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om skulder och eget kapital:

1. För varje efterställd skuld som uppgår till mer än tio procent av samtliga efterställda skulder, skall uppgift lämnas om lånebelopp, lånevaluta, räntesats, förfallodag, omständigheter som kan medföra förtida återbetalning, efterställningsvillkoren samt förutsättningar och villkor för betalning på förfallodagen eller för konvertering. Vidare skall sammanfattande upplysningar lämnas om vilka regler som gäller för övriga efterställda skulder.

2. Större belopp i posten Övriga skulder (post 4) skall specificeras till sin storlek och art.

3. I bankaktiebolag och andra aktiebolag som omfattas av denna lag skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Överkursfond, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

4. I sparbank skall eget kapital delas upp i fonder och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Med fonder avses Grundfond, Uppskrivningsfond, Reservfond, Fond för orealiserade vinster samt Garantifond. Benämningen fond får inte användas för annat belopp i balansräkningen. Förlust för räkenskapsåret tas upp som avdragspost.

5. I medlemsbank och i kreditmarknadsförening skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Insatskapital, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Medlemsinsatser och förlagsinsatser skall redovisas var för sig. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

6. Om en sparbank har bidrag till garantifonden i annan valuta än i redovisningsvalutan, skall dessa räknas om enligt växelkursen på balansdagen.

Skillnaden mellan det omräknade beloppet och motsvarande belopp vid räkenskapsårets ingång, skall föras mot Andra fonder.

²⁷ Senaste lydelse 1997:454.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130 Föreslagen lydelse

7 kap.

2 §

Med beaktande av vad som föreskrivs i 3 § skall följande bestämmelser om koncernredovisning i 7 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

4 § första stycket om koncernredovisningens delar,

5 § om dotterföretag som skall omfattas av koncernredovisningen,

6 § om överskådlighet, god redovisningssed och rättvisande bild,

7 § andra stycket om valuta,

8 § första stycket första meningen om allmänna krav på koncernbalansräkningen och koncernresultaträkningen,

9 § om minoritetsandelar,

10 § om balansdag,

12 § om enhetliga principer för koncernredovisningen och årsredovisningen,

13 § om elimineringar mellan koncernföretag,

15 § om förändringar i koncernens sammansättning,

16 och 17 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

18–24 §§ om hur dotterföretag skall räknas in i koncernredovisningen, samt

25–30 §§ om hur andelar i intresseföretag och vissa andra företag skall räknas in i koncernredovisningen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 § och 7 kap. 2 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130 Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om eget kapital och avsättningar:

1. I livförsäkringsföretag som inte får dela ut vinst skall som bundet eget kapital tas upp Aktiekapital, Garantikapital, Överkursfond, Konsolideringsfond, Fond för orealiserade vinster och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragspost.

2. I skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag som får dela ut vinst skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Garantikapital, Överkursfond, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Under fritt eget kapital eller ansamlad förlust skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

3. I understödsföreningar skall som eget kapital tas upp Fond för orealiserade vinster, Övriga fonder och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragspost.

4. Om avsättningen för kvardröjande risker i posten Ej intjänade premier och kvardröjande risker (DD.1) uppgår till väsentligt belopp, skall beloppet anges.

5. Om garanterad återbäring i posten Livförsäkringsavsättning (DD.2) uppgår till väsentligt belopp, skall beloppet anges.

6. Om avvecklingsresultat uppgår till väsentligt belopp skall det anges i en not med fördelning på kategori av skada och belopp. Med avvecklingsresultat avses skillnaden mellan å ena sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets ingång, efter avdrag för under räkenskapsåret gjorda utbetalningar av ersättningar för skador från föregående år, och å andra sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets slut.

7. Villkorad återbäring (EE.1) skall delas upp på avsättningar för vilka försäkringstagaren direkt respektive indirekt bär risk.

8. Skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag som får dela ut vinst skall lämna närmare upplysningar om det belopp av fritt eget kapital som inte kan anses utdelningsbart med hänsyn till bestämmelserna i 1 kap. 1 a § första stycket och 12 kap. 2 § tredje stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) och om de förhållanden som motiverar bedömningen.

9. Livförsäkringsaktiebolag och ömsesidiga livförsäkringsbolag skall lämna upplysning om belopp som inte får användas för vinstutdelning eller förlusttäckning enligt bolagsordningen.

10. Om ett ömsesidigt försäkringsbolag har garantikapital i annan valuta än redovisningsvalutan, skall detta räknas om enligt växelkursen på balansdagen. Skillnaden mellan det omräknade beloppet och motsvarande belopp vid räkenskapsårets ingång skall

- i ömsesidiga skadeförsäkringsbolag och ömsesidiga livförsäkringsbolag som får dela ut vinst, föras mot Balanserad vinst eller förlust, och

- i ömsesidiga livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst föras mot Andra fonder.

7 kap.

2 §

Med beaktande av vad som föreskrivs i 3 § skall följande bestämmelser om koncernredovisning i 7 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

2 § om när koncernredovisning inte behöver upprättas,

4 § första stycket om koncernredovisningens delar,

5 § om dotterföretag som skall omfattas av koncernredovisningen,

6 § om överskådlighet, god redovisningssed och rättvisande bild,

7 § andra stycket om valuta,

8 § första stycket första meningen om allmänna krav på koncernbalansräkningen och koncernresultaträkningen,

9 § om minoritetsandelar,

10 § om balansdag,

12 § om enhetliga principer för koncernredovisningen och årsredovisningen,

13 § om elimineringar mellan koncernföretag,

15 § om förändringar i koncernens sammansättning,

16 och 17 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

18–24 §§ om hur dotterföretag skall räknas in i koncernredovisningen, samt

25–30 §§ om hur andelar i intresseföretag och vissa andra företag skall räknas in i koncernredovisningen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 §, 2 kap. 4 §, 7 kap. 16 § och 10 kap. 1, 2 och 8 §§ lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse.

*Lydelse enligt bet.
1999/2000:FiU7*

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Varje medlem skall betala insats i medlemsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner euro. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor, får banken medges att ha lägre bundet eget kapital än det som anges i andra stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. Frågor om sådant medgivande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor *eller, om banken kommer att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro*, får banken medges att ha lägre bundet eget kapital än det som anges i andra stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. Frågor om sådant medgivande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap

4 §²⁸

Stadgarna skall ange

1. medlemsbankens firma,
2. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
3. de rörelsegrenar som banken avser att driva,
4. villkoren för medlemskap i banken,

²⁸ Senaste lydelse 1997:915.

5. den insats med vilken varje medlem skall delta i banken och i vilken utsträckning medlemmarna får delta i banken med insats utöver vad de är skyldiga att delta med,

6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, som skall utses av stämman, samt tiden för deras uppdrag,

7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,

8. inom vilken tid och hur föreningsstämman skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall komma till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,

9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,

10. vad som skall ske med bankens behållna tillgångar när den upplöses, samt

11. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insatsemission som avses i 8 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Om banken skall ha euro som redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000), skall detta anges i stadgarna. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i euro.

Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgift om insatsbelopp anstå till den första ordinarie föreningsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

7 kap.

16 §

Ett beslut om ändring av stadgarna skall genast anmälas för registrering sedan ändringen har stadfästs. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Beslut som innebär nedsättning av medlemsinsatsernas belopp eller annan lindring av medlemmarnas insatsskyldighet enligt stadgarna får inte verkställas förrän ett år efter registreringen.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 2 kap. 4 § andra stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock ändringen av stadgarna sakna verkan.

Styrelsen skall senast till första ordinarie föreningsstämma efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar av stadgarna avseende den insats med vilken varje medlem skall delta i medlemsbanken.

10 kap.

1 §

Enligt ett avtal om fusion kan en medlemsbank (den överlåtande banken) gå upp i en annan medlemsbank (den övertagande banken). En sådan fusion innebär att medlemmarna i den överlåtande banken blir medlemmar i den övertagande banken och att den överlåtande banken upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av den övertagande banken. För att avtalet skall bli giltigt skall det godkännas av föreningsstämman i den överlåtande banken. Fusion kan ske trots att den överlåtande banken har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd till fusionen enligt 5 § har registrerats.

Fusion får ske endast om medlemsbankerna har samma redovisningsvaluta.

Följande handlingar skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i den överlåtande medlemsbanken under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämman:

1. förslag till föreningsstämmans beslut,
2. fusionsavtalet,
3. en redogörelse av styrelsen för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av förslaget lämplighet för medlemsbanken och insättarna,
4. ett yttrande av revisorerna över styrelsens redogörelse enligt 3, samt
5. en kopia av den övertagande medlemsbankens årsredovisning för det senaste räkenskapsåret, försedd med anteckning om föreningsstämmans beslut rörande bankens vinst eller förlust, samt en kopia av revisionsberättelsen för samma räkenskapsår.

Skall den överlåtande medlemsbankens årsredovisning inte behandlas på den stämma som anges i *andra* stycket eller har den övertagande bankens årsredovisning för det senaste räkenskapsåret inte behandlats på en stämma i den banken, skall i stället för de handlingar som anges i *andra* stycket 5 följande handlingar hållas

Skall den överlåtande medlemsbankens årsredovisning inte behandlas på den stämma som anges i *tredje* stycket eller har den övertagande bankens årsredovisning för det senaste räkenskapsåret inte behandlats på en stämma i den banken, skall i stället för de handlingar som anges i *tredje* stycket 5 följande handlingar hållas

tillgängliga och läggas fram på den förstnämnda stämman i enlighet med vad som anges i *andra* stycket:

1. en kopia av medlemsbankens senaste årsredovisning, försedd med anteckning om föreningsstämmans beslut om bankens vinst eller förlust, samt en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för bankens ställning som har inträffat efter det att årsredovisningen har lämnats, samt
3. revisorernas yttrande över styrelsens redogörelse enligt 2.

Handlingarna skall genast sändas till varje röstberättigad, medlem eller innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress.

tillgängliga och läggas fram på den förstnämnda stämman i enlighet med vad som anges i *tredje* stycket:

2 §

Enligt ett avtal om fusion kan två eller flera medlemsbanker (de överlåtande bankerna) förenas genom att bilda en ny medlemsbank (den övertagande banken). En sådan fusion innebär att medlemmarna i de överlåtande bankerna blir medlemmar i den nya banken och att de överlåtande bankerna upplöses utan likvidation samt att den nya banken övertar deras tillgångar och skulder. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av föreningsstämman i varje överlåtande medlemsbank. Bestämmelsen i 1 § första stycket fjärde meningen skall tillämpas.

Fusion får ske endast om medlemsbankerna har samma redovisningsvaluta.

De handlingar som anges i 1 § *andra* stycket 1–4 och *tredje* stycket skall upprättas för varje överlåtande medlemsbank. De skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i de överlåtande bankerna under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas. Handlingarna skall genast sändas till röstberättigad, medlem och innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämmorna.

De handlingar som anges i 1 § *tredje* stycket 1–4 och *fjärde* stycket skall upprättas för varje överlåtande medlemsbank. De skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i de överlåtande bankerna under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas. Handlingarna skall genast sändas till röstberättigad, medlem och innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämmorna.

Fusionsavtalet skall innehålla ett förslag till stadgar för den nya medlemsbanken och ange hur styrelse och revisorer skall utses. Om de överlåtande bankerna godkänner fusionsavtalet, skall de samtidigt i enlighet med avtalets bestämmelser utse styrelse och revisorer i den nya banken.

Om en medlemsbank äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan medlemsbankens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i medlemsbanken. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos Finansinspektionen. Därvid gäller 5–7 §§ i tillämpliga delar.

Fusion får ske endast om medlemsbanken och bolaget har samma redovisningsvaluta.

Dotterbolaget är upplöst när regeringens eller Finansinspektionens beslut om tillstånd enligt 5 § har registrerats. Finansinspektionen skall lämna uppgifter om fusionen till Patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet enligt 5 §.

Fusion enligt första stycket får ske även om det i dotterbolaget finns egendom som medlemsbanken inte får förvärva. Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om det finns särskilda skäl, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.16 Förslag till lag om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om inkomstskatt, mervärdesskatt och reklamskatt för företag som har sin redovisning i euro eller som byter redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000). I 9 och 10 §§ finns bestämmelser som gäller även för andra företag som genomför vissa transaktioner med företag som har sin redovisning i euro.

2 § Termer och uttryck i denna lag som används även i inkomstskattelagen (1999:000) har samma betydelse och tillämpningsområde som i den lagen.

Inkomstskatt

Självdeklaration m.m.

3 § Företag som har sin redovisning i euro skall bifoga sin årsredovisning till självdeklarationen.

4 § Uppgifter enligt 2 kap. 19 § första stycket lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter skall avse belopp som har räknats om till kronor. De företag som enligt 2 kap. 20 § första stycket nämnda lag skall foga årsredovisningen till självdeklarationen skall lämna balansräkning och resultaträkning omräknade till kronor.

Omräkning till kronor skall göras enligt 5 – 7 §§. Det omräknade resultatet skall vara utgångspunkt för den justering av det bokföringsmässiga resultatet som skall göras vid den skattemässiga inkomstberäkningen.

5 § Resultaträkningen skall med det undantag som anges i andra stycket räknas om enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

Ingår flera företag i samma koncern vid utgången av beskattningsåret och har företagen inte samma beskattningsår på grund av att något av företagen har bildats eller förvärvats under året, skall detta företag räkna om resultaträkningen enligt den genomsnittliga kurs som gäller för övriga euroredovisande koncernföretag.

6 § Balansräkningen skall med de undantag som anges i andra och tredje styckena räknas om enligt kursen vid beskattningsårets utgång.

Periodiseringsfond som avsatts tidigare beskattningsår skall räknas om med samma kurs som har använts i räkenskaperna för det beskattningsår som deklarerationen avser.

Årets resultat skall räknas om enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

7 § Om omräkning enligt 5 och 6 §§ leder till att summan av tillgångarna avviker från summan av eget kapital, obeskattade reserver, avsättningar och skulder, skall mellanskillnaden föras upp som en korrigeringspost.

Periodiseringsfond

8 § För företag som yrkar avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap. inkomstskattelagen (1999:000) skall avsättningen i räkenskaperna beräknas utifrån kursen vid beskattningsårets utgång. Förändringar under senare beskattningsår av fondens bokförda värde som beror på förändringar av valutakurser skall inte påverka det skattemässiga resultatet.

Koncernbidrag

9 § Koncernbidrag enligt 35 kap. inkomstskattelagen (1999:000) skall bestämmas till ett belopp i kronor. Det företag som ger koncernbidrag får inte dra av ett högre belopp än vad mottagaren tar upp.

Underprisöverlåtelse

10 § Om en tillgång överläts utan ersättning eller mot en ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat till ett företag som inte har samma redovisningsvaluta, skall uttagsbeskattning ske trots bestämmelserna i 23 kap. inkomstskattelagen (1999:000).

Värdering av fordringar och skulder i annan valuta än euro

11 § I stället för vad som föreskrivs i 14 kap. 8 § inkomstskattelagen (1999:000) skall fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i annan valuta än euro värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Om det finns ett terminskontrakt eller någon annan liknande valutasäkringsåtgärd för en sådan post, får posten tas upp till det värde som motiveras av valutasäkringen under förutsättning att

- samma värde används i räkenskaperna, och
- värderingen står i överensstämmelse med god redovisningssed.

Representationsavdrag

12 § Avdrag för lunch, middag eller supé i samband med sådan representation som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:000) får inte överstiga det belopp i euro som motsvarar 90 kronor per person med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte skall dras av enligt 8 kap. mervärdesskattelagen (1994:200) eller återbetalas enligt 10 kap. samma

lag. Det belopp som får dras av skall beräknas för varje kalenderår utifrån den genomsnittliga växelkursen under november året före kalenderåret.

Ändrad värdering av balansposter

13 § Om skattemyndigheten inte godtar företagens värdering av lager, pågående arbeten, fordringar, skulder eller avsättningar skall det belopp som påverkar den skattepliktiga intäkten justeras med hänsyn till skillnaden mellan kursen vid beskattningsårets utgång och beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

Byte av redovisningsvaluta

14 § När ett företag byter redovisningsvaluta skall företaget som värde av ingående lager, pågående arbeten, inventarier, fordringar, skulder och avsättningar ta upp värdet av närmast föregående beskattningsårs utgående lager, pågående arbeten, inventarier, fordringar, skulder och avsättningar omräknade enligt kursen vid beskattningsårets utgång.

Om företaget yrkar avdrag för avskrivning på inventarier enligt 18 kap. 17 § inkomstskattelagen (1999:000), skall anskaffningsvärdet på de inventarier som anskaffats under de tre senaste beskattningsåren – eller så många år som behövs för en korrekt beräkning – och som fortfarande finns kvar i verksamheten räknas om enligt kursen vid beskattningsårets utgång.

Mervärdesskatt

15 § Vid redovisning av uppgifter om mervärdesskatt enligt skattebetalningslagen (1997:483) skall omräkning ske med den genomsnittliga växelkursen för den period som redovisningen avser.

Reklamskatt

16 § Vid redovisning av uppgifter om reklamskatt enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam skall omräkning ske med den genomsnittliga växelkursen för den period som redovisningen avser.

Kurser för omräkning

17 § För omräkning enligt denna lag skall de kurser som fastställs av Europeiska centralbanken för respektive svenska bankdag användas. Om det inte har fastställts någon kurs för dagen för beskattningsårets utgång skall kursen för närmast föregående svenska bankdag användas.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

2.17 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen
(1970:624).

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att det i kupongskattelagen²⁹ (1970:624) skall införas en ny paragraf, 6 a §, samt närmast före 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Valuta

6 a §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall till sina belopp anges i svenska kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 .

²⁹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam skall införas en ny paragraf, 34 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

I lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m. finns särskilda bestämmelser om redovisning av reklamskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.19 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter skall införas en ny paragraf, 1 kap. 10 §, samt närmast före 1 kap. 10 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Valuta

10 §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall till sina belopp anges i svenska kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

dels att 1 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 kap. 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag ges bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering enligt taxeringslagen (1990:324) m.m.

För företag som har sin redovisning i euro finns bestämmelser även i lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

4 §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall till sina belopp anges i svenska kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

2.21 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:676) om
skatt på ränta på skogskontomedel m.m.

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m. skall införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

*Samtliga uppgifter som skall
lämnas enligt denna lag skall till
sina belopp anges i svenska
kronor.*

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 .

2.22 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

dels att 12 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 12 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §³⁰

I fråga om skyldighet att lämna uppgift till den skattskyldige om det belopp som innehållits genom skatteavdrag gäller vad som i fråga om arbetsgivare sägs i 5 kap. 12 § första stycket skattebetalningslagen (1997:483).

Den som betalar ut ersättning för arbete skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren uppgift om skatteavdragets belopp.

Om ersättningen betalas ut i utländsk valuta skall skatteavdragets belopp anges i den utländska valutan.

12 a §

Om uppgift om skatteavdragets belopp enligt 12 § andra stycket lämnats i utländsk valuta skall skatteavdraget räknas om till svenska kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

³⁰ Senaste lydelse 1997:496.

2.23 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

dels att 17 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 3 a och 17 a §§, samt närmast före 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Valuta

3 a §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall, om inte annat följer av 17 § andra stycket, till sina belopp anges i svenska kronor. Detsamma gäller sådana uppgifter som avses i 23 § andra stycket.

17 §

Den som betalar ut ersättning skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren *kvitto som utvisar* skattepliktig inkomst och att skatteavdrag gjorts. Om det utbetalda beloppet avser flera personer lämnas *kvitto* till var och en.

Den som betalar ut ersättning skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren *uppgift om* skattepliktig inkomst och *skatteavdragets belopp*. Om det utbetalda beloppet avser flera personer lämnas *uppgifterna* till var och en.

Om ersättningen betalas ut i utländsk valuta skall uppgifterna enligt första stycket till sina belopp anges i den utländska valutan.

17 a §

Om uppgifterna enligt 17 § andra stycket till sina belopp lämnats i utländsk valuta skall beloppen räknas om till svenska kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

2.24 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen
(1994:200)

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)
dels att 8 kap. 6 § och 13 kap. 1 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 1 kap. 19 §, 11 kap.
5 c § samt 13 kap. 15 a och 23 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

19 §

*Med redovisningsvaluta avses
redovisningsvaluta enligt 4 kap.
6 § bokföringslagen (1999:000).*

8 kap.

6 §³¹

Den ingående skatten uppgår till
samma belopp som den utgående
skatten hos den som är skattskyldig
för omsättningen eller importen.

Den ingående skatten uppgår till
samma belopp som den utgående
skatten hos den som är skattskyldig
för omsättningen eller importen.
Om företaget har sin redovisning i
euro skall beaktas vad som
föreskrivs i 14 § lagen (1999:000)
om omräkningsförfarande vid
beskattningen för företag som har
sin redovisning i euro, m.m.

I 13 kap. 26 § finns bestämmelser om återförande av sådan ingående
skatt som hänför sig till ett förvärv för vilket en skattskyldig har fått
prisnedsättning efter det att han gjort avdrag för skatten.

11 kap.

5 c §

*Om valutan i en faktura eller
jämförlig handling är en annan än
den skattskyldiges redovisnings-
valuta, skall mervärdesskattens
belopp anges i båda valutorna i
handlingen. Dessutom skall den
kurs som använts vid omräkningen
anges där.*

³¹ Senaste lydelse 1994:1798.

13 kap.**1 §³²**

I 10 kap. skattebetalningslagen (1997:483) finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt. Ytterligare bestämmelser om redovisningen finns i det följande i 6-28 a §§.

I 10 kap. skattebetalningslagen (1997:483) *och i lagen (1999:000) om omräkningsförfarande. vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.* finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt. Ytterligare bestämmelser om redovisningen finns i det följande i 6-28 a §§.

15 a §

För det fall den skattskyldige enligt 11 kap. 5 c § angett den utgående skattens belopp i flera valutor i en faktura eller jämförlig handling skall den skattskyldige vid redovisning av skatten använda det skattebelopp som angetts i den egna redovisningsvalutan.

23 a §

För det fall skattens belopp enligt 11 kap. 5 c § angetts i flera valutor i en faktura eller jämförlig handling skall vid redovisningen av den ingående skatten det skattebelopp användas som angetts i den skattskyldiges egen redovisningsvaluta. Om beloppet inte angetts i denna valuta, skall det skattebelopp användas som angetts i den valuta som fakturan eller den jämförliga handlingen är utställd i.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

³² Senaste lydelse 1997:502.

2.25 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen
(1997:483)

Prop. 1999/2000:23

Härigenom föreskrivs i fråga om skattebetalningslagen (1997:483) dels att 5 kap. 12 § och rubriken till 1 kap. skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 kap. 7 § och 8 kap. 30 §, samt närmast före 1 kap. 7 § och 8 kap. 30 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner.

1 kap. Tillämpningsområde, definitioner och valuta.

Valuta

7 §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall, om inte annat följer av 5 kap. 12 § andra stycket, till sina belopp anges i svenska kronor.

**5 kap.
12 §**

Den som betalar ut ersättning för arbete skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren uppgift om skatteavdragets belopp.

Om ersättningen betalas ut i utländsk valuta och skatteavdraget beräknats på ersättning som räknats om enligt en annan valutakurs än kursen vid utbetalningstillfället, skall skatteavdragets belopp anges i den utländska valutan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket i de fall avdraget är lika stort som vid det närmast föregående utbetalningstillfället.

8 kap.

Skatteavdrag från ersättning i utländsk valuta

30 §

Om ersättning för arbete betalats ut i utländsk valuta och uppgift om skatteavdragets belopp,

*enligt 5 kap. 12 § andra stycket,
lämnats i denna valuta, skall
skatteavdraget räknas om till
svenska kronor enligt valutakursen
vid utbetalningstillfället*

Prop. 1999/2000:23

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

Med anledning av det förestående europeiska valutasamarbetet tillkallade regeringen genom beslut den 15 maj 1997 en särskild utredare med uppdrag att undersöka vilket behov svenska aktiebolag, bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag har av att kunna ange aktiekapital och aktiers nominella belopp i annat än svensk valuta. Utredaren skulle vidare undersöka vilket behov svenska företag har av att kunna upprätta sin finansiella redovisning i euro. Justitierådet Bo Svensson förordnades att vara särskild utredare. Utredningen, som antog namnet Utredningen om aktiekapital och redovisning i utländsk valuta, överlämnade i december 1997 delbetänkandet Redovisning och aktiekapital i euro och annan utländsk valuta (SOU 1997:181).

Sedan delbetänkandet remissbehandlats fick utredaren genom tilläggsdirektiv i uppdrag att ytterligare analysera det företagsekonomiska behovet av en lagstiftning som gör det möjligt för svenska företag att ha sin redovisning i euro i stället för i svenska kronor. Utredaren skulle också analysera de makroekonomiska konsekvenserna som en eventuell övergång till aktiekapital och redovisning i euro kan medföra. Parallellt med detta arbete skulle utredaren lägga fram förslag till lagändringar som gör det möjligt för svenska företag och utländska filialer i Sverige att ha sin bokföring och upprätta sin offentliga redovisning i euro. Vidare skulle utredaren lägga fram förslag till lagändringar som gör det möjligt för svenska aktiebolag, bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag att ha sitt aktiekapital i euro. Utredaren överlämnade i november 1998 slutbetänkandet Redovisning och aktiekapital i euro (SOU 1998:136).

En sammanfattning av slutbetänkandet finns i *bilaga 1*, medan slutbetänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Slutbetänkandet har remissbehandlats. Remissinstanserna är förtecknade i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Ju98/4100).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 7 oktober 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*.

Regeringen, som har godtagit det stora flertalet av Lagrådets synpunkter, kommer att behandla dessa i anslutning till de berörda paragraferna. Den av Lagrådet behandlade frågan om behovet av kompletterande lagbestämmelser om omräkning vid tillämpning av vissa bestämmelser i aktiebolagslagen (1975:1385) kommer att behandlas i författningskommentaren till ändringarna i aktiebolagslagen.

I förhållande till lagrådsremissen har också gjorts vissa andra ändringar av redaktionell natur. Vidare har – på Lagrådets inrådan – i ett flertal lagrum ordet ”ecu” bytts ut mot ”euro”.

Regeringen lägger inte fram den i remissen föreslagna ändringen i 2 kap. 19 § lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter. I remissen föreslogs också en ändring i 13 § andra stycket lagen (1991:586)

om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta innebärande en utvidgning av skattemyndighetens serviceskyldighet. Med anledning av att skattemyndigheten har en allmän serviceskyldighet har det i skattebetalningslagen (1987:483) inte ansetts nödvändigt att alls reglera denna skyldighet. Regeringen anser av samma skäl att den i remissen föreslagna ändringen inte behöver läggas fram nu.

4 Den europeiska valutaunionen

Den europeiska valutaunionen, EMU, i vilken flertalet EU-stater deltar, syftar till att åstadkomma en gemensam valuta för de deltagande staterna.

Den första fasen i övergången till den gemensamma valutan, euron, inleddes våren 1998. EU:s stats- och regeringschefer beslutade då att elva länder skall delta i valutaunionen. Den 1 januari 1999 inleddes den andra fasen. Då blev euron en självständig valuta och omräkningskurserna mellan euron och de deltagande länderna låstes oåterkalleligen. Europeiska centralbanken (ECB) startade sin operativa verksamhet och en gemensam penningpolitik infördes. De deltagande medlemsstaternas valutor ersattes i princip av euron. Under den andra fasen uttrycks euron både i sin egen enhet (1 euro), i sina underenheter (100 cent) och i de nationella valutaenheter, dvs. de tidigare nationella valutorna för de deltagande medlemsstaterna. De ekonomiska aktörerna har också kunnat börja använda enheten euro i elektroniska betalsystem, t.ex. TARGET.

Eurosedlarna och euromynten introduceras i den tredje fasen. Denna skall enligt planerna starta senast den 1 januari 2002. Under denna fas, som skall begränsas till högst sex månader, kan euron och de nationella betalningsmedlen användas parallellt. Efter denna fas blir euron det enda legala betalningsmedlet i de deltagande medlemsstaterna. De nationella sedlarna och mynten dras in.

Riksdagen har beslutat att den gemensamma valutan inte skall införas här i landet när den tredje etappen av EMU inleds (se prop. 1997/98:25 s. 67, bet. 1997/98:FiU9, rskr. 1997/98:75). Samtidigt har uttalats att Sverige bör hålla dörren öppen för ett senare svenskt deltagande i valutaunionen. Om regeringen senare finner att Sverige bör delta, skall, enligt vad regeringen och riksdagen har uttalat, frågan underställas svenska folket för prövning.

5 Redovisning i euro

5.1 Gällande svensk rätt

5.1.1 Redovisningens syften

Sedan länge gäller att enskilda näringsidkare och vissa juridiska personer löpande skall bokföra de affärshändelser som förekommer i verksamheten. För många bokföringsskyldiga gäller dessutom att de vid årets

slut skall sammanfatta årets affärshändelser i ett årsbokslut. Vissa bokföringsskyldiga skall också upprätta och offentliggöra en särskild årsredovisning. Företag som är moderföretag i en koncern skall som regel upprätta en koncernredovisning. Större företag kan vara skyldiga att offentliggöra minst en delårsrapport varje år. Allt detta brukar sammanfattas under begreppet ”redovisning”.

De olika momenten i redovisningen har sinsemellan ganska olika karaktär men också ett ömsesidigt samband. Genom den löpande bokföringen insamlas, sammanställs och struktureras löpande information om företagets affärshändelser. Denna information ligger sedan till grund för årsbokslutet. Årsbokslutet utgör utgångspunkten för företagets årsredovisning. I koncernredovisningen sammanställs, på koncernnivå, informationen i koncernföretagens årsredovisningar. En delårsrapport kan beskrivas som ett bokslut för en del av ett räkenskapsår.

Redovisningen har bl.a. till syfte att utgöra grundval för framtida ekonomiska beslut, för företaget självt eller för dess utomstående intressenter. Den kan också utgöra underlag för kontroll och uppföljning av företagets verksamhet och medelsförvaltning. I ett aktiebolag eller en ekonomisk förening ligger årsredovisningen och dess granskning till grund för aktieägarnas respektive medlemmarnas beslut om ansvarsfrihet för styrelsen och den verkställande direktören. Bokföring och annan redovisning kan också vara av stor vikt vid utredandet av misstankar om ekonomiska oegentligheter, t.ex. skatte- och borgenärssbrott. I Sverige har redovisningen också en direkt betydelse för borgenärsskyddet. Det sker bl.a. genom att det i årsredovisningen framtagna resultatet drar upp gränserna för hur mycket av ett aktiebolags eller en ekonomisk förenings tillgångar som får delas ut till aktieägarna respektive medlemmarna. Av betydelse är också att årsredovisningen – som är tillgänglig för alla – ger tredje man möjlighet att bedöma vilka ekonomiska risker som ett avtal med företaget kan innebära. Slutligen har redovisningen stor betydelse för beskattningen av näringsverksamhet. Vid taxeringen sker nämligen bedömningen av intäkter och kostnader på grundval av innehållet i redovisningen, i den mån särskilda skatteregler inte föreskriver något annat.

5.1.2 Lagregler om redovisning

Löpande bokföring och årsbokslut

De centrala lagreglerna rörande företagets icke-offentliga redovisning finns i bokföringslagen (1976:125). Lagen innehåller bestämmelser om löpande bokföring, upprättande av årsbokslut och arkivering av räkenskapsmaterial. Den skall tillämpas av i stort sett alla bokföringsskyldiga, oavsett verksamhetens form och art.

Enskilda jordbrukare omfattas inte av bokföringslagen. I stället är de skyldiga att föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141).

Reglerna om företagens offentliga redovisning (årsredovisning, koncernredovisning och delårsrapporter) är spridda på flera lagar. Vilken lag som skall tillämpas beror främst på vilken form verksamheten drivs i.

Aktiebolag och *vissa handelsbolag* omfattas av 1995 års årsredovisningslag. *Andra handelsbolag* än de som omfattas av 1995 års årsredovisningslag omfattas av 1980 års årsredovisningslag men kan välja att i stället upprätta sin offentliga redovisning enligt 1995 års årsredovisningslag. I den mån *enskilda näringsidkare* eller *ideella föreningar* är skyldiga att upprätta en offentlig redovisning, skall detta göras enligt 1980 års årsredovisningslag. *Ekonomiska föreningar* skall följa de regler om redovisning som finns i föreningslagen men kan välja att upprätta den offentliga redovisningen enligt 1995 års årsredovisningslag. Under vilka förutsättningar *stiftelser* skall upprätta en offentlig redovisning och vad denna i så fall skall innehålla regleras i stiftelselagen (1994:1220) och i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelser m.m. *Banker, andra kreditinstitut* och *värdepappersbolag* skall upprätta sin offentliga redovisning enligt ÅRKL, medan *försäkringsaktiebolag* och *ömsesidiga försäkringsbolag* skall upprätta sin offentliga redovisning enligt ÅRFL.

Föreslagna förändringar i redovisningslagstiftningen

Regeringen har till riksdagen överlämnat en proposition med förslag till en ny bokföringslag och vissa andra ändringar i redovisningslagstiftningen (se prop. 1998/99:130).

Den nya bokföringslagen skall enligt förslaget innehålla bl.a. bestämmelser om vilka som är bokföringsskyldiga, hur den löpande bokföringen skall fullgöras och hur den löpande bokföringen skall avslutas. Lagen skall ersätta såväl 1976 års bokföringslag som jordbruksbokföringslagen.

Regeringen har också föreslagit att företag som i dag omfattas av särskilda årsredovisningsregler i föreningslagen, 1980 års årsredovisningslag, stiftelselagen m.m. i fortsättningen skall tillämpa den nya årsredovisningslagen eller, beträffande finansiella företag, ÅRKL eller ÅRFL.

5.1.3 Redovisningsvaluta vid löpande bokföring och upprättande av årsbokslut enligt bokföringslagen och jordbruksbokföringslagen

1976 års bokföringslag saknar bestämmelser om vilken valuta som skall användas i den löpande bokföringen. Att bokföra affärshändelser och avsluta den löpande bokföringen med ett årsbokslut i annat än svenska kronor anses emellertid inte vara förenligt med god redovisningssed.

Även jordbruksbokföringslagen saknar bestämmelse om vilken valuta som skall användas i den löpande bokföringen. Att redovisa i annat än svenska kronor torde dock inte vara förenligt med god redovisningssed.

Inte heller i den föreslagna nya bokföringslagen finns det några bestämmelser om redovisningsvaluta.

5.1.4 Redovisningsvaluta i års- och koncernredovisningarna

Enligt 2 kap. 6 § årsredovisningslagen skall beloppen i årsredovisningen anges i svenska kronor. I den mån transaktioner har skett i annan valuta eller tillgångarnas och skuldernas värde ursprungligen har bestämts i annan valuta, måste beloppen således räknas om till svenska kronor. Lagen tillåter dock att beloppen, vid sidan av den redovisning som upprättas i kronor, anges i annan valuta, t.ex. i euro. Omräkningen från svensk till utländsk valuta skall då ske enligt den kurs som gällde på balansdagen. Upplysning om den tillämpade kursen skall lämnas i en not.

De företag som omfattas av de nu angivna bestämmelserna är först och främst svenska aktiebolag och vissa svenska handelsbolag (se 1 kap. 1 § årsredovisningslagen). Bestämmelserna är emellertid tillämpliga också på företag som omfattas av ÅRKL och ÅRFL (se 2 kap. 2 § ÅRKL och 2 kap. 2 § ÅRFL). Följaktligen skall även beloppen i den årsredovisning som upprättas av kreditinstitut, värdepappersbolag och försäkringsföretag anges i svenska kronor, med möjlighet till omräkning i utländsk valuta, t.ex. euro.

Också ekonomiska föreningar och handelsbolag som har valt att tillämpa årsredovisningslagen kan använda sig av möjligheten till omräkning i 2 kap. 6 § årsredovisningslagen (se SFS 1996:1141–1143).

Övrig lagstiftning om offentlig redovisning (se bl.a. föreningslagen och stiftelselagen) saknar uttryckliga bestämmelser om redovisningsvaluta.

5.2 Vissa utländska rättsordningar

I flertalet EU-stater som deltar i EMU har företagen tidigare varit skyldiga att upprätta redovisningen i det egna landets valuta. Så har varit fallet i bl.a. Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien och Finland. I Irland, Luxemburg och Nederländerna har det däremot varit tillåtet att upprätta redovisning i utländsk valuta.

I och med att dessa stater har gått in i fas 2 av EMU har företagen getts rätt att upprätta sina redovisningar i såväl den nationella valutaenheten som euro. Frågor om redovisningen i anslutning till övergången till den gemensamma valutan har diskuterats i olika EU-fora, bl.a. den s.k. kontaktkommittén för redovisningsfrågor. De problem som ett byte från den nationella valutan till euro har gett upphov till i dessa fall är dock förhållandevis okomplicerade. Det beror på att växelkursen mellan den nationella valutaenheten och euron är låst och att det därför inte uppstår några kursfluktuationer. I den lagstiftning som skilda stater inom EMU har infört på redovisningsområdet har det därför inte varit nödvändigt att ta ställning till de problem som en motsvarande lagstiftning innebär i länder utanför EMU.

Bland annat Danmark och Storbritannien står utanför EMU.

I Danmark har lagstiftningen tidigare fordrat att redovisningen sker i danska kronor. Nu har man ändrat reglerna så att viss redovisning i utländsk valuta är tillåten. Företagen får ha sin löpande bokföring i den för företaget relevanta valutan, t.ex. i euro. Även årsredovisning och delårsrapporter får upprättas i euro. Efter dispens får även annan utländsk

valuta än euro användas om den är relevant för företaget. Det avgörande för om sådan dispens kan lämnas är att den utländska valutan har samma växelkursstabilitet som euron får gentemot den danska kronan genom växelkurssamarbetet i ERM2.

Brittisk lag säger inte något om i vilken valuta redovisningen skall upprättas. Det anses dock att redovisningarna skall upprättas i pund men att man under särskilda förhållanden får använda annan valuta.

Även i Norge, som står utanför EU och EMU, är det tillåtet att upprätta redovisning i utländsk valuta.

5.3 Bör svenska företag ges rätt att ha sin redovisning i euro?

Regeringens förslag: Aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag skall få ha sin redovisning i antingen svenska kronor eller euro. Detsamma skall gälla för utländska filialer i Sverige.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag omfattar dock inte understödsföreningar.

Remissinstanserna: Alla remissinstanser utom *Landsorganisationen i Sverige* har tillstyrkt huvuddragen i utredningens förslag.

Bl.a. *Bokföringsnämnden* och *Riksskatteverket* har ifrågasatt om inte också handelsbolag där samtliga bolagsmän är aktiebolag bör ges möjlighet att ha sin redovisning i euro. Ett flertal andra remissinstanser, däribland *Konkurrensverket*, *Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR* och *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren*, har föreslagit att alla näringsidkare skall ges möjlighet att redovisa i euro.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund – Aktiespararna har hävdatt att företag som redovisar i euro bör vara skyldiga att ha en parallell redovisning i kronor.

Bakgrund: Det ligger nära till hands att anta att svenska företag som har internationell anknytning eller som skaffar kapital på den internationella kapitalmarknaden har ett intresse av att redovisa sina ekonomiska förhållanden i euro i stället för i svenska kronor. I utredningens uppdrag ingick därför att klarlägga *det företagsekonomiska behovet* av att tillåta redovisning i euro och att, så långt det är möjligt, kvantifiera detta.

Redan sommaren 1997 företog utredningen en enkätundersökning bland ett antal myndigheter och organisationer i syfte att klarlägga bl.a. vilket behov svenska företag har av att kunna upprätta sin redovisning i euro. Resultatet av undersökningen redovisades i december 1997 i delbetänkandet *Redovisning och aktiekapital i euro och annan utländsk valuta* (SOU 1997:181). Under sommaren 1998 genomfördes en ny enkätundersökning. Denna gång lät utredningen Statistiska centralbyrån skicka ut en enkät till ett antal företag om behovet av en sådan redovisning (se vidare angående Statistiska centralbyråns undersökning

bilaga 4). Utredningen lät slutligen företrädare för Electrolux, Ericsson, SCA, Skanska, Stora och Volvo lägga fram sin syn på behovet av redovisning i euro vid ett möte i augusti 1998.

Utredningen hade också till uppgift att analysera *de makroekonomiska konsekvenser* som en övergång till aktiekapital och redovisning i euro kan medföra. Uppdraget lämnades mot bakgrund av en debatt i massmedia i början av år 1998 om huruvida kronans värde skulle komma att försvagas om företagen fick möjlighet att ha sin redovisning och sitt aktiekapital i euro.

Utredningen anlidade professor Clas Wihlborg för biträde med den makroekonomiska analysen. Huvudslutsatsen i rapporten (se slutbetänkandet s. 299 f.) är att ett ökat användande av euro som redovisningsvaluta och för denominering av aktiekapitalet för svenska företag är i det närmaste betydelselöst från makroekonomisk synpunkt. En förutsättning för detta är dock, enligt rapporten, att också Riksbankens valuta- och penningpolitik förblir trovärdig, så att det inte finns någon anledning att befara en brist på köpare av svenska penning- och kapitalmarknadsinstrument.

Skälen för regeringens förslag:

Skälen för och emot redovisning i euro

Genom de undersökningar som utredningen har företagit är det enligt regeringens mening klarlagt att det finns starka önskemål om att svenska företag skall kunna redovisa i euro. Det finns inom delar av svenskt näringsliv ett påtagligt känt behov av att kunna ha redovisningen i euro. Inte minst betydelsefullt är att de utlandsorienterade företagen bland de största börsföretagen anser sig ha behov av euroredovisning. Den bild som utredningens undersökningar har gett har bekräftats under remissbehandlingen av utredningens betänkanden.

Visserligen har det inte gått att kvantifiera de fördelar som en möjlighet att redovisa i euro skulle föra med sig. Att företagen inte har kunnat ange i kronor vilka vinsterna med euroredovisning skulle vara är emellertid inte överraskande, eftersom en avgörande – men vid tidpunkten för undersökningarna ännu inte klarlagd – komponent i en sådan beräkning är hur deklarationsskyldigheten till skattemyndigheten skall fullgöras.

Regeringens slutsats är att det inom det svenska näringslivet finns ett faktiskt och påtagligt behov av att kunna upprätta redovisningen i euro.

Skälen för detta är enligt regeringens mening följande.

För det första talar den internationella miljön för redovisning i euro. I stort sett samtliga EU-länder tillåter de nationella företagen att upprätta sin finansiella redovisning i euro. Från och med år 2002 kommer samtliga företag i länder som deltar i EMU att vara hänvisade till att upprätta sin löpande bokföring och sin finansiella redovisning i övrigt i denna valuta. Det innebär att nästan alla företag i de europeiska länder vi brukar jämföra oss med kommer att ha sin redovisning i euro. Euron kommer att vara en mycket stor och internationellt gångbar valuta. För en del svenska företag kan redovisning i euro antas bli en nödvändig anpassning till den

internationella redovisningsmiljön. Redovisning i euro kommer också att underlätta anpassningen till den nya europeiska marknadssituation som valutaunionen har gett upphov till.

För det andra medför valutaunionen för åtskilliga svenska företag att en stor andel av affärshändelserna kommer att vara i euro. För företagen uppstår det särskilda redovisningskostnader om företagen tvingas hantera kronor och euro parallellt i den finansiella redovisningen. Sådana kostnader kan i det enskilda fallet försvaga det svenska företags konkurrenskraft gentemot utländska konkurrenter. Detta problem kan bli särskilt påtagligt för svenska företag som ingår i internationella koncerner med euron som koncernvaluta. En av *Invest in Sweden Agency* företagen undersökning har också visat att det just bland svenska företag som ingår i utländska koncerner finns ett särskilt intresse av att använda euro som redovisningsvaluta. Dessa företag har i sin tur ett särskilt intresse av att göra upp sina affärer i euro. De kan därför antas komma att begära att deras leveransavtal med andra svenska företag tecknas i euro och att fakturering sker i denna valuta. Många svenska underleverantörer kommer i så fall att tvingas att fakturera i euro också i rent svenska affärsförhållanden. Och om ett svenskt företag har flertalet av sina affärshändelser i euro, kan det vara en fördel för företaget att använda euro som redovisningsvaluta.

Redovisningskostnaderna är alltså ett beaktansvärt argument för att svenska företag som har sina affärshändelser i euro bör ha möjlighet att ha också sin redovisning i euro. Ett liknande argument är att redovisning i euro kan minska svenska företags kostnader för att administrera kontakterna med kunder och leverantörer som vill använda euro som affärsvaluta.

För det tredje skulle redovisning i euro förbättra en del svenska företags möjligheter till kapitalanskaffning. Om Sverige väljer att stanna utanför EMU utan att ändra sin redovisningslagstiftning, kommer de svenska företagen om några år att tillhöra den minoritet av västeuropeiska företag som fortfarande redovisar i en nationell och förhållandevis liten valuta. Större delen av den europeiska företagsamheten kommer i stället att redovisa i den mycket stora och internationellt gångbara valutan euro. I en sådan situation kan de svenska företagen få en konkurrensnackdel på *den internationella kapitalmarknaden*. Företagen betraktas inte på samma sätt som europeiska och får till följd av detta sämre möjlighet att agera på den europeiska kapitalmarknaden med sämre likviditet som följd. Såsom *Stockholms Fondbörs Aktiebolag* har framhållit torde också möjligheten att redovisa i euro vara av stor betydelse för tillförseln av kapital till *den svenska aktiemarknaden* och därmed för de svenska börsbolagens kapitalförsörjning.

Det som framför allt talar mot att tillåta redovisning i euro är att det skulle kunna försvåra jämförelser mellan svenska företag som har sin redovisning i kronor respektive euro. Detta kan vara till nackdel för t.ex. potentiella borgenärer och kreditupplysningsföretag. Enligt regeringens mening kommer emellertid denna olägenhet i väsentlig grad att kompenseras av ökade möjligheter till jämförelser med utländska företag som avger sin redovisning i euro. I sammanhanget bör också understrykas

den alldeles särskilda betydelse som euron på några års sikt kan antas få i Europa.

Bl.a. *Ekobrottsmyndigheten* och *Rikspolisstyrelsen* har påpekat att en möjlighet att redovisa i euro kan *försvåra utredningar om ekobrott och skattebrott*. Remissinstanserna har dock inte velat avstyrka förslaget. Regeringen bedömer för sin del att redovisning i euro inte behöver medföra några nämnvärda olägenheter i detta avseende.

Enligt regeringens mening talar därför övervägande skäl för att i vart fall vissa företag bör ha möjlighet att ha sin redovisning i euro.

Redan i dag ger 2 kap. 6 § årsredovisningslagen viss möjlighet att redovisa ett bolags resultat och ställning i till euro omräknade belopp. Frågan är då om de svenska företagens behov av att redovisa i euro kan tillgodoses inom ramen för denna bestämmelse. Regeringen anser för sin del att denna möjlighet inte är tillräcklig. Full jämförbarhet med företag som har euron som redovisningsvaluta uppnås inte. Omräkningsmöjligheten tillgodoser inte heller de behov av löpande bokföring i euro som kommer att finnas i vissa svenska företag, såsom företag i koncerner där euron är koncernvaluta och företag med alla eller nästan alla affärshändelser i euro. Vad dessa företag behöver är i stället bestämmelser som gör det möjligt att ha *hela* redovisningen, från den löpande bokföringen till koncernredovisningen, i euro.

Regeringen föreslår därför sådana lagändringar att det blir möjligt att upprätta bokföring och redovisning i euro i stället för i kronor.

Sveriges Aktiesparares Riksförbund – Aktiespararna har hävdatt att företag som redovisar i euro också bör vara skyldiga att ha en parallell redovisning i kronor. En sådan ordning skulle emellertid medföra att svenska företag som vill redovisa i euro skulle tvingas upprätta dubbla redovisningshandlingar. Detta skulle uppenbarligen innebära avsevärda merkostnader för företagen och sannolikt helt förta värdet av den nu aktuella reformen. Regeringen kan därför inte ansluta sig till Aktiespararnas förslag.

Några remissinstanser – *Ekobrottsmyndigheten*, *Finansbolagens Förening* och *Skattemyndigheten i Östersund* – har väckt frågan om det är meningsfullt att lagstifta om euroredovisning i fall Sverige ganska snart beslutar sig för en anslutning till EMU. Regeringen konstaterar att det i dag inte går att säga om, och i så fall när, Sverige kommer att gå med i EMU. Oavsett om Sverige beslutar att gå med i EMU eller ej kommer dock lagändringar som ger företagen möjlighet att redovisa i euro att få stor praktiskt betydelse.

Den makroekonomiska analysen

Oaktat de fördelar som euroredovisning kan ha för vissa svenska företag bör sådan redovisning inte tillåtas om det skulle medföra risker för den svenska kronans stabilitet. Den makroekonomiska analysen i slutbetänkandet – till vars slutsats bl.a. *Sveriges Riksbank* och *Riksgäldskontoret* har anslutit sig – pekar emellertid på att effekterna på kronans värde av en möjlighet till redovisning och aktiekapital i euro blir klart begränsade. Något hinder mot att tillåta redovisning och aktiekapital

i euro finns därför inte med hänsyn till eventuella makroekonomiska effekter.

De makroekonomiska konsekvenserna kommer att behandlas mera ingående i avsnitt 10.

Valfrihet mellan svenska kronor och euro

Det är inte möjligt att ens uppskattningsvis ange hur många företag som om ett, tre eller fem år har behov av att kunna redovisa i euro. Det är emellertid inte nödvändigt. Det ställer sig enklast och naturligast att överlämna åt företagen själva att bedöma om en redovisning i euro för deras del skulle innebära så stora fördelar att det uppväger de kostnader som är förenade med dels ett byte av redovisningsvaluta, dels avgivande av deklARATIONER i en annan valuta än redovisningsvalutan (såsom framgår av avsnitt 9 föreslår regeringen att deklARATIONERNA ÄVEN I FORTSÄTTNINGEN ALLTID SKALL AVGES I SVENSKA KRONOR). Det kan antas att varje företag därvid kommer att ställa de besparingar som företaget kan göra genom redovisning i euro mot de ökade kostnader som följer med att redovisningen måste räknas om till svenska kronor i deklARATIONEN. Om en sådan kalkyl visar att kostnaderna är större än vinsterna, lär företaget komma att avstå från att välja euro som redovisningsvaluta. Genom att överlämna valrätten till det enskilda företaget får man enligt regeringens mening de bästa garantierna för att kostnadsaspekterna är genomlysta innan byte av redovisningsvaluta sker.

Begränsningar med hänsyn till beskattningsreglerna

Ett företag torde inte ha intresse av bokföring och redovisning i euro annat än om det också får tillämpa förenklade omräkningsregler för skatteändamål. Såsom framgår av avsnitt 9 har regeringen därför låtit utarbeta sådana regler. Omräkningsreglerna har emellertid endast kunnat anpassas till de skatteregler som gäller för aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. Rätten att ha redovisningen i euro bör därför begränsas till dessa företagsformer.

Att utarbeta förenklade omräkningsregler även för enskilda näringsidkare, handelsbolag och stiftelser är en komplex uppgift, för vilken det inte har funnits utrymme i detta lagstiftningsärende. Regeringen kan också genom de av utredningen företagna undersökningarna konstatera att det bland dessa företagsgrupper f.n. inte finns något eller i vart fall endast ett mycket begränsat behov av att kunna ha sin redovisning i euro. När den nu föreslagna lagstiftningen har varit i kraft några år, kommer emellertid regeringen att på nytt undersöka behovet. Efter en sådan undersökning bör frågan om euroredovisning för dessa företagsgrupper övervägas på nytt.

Under remissbehandlingen har särskilt ifrågasatts om inte handelsbolag med enbart juridiska personer som delägare bör ges rätt att ha sin redovisning i euro. Frågan har emellertid inte analyserats närmare av utredningen och det har inte heller varit möjligt att under departements-

behandlingen av betänkandet utarbeta kompletterande skatteregler för dessa företag. Möjligheten till euroredovisning bör därför tills vidare inte innefatta några slag av handelsbolag. Regeringen är medveten om att detta kan innebära praktiska problem för framför allt koncerner där handelsbolag med enbart juridiska personer som delägare ingår. Frågan kommer därför att tas upp på nytt i ett senare lämpligt sammanhang.

Utländska filialer i Sverige

Utländska företags filialer i Sverige skall i princip tillämpa samma bokföringsregler som svenska företag (se 1 och 14 §§ första stycket lagen [1992:160] om utländska filialer m.m.). Det är naturligt att dessa filialer – som ofta har anknytning till länder inom EMU – ges samma möjligheter att ha sin redovisning i euro som svenska företag. En filial till ett utländskt företag bör alltså få ha sin redovisning i euro om det utländska företaget motsvarar ett sådant svenskt företag som nu föreslås få ha sin redovisning i euro. Någon uttrycklig lagbestämmelse om detta är dock inte nödvändig (jfr 14 § nämnda lag).

Patent- och registreringsverket har föreslagit att utländska filialer som avser att avge årsredovisning i euro skall åläggas att anmäla detta för registrering. Enligt regeringens mening torde dock värdet av en sådan registrering inte uppväga de kostnader och det besvär som den skulle medföra.

Företag som bedriver verksamhet med stöd av övergångsbestämmelser

En särskild fråga är om också företag som bedriver verksamhet med stöd av punkterna 3–5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet bör ges möjlighet att byta redovisningsvaluta. Enligt punkten 3 i dessa bestämmelser får ett företag som driver verksamhet med stöd av vissa äldre bestämmelser fortsätta verksamheten enligt äldre lag i fråga om åtaganden som företaget har gjort under den tid som verksamheten bedrivits enligt den lagen. Punkten 4 ger dessutom ett finansbolag som driver verksamhet vid lagens ikraftträdande, den 1 januari 1994, möjlighet att driva verksamheten vidare enligt äldre bestämmelser under viss tid. Detsamma gäller för företag som vid lagens ikraftträdande hade rätt att driva verksamhet enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag. Enligt punkten 5 får den som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt lagen (1988:606) om finansbolag fortsätta verksamheten till och med den 31 december 2000 eller, om ansökan har getts in inom denna tid, till dess ansökningen har prövats slutligt.

Utredningen ansåg att företag som driver verksamhet med stöd av dessa övergångsbestämmelser inte borde ha rätt att byta redovisningsvaluta. Skälet till den bedömningen var, såvitt gäller punkterna 3 och 5, att resultatet av Banklagskommitténs arbete borde avvaktas samt, såvitt gäller punkten 4, att det inte finns något behov av byta redovisningsvaluta innan en ansökan har prövats slutligt. Banklagskommittén har nu överlämnat delbetänkandet *Reglering och tillsyn av banker och kredit-*

marknadsföretag (SOU 1998:160). De aktuella övergångsbestämmelserna behandlas dock inte direkt i delbetänkandet.

Ingen av remissinstanserna har haft något att invända mot utredningens bedömning i dessa delar. Frågan är ändå om de aktuella företagen verkligen bör särbehandlas när det gäller möjligheten att byta redovisningsvaluta. Företagen är visserligen redan i någon mening särbehandlade, eftersom deras verksamhet genom övergångsbestämmelserna är underkastad begränsningar i omfattning och tid. Å andra sidan har de betrotts med att fortsätta sin tidigare verksamhet, trots nya regler som annars skulle lägga hinder i vägen. Det skulle då vara inkonsekvent att inte så långt möjligt ge dem samma möjligheter som andra företag att anpassa sig till ändrade förhållanden i omvärlden. Därmed är det naturligt att företagen, förutsatt att de i övrigt uppfyller kraven härför, omfattas av möjligheten att byta redovisningsvaluta. Regeringen föreslår därför inte någon särbehandling av den nu behandlade kretsen av företag.

5.4 Redovisning i annan utländsk valuta än euro

Regeringens bedömning: Svenska företag bör ges möjlighet att ha sin redovisning även i vissa andra utländska valutor än euro.

Utredningens bedömning: Utredningen har ansett att svenska företag inte bör ges rätt att ha sin redovisning i annan utländsk valuta än euro.

Remissinstanserna: Flertaget remissinstanser har godtagit kommitténs bedömning. Bl.a. *Sveriges Riksbank*, *Invest in Sweden Agency*, *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlarföreningen*, *Finansbolagens Förening* och *Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR* har dock ansett att svenska företag bör ges möjlighet att redovisa i annan utländsk valuta än euro.

Skälen för regeringens bedömning: Det är angeläget att den svenska lagstiftningen utformas så att det svenska näringslivets internationella konkurrenskraft kan förbättras och utländskt kapital attraheras till Sverige. Det är också angeläget att på lagstiftningsområdet åstadkomma en allmän anpassning till den ökade internationaliseringen inom näringslivet.

Många svenska företag har numera merparten av sina flöden i annan valuta än kronor eller euro. För dessa företag skulle en möjlighet att redovisa i företagets funktionella valuta ge möjlighet att sänka redovisnings- och valutakostnaderna. Som exempel på branscher där det av detta skäl finns ett behov av att kunna redovisa i US-dollar kan nämnas petroleum- och rederibranscherna samt flygnäringen och pappers- och massaindustrin. Redovisning i annan utländsk valuta än euro kan också antas få en positiv betydelse för handel och företagande i Sveriges gränsregioner, i synnerhet med avseende på integrationen i Öresundsregionen. En möjlighet att redovisa i annan utländsk valuta kan också vara värdefull för dotterföretag i koncerner där dollar – eller annan utländsk valuta – utgör koncernvaluta.

En möjlighet att redovisa i andra valutor finns i några länder i Europa, bl.a. Danmark, Norge, Nederländerna, Luxemburg, Storbritannien och Irland.

Mot denna bakgrund vill regeringen att det öppnas möjlighet för svenska företag att redovisa även i andra valutor än svenska kronor och euro. De valutor som främst bör kunna komma i fråga är US-dollar, japanska yen, brittiska pund samt danska och norska kronor. Det finns emellertid för närvarande inte tillräckligt beredningsunderlag att nu lägga fram förslag i denna del. Ett flertal frågor på bl.a. redovisnings- och associationsrättens områden återstår att analysera och lösa. Regeringen avser att tillsätta en snabbutredning för detta arbete och att återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning.

Vad som nu har sagts innebär att regeringen förordar att de lagändringar som ger möjlighet att redovisa i utländsk valuta genomförs i två steg. I ett första steg öppnas möjlighet till redovisning i euro. Den lagändringen bör träda i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas fr.o.m. det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2001. I ett andra steg kompletteras lagstiftningen så att det även blir möjligt att redovisa i vissa andra utländska valutor. Detta arbete skall ske med inriktning på att lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 2001 och ge möjlighet till redovisning i bl.a. US-dollar fr.o.m. nästföljande räkenskapsår (normalt det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2002).

5.5 Samma valuta i alla led av redovisningen

Regeringens förslag: Den löpande bokföringen skall ske så att beloppen av affärshändelserna kan presenteras i svenska kronor eller – i aktiebolag, ekonomiska föreningar och vissa finansiella företag – i euro.

Årsredovisningen och delårsrapporterna skall upprättas i samma valuta som har använts för att presentera affärshändelserna i den löpande bokföringen.

Koncernredovisningen skall upprättas i den valuta som används i moderbolagets årsredovisning.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen har dock föreslagit att beloppen i den löpande bokföringen skall *anges* i svenska kronor eller euro.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har varit positiva till utredningens förslag. *Sveriges Riksbank*, *Svenska Bankföreningen*, *Finansinspektionen* och *Näringslivets Skattedelegation* har dock avstyrkt en uttrycklig lagregel om att beloppen i den löpande bokföringen skall anges i svenska kronor eller euro. *Bokföringsnämnden* och *Finansbolagens Förening* har ansett att förslaget bör förtydligas.

Ett flertal remissinstanser, däribland *Näringslivets Skattedelegation*, *Stockholms Fondbörs Aktiebolag*, *Bokföringsnämnden* och *Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR*, har efterlyst en möjlighet att ha koncernredovisningen i euro även om övrig redovisning är i kronor.

Skälen för regeringens förslag: Enligt regeringens mening är det självklart att samma valuta så långt som möjligt bör komma till användning i såväl den löpande bokföringen som företagets bokslut. Med en annan ordning – olika valutor i olika led av redovisningen – skulle det bli avsevärt svårare att på grundval av de ursprungligen bokförda posterna ta fram ett rättvisande resultat för företagets samlade verksamhet. För att illustrera detta kan följande exempel ges. Ett företag bokför fortlöpande affärshändelser i svenska kronor. Årsbokslut och årsredovisning vill företaget däremot upprätta i euro. En omräkning måste då ske. Sker omräkningen på samma sätt som redan i dag är möjligt enligt 2 kap. 6 § årsredovisningslagen, dvs. genom att de i samband med årsbokslutet nedräknade totalposterna för respektive intäkt- och kostnadskonton räknas om till balansdagens kurs, kommer de kursfluktuationer som har inträffat under året inte att påverka resultatet. De kommer inte heller att framgå av vare sig resultat- eller balansräkningen. Endast den kursdifferens som framkommer på balansdagen påverkar resultatet. Ett fullt ut rättvisande resultat – i bemärkelsen rättvisande vid en jämförelse med ett företag som har grundbokfört alla affärshändelser i euro – kräver i stället att samtliga affärshändelser i samband med upprättande av årsbokslut och årsredovisning räknas om till euro med tillämpning av den kurs som gällde då respektive affärshändelse ursprungligen bokfördes. I praktiken kräver detta en parallell löpande bokföring i euro. Om företaget vill använda euro först i samband med upprättandet av koncernredovisningen, uppstår samma problem. För att koncernen skall visa ett resultat i euro som är rättvisande vid en jämförelse med en koncern där alla affärshändelser har grundbokförts i euro måste samtliga affärshändelser i koncernen räknas om till den kurs som gällde då respektive affärshändelse grundbokfördes.

Löpande bokföring

Med det angivna synsättet är det naturligt att ett företag som vill ha sin offentliga redovisning i euro använder sig av euro redan när en enskild affärshändelse grundbokförs och huvudbokförs, dvs. när den bokförs i kronologisk respektive systematisk ordning. En bestämmelse om att grundbokföring och huvudbokföring skall ske i svenska kronor eller euro torde för det stora flertalet icke finansiella företag inte innebära några tillämpningssvårigheter. För dem har det hittills framstått som närmast självklart att den löpande bokföringen – liksom årsredovisningen – skall fullgöras i kronor. Utredningen har i linje med detta föreslagit en uttrycklig regel om att den löpande bokföringen skall ske i svenska kronor eller euro.

Flera remissinstanser, däribland *Svenska Bankföreningen* och *Näringslivets Skattedelegation*, har motsatt sig en sådan lagregel. Den skulle, enligt remissinstanserna, innebära att de väl fungerande och effektiva flervalutasystem som numera finns på den svenska marknaden måste modifieras till orimliga kostnader samtidigt som systemens funktionalitet kraftigt skulle försämrats.

Enligt regeringens mening bör den löpande bokföringen ge möjlighet att utläsa affärshändelserna i en gemensam redovisningsvaluta. Det finns emellertid inte anledning att kräva att alla affärshändelser måste ha räknats om till den gemensamma valutan redan när de tillförs bokföringen. Regeringen anser att man bör godta också sådana bokförings-system som tillförs uppgifter i olika valutor under förutsättning att systemen gör det möjligt att utan större dröjsmål utläsa beloppen i den gemensamma valutan. Sådana system får anses godtagbara även om det är möjligt att presentera uppgifterna i den gemensamma redovisningsvalutan först efter viss behandling.

Regeringen har i propositionen med förslag till ny bokföringslag (se prop. 1998/99:130) föreslagit att nuvarande bestämmelser om grundbokföring och huvudbokföring skall ersättas med en bestämmelse om att affärshändelserna skall bokföras så att de *kan presenteras* i registreringsordning (grundbokföring) och i systematisk ordning (huvudbokföring). I linje med detta är det också naturligt att kravet på bokföring i viss valuta formuleras som ett krav på att bokföringen sker på sådant sätt att affärshändelserna i grundbokföringen och huvudbokföringen *kan presenteras* i en gemensam valuta. En sådan bestämmelse lämnar utrymme för bokföringssystem där den ursprungliga noteringen sker i annan valuta men där det har säkerställts att noteringen också kan presenteras i den gemensamma redovisningsvalutan.

Regeringen föreslår alltså en uttrycklig bestämmelse i bokföringslagen om att affärshändelserna skall kunna presenteras antingen i svenska kronor eller i euro.

Näringslivets Skattedelegation har påpekat att det normala i företag som bedriver verksamhet genom filialer i utlandet är att bokföringen i filialen förs i verksamhetslandets valuta. Enligt regeringens mening måste en sådan ordning godtas. Om verksamhetslandet godtar även annan valuta än den nationella valutan som redovisningsvaluta, är det vidare rimligt att filialen ges rätt att i stället använda den valutan i redovisningen. Den nyss föreslagna regeln om att affärshändelserna skall kunna presenteras i antingen kronor eller euro bör därför förenas med en regel om att en filial i utlandet får ha sin redovisning i en valuta som godtas som redovisningsvaluta i verksamhetslandet.

Bestämmelser med den nu angivna innebörden bör tas in i en ny paragraf, 4 kap. 6 §, i förslaget till ny bokföringslag.

Årsbokslut, årsredovisning och delårsrapporter

Att bokslutet, vare sig det kommer till uttryck i ett årsbokslut eller en årsredovisning, bör upprättas i samma valuta som har använts för att presentera affärshändelserna i den löpande bokföringen är enligt regeringens mening närmast en självklarhet. Härigenom upprätthålls det naturliga och funktionella sambandet mellan den löpande bokföringen och bokslutet. I lagen bör därför föreskrivas att årsbokslutet eller årsredovisningen skall upprättas i företagets redovisningsvaluta. Som nyss har framgått föreslår regeringen att redovisningsvalutan skall vara antingen svenska kronor eller euro.

Bestämmelser om detta bör införas i 2 kap. 6 § årsredovisningslagen. Genom de hänvisningar som finns i 2 kap. 2 § ÅRKL och 2 kap. 2 § ÅRFL kommer bestämmelserna att gälla även för företag som omfattas av dessa lagar.

Det är enligt regeringens mening naturligt att den valuta som används i den löpande bokföringen och i årsredovisningarna används även i delårsrapporterna. Bestämmelserna om delårsrapporter i 9 kap. årsredovisningslagen innehåller inte några uttryckliga hänvisningar till vad som gäller i fråga om årsredovisning. Trots detta får bestämmelserna förstås så att de allmänna reglerna om årsredovisning gäller även för delårsrapporter. Mot den bakgrunden kan det inte anses nödvändigt med någon särskild bestämmelse om redovisningsvaluta för delårsrapporter.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen är en sammanställning av redovisningarna för de företag som ingår i en koncern. Den skall upprättas av moderföretaget i koncernen. Det starka funktionella sambandet med moderföretagets årsredovisning talar med styrka för att samma valuta bör användas i båda redovisningarna. I svensk redovisning gäller också sedan länge den principen att en koncernredovisning normalt skall upprättas efter samma principer som moderbolagets årsredovisning. Utredningen har i linje med detta föreslagit att ett moderföretag som upprättar sin årsredovisning i euro också skall upprätta koncernredovisningen i euro.

Flera remissinstanser, däribland *Näringslivets Skattedelegation*, har avstyrkt detta förslag. De har hävdat att det är önskvärt att koncernredovisningen kan upprättas i euro även om årsredovisningen har upprättats i kronor. Företag som inte hinner eller av olika skäl inte önskar lägga om hela sin redovisning till euro skulle därigenom i vart fall kunna presentera sig i euro på koncernnivå, t.ex. i samband med en internationell kapitalanskaffning.

Regeringen har förståelse för att vissa företag kan ha ett intresse av att i samband med internationell kapitalanskaffning presentera sitt resultat i euro, trots att någon övergång till bokföring och årsredovisning i euro ännu inte har hunnits med.

Mot remissinstansernas förslag talar dock att en koncernredovisning som upprättas i euro men som avser verksamhet som har bokförts i kronor inte kommer att ge någon helt rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. För rent svenska verksamheter skulle en koncernredovisning i euro av det slag som remissinstanserna förordat inte leda till andra resultat än det som kan erhållas redan vid en omräkning enligt 2 kap. 6 § årsredovisningslagen. Resultatet i en sådan koncernredovisning kan bli missvisande. Omräkningen till euro kommer att ske enligt balansdagens kurs och leder därmed till ett annat resultat än det som erhålls om euro kommer till användning i såväl koncernredovisningen som den löpande bokföringen. Att resultatet blir annorlunda beror på att omräkningen till euro i det senare fallet skall göras enligt den kurs som gällde vid tidpunkten för respektive affärshändelse. Om omräkningen sker enligt en genomsnittskurs i stället för enligt balansdagens kurs erhålls visserligen

ett bättre resultat men fortfarande finns det en risk för missvisande resultat. Risken för missvisande resultat torde visserligen vara mindre i koncerner där den övervägande delen av verksamheten ligger i dotterföretag som har sin bokföring i euro. Det stora flertalet svenska koncerner är dock inte av detta slag.

Till detta kommer att koncernredovisningen – såsom framgår av 12 kap. 2 § aktiebolagslagen och 10 kap. 2 § föreningslagen – har betydelse för aktiebolags och ekonomiska föreningars möjligheter att dela ut vinst. Detta aktualiserar frågor om hur det bundna egna kapitalet i koncernen skall beräknas när moderbolagets årsredovisning respektive koncernredovisning har upprättats i skilda valutor. Vilken beräkningsmetod som används får betydelse för borgenärsskyddet. Utredningen har inte behandlat dessa frågor.

Regeringen anser mot denna bakgrund att frågan om företagen bör ges möjlighet att ha enbart koncernredovisningen i euro måste beredas vidare innan något slutligt ställningstagande kan göras. Av särskild betydelse är härvid att Aktiebolagskommittén i delbetänkandet Vinstutdelning i aktiebolag (SOU 1997:168) har föreslagit att den uttryckliga kopplingen mellan å ena sidan vinstutdelningsutrymmet i moderbolag och å andra sidan koncernredovisningen avskaffas. Om så blir fallet, torde olägenheterna med en ordning där moderbolagets årsredovisning och koncernredovisning är i skilda valutor bli mindre. Regeringen avser därför att överväga frågan ytterligare i samband med den fortsatta beredningen av Aktiebolagskommitténs betänkande. Resultatet av dessa överväganden kommer att redovisas under våren 2000.

I avvaktan på dessa överväganden bör principen om en gemensam valuta för den samlade redovisningen inte genombrytas. Regeringen föreslår därför att det införs bestämmelser om att koncernredovisningen skall upprättas i samma valuta som moderbolagets årsredovisning. Bestämmelserna bör tas in i 7 kap. 7 § årsredovisningslagen, 7 kap. 4 § ÅRKL och 7 kap. 4 § ÅRFL.

Regeringens förslag: Byte av redovisningsvaluta skall i aktiebolag ske genom ändring av bolagsordningen och i ekonomiska föreningar genom ändring av stadgarna. Beslut om ett sådant byte skall få verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet.

Omräkning av den utgående balansen för det gamla räkenskapsåret skall ske med tillämpning av den växelkurs som Europeiska centralbanken fastställer den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret.

Nytt byte av redovisningsvaluta skall kräva tillstånd av skattemyndigheten.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i huvudsak tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det. Några remissinstanser har framfört detaljsynpunkter.

Skälen för regeringens förslag:

Beslutet om byte av redovisningsvaluta

I ett aktiebolag kommer ett byte av redovisningsvaluta bl. a att få betydelse för hur det fria egna kapitalet – det belopp som är tillgängligt för utdelning till aktieägarna – skall bestämmas. Ett beslut om byte bör därför fattas av aktieägarna på en bolagsstämma genom beslut om ändring av bolagsordningen. Lämpligen bör bytet ske genom att en bestämmelse om att redovisningen skall ske i euro införs i eller tas bort från bolagsordningen.

Bestämmelser om detta bör tas in i 2 kap. 4 § aktiebolagslagen.

Som regeringen återkommer till i avsnitt 6.1 bör ett beslut om byte av redovisningsvaluta alltid förenas med ett beslut om byte av aktiekapitalvaluta. Detta ger upphov till vissa särskilda problem kring beslutsordningen i samband med bytet. Dessa kommer att behandlas närmare i det avsnittet. Där kommer också ett av *Patent- och registreringsverket* framfört förslag om beslutsordningen att behandlas.

Eftersom ett beslut om att ett aktiebolag skall ha redovisningen i euro berör alla aktieägare lika, bör det för ett giltigt beslut normalt räcka med den majoritet som i de flesta fall är tillräcklig för en ändring av bolagsordningen, nämligen två tredjedelar av de vid stämman företrädde aktierna och rösterna (se 9 kap. 30 § aktiebolagslagen). Att det i vissa fall kan krävas en större majoritet återkommer regeringen till i avsnitt 6.3. Några lagändringar är dock inte nödvändiga i denna del.

I en ekonomisk förening bör beslutet om att övergå till redovisning i euro av motsvarande skäl fattas på föreningsstämman enligt de bestämmelser som gäller för ändring av stadgarna. Det innebär att det för ett giltigt beslut om byte av redovisningsvaluta bör krävas *antingen* att samtliga röstberättigade medlemmar i föreningen ställer sig bakom beslutet *eller* att beslutet om bytet fattas på två på varandra följande

stämmor och att på den senare stämman minst två tredjedelar av de röstande ställer sig bakom beslutet (se 7 kap. 14 § föreningslagen).

Bestämmelser om byte av redovisningsvaluta i ekonomiska föreningar bör tas in i 2 kap. 2 § föreningslagen.

Tidpunkten för valutabytet

Ett beslut om byte av redovisningsvaluta bör få verkan endast från och med ingången av ett nytt räkenskapsår. Ett byte av redovisningsvaluta under pågående räkenskapsår skulle ge upphov till omräkningsdifferenser för den del av året då den löpande bokföringen har skett i den tidigare redovisningsvalutan. Det skulle alltså uppstå materiella effekter på redovisningen och denna skulle bli svårtolkad. Några särskilda behov av att kunna byta redovisningsvaluta under löpande räkenskapsår torde inte heller finnas.

En bestämmelse om att övergången till ny redovisningsvaluta måste ske i anslutning till räkenskapsårsskifte bör tas in i en ny paragraf, 4 kap. 6 §, i den föreslagna nya bokföringslagen.

Enligt regeringens mening bör ett beslut om ny redovisningsvaluta dessutom alltid tillämpas från och med *närmast följande* räkenskapsår. Det finns inte skäl att ge företagen möjlighet att skjuta på tidpunkten för bytet till ett senare räkenskapsår. Det skulle kunna leda till att möjligheten att byta redovisningsvaluta blev ett instrument för skatteplanering. Kursen mellan euron och kronan får nämligen direkt betydelse för ett företags skattesituation. Genom att fatta beslut om valutabytet och sedan vänta med att fullfölja bytet till ett senare år då kursen mellan euron och den svenska kronan är "den rätta" skulle företaget kunna uppnå skattefördelar.

Regeringen föreslår att bestämmelser om detta tas in i bl.a. 9 kap. 35 § andra stycket aktiebolagslagen och 7 kap. 14 § sjätte stycket föreningslagen.

Omräkning av den utgående balansen vid valutabytet

När ett företag skall verkställa ett beslut om att redovisningsvalutan skall vara euro i stället för kronor, måste företaget för det första räkenskapsår som omfattas av beslutet upprätta en ingående balans i euro. Av 2 kap. 4 § första stycket 7 årsredovisningslagen följer att den ingående balansen skall överensstämja med den utgående balansen för närmast föregående räkenskapsår. Eftersom den utgående balansen i denna situation är upprättad i svenska kronor, måste posterna för att kunna användas i den ingående balansen räknas om till euro. Resultatet skall bli en ingående balans där alla relationer mellan fritt och bundet kapital, mellan eget och främmande kapital samt mellan alla andra poster och delar i balansräkningen är oförändrade jämfört med den utgående balansen för det gamla räkenskapsåret.

Så länge Sverige står utanför EMU kommer växelkursen mellan euro och svenska kronor att vara rörlig. En väsentlig fråga blir därför vilken kurs som skall tillämpas när posterna i balansräkningen för närmast föregående räkenskapsår räknas om till euro. Frågans betydelse beror inte

minst på att omräkningen kommer att omfatta även poster som utgör bundet eget kapital. Som regeringen längre fram återkommer till bör i princip bundet eget kapital i följande balansräkningar beräknas och redovisas med utgångspunkt i det belopp som har tagits fram vid den ursprungliga omräkningen. Att, som *Finansbolagens Förening* har varit inne på, ge företagen en diskretionär rätt att räkna om balansräkningen efter den kurs då respektive affärshändelse inträffade bör inte komma i fråga. Det skulle få materiella effekter på redovisningen och försvåra analysen av företagets förhållanden. I stället anser regeringen att omräkningskursen så långt möjligt bör hänföra sig till den aktuella balansdag som bytet av redovisningsvaluta får effekt från. Kursen bör emellertid i lagen specificeras mer än så. Den kurs som väljs måste vara välkänd, den får inte vara missvisande och den måste fastställas så gott som dagligen. Den kurs som bäst motsvarar dessa krav torde vara den växelkurs mellan svenska kronor och euro som Europeiska centralbanken fastställer varje svensk bankdag klockan 14.15.

Regeringen anser därför att omräkningen av den utgående balansen bör ske med tillämpning av den växelkurs som Europeiska centralbanken har fastställt den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret. Många bolag och föreningar har räkenskapsår som sammanfaller med kalenderåret. Räkenskapsåret löper då ut den 31 december. Den 31 december är emellertid inte svensk bankdag. Det normala blir därför, med regeringens förslag, att omräkning sker enligt växelkursen den 30 december.

Bestämmelser med den nu angivna innebörden bör tas in i 2 kap. 6 § årsredovisningslagen.

Omräkning av andra belopp i den tidigare redovisningen

Vid valutabytet behöver inte bara balansräkningen utan också resultaträkningen och noterna för det gamla räkenskapsåret räknas om till euro. Det är nödvändigt för att man skall kunna erhålla erforderliga jämförelsetal. Detta fordrar emellertid inte någon lagreglering utan kommer att följa av allmänna principer om angivande av jämförelsetal (se 3 kap. 5 § årsredovisningslagen). Som *Bokföringsnämnden* har framhållit är det nödvändigt med ett förenklat förfarande när jämförelsetalen för resultaträkningen skall omräknas första gången årsredovisningen upprättas i ny redovisningsvaluta. Detta bör dock kunna lösas genom den kompletterande normgivning som finns på redovisningsområdet. Också frågan om vilken kurs som skall tillämpas vid omräkningen av resultaträkningen bör lösas på detta sätt.

Redovisning av det bundna egna kapitalet enligt kursen vid valutabytet eller enligt balansdagens kurs?

En given utgångspunkt i all bokföring är att det egna kapitalet räknas fram som skillnaden mellan å ena sidan tillgångar och å andra sidan skulder och avsättningar. Skillnaden mellan det på detta sätt bestämda egna kapitalet vid ingången respektive utgången av räkenskapsåret utgör

rörelsens resultat för året och skall tas upp under bolagets fria egna kapital som årets vinst eller förlust.

Utmärkande för aktiebolag och ekonomiska föreningar är att delägarna inte har något personligt ansvar för associationens förpliktelser. I stället är en del av det egna kapitalet bundet i syfte att ge ett visst skydd åt associationens borgenärer. I aktiebolag består det bundna egna kapitalet av *aktiekapital*, *överkursfond*, *uppskrivningsfond* och *reservfond*. I en ekonomisk förening utgörs det av *medlemsinsatser* och *förlagsinsatser* samt *reservfond* och *uppskrivningsfond*. Det bundna egna kapitalet förutsätts som huvudregel vara oförändrat från år till år. Detta ger inte upphov till några särskilda svårigheter vid själva bytet av redovisningsvaluta; i enlighet med vad som har beskrivits ovan bör det bundna egna kapitalet då räknas om enligt den växelkurs som gäller i anslutning till bytet. En annan fråga är hur det bundna egna kapitalet skall beräknas på senare balansdagar. Här har utredningen diskuterat två alternativ, antingen att de poster som utgör bundet eget kapital tas upp med samma belopp som erhöles vid omräkningen i samband med valutabytet eller att de räknas om enligt den nya balansdagens kurs.

Om man väljer det senare alternativet, dvs. *balansdagens kurs*, skulle det påverka det egna kapitalets sammansättning och det bundna egna kapitalet skulle tillåtas variera av sig självt. Detta strider mot grundläggande redovisningsprinciper. Att i framtida balansräkningar räkna om det bundna egna kapitalet enligt balansdagens kurs kan därför enligt regeringens mening inte komma i fråga. Om däremot det bundna egna kapitalet i alla balansräkningar som upprättas efter valutabytet tas upp till det belopp som beräknades i samband med bytet av redovisningsvaluta (med tillämpning av *kursen vid valutabytet*) – självfallet med hänsyn tagen till senare överföringar till eller från det bundna egna kapitalet – kommer det bundna egna kapitalet inte att variera av sig självt. Det är därför denna metod som enligt regeringens mening bör komma till användning. När framtida balansräkningar upprättas, bör alltså det bundna egna kapitalet redovisas enligt kursen vid valutabytet.

Beträffande ekonomiska föreningar föreligger dock särskilda problem. I sådana föreningar förekommer det *förlagsinsatser*. Till dessa återkommer regeringen i avsnitt 7.2.2. Också i de finansiella företagen uppkommer problem beträffande redovisningen av bundet eget kapital. Regeringen återkommer till dem i avsnitt 8.

En annan fråga är om det bundna egna kapitalet – i första hand *aktiekapitalet* i ett aktiebolag och *insatserna* i en ekonomisk förening – inte bara bör *redovisas* i euro utan om det också bör *vara bestämt* i euro. Den frågan kommer att behandlas i avsnitten 6 och 7.

Upprepat byte av valuta

Regeringen föreslår att det första bytet av redovisningsvaluta skall vara fritt och inte beroende av tillstånd av myndigheter. Varje nytt byte av redovisningsvaluta bör däremot kräva tillstånd av en myndighet. En annan ordning skulle alltför lätt kunna leda till missbruk av den föreslagna regleringen i syfte att undandra staten skatteintäkter. Utredningen har

föreslagit att tillståndsfrågan prövas av skattemyndigheten. En remissinstans har förordat att prövningen i stället görs av Patent- och registreringsverket. Eftersom tillståndsprövningen framför allt syftar till att förhindra otillbörligt undandragande av skatt, anser regeringen dock att frågan bäst prövas av skattemyndigheten.

Kravet på tillstånd till upprepat byte av redovisningsvaluta bör komma till uttryck i 4 kap. 6 § i den föreslagna nya bokföringslagen.

Byte i samband med konkurs

Konkursförvaltarkollegiernas förening har efterlyst ett klargörande av vad som skall gälla i fråga om valutabyte under pågående konkurs.

Ett konkursbo omfattas inte av bokföringslagen och kommer inte heller att omfattas av den föreslagna nya bokföringslagen. I stället finns vissa allmänt hållna bokföringsbestämmelser i 7 kap. 19 § konkurslagen. När det gäller valet av redovisningsvaluta i ett konkursbo synes den mest ändamålsenliga ordningen vara att konkursboet använder sig av samma redovisningsvaluta som konkursgäldenären har gjort. Med hänsyn till konkursinstitutets syfte – att åstadkomma en ändamålsenlig avveckling av gäldenärens verksamhet – torde frågan om att byta redovisningsvaluta under konkursen i praktiken inte bli aktuell. Mot den bakgrunden finns det enligt regeringens mening inte något lagstiftningsbehov på detta område. Eventuella problem bör kunna lösas inom ramen för kompletterande normgivning.

5.7 Särskilt om redovisning i euro i nybildade aktiebolag och ekonomiska föreningar

Regeringens förslag: Om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening skall ha sin redovisning i euro redan från bolagets eller föreningens bildande, skall detta anges i förslaget till bolagsordning eller stadgar.

Utredningens förslag: Utredningen har inte uttalat sig uttryckligen i denna fråga.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte framfört några synpunkter.

Bakgrund: När ett aktiebolag bildas, skall stiftarna upprätta och underskriva en stiftelseurkund med förslag till bolagsordning (se 2 kap. 3 § aktiebolagslagen). Bolagsordningen skall läggas fram för aktietecknarna på konstituerande stämma när beslutet om bolagets bildande fattas (se 2 kap. 7 § aktiebolagslagen).

Vid bildandet av en ekonomisk förening skall medlemmarna enligt 2 kap. 1 § föreningslagen anta stadgar.

Skälen för regeringens förslag: Givetvis bör de som bildar ett aktiebolag eller en ekonomisk förening kunna bestämma att bolaget eller föreningen skall ha sin redovisning i euro redan från bildandet.

Att redovisningen skall vara i euro är enligt regeringens mening av sådan betydelse för aktieägarna respektive medlemmarna att det bör framgå av de handlingar som ligger till grund för bolagets bildande. Vill man att bolaget respektive föreningen skall ha sin redovisning i euro, bör därför en uppgift om detta lämnas redan i förslaget till bolagsordning respektive stadgar. Någon särskild lagbestämmelse om detta fordras dock inte. Det följer direkt av regeringens förslag att ett bolag eller en förening som skall ha euro som redovisningsvaluta skall ha en bestämmelse om detta i bolagsordningen respektive stadgarna.

5.8 Gemensam redovisningsvaluta i koncerner?

Regeringens bedömning: Det bör inte uppställas något krav på att företag inom samma koncern skall ha samma redovisningsvaluta.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Alla remissinstanser utom *Ekobrottsmyndigheten* har tillstyrkt eller inte haft någon invändning mot bedömningen att det inte bör uppställas något krav på gemensam redovisningsvaluta inom en koncern.

Skälen för regeringens bedömning: I 12 § bokföringslagen (jfr 3 kap. 5 § förslaget till ny bokföringslag) föreskrivs som huvudregel att alla företag i en koncern skall ha samma räkenskapsår. Bestämmelsen visar på ett synnerligen starkt statligt intresse av att kunna förhindra att de bokföringsskyldiga genom manipulationer av räkenskapsårets förläggning och längd uppnår otillbörliga skattefördelar. De skäl som talar för bestämmelsen om gemensamt räkenskapsår för koncernföretag talar också för att koncernföretag bör vara skyldiga att ha en gemensam redovisningsvaluta.

Det finns emellertid även starka skäl mot att kräva att samtliga koncernföretag skall ha samma redovisningsvaluta. Det är exempelvis fullt möjligt att något eller några av de företag som ingår i en koncern har en omfattande fakturering i euro och ett uttalat behov av att kunna redovisa i denna valuta, medan andra företag i koncernen bara handlar i svensk valuta och önskar redovisa i kronor. Vidare kan det vara administrativt betungande för stora koncerner om samtliga koncernbolag måste byta redovisningsvaluta samtidigt.

Mot denna bakgrund delar regeringen utredningens bedömning att det inte bör uppställas något krav på att samtliga koncernföretag har samma redovisningsvaluta. För att det inte skall bli möjligt att utnyttja skillnader i valutakurser för att uppnå otillbörliga skattefördelar bör det i stället införas särskilda skatteregler. Dessa behandlas i avsnitt 9.2.7.

5.9 Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta

Prop. 1999/2000:23

Regeringens förslag: Om ett företag har euro som redovisningsvaluta, skall i balansräkningen upptagna fordringar och skulder i annan valuta än euro, t.ex. i kronor, kunna omräknas till euro enligt växelkursen på balansdagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: I skilda lagar finns bestämmelser om värdering och omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta. Bestämmelserna utgår från att företagets redovisningsvaluta är svenska kronor. Om redovisningsvalutan i stället är euro, får svenska kronor i redovisningen karaktär av ”utländsk valuta”. Som en följd av detta bör fordringar och skulder i svenska kronor i balansräkningen behandlas på samma sätt som fordringar och skulder i annan utländsk valuta än euro. De bör alltså räknas om till euro på samma sätt som fordringar och skulder i exempelvis US-dollar, dvs. normalt enligt balansdagens kurs (jfr 4 kap. 13 § årsredovisningslagen, även Redovisningsrådets rekommendation RR 8).

Bestämmelser om värderings- och omräkningsprinciper som direkt knyter an till företagets redovisning bör alltså ändras, så att det klart framgår att fordringar och skulder i svenska kronor i de företag som har euro som redovisningsvaluta skall behandlas som om de vore i utländsk valuta. Ändringar bör därför göras i 4 kap. 13 § årsredovisningslagen (tillämplig kurs vid omräkning) samt i 5 kap. 2 § årsredovisningslagen och 6 kap. 6 § förslaget till ny bokföringslag (upplysning om tillämpad omräkningskurs).

En fråga som *Finansinspektionen* har uppmärksammat är om liknande ändringar bör göras i bestämmelserna om omräkning av fordringar i utländskt myntslag vid upprättande av bouppteckning i konkurs eller vid företagsrekonstruktion. Frågan får betydelse när företag med euro som redovisningsvaluta utsätts för konkurs eller företagsrekonstruktion. För närvarande synes inte finnas något behov av lagreglering. Skulle frågan uppkomma i ett praktiskt fall, får den lösas genom tillämpning av allmänna principer.

5.10 Särskilt om fusion mellan företag med olika redovisningsvalutor

Regeringens förslag: Det skall inte vara möjligt att genomföra en fusion mellan företag med olika redovisningsvalutor.

Utredningens bedömning: Utredningen har inte lämnat några förslag i denna del utan har uttalat att de redovisningsproblem som kan uppkomma vid fusion bör lösas inom ramen för god redovisningssed.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten i Stockholm, Konkursförvaltarkollegiernas förening och Sydsvenska Industri- och Handelskammaren* har haft synpunkter med anledning av utredningens bedömning. Övriga remissinstanser har inte särskilt kommenterat frågan.

Bakgrund: Fusion innebär att ett eller flera "överlåtande" företag går upp i ett annat "övertagande" företag eller att två eller flera "överlåtande" företag sammansmälter till ett nytt "övertagande" företag. Aktieägarna eller medlemarna i det eller de överlåtande företagen erhåller normalt aktier eller andra andelar i det övertagande företaget som vederlag. Det eller de överlåtande företagen upplöses och deras tillgångar och skulder övertas genom universalsuccession av det övertagande företaget. Någon likvidation av överlåtande företag behövs inte och skall inte heller ske.

Fusion mellan aktiebolag går i huvudsak till på följande sätt. De fusionerande bolagen upprättar en gemensam fusionsplan med de uppgifter som kan vara av betydelse för fusionen. Till planen fogas bl.a. vissa redovisningshandlingar för bolagen. Planen granskas av bolagens revisorer. Innan planen behandlas av respektive bolagsstämma, ges aktieägarna tillfälle att ta del av den. Skyddet för bolagens borgenärer tillgodoses genom ett särskilt förfarande hos Patent- och registreringsverket. Verket kallar borgenärerna i överlåtande bolag och, i vissa fall, borgenärerna i övertagande bolag. Om någon borgenär motsätter sig fusionen, överlämnar verket ärendet till tingsrätt. Lämnas tillstånd, anmäler det övertagande bolaget fusionen tillsammans med nödvändiga följdbeslut för registrering. Fusionen fullbordas i och med registreringen.

Skälen för regeringens förslag: En fusion mellan ett bolag med redovisningsvaluta i euro och ett annat bolag med redovisningsvaluta i svenska kronor skulle innebära inte obetydliga svårigheter. Redan i normala fall kan det vara svårt att bedöma om fusionsvederlaget i fusionsplanen har bestämts på ett riktigt sätt. Det gäller även om de deltagande bolagen har tillhandahållit ett beslutsunderlag i form av redovisningshandlingar m.m. för de berörda bolagen. Om dessa redovisningshandlingar är upprättade i olika valutor, ökar svårigheterna ytterligare. Till en del kan dessa svårigheter minskas genom en utveckling av god redovisningssed, som drar upp klarare riktlinjer för redovisning i samband med fusion. Bokföringsnämnden har nyligen utarbetat ett utkast till rekommendation om redovisning av fusion av helägt dotterbolag. Varken detta arbete eller något annat pågående projekt behandlar dock de särskilda svårigheter som en fusion mellan företag med olika redovisningsvaluta kan innebära.

Till detta kommer att, såsom *Åklagarmyndigheten i Stockholm* har påtalat, fusion ibland används för att försvåra upptäckten och utredningen av viss ekonomisk brottslighet. Redan i dag är utredningssvårigheterna stora; fusioneras bolag med olika redovisningsvalutor kan utredningssvårigheterna enligt åklagarmyndigheten komma att bli oöverstigliga.

Dessa svårigheter måste vägas mot behovet av att genomföra fusioner mellan företag med olika redovisningsvalutor. Regeringen bedömer för sin del att behovet är begränsat.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen en spärr mot fusioner mellan företag med olika redovisningsvalutor. Om det längre fram visar sig att frågorna om redovisning i de samgående företagen kan lösas, kan det finnas anledning att ompröva denna spärr.

6 Aktiekapital i euro

6.1 Aktiekapitalsvaluta

Regeringens förslag: I aktiebolag som har sin redovisning i euro skall aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp i bolagsordningen vara bestämda i euro. Det innebär

att i aktiebolag som har bytt redovisningsvaluta från kronor till euro skall aktiekapitalet – om beslut om ökning eller nedsättning av aktiekapitalet inte föranleder annat – i efterföljande balansräkningar redovisas till det belopp i euro som erhöles när den sista balansräkningen i kronor räknades om till euro, och

att i aktiebolag som redan från bildandet har haft euro som redovisningsvaluta skall aktiekapitalet – om beslut om ökning eller nedsättning av aktiekapitalet inte föranleder annat – i följande balansräkningar redovisas till det belopp i euro som bestämdes i samband med bolagets bildande.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller har inte haft några invändningar mot det. *Riksbanken* och *Svenska Bankföreningen* har dock avstyrkt kopplingen mellan redovisningsvaluta och aktiekapitalsvaluta. De har i stället förordat en ordning där bolagen kan välja att ha aktiekapitalet i euro även om redovisningen är i svenska kronor och vice versa.

Bakgrund: Ett aktiebolag skall ha ett visst aktiekapital (se 1 kap. 3 § första stycket aktiebolagslagen). Detta skall i privata aktiebolag uppgå till minst 100 000 kronor och i publika aktiebolag till minst 500 000 kronor. Aktiekapitalet skall anges i bolagsordningen (se 2 kap. 4 §). I bolagsordningen kan föreskrivas att aktiekapitalet skall vara högre än lagen kräver. Det kan också föreskrivas att aktiekapitalet utan ändring av bolagsordningen kan bestämmas till lägre eller högre belopp, s.k. minimi- respektive maximikapital.

Om det finns flera aktier i bolaget, skall aktiekapitalet vara fördelat på aktierna med lika belopp på varje aktie (se 1 kap. 3 § andra stycket aktiebolagslagen). Det belopp som belöper på varje aktie benämns aktiens nominella belopp. Aktiernas nominella belopp skall anges i bolagsordningen (se 2 kap. 4 §). Även om lagen inte uttryckligen föreskriver det

brukar det anses att aktiernas nominella belopp – liksom aktiekapitalet – måste vara angivet i svenska kronor.

Skälen för regeringens förslag: Som har redogjorts för i avsnitt 5.6 bör – vid ett byte av redovisningsvaluta från kronor till euro – balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till euro när den ingående balansräkningen för det nya räkenskapsåret fastställs. Resultatet blir då en ingående balans där alla relationer mellan fritt och bundet kapital, mellan eget och främmande kapital och mellan alla andra poster och delar i balansräkningen är oförändrade jämfört med den utgående balansen för det gamla räkenskapsåret.

Det bundna egna kapital som på detta sätt räknas fram i den ingående balansen bör, som tidigare har nämnts (se avsnitt 5.6), användas i alla balansräkningar som upprättas därefter, naturligtvis med hänsyn tagen till de beslut som efter bytet fattas om att överföra belopp från eller till det bundna egna kapitalet.

Tillämpat på posten Aktiekapital innebär detta att den bör räknas om enligt den växelkurs som Europeiska centralbanken fastställt den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret och att det erhållna beloppet sedan bör användas i alla senare upprättade balansräkningar med de justeringar som föranleds av bl.a. ny- och fondemission.

Det skulle i och för sig vara möjligt att stanna här och låta aktiekapitalet vara bestämt i kronor eller euro i bolagsordningen, trots att redovisningen upprättas i den andra valutan, dvs. någon koppling mellan redovisningsvaluta och aktiekapitalsvaluta skulle inte krävas. *Riksbanken* och *Svenska Bankföreningen* har förordat det. Bankföreningen har bl.a. pekat på att det kan finnas svenska bolag som inte omedelbart har behov av att lägga om sin redovisning till euro. Det kan bero på att betydande delar av verksamheten sker i svenska kronor eller andra utländska valutor än euro varför företagets penningflöden inte är i euro. Ett sådant bolag kan samtidigt ha intresse av att emittera aktier i euro för att därigenom få bättre tillgång till den internationella kapitalmarknaden.

En sådan ordning skulle emellertid innebära att aktiekapitalet i årsredovisningen redovisades i en annan valuta och med andra belopp än i bolagsordningen. En sådan motsättning mellan redovisning och bolagsordning skulle enligt regeringens mening vara ägnad att leda till missförstånd beträffande storleken på bolagets aktiekapital och leda till svårigheter att tillämpa bestämmelserna i aktiebolagslagen till skydd för bundet eget kapital. Följande exempel kan illustrera det sagda. Ett aktiebolag byter redovisningsvaluta från kronor till euro. Aktiekapitalet och övriga poster i balansräkningen tas då i den ingående balansräkning som upprättas efter bytet upp till belopp i euro. I bolagsordningen och aktiebolagsregistret kommer aktiekapitalet emellertid fortfarande att anges i kronor. Vid tillämpningen av bestämmelser där det registrerade aktiekapitalet skall ställas mot poster i redovisningen måste alltså ett i svenska kronor bestämt belopp jämföras med belopp som är angivna i euro. Så blir fallet vid tillämpningen av 13 kap. 2 § aktiebolagslagen. Enligt den bestämmelsen skall styrelsen låta upprätta en särskild balansräkning (kontrollbalansräkning) så snart det finns skäl att anta att

bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet.

Ett krav på att aktiekapitalet och redovisningen skall vara i samma valuta ger också i övrigt de bästa förutsättningarna för ordning och reda. Ett sådant krav ger exempelvis en garanti för att vid byte av redovisningsvaluta posten Aktiekapital räknas om med tillämpning av den kurs som Europeiska centralbanken har fastställt och inte med någon annan mindre tillförlitlig kurs.

Enligt regeringens mening bör därför aktiekapitalet – och därmed också aktiernas nominella belopp – alltid vara bestämt i samma valuta som redovisningsvalutan.

Vad gäller aktiernas nominella belopp talar i och för sig starka skäl för en ännu mera radikal lösning, nämligen ett avskaffande av bestämmelserna om att varje aktie skall ha ett nominellt belopp och en övergång till ett system med s.k. kvotaktier. Därmed skulle man bl.a. undvika problemet med att det nominella beloppet på aktierna efter en övergång till euro kommer att uppgå till ojämna belopp. För närvarande finns det dock inte underlag för att föreslå ett avskaffande av bestämmelserna om nominella belopp. Regeringen har gett Aktiebolagskommittén i uppdrag att överväga ett system med kvotaktier.

Regeringen föreslår alltså bestämmelser om att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp i bolagsordningen skall anges i kronor eller euro och alltid i samma valuta som bolaget använder i sin redovisning. Bestämmelser om detta bör tas in i 1 kap. 3 § och 2 kap. 4 § aktiebolagslagen. Bestämmelser om tillämplig kurs vid omräkningen av aktiekapitalet, dvs. den växelkurs som Europeiska centralbanken har fastställt den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret (jfr avsnitten 5.6 och 6.3), bör tas in i en ny paragraf, 9 kap. 35 a §, i aktiebolagslagen.

6.2 Lägsta tillåtna aktiekapital

Regeringens förslag: Om ett aktiebolag ända från bolagets bildande har haft sitt aktiekapital angivet i euro, skall aktiekapitalet uppgå till minst det belopp i euro som vid bolagets bildande motsvarade 100 000 kr eller, såvitt gäller publika aktiebolag, 500 000 kr. Har aktiekapitalet tidigare varit angivet i kronor, skall det uppgå till minst det belopp i euro som vid bytet av aktiekapitalsvaluta motsvarade 100 000 kr respektive 500 000 kr.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något författningsförslag i denna del.

Remissinstanserna: *Värdepapperscentralen VPC AB* har ifrågasatt om det inte i lagtexten bör anges också ett i euro preciserat minimibelopp för aktiekapitalet. *Bokföringsnämnden* har förordat att det i 1 kap. 3 § aktiebolagslagen tydliggörs att aktiekapitalet, uttryckt i euro, vid bolagets bildande eller vid bytet av redovisningsvaluta skall motsvara 100 000 kr respektive 500 000 kr. *Näringslivets Skattedelegation* har menat att det bör komma till uttryck i lagtexten att ett bolag som vid registrerings-

tidpunkten hade föreskrivet aktiekapital i kronor eller motsvarande i euro även fortsättningsvis skall anses uppfylla lagens kapitalkrav.

Skälen för regeringens förslag:

Lägsta tillåtna aktiekapital vid bildandet

Som tidigare har nämnts måste ett privat aktiebolag ha ett aktiekapital på lägst 100 000 kr, medan ett publikt aktiebolag måste ha ett aktiekapital på lägst 500 000 kr. En remissinstans har varit inne på att det i lagtexten även bör anges ett lägsta tillåtna aktiekapital i euro. Enligt regeringens mening är detta inte lämpligt. Förändringar i växelkursen mellan kronor och euro skulle då snabbt leda till att det fortlöpande ställs olika krav på kapitaltillskott vid bildande av aktiebolag med kronor respektive euro som aktiekapitalsvaluta. Också i övrigt skulle denna lösning medföra komplikationer. Regeringen anser det därför i stället naturligt med en lagregel om att ett i euro bestämt aktiekapital måste vara så stort att det motsvarar lägst 100 000 respektive 500 000 kr. Detta är också den lösning som utredningen har förordat och som har godtagits av i stort sett samtliga remissinstanser. Visserligen är också denna lösning förenad med nackdelar – bl.a. innebär den att vad som är lägsta tillåtna aktiekapital för ett bolag som skall ha euro som aktiekapitalsvaluta kommer att växla från tid till annan – men dessa torde vara av begränsad betydelse. Den valda lösningen bör komma till uttryck i 1 kap. 3 § aktiebolagslagen.

Hur stort aktiekapital som ett aktiebolag med aktiekapitalet i euro måste ha blir med den valda lösningen beroende av den tillämpliga växelkursen mellan kronor och euro. Frågan är vilken växelkurs som skall väljas. Enligt regeringens uppfattning är det naturligt att lägsta tillåtna aktiekapital i euro bestäms med hänsyn till den växelkurs som Europeiska centralbanken fastställer på dagen för bolagets bildande, dvs. dagen för konstituerande bolagsstämma. Det kan visserligen anföras skäl för att välja kursen vid en senare tidpunkt, t.ex. dagen för intyg enligt 2 kap. 9 § aktiebolagslagen eller dagen för registrering. Detta skulle emellertid leda till att det vid den konstituerande bolagsstämman inte skulle vara möjligt att med säkerhet beräkna lägsta tillåtna aktiekapital i euro.

Lägsta tillåtna aktiekapital efter bildandet

En särskild fråga är vad som bör gälla om ett i euro bestämt aktiekapital senare, enligt då aktuell växelkurs, inte längre motsvarar det lägsta tillåtna aktiekapital som preciseras i lagtexten (100 000 kr respektive 500 000 kr). Detta kan inträffa så snart euron försvagas gentemot kronan. Det kan synas som att bolaget i en sådan situation inte borde få fortsätta sin verksamhet annat än efter något slag av kapitaltillskott. Enligt regeringens mening skulle en sådan ordning innebära en så betydande osäkerhet för bolaget att den inte bör väljas. Det får därför tålas att ett 100 000-kronorsbolag med aktiekapital i euro kan komma att drivas vidare med ett aktiekapital som, omräknat enligt aktuell kurs, inte längre motsvarar 100 000 kr.

I avsnitt 6.3 behandlas sådana frågor kring bestämmelsen i 1 kap. 3 § aktiebolagslagen som aktualiseras i samband med att ett bolag byter aktiekapitalsvaluta från kronor till euro eller från euro till kronor.

6.3 Byte av aktiekapitalsvaluta

Regeringens förslag: Ett beslut om att byta den valuta i vilken aktiekapitalet skall vara bestämt skall komma till uttryck i en ändring av bolagsordningen. Registreringsmyndigheten skall, sedan beslutet registrerats i aktiebolagsregistret, anteckna storleken av aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp i den nya valutan. Styrelsen skall senast till den första ordinarie bolagsstämman under det nya räkenskapsåret lägga fram förslag till nödvändiga följdändringar i bolagsordningen, bl.a. avseende aktiekapitalets belopp.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i huvudsak tillstyrkt utredningens förslag eller har inte haft några invändningar mot det. *Värdepapperscentralen VPC AB, Patent- och registreringsverket, Svenska Bankföreningen, Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR* och *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren* har dock framfört olika tekniska synpunkter och egna förslag.

Skälen för regeringens förslag:

Allmänt om byte av aktiekapitalsvaluta

Som redan har framgått av avsnitt 6.1 anser regeringen att den valuta i vilken aktiekapitalet skall vara bestämt ("aktiekapitalsvalutan") skall vara densamma som redovisningsvalutan. Av detta följer att ett byte av redovisningsvaluta måste kombineras med ett byte av aktiekapitalsvaluta. Det har av tidigare avsnitt också framgått att aktiekapitalet i samband med bytet bör räknas om enligt samma kurs som övriga delar av den utgående balansräkningen, dvs. enligt den växelkurs som fastställs av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret.

Formen och tidpunkten för beslutet om byte

Såsom tidigare har framgått anser regeringen att ett byte av redovisningsvaluta bör manifesteras i ett beslut om ändring av bolagsordningen. Det är naturligt att detta också bör gälla det parallella beslutet att aktiekapitalet skall vara bestämt i euro, särskilt som ett sådant beslut under alla förhållanden måste åtföljas av justeringar i det aktiekapitalets belopp som finns angivet i bolagsordningen.

En särskild fråga är vilket eller vilka majoritetskrav som skall gälla i samband med ett byte av aktiekapitalsvaluta. Såsom har uttalats i avsnitt 5.6 bör det för ett giltigt beslut om valutabyte normalt räcka med två tredjedels majoritet, eftersom beslutet om valutabyte berör alla aktieägare lika (jfr 9 kap. 30 § aktiebolagslagen). I enstaka fall kan visserligen ett beslut om valutabyte ge upphov till skilda effekter för olika aktieägare. Som exempel kan nämnas den situationen då det i bolagsordningen finns bestämmelser om att utdelning på aktier av visst slag skall ske med ett i kronor preciserat belopp, medan utdelning på övriga aktier skall bestämmas på annat sätt. Efter ett beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i euro måste utdelningen på aktier av det förstnämnda slaget bestämmas till det belopp i euro som motsvarar kronbeloppet enligt växelkursen vid utdelningsbeslutet. Varje förändring i växelkursen innebär då att utrymmet för vinstutdelning på aktier av annat slag påverkas. Regeringen anser emellertid inte att det bör införas några särskilda majoritetsregler för dessa slag av situationer. I den mån sådana effekter rubbar rättsförhållandet mellan de olika aktieslagen skyddas aktieägarna redan genom särskilda majoritetsregler i 9 kap. 31 och 33 § aktiebolagslagen.

En annan fråga gäller tidpunkten för bolagets beslut. Beslutet måste, som tidigare har nämnts, gå hand i hand med ett beslut om byte av redovisningsvaluta. Sistnämnda beslut måste fattas och registreras före ingången av det nya räkenskapsår, då beslutet skall få verkan. Härav följer att också beslutet om byte av aktiekapitalsvaluta måste fattas och registreras före ingången av det nya räkenskapsåret.

Registreringen och fullföljandet av beslutet om byte

Principen att beslutet skall registreras före ingången av det nya räkenskapsåret ger upphov till ett särskilt problem.

Som tidigare har framgått föreslår regeringen att den utgående balansen för det gamla räkenskapsåret vid bytet av valuta skall räknas om enligt den kurs som Europeiska centralbanken fastställer den sista bankdagen under det gamla räkenskapsåret. För aktiebolagens del innebär det bl.a. att registreringsmyndigheten inte kan beräkna storleken av aktiekapitalet i den nya valutan förrän någon eller några dagar in på det nya räkenskapsåret. En möjlighet är naturligtvis att registreringsmyndigheten i beslutet anger att det har fattats på det gamla räkenskapsårets sista dag men expedierar det först när omräkningskursen har blivit känd och omräkning har skett. En sådan ordning är emellertid enligt regeringens mening otillfredsställande från rättslig synpunkt. Den skulle dessutom inte tillgodose bolagets legitima intresse av att i god tid få besked om huruvida registreringsmyndigheten har godtagit beslutet om byte av valuta.

Regeringen föreslår därför att ett beslut om byte av aktiekapitalsvaluta skall få registreras innan omräkningskursen har blivit fastställd men få verkan först vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet. Registreringsmyndigheten kommer då visserligen inte att kunna ange storleken av det nya aktiekapitalet i registreringsbeslutet. Detta får emellertid accepteras. Det bör räcka med att verket i beslutet anger att

aktiekapitalet kommer att räknas om med tillämpning av den växelkurs som fastställs av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret. Det bör sedan åligga verket att efter ingången av det nya räkenskapsåret i aktiebolagsregistret föra in en uppgift om vad aktiekapitalet uppgår till, omräknat till den nya valutan. I de registreringsbevis för bolaget som därefter utfärdas bör registreringsmyndigheten ange den kurs enligt vilken aktiekapitalet har räknats om, storleken av aktiekapitalet i den nya valutan samt aktiernas nominella belopp, angivet i den nya valutan.

Ett förfarande av detta slag medför i sig inte någon ändring i bolagsordningens föreskrifter om beloppet av aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp. Det är emellertid inte lämpligt att det under någon längre tid kvarstår en skillnad mellan det belopp som aktiekapitalet kan beräknas till enligt den aktiekapitalsvaluta som bolaget har beslutat om och det belopp som preciseras i bolagsordningen. Det bör därför ankomma på styrelsen att till första ordinarie bolagsstämma på det nya räkenskapsåret lägga fram förslag till nödvändiga ändringar i bolagsordningen. Såsom *Patent- och registreringsverket* har förordat bör det införas en uttrycklig lagregel om detta (se 9 kap. 35 a § i regeringens förslag).

Upprepat byte av aktiekapitalsvaluta

Såsom har redovisats i avsnitt 5.6 föreslår regeringen att det första bytet av redovisningsvaluta inte skall vara beroende av tillstånd av myndighet men att varje nytt byte bör förutsätta tillstånd av skattemyndigheten (se förslaget till en ny paragraf, 4 kap. 6 §, i förslaget till ny bokföringslag).

Vad gäller byte av aktiekapitalsvaluta anser regeringen att det inte behövs några särskilda bestämmelser om tillstånd. Byte av aktiekapitalsvaluta kommer emellertid med regeringens förslag enbart att kunna ske i samband med byte av redovisningsvaluta. Indirekt kommer därför även en återgång till den ursprungliga aktiekapitalsvalutan att bli beroende av myndighets tillstånd.

Särskilt om omräkningskursen vid upprepat byte av valuta

Det är – i linje med vad som har uttalats i avsnitt 5.6 om omräkning av bundet eget kapital – naturligt att aktiekapitalet vid ett första byte från en valuta till en annan omräknas enligt den växelkurs som Europeiska centralbanken har fastställt den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret.

En liknande fråga är vilken omräkningskurs som bör gälla om ett aktiebolag som en gång har bytt redovisnings- och aktiekapitalsvaluta återgår till den ursprungliga valutan. Det kan anföras skäl för att omräkningen i det fallet bör ske enligt den omräkningskurs som tillämpades när bolaget första gången bytte redovisningsvaluta. Bolaget skulle då få tillbaka sitt gamla registrerade aktiekapital. Denna ordning har också

förordats av *Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR* och *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren*.

En sådan lösning skulle emellertid innebära att man vid omräkning av en ingående balans till utgående balans tillämpade olika omräkningskurser beträffande olika poster i balansräkningen. Enligt regeringens mening kan detta inte godtas. Samma omräkningskurs bör tillämpas för alla poster i balansräkningen. I annat fall kommer inte relationerna mellan fritt och bundet kapital, mellan eget och främmande kapital och mellan alla andra poster och delar i balansräkningen att vara oförändrade. Användandet av en historisk omräkningskurs skulle också få omotiverade effekter, exempelvis i fråga om vinstutdelning och likvidationsskyldighet. Regeringens slutsats är att den av Europeiska centralbanken fastställda växelkursen den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret bör tillämpas också vid ett upprepat byte av valuta.

9 kap. 35 a § aktiebolagslagen har utformats i enlighet med detta.

Lägsta tillåtna aktiekapital efter byte från kronor till euro

Regeringen har ovan i avsnitt 6.2 förordat att lägsta tillåtna aktiekapital i lagen skall preciseras endast i svenska kronor. För aktiebolag som redan från bildandet har sitt aktiekapital i euro har det dock föreslagits att aktiekapitalet måste uppgå till minst det belopp i euro som vid bolagets bildande motsvarade 100 000 kr eller, i fråga om publika aktiebolag, 500 000 kr.

En liknande princip bör enligt regeringens mening gälla i fråga om aktiebolag som från början har haft sitt aktiekapital i kronor men som sedan byter aktiekapitalsvaluta till euro. I dessa fall finns det vid bytes-tidpunkten redan ett aktiekapital som en gång har konstaterats vara förenligt med 1 kap. 3 § aktiebolagslagen. Om detta belopp räknas om till euro enligt de principer som tidigare har angetts, måste givetvis också det framräknade beloppet anses vara tillfyllest. I avsnitt 6.2 har – i fråga om aktiebolag som redan från bildandet har euro som redovisningsvaluta – uttalats att en efterföljande växelkursändring som medför att beloppet i euro inte längre motsvarar 100 000 kr respektive 500 000 kr inte bör medföra att kravet på lägsta tillåtna aktiekapital inte längre är uppfyllt. På samma vis bör ett aktiebolag som har bytt redovisningsvaluta från kronor till euro kunna fortsätta sin verksamhet även om kursen mellan kronan och euron förändras så att aktiekapitalet, omräknat enligt då aktuell kurs, inte längre motsvarar 100 000 kr respektive 500 000 kr.

Frågan om lägsta tillåtna aktiekapital kan också aktualiseras om ett aktiebolag som har bytt aktiekapitalsvaluta från kronor till euro vill ändra aktiekapitalet till ett lägre belopp. Vilken omräkningskurs bör tillämpas när man prövar hur mycket aktiekapitalet kan sättas ned? Enligt regeringens uppfattning bör växelkursändringar inte vare sig öka eller minska utrymmet för ökning eller minskning av aktiekapitalet. Lägsta tillåtna aktiekapital i euro bör därför vara det belopp som motsvarar 100 000 kr respektive 500 000 kr enligt den kurs som gällde vid tidpunkten för bytet till euro.

I 1 kap. 3 § aktiebolagslagen bör därför klargöras att ett aktiebolag som tidigare haft aktiekapitalet bestämt i kronor måste ha ett aktiekapital som minst uppgår till det belopp i euro som vid bytet av aktiekapitalsvaluta motsvarade 100 000 kr respektive 500 000 kr.

Lägsta tillåtna aktiekapital efter byte från euro till kronor

En annan fråga är vad som bör gälla om ett bolag vill byta aktiekapitalsvaluta från euro till kronor men euron har försvagats så att aktiekapitalet vid tidpunkten för bytet inte längre motsvarar lägsta tillåtna aktiekapital enligt 1 kap. 3 § aktiebolagslagen. En omräkning av aktiekapitalet enligt de principer som regeringen har förordat ovan skulle i så fall kunna leda till ett aktiekapital som understiger 100 000 kr. Enligt regeringens mening är det inte lämpligt att vissa aktiebolag, med aktiekapitalet bestämt i kronor, har ett aktiekapital som är lägre än som är tillåtet för det stora flertalet aktiebolag med kronor som aktiekapitalsvaluta. När det gäller aktiebolag som har aktiekapitalet i kronor bör alltså principen att aktiekapitalet vid varje tidpunkt skall uppgå till minst 100 000 kr respektive 500 000 kr gälla fullt ut.

Om ett beslut om att byta aktiekapitalsvaluta från euro till kronor får till effekt att aktiekapitalet kommer att understiga lägsta tillåtna aktiekapital enligt lagen, bör bolaget därför vara skyldigt att öka aktiekapitalet till lägst 100 000 respektive 500 000 kr. Regeringen föreslår att aktiebolag som inte fullgör denna skyldighet skall kunna förpliktas träda i likvidation. En bestämmelse om detta bör tas in i 13 kap. 4 a § aktiebolagslagen.

6.4 Andra aktiebolagsrättsliga frågor

Regeringens bedömning: Det bör inte införas några andra särregler avseende aktiebolag som har sitt aktiekapital i euro.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Utredningens bedömning har i huvudsak inte mött några invändningar. *Stockholms tingsrätt* och *Finansinspektionen* har dock ansett att det bör framgå av lagtexten vilken värderingstidpunkt som gäller när man prövar om en betalning, erlagd i kronor, motsvarar det i euro angivna aktiekapitalet.

Skälen för regeringens bedömning: Om ett aktiebolag har sin redovisning och sitt aktiekapital i euro, kan det ge upphov till frågor som inte hade uppkommit om bolaget i stället hade haft redovisning och aktiekapital i kronor. Såsom framgår av det följande har regeringen övervägt om detta bör föranleda särregler som tar sikte på aktiebolag med redovisning och aktiekapital i euro.

När ett svenskt aktiebolag gör en vinstutdelning eller i samband med inlösen av aktier gör återbetalningar till aktieägarna fastställs beloppen i svenska kronor. Detta är naturligt med hänsyn till att det är i balansräkningen angivna fria egna kapitalet som utgör den yttersta ramen för vad som får betalas ut. Normalt sker också utbetalningen i svenska kronor. På liknande sätt är det naturligt att skifteslikviden i samband med bolagets upplösning fastställs och utbetalas i svenska kronor.

Gällande rätt innebär att aktieägarna i de nu nämnda situationerna också är *skyldiga* att ta emot betalning i den valuta som aktiekapitalet är bestämt i. I fråga om aktiebolag som övergår till att ha sitt aktiekapital i euro innebär denna princip en skyldighet att ta emot utdelning m.m. i euro. Det kan – såsom *Aktiespararnas Riksförbund* har påpekat – innebära vissa olägenheter för aktieägare som avser att använda beloppen i Sverige. Aktieägarna drabbas av växlingskostnader och utsätts dessutom för en viss valutarisk. Dessa olägenheter är emellertid en naturlig följd av att bolaget har bytt aktiekapitalsvaluta och får enligt regeringens mening tålas. Givetvis kan förändringar i växelkursen också vara till aktieägarens fördel. Det bör därför inte införas någon rätt för aktieägare att påkalla betalning i svenska kronor.

Tillskjutande av kapital till nybildade aktiebolag

Enligt 2 kap. 2 § aktiebolagslagen får villkoren för en bolagsbildning inte bestämmas så att betalningen för en aktie understiger aktiens nominella belopp. Detta aktualiserar frågan vad som gäller om ett aktiebolag redan från bildandet skall ha redovisning och aktiekapital i euro och stiftarna har bestämt att betalningen skall erläggas med visst belopp i kronor. Uppenbarligen blir det då nödvändigt att räkna om det kronbelopp som betalas till euro för att det skall gå att bedöma om betalningen motsvarar aktiens nominella belopp. Frågan uppkommer vilken växelkurs som skall tillämpas vid omräkningen.

Den frågan bör bedömas mot bakgrund av bestämmelserna i 2 kap. 9 § aktiebolagslagen. Dessa innebär i princip att ett aktiebolag inte får registreras förrän medel som minst motsvarar aktiekapitalet har tillskjutits. När betalningen för aktierna erläggs i pengar, sker prövningen enligt 2 kap. 9 § med hjälp av ett av bank utfärdat intyg om vad som har satts in på ett särskilt konto i banken. Det ligger bäst i linje med denna bestämmelse om avstämningen enligt 2 kap. 2 § görs med tillämpning av den växelkurs som Europeiska centralbanken fastställer per den dag då banken utfärdar intyg om behållningen på kontot. I och för sig är lösningen inte utan olägenheter. Det finns en risk för att det kronbelopp som stiftarna har bestämt till följd av växelkursförändringar inte motsvarar aktiens nominella belopp. Bolaget kan då inte registreras. Att – såsom en remissinstans har varit inne på – i lag föreskriva att betalningen för aktierna alltid skall ske i samma valuta som aktiekapitalet skulle dock innebära en alltför långtgående inskränkning i den valfrihet som i dag gäller i fråga om betalningen. En sådan ordning skulle dessutom kunna

innebära en nackdel för de euroredovisande bolag som vill vända sig till svenska kapitalplacérare. Olägenheten med en omräkning per intygssdagen torde dessutom vara begränsade. Bolagets stiftare kan lösa problemet genom att föreskriva en viss överkurs som kan parera förändringar i växelkursen under betalningstiden. Regeringen vill därför inte förorda någon annan omräkningskurs än den av Europeiska centralbanken fastställda kursen per intygssdagen.

Ett par remissinstanser har ansett att det bör framgå av lagtexten vilken omräkningskurs som skall tillämpas i den aktuella situationen. Enligt regeringens mening är detta inte nödvändigt. Vad som nyss har sagts får anses följa av de principer som redan kommer till uttryck i aktiebolagslagen.

Tillämpning av andra bestämmelser till skydd för bolagets bundna egna kapital

Frågan bör också ställas om aktiebolagslagens regelverk i övrigt påverkas av att ett aktiebolag har sin redovisning och sitt aktiekapital i euro. Särskilt viktigt är det att lagens bestämmelser om skydd för det bundna egna kapitalet fortfarande går att tillämpa. Utredningen har gått i genom ett stort antal sådana bestämmelser – såsom bestämmelserna om vinstutdelning i 12 kap. 2 §, om nedsättning i 6 kap. 1 § och om tvångslikvidation i 13 kap. 2 § – och har inte funnit att det finns något behov av kompletterande lagregler. Regeringen ansluter sig till den bedömningen.

7 Särskilda frågor kring användandet av euro i ekonomiska föreningar

7.1 Några skillnader mellan aktiebolag och ekonomiska föreningar

Ekonomiska föreningar bör i de flesta avseenden omfattas av samma bestämmelser som har föreslagits för aktiebolag. Det finns emellertid vissa skillnader mellan de två associationsformerna som aktualiserar särskilda överväganden.

En sådan skillnad är att ett aktiebolag, men inte en ekonomisk förening, är en kapitalassociation i vilken aktiekapitalet spelar en central roll till bolagsborgenärernas skydd. I aktiebolagslagen finns bestämmelser om att det måste finnas ett visst minsta aktiekapital och att ett aktiebolag måste träda i likvidation när bolagets eget kapital i viss omfattning understiger aktiekapitalet. Motsvarande bestämmelser saknas i föreningslagen. Medlemsinsatserna i en ekonomisk förening behöver således inte uppgå till något visst minsta belopp. Inte heller råder det någon likvidationsplikt vid bristande täckning av medlemsinsatserna.

En annan skillnad är att i ett aktiebolag sker "avgång" ur bolaget normalt genom att aktieägaren säljer sina aktier. Försäljningen påverkar inte aktiekapitalets storlek. I en ekonomisk förening återigen innebär varje medlemsbyte att föreningen tvingas återbetala medlemsinsatsen till den avgångne medlemmen med belopp som beräknas med utgångspunkt i den balansräkning som hänför sig till tiden för avgången.

7.2 Insatsvaluta

Det bundna egna kapitalet i en ekonomisk förening utgörs av inbetalda eller genom insatsemission tillgodoförda insatser, reservfond samt uppskrivningsfond. Det finns två slag av insatser; medlemsinsatser och förlagsinsatser. Dessa skall redovisas var för sig (se 9 kap. 7 § föreningslagen).

Såsom regeringen har redovisat i avsnitt 5.6 bör vid byte av redovisningsvaluta från kronor till euro samtliga poster i den utgående balansräkningen räknas om så att de står i euro i den ingående balansen för det nya räkenskapsåret. Motsvarande omräkning måste göras vid ett byte från euro till svenska kronor. Omräkningen måste i båda fallen göras så att alla relationer mellan fritt och bundet kapital, mellan eget och främmande kapital samt mellan alla andra poster och delar i balansräkningen är desamma i den ingående balansen som i den utgående balansen för det gamla räkenskapsåret. Detta gäller även sådana poster som ingår i bundet eget kapital. Som tidigare har angetts bör bundet eget kapital dessutom i efterföljande balansräkningar beräknas och redovisas med utgångspunkt i det belopp som har tagits fram vid den ursprungliga omräkningen.

Det sagda bör gälla även i fråga om ekonomiska föreningar. Såsom regeringen återkommer till i avsnitt 7.2.2 är det dock nödvändigt med en viss särreglering för den efterföljande redovisningen av förlagsinsatser.

En annan fråga är om insatserna bör vara bestämda i euro också i stadgarna, dvs. med verkan att anspråk från medlemmarna på återbetalning av insatserna m.m. bör uttryckas i denna valuta. Denna fråga – frågan om ”insatsvaluta” – behandlas i avsnitt 7.2.1.

7.2.1 Medlemsinsatser

Regeringens förslag: I ekonomiska föreningar som har sin redovisning i euro skall den insats med vilken varje medlem skall delta (medlemsinsats) i stadgarna vara bestämd i euro. Det innebär att

i föreningar som har bytt redovisningsvaluta från kronor till euro skall medlemsinsatserna – i den mån inte inbetalning av insatser, insatsmissioner eller återbetalningar föranleder annat – i de följande balansräkningarna redovisas till det belopp i euro som erhöles när den sista balansräkningen i kronor räknades om till euro, och att

i föreningar som har haft euro som redovisningsvaluta redan från bildandet skall medlemsinsatserna – i den mån inte inbetalning av insatser, insatsmissioner eller återbetalningar föranleder annat – i följande balansräkningar redovisas till det belopp i euro som bestämdes i samband med föreningens bildande.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt utredningens förslag eller inte haft några invändningar mot det.

Bakgrund: I stadgarna för en ekonomisk förening skall alltid anges den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen, hur insatserna skall fullgöras samt i vad mån en medlem får delta i föreningen med insats utöver vad han är skyldig att delta med (se 2 kap. 2 § första stycket 4 föreningslagen). Medlemsinsatsen betalas normalt kontant. Ingenting hindrar emellertid att stadgarna anger att medlemsinsatserna skall fullgöras med annan egendom, t.ex. varuleveranser, eller med arbetsprestationer. En insats kan vara hur hög eller hur låg som helst. Insatsfrihet är dock inte tillåten (se Mallmén, Lagen om ekonomiska föreningar, 2 uppl., 1995, s. 67 f.).

Belopp som kan bli föremål för vinstutdelning kan överföras till medlemsinsatserna genom insatsmission (se 10 kap. 2 a § föreningslagen). För detta krävs bestämmelser i stadgarna (se 2 kap. 2 § första stycket 12).

Varje medlem har rätt att på begäran få skriftlig uppgift av föreningen om sitt medlemskap och de insatser som han har betalt in eller tillgodoförts (se 3 kap. 6 § föreningslagen). När en medlem har avgått, har han rätt att sex månader efter avgången få ut sina inbetalda eller genom insatsmission tillgodoförda medlemsinsatser (se 4 kap. 1 §).

Skälen för regeringens förslag: I en ekonomisk förening finns inte något krav på minsta insatskapital och storleken av det samlade insatskapitalet framgår inte av stadgarna. Om insatserna i årsredovisningen

redovisas i en annan valuta än den som insatserna är angivna i, uppkommer därför inte någon större risk för missförstånd.

En ordning där medlemsinsatserna behandlas på samma sätt som aktiekapitalet i ett aktiebolag, dvs. där medlemsinsatserna är bestämda i samma valuta som redovisningen, är emellertid ägnad att underlätta föreningens hantering av återbetalningsanspråk i samband med en medlems avgång ur föreningen. Vid beräkningen av de belopp som skall återbetalas gäller att beloppet inte får överstiga medlemmens andel av föreningens eget kapital enligt den balansräkning som hänför sig till tiden för avgången (se 4 kap. 1 § föreningslagen). När denna balansräkning är upprättad i euro, framkommer gränsbeloppet i samma valuta och det blir då klart enklare att ställa detta belopp mot ett återbetalningskrav uttryckt i euro. Det mest ändamålsenliga är därför att medlemsinsatserna är bestämda i samma valuta som redovisningen.

En bestämmelse om att föreningen, ifall den väljer att ha sin redovisning i euro, i stadgarna också skall ange att den har euro som ”insatsvaluta” bör med anledning därav tas in i 2 kap. 2 § andra stycket föreningslagen.

Med den nu föreslagna ordningen följer att medlemmens anspråk gentemot föreningen skall preciseras i den valuta som används för redovisningen och som medlemsinsatsen är bestämd i. Sålunda måste avgående medlems rätt till återbetalning av medlemsinsatsen efter ett valutabyte fastställas i den nya valutan (se 4 kap. och 10 kap. 1 § föreningslagen). Givetvis skall detsamma gälla i föreningar som redan från bildandet har haft sin redovisning i euro. I en förening med euro som redovisningsvaluta måste också överskottsutdelningen – t.ex. efterlikvid, återbäring och insatsränta – fastställas i denna valuta (se 10 kap. 1 § samma lag). Även rätten till betalning vid nedsättning av medlemsinsatsernas belopp och vid utskiftning i samband med föreningens likvidation måste fastställas i redovisningsvalutan (se 7 kap. 14 § femte stycket, 10 kap. 1 § och 11 kap. föreningslagen). Medlemmarna blir också skyldiga att – om annat inte beslutas – acceptera att utbetalningen av de i euro fastställda beloppen sker i euro.

Vilken omräkningskurs bör då tillämpas? Enligt regeringens mening är det naturligt att tillämpa samma principer som vad gäller omräkning i övrigt. I föreningar som tidigare har redovisat i kronor bör alltså den insats med vilken varje medlem skall delta omräknas till euro enligt den omräkningskurs som tillämpas vid bytet av redovisningsvaluta. I föreningar som redan från starten skall ha euro som redovisningsvaluta uppkommer inte något omräkningsproblem; storleken på medlemsinsatsen har då preciserats i euro redan i de ursprungliga stadgarna.

7.2.2 Förlagsinsatser

Regeringens förslag: Ett byte av redovisningsvaluta skall inte föranleda att förlagsinsatserna bestäms i annan valuta än den ursprungliga. Den som innehar en förlagsandel skall därför alltid ha rätt

att få utdelningsbelopp och inlösenbelopp fastställt och utbetalat i den valuta som förlagsinsatsen har bestämts i.

Sedan en ekonomisk förening har bytt redovisningsvaluta, skall förlagsinsatser i efterföljande balansräkningar redovisas i den nya valutan enligt den kurs som gäller på respektive balansdag. I den mån detta leder till att det bundna egna kapitalet ökar eller minskar från ett år till ett annat skall det göras en motsvarande minskning eller ökning av fritt eget kapital.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det.

Bakgrund: Utöver medlemsinsatser kan en ekonomisk förening erhålla tillskottskapital i form av förlagsinsatser. För detta krävs bestämmelser i stadgarna. Där får föreskrivas att förlagsinsatser får tillskjutas även av andra än medlemmar (se 5 kap. 2 § föreningslagen). De rättigheter som förlagsinsatser ger upphov till kallas förlagsandelar. Förlagsinsatserna intar en mellanställning mellan det lånade kapitalet och medlemsinsatserna. Innehavare av förlagsandelar saknar vissa av de rättigheter mot föreningen som vanligen tillkommer borgenärer. Utmärkande för förlagsandelarna är bl.a. att innehavarna vid föreningens upplösning har sämre rätt än vanliga borgenärer. Först om det finns ett överskott när alla kända skulder har betalats, har innehavarna rätt att, så långt överskottet räcker, få förlagsinsatserna inlösta (se 5 kap. 3 § föreningslagen).

För varje förlagsinsats skall föreningen utfärda ett förlagsandelsbevis. Beviset skall ställas till viss man, till innehavaren eller till viss man eller order. Beviset skall innehålla uppgift om bl.a. insatsens storlek, den rätt till utdelning som insatsen medför, det sätt på vilket utdelning skall utbetalas och inlösen ske samt eventuella begränsningar i fråga om vem som har rätt att förvärva de rättigheter som är förenade med förlagsinsatserna (se 5 kap. 4 § föreningslagen).

I fråga om förlagsandelsbevis gäller, om inte annat följer av föreningslagen, i tillämpliga delar vad som föreskrivs i lagen (1936:81) om skuldebrev. Härvid jämställs bevis som har ställts till viss man med enkelt skuldebrev och bevis till innehavaren eller till viss man eller order med löpande skuldebrev. Den som innehar ett förlagsandelsbevis ställt till viss man eller order och som enligt föreningens påskrift på beviset är ägare till förlagsandelen är likställd med den som enligt 13 § andra stycket skuldebrevslagen förmodas äga rätt att göra skuldebrevet gällande (se 5 kap. 5 § föreningslagen).

Den som innehar en förlagsandel har rätt att få förlagsinsatsen inlöst tidigast fem år efter tillskottet, om han skriftligen säger upp beloppet minst två år i förväg. Föreningen får inlösa en förlagsinsats tidigast fem år efter tillskottet, om föreningen skriftligen säger upp beloppet minst sex månader i förväg. Inlösen sker till det belopp som utgör insatsens storlek enligt förlagsandelsbeviset. Beloppet får dock inte överstiga vad som av föreningens eget kapital enligt den senast fastställda balansräkningen, utan anlitande av reservfonden eller uppskrivningsfonden, belöper på an-

delen i förhållande till övriga förlagsinsatser (se 5 kap. 7 § föreningslagen).

Skälen för regeringens förslag:

Insatsvaluta

Självfallet måste en ekonomisk förening som har sin redovisning i euro redovisa också posten Förlagsinsatser i euro. En helt annan fråga är om förlagsinsatserna också bör vara bestämda i euro.

Förlagsinsatserna ingår i bolagets bundna egna kapital. Posten Förlagsinsatser förutsätts vara oförändrad i balansräkningen i den mån inga nya insatser tillkommer eller återbetalningar görs. Det talar för att förlagsinsatserna i likhet med aktiekapitalet i ett aktiebolag bör anges i euro.

Det är emellertid inte möjligt att genom beslut på föreningsstämma ändra föreningens förpliktelse enligt utelöpande förlagsandelsbevis att betala i svenska kronor till en förpliktelse att i stället betala i euro. Det är en grundläggande princip inom civilrätten att en gäldenär inte ensidigt kan ändra i villkoren i en utfästelse som han har lämnat i exempelvis ett skuldebrev. Som har framgått av redogörelsen för gällande rätt gäller för förlagsandelsbevisen i tillämpliga delar vad som föreskrivs i skuldebrevslagen.

Regeringen har därför stannat för den lösningen att ett byte av redovisningsvaluta inte bör förenas med byte av den valuta som förlagsinsatsen är bestämd i. I förhållandet mellan föreningen och förlagsandelsinnehavarna bör alltså storleken av förlagsinsatserna samt utdelningen och inlösenbelopp även i fortsättningen beräknas i den ursprungliga valutan.

Redovisningen i balansräkningen

Det förhållandet att förlagsinsatserna även efter ett byte av redovisningsvaluta måste anges i den valuta som de ursprungligen har bestämts i ger upphov till särskilda problem vid redovisningen.

Regeringen har ovan förordat att bundet eget kapital i efterföljande balansräkningar skall redovisas enligt den kurs som gällde vid bytet av redovisningsvaluta. Beträffande förlagsinsatser skulle dock en sådan ordning – tillämpad tillsammans med den nyss angivna principen att förlagsinsatserna alltså skall vara bestämda i den ursprungliga valutan – innebära att det belopp som redovisas som förlagsinsatser kommer att understiga eller överstiga det belopp som föreningen i verkligheten har att betala till innehavarna av förlagsandelar. Detta är enligt regeringens mening inte tillfredsställande. Förlagsinsatser bör därför i stället redovisas till det belopp som framkommer vid en omräkning enligt balansdagens kurs. Med en sådan redovisning kommer det redovisade beloppet att motsvara den faktiska belastningen på föreningen per balansdagen. En jämförelse kan göras med bestämmelsen i 4 kap. 13 § årsredovisningslagen. Enligt den ”får” redovisning av fordringar och skulder i utländsk valuta ske enligt balansdagens kurs. Särskilt med hänsyn till att förlagsinsatser utgör bundet eget kapital bör det dock inte överlämnas till föreningen att själv avgöra om omräkningskursen skall

göras enligt balansdagens kurs eller ej. Bestämmelsen bör i stället utformas som en skyldighet att redovisa förlagsinsatser i annan valuta än redovisningsvalutan enligt balansdagens kurs. I den mån omräkningen av förlagsinsatserna leder till att det bundna egna kapitalet ökar eller minskar bör det medföra en justering av Balanserad vinst eller förlust. En bestämmelse med den nu angivna innebörden bör tas in i en ny 4 kap. 16 § i årsredovisningslagen.

Regeringen är medveten om att den föreslagna lösningen kommer i konflikt med den i avsnitt 5.6 omtalade redovisningsprincipen att det bundna egna kapitalet inte bör tillåtas variera av sig självt. Detta är emellertid en ofrånkomlig konsekvens av den grundläggande civilrättsliga principen att en gäldenär inte ensidigt kan ändra villkoren i en utfästelse som han har lämnat.

8 Finansiella företag

8.1 Förutsättningar för att finansiella företag skall få byta redovisningsvaluta

8.1.1 Allmänna förutsättningar för redovisning i euro och byte av redovisningsvaluta

Regeringens förslag: Finansiella företag skall få byta redovisningsvaluta under samma förutsättningar som företag i allmänhet.

Ett finansiellt företaget skall upprätta en särskild redogörelse om bytets konsekvenser för företaget och vissa intressenter, som ett underlag för prövning av bytets förenlighet med gällande rörelseregler. Regeringen eller myndighet får meddela närmare föreskrifter om redogörelsens innehåll.

Vissa omräkningsregler för beräkningen av lägsta kapitalbas i banker m.fl. och solvensmarginal i försäkringsbolag tas in i en ny lag..

Vissa justeringar görs i sanktionsreglerna för värdepappersrörelse.

Utredningen förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Utredningens förslag omfattade dock inte centrala värdepappersförvarare enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.

Utredningen har föreslagit en särskild bestämmelse om att en ändring av redovisningsvaluta skall vara förenlig med bestämmelserna för verksamheten och kravet på en effektiv tillsyn.

Utredningen har inte förslagit att någon särskild redogörelse skall lämnas.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser, bl.a. *Finansinspektionen* och *Riksbanken*, har tillstyrkt eller inte haft några invändningar mot förslaget. Inspektionen har dock lämnat vissa synpunkter av lagteknisk karaktär.

Några remissinstanser har haft invändningar mot bestämmelsen om att byte av redovisningsvalutan inte får försvåra en effektiv tillsyn. Enligt *Svenska Bankföreningen* förutsätter redan de allmänna näringsrättsliga reglerna att så är fallet. *Svenska Fondhandlareföreningen* i frågasätter att en sådana bara skall gälla för finansiella företag. *Sveriges försäkringsförbund* har hävdade att möjligheten att redovisa i euro i praktiken kan sättas ur spel genom att tillsynsmyndighetens bedömning av effektiv tillsyn blir avgörande.

Enligt *Finansbolagens Förening* bör frågan om Finansinspektionens rätt att meddela föreskrifter på redovisningsområdet avgöras innan nya normgivningsbemyndiganden övervägs.

Bakgrund: För verksamhet som bedrivs av banker och andra finansiella företag krävs genomgående tillstånd. Tillståndet benämns oktroj för bank, koncession för försäkringsbolag, auktorisation för börs, auktoriserad marknadsplats eller central värdepappersförvarare samt

tillstånd för kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag, clearingorganisation och fondbolag.

Gemensamt för finansiella företag är att de omfattas av särskilda regler för verksamheten (rörelse regler) och Finansinspektionens tillsyn.

För banker finns bestämmelser om detta i bankrörelselagen (1987:617). För sparbanker och medlemsbanker finns därutöver vissa rörelse regler i sparbankslagen (1987:619) respektive lagen (1995:1570) om medlemsbanker. För kreditmarknadsföretag (kreditmarknadsbolag och kreditmarknadsföreningar) återfinns rörelse reglerna i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet.

För försäkringsbolag (försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag) finns det rörelse regler i försäkringsrörelselagen (1982:713), Understödsföreningar, som bedriver försäkringsverksamhet för inbördes bistånd, regleras i lagen (1972:262) om understödsföreningar. Verksamhet i börs, clearingföretag och auktoriserad marknadsplats regleras i lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet.

För värdepappersbolag finns rörelsebestämmelser i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Verksamhet som central värdepappersförvarare regleras i lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument. Bestämmelser för fondbolag finns i lagen om (1990:1114) om värdepappersfonder.

För andra finansiella företag än fondbolag krävs att regeringen eller Finansinspektionen stadfäster eller godkänner bolagsordning, stadgar eller reglemente i samband med att företaget får tillstånd för verksamheten. Beslut om ändring av sådana bestämmelser kan inte registreras innan stadfästelse eller godkännande har skett.

För ett finansiellt företag krävs regelmässigt en viss kapitalstyrka i förhållande till den verksamhet som bedrivs.

För en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett värdepappersbolag föreskrivs att det skall finnas ett visst lägsta startkapital när verksamheten påbörjas. Under verksamhetstiden skall ett sådant företag alltid ha en viss minsta kapitalbas. Därutöver finns bestämmelser om att företaget i relation till vissa särskilda risker – bl.a. kredit- och valutarisker – måste ha ett visst minsta buffertkapital (se lagen [1994:2004] om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag).

För försäkringsbolag finns bestämmelser om minsta kapital i 1 kap. 8 a § försäkringsrörelselagen. Även för försäkringsbolag finns regler om hantering av valutarisker.

För företag som omfattas av börslagen gäller att aktiekapitalet eller medlemsinsatser och förlagsinsatser skall vara tillräckligt stort i förhållande till verksamhetens art och omfattning. Detta prövas såväl vid auktorisationstillfället som under verksamhetstiden (se prop. 1991/92:113 s. 75). Bedrivs verksamheten i aktiebolagsform gäller också att auktorisationen eller tillståndet skall återkallas om bolagets eget kapital understiger två tredjedelar av det registrerade aktiekapitalet och bristen inte täcks inom tre månader från det att den blev känd för bolaget.

En central värdepappersförvarare skall ha ett bundet eget kapital som med hänsyn till verksamhetens art och omfattning är tillräckligt stort (se 2 kap. 4 § lagen om kontoföring av finansiella instrument).

För fondbolag krävs att aktiekapitalet med hänsyn till verksamhetens omfattning skall vara tillräckligt stort (se 6 § lagen om värdepappersfonder).

Vissa finansiella företag skall följa den associationsrättsliga regleringen i aktiebolagslagen (1975:1385) respektive lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar. Aktiebolagslagen gäller för bl.a. bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag medan lagen om ekonomiska föreningar omfattar kreditmarknadsföreningar. För andra finansiella företag är de associationsrättsliga reglerna i dag intagna i särskilda lagar. Bestämmelser av associationsrättsligt slag finns i försäkringsrörelselagen för försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag, i medlemsbankslagen för medlemsbanker och i sparbankslagen för sparbanker. För understödsföreningar gäller fortfarande associationsrättsliga regler i 1951 års lag om ekonomiska föreningar (1951:308).

Skälen för regeringens förslag:

Allmänna utgångspunkter

Finansiella företag bör i likhet med företag i allmänhet få ha sin redovisning i euro (se avsnitt 5.3). De principiella bedömningar som tidigare gjorts beträffande allmänna företag i frågor som uppkommer med anledning av detta är relevanta också för finansiella företag. Detta gäller både de finansiella företag som omfattas av aktiebolagslagen eller lagen om ekonomiska föreningar, t.ex. bankaktiebolag och kreditmarknadsföreningar, och de som inte gör det, t.ex. försäkringsbolag och medlemsbanker.

Samma valuta bör såldes användas i alla led av redovisningen (se avsnitt 5.5).

Ett byte av redovisningsvaluta bör förutsätta en ändring av bolagsordning, stadgar eller reglemente (stadgar), och få verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet. Företagets utgående balans bör räknas om med den växelkurs som fastställs av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret.

Ett andra byte av redovisningsvaluta bör kräva särskilt tillstånd av skattemyndigheten (se avsnitt 5.6).

Om ett nybildat finansiellt företag skall ha sin redovisning i euro bör det också anges i företagets stadgar (se avsnitt 5.7).

Inte heller för finansiella företag bör det krävas att företag inom en koncern har samma redovisningsvaluta. Vid beskattningen bör vissa särregler gälla bl.a. för koncernbidrag om företagen har olika redovisningsvaluta (se avsnitt 9.2.7).

Det bör finnas en spärr mot fusioner mellan ett finansiellt företag och ett annat företag som har en annan redovisningsvaluta (se avsnitt 5.10).

Försäkringsbolag bör omfattas av samma regelverk som gäller på den allmänna associationsrättens områden om inte avvikelser är befogade på grund av försäkringsbolagens särart (jfr prop. 1998/99:87 s. 152).

Om ett försäkringsaktiebolag skall ha sin redovisning i euro bör således aktiekapitalet, liksom i aktiebolag i allmänhet, vara uttryckt i denna valuta. Byte av denomineringsvaluta bör ske samtidigt med byte av redovisningsvaluta och det registrerade aktiekapitalet räknas om på samma sätt som balansräkningen. Beslutet bör få verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet. De följdändringar som fordras i bolagsordningen bör det beslutas om vid första ordinarie bolagsstämma efter bytet (se avsnitten 6.1 och 6.3).

Försäkringsrörelselagen saknar motsvarighet till det i 1 kap. 3 § aktiebolagslagen angivna kravet att aktiekapitalet skall vara lägst (100 000 kr för privata aktiebolag respektive 500 000 kr för publika). Det har motiverats med att försäkringsrörelselagen innehåller ett särskilt krav på lägsta start- och driftskapital (garantibeloppet) för försäkringsbolag som väl överstiger de krav som ställs på publika aktiebolag (se prop. 1994/95:70 s. 119 f.). Det behövs alltså inte någon justering i försäkringsrörelselagen motsvarande den som föreslagits i 1 kap. 3 § aktiebolagslagen om en gräns för aktiekapitalet bestämt i euro (se avsnitt 6.2).

Av samma skäl behövs inte heller någon bestämmelse som reglerar nybildning av försäkringsaktiebolag med aktiekapitalet i euro men där betalning skall ske i kronor. Regeringen har av andra skäl kommit till samma slutsats beträffande behovet av att anpassa 2 kap. 9 § aktiebolagslagen (se avsnitt 6.1).

I sammanhanget kan nämnas att det i en promemoria om ny associationsrätt för bankaktiebolag och försäkringsbolag har föreslagits att bestämmelser om lägsta aktiekapital skall införas även för försäkringsbolag (dnr Fi98/476, se promemorian s. 249).

Medlemsinsatser i ekonomiska föreningar som har fått tillstånd att bedriva finansieringsverksamhet (kreditmarknadsföreningar) och medlemsbanker bör – i likhet med vad som enligt vårt förslag skall gälla för ekonomiska föreningar i allmänhet – vara bestämda i euro (se vidare avsnitt 7.1.1). Förlagsinsatser bör, i linje med vad som föreslås gälla för sådana insatser i ekonomiska föreningar i allmänhet, redovisas till belopp som framkommer vid en omräkning enligt balansdagens kurs (se vidare avsnitt 7.1.2).

Det anförda föranleder ändringar i vissa av de särdrag som omfattar finansiella företag av liknande slag som har föreslagits i årsredovisningslagen, aktiebolagslagen och föreningslagen. Ändringar aktualiseras i ÅRKL, ÅRFL, försäkringsrörelselagen, medlemsbankslagen och sparbankslagen. Ändringar av sådant slag kommenteras närmare i författningskommentarerna.

I en del finansiella företag förekommer inom ramen för eget kapital vissa från allmänna företag avvikande poster som kräver särskilda överväganden. Det gäller garantifond i sparbank, garantikapital i ömsesidigt försäkringsbolag och överskottsmedel i livförsäkringsbolag.

Förenligheten med rörelseregler och en effektiv tillsyn

Utredningen har föreslagit att ett finansiellt företag skall få ha sin redovisning i euro eller byta redovisningsvaluta endast om det inte försvårar en effektiv tillsyn och det i övrigt är förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten. Utredningen har identifierat flera problem och risker med en redovisning i euro eller ett byte av redovisningsvaluta. Det pekas bl.a. på Riksbankens och Finansinspektionens särskilda behov av att kunna få information utan onödig omgång och tidsutdräkt. Även behovet av kontroll och god riskhantering i finansiella företag har understrukits. Utredningen har därför föreslagit en allmän bestämmelse om att ett byte av redovisningsvaluta måste vara förenligt med de bestämmelser som gäller för det ifrågavarande företagets verksamhet (se slutbetänkandet s. 250–252).

Remissinstanserna har inte i sig ifrågasatt utredningens bedömning att en redovisning i euro eller ett byte av redovisningsvaluta kan vara förenat med de problem och risker som utredningen har angett. *Svenska Bankföreningen*, *Sveriges försäkringsförbund m.fl.* har emellertid, från olika utgångspunkter, ifrågasatt utredningens förslag att det i lag särskilt föreskrivs att ett byte av redovisningsvaluta får göras endast om det inte försvårar en effektiv tillsyn.

Finansiella företag omgärdas av åtskilliga regler som inte har någon motsvarighet för företag i allmänhet. Det finns enligt regeringens mening ett starkt och varaktigt skyddsbehov inom området. Skyddsintressena skiljer sig dock åt mellan de olika typerna av företag.

De ekonomiska konsekvenserna av ett byte av redovisningsvaluta är inte alltid lätta att bedöma. Konsekvenserna för den löpande tillsynen och tillämpningen av de särskilda rörelsereglerna går inte heller att i alla delar överblicka på förhand. Detta sammanhänger inte minst med den snabba utveckling som sker på det finansiella området. Det måste därför finnas goda garantier för att några skyddsintressen inte åsidosätts genom att finansiella företag har sin redovisning i euro eller byter redovisningsvaluta.

Regeringen gör således, i likhet med utredningen, bedömningen att ett byte av redovisningsvaluta och en redovisning i euro måste vara förenlig med de bestämmelser som gäller för det finansiella företagets verksamhet och att en sådan redovisning inte får tillåtas försvåra tillsynen över företaget.

Det torde emellertid inte, som *Svenska Bankföreningen* har påpekat, vara nödvändigt att särskilt föreskriva att en redovisning i euro eller ett byte av redovisningsvaluta måste vara förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten. Ett krav på att verksamheten måste vara ordnad så att det går att bedriva en effektiv tillsyn får anses följa redan av den nuvarande regleringen av de finansiella företagen.

För banker finns exempelvis särskilda bestämmelser för det fall den har ”nära förbindelser” med någon som hindrar att Finansinspektionen utövar en effektiv tillsyn över banken. Finansinspektionen får i ett sådant

fall förelägga en sådan ägare att justera sitt innehav så att förbindelsen inte längre är ”nära” (se 7 kap. 14 b § bankrörelselagen, prop. 1995/96:173 och BCCI-direktivet [95/26/EG]). Motsvarande regler gäller också för ett kreditmarknadsföretag, ett värdepappersbolag och ett försäkringsbolag. Det finns inte någon generell bestämmelse i rörelselagarna som tar särskilt sikte på sådant som mera allmänt kan försvåra eller t.o.m. hindra en effektiv tillsyn. De näringsrättsliga reglerna förutsätter dock en effektiv tillsyn av att de efterlevs. Det åligger också finansiella företag att lämna Finansinspektionen de upplysningar om verksamheten och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär (se avsnitt 8.4). Ett företag som inte förmår att lämna sådan information kan rimligen inte anses följa de bestämmelser som gäller för verksamheten.

En uttrycklig föreskrift om att ett byte inte får försvåra en effektiv tillsyn torde således inte behövas. Enligt regeringens mening behövs inte heller någon uttrycklig bestämmelse om att en redovisning i euro eller en övergång till ny redovisningsvaluta måste vara förenliga med bestämmelserna som gäller för det finansiella företags verksamhet.

I rörelselagarna föreskrivs regelmässigt att tillståndet för verksamheten kan återkallas om företaget har fattat ett beslut som strider mot rörelselagen eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet eller mot bolagsordningen, stadgarna eller reglementet. En bolagsordning eller en ändring av denna skall inte heller stadfästas eller godkännas, om den inte är förenlig med de författningar som gäller för företags verksamhet. Vidare torde en registrering av en ändring i bolagsordningen förutsätta att ändringen inte strider mot andra interna regler som företaget har antagit. Registrering skall t.ex. vägras om ett anmält beslut strider mot ett försäkringsbolags försäkringstekniska riktlinjer (se nya 20 kap. 4 § försäkringsrörelselagen).

Det kan sammanfattningsvis konstateras att någon ytterligare lagstiftning inte behövs för att ett finansiellt företag skall vara skyldigt att möta de av utredningen uppställda kraven.

Prövningen av valutabytets förenlighet med verksamhetsreglerna

Redovisningen i ett finansiellt företag är av stor betydelse bl.a. eftersom det är med hjälp av den som företags kapitalbuffert mäts. En viktig del i finansiella företags verksamhet är att hantera stora risker. Säkra och effektiva redovisningssystem är därför, med sin koppling till företags riskhantering, av särskild betydelse i finansiella företag. Erfarenhet av redovisning i euro och – i synnerhet – byte av redovisningsvaluta i svenska företag saknas hos företag och myndigheter. Detsamma gäller revisorer, aktuarier och andra granskare av företagen. Ett byte av redovisningsvaluta bör därför inte kunna ske utan föregående myndighetsgranskning.

Ett finansiellt företags stadgar skall, som framgått, bli föremål för ett särskilt stadfästelseförfarande av Finansinspektionen eller regeringen. Det är därför naturligt att ett byte av redovisningsvaluta – som förutsätter bestämmelser i stadgarna – prövas inom ramen för gällande bestämmelser

om stadfästelseprövning. En sådan ordning gör också att särskilda regler om överklagande m.m. kan undvikas.

Mot bakgrund av den omfattande verksamhet som finansiella företag bedriver och den ingående regleringen är det, som nyss angetts, svårt att i alla delar överblicka konsekvenserna av ett byte av redovisningsvaluta. För att säkerställa att något skyddsintresse inte träds förnär bör det därför ställas krav på en väl dokumenterad analys av konsekvenserna av en sådan redovisning eller ett sådant byte. En formaliserad ordning med en för ändamålet särskilt upprättad redogörelse ger vissa garantier för att beslutet är väl genomtänkt. En genomarbetad redogörelse underlättar också för myndigheten vid prövning av stadgarna. För att säkerställa dessa syften bör stadfästelse eller godkännande av ett villkor i stadgarna om byte av redovisningsvaluta uttryckligen villkoras av att en sådan redogörelse ges in.

Rörelsereglerna är anpassade till de skiftande förhållandena som gäller för olika finansiella företag. Med utgångspunkt i dessa bestämmelser prövas redan i dag om en ändring av ett villkor i stadgarna kan stadfästas eller godkännas. Frågan om när ett byte av redovisningsvaluta inte kan accepteras behöver därför inte särskilt regleras.

Den särskilda redogörelsens innehåll

Det är naturligt att analysen i redogörelsen inriktas på de skyddsintressen som rörelsereglerna avser att främja. Redogörelsen bör därför beskriva vilka konsekvenser som ett byte får för företaget självt, den större koncern och – för kreditinstitut och värdepappersbolag – den finansiella företagsgrupp i vilken företaget ingår. Redogörelsen bör även behandla konsekvenserna för sådana grupper som rörelsereglerna avser att skydda som kollektiv. Viktigast är försäkringstagare och andra ersättningsberättigade enligt försäkringar. Deras rättigheter kan, som *Finansinspektionen* har påpekat, komma att direkt påverkas av ett byte av redovisningsvaluta.

Det är väsentligt att konsekvenserna utförligt analyseras och dokumenteras såväl för försäkringsbolagets stabilitet som för att försäkringstagarna m.fl. inte skall drabbas av rättsförluster. Också andra grupper, t.ex. insättare i banker och investerare i värdepappersbolag, kan påverkas av ett byte.

Viktigt är naturligtvis också, som nyss behandlats, att allmänna intressen tillgodoses. Finansinspektionen måste även efter bytet kunna utöva en effektiv finansiell tillsyn över företaget. Det kan inte heller uteslutas att ett byte direkt eller indirekt kan få betydelse på andra områden som t.ex. för betalningssystemet och insättningsgarantin. Vid sidan av en prövning vid stadfästelse eller godkännande av stadgar kan naturligtvis sådana frågor även behöva beaktas i den löpande tillsynen.

De finansiella företagen skiljer sig åt såväl vad avser verksamhetens art som omfattning. I lag bör därför anges endast vissa grundläggande bestämmelser om redogörelsens innehåll. De ytterligare bestämmelser som behövs bör i stället meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bemyndigar.

Frågan om normgivningsbemyndigandena på redovisningsområdet har nyligen behandlats i samband med ett förslag till ny bokföringslag (se vidare prop. 1998/99:130 s. 183 f.) Enligt regeringens mening föreligger inget hinder mot sådana bemyndiganden som föreslås tas in i 9 § lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Bör det införas en särskild lag om byte av redovisningsvaluta i euro för finansiella företag?

De särregler för byte av redovisningsvaluta som behövs för finansiella företag kan antingen samlas i en särskild lag eller inarbetas i respektive rörelselag. En remissinstans har förespråkat den senare ordningen.

Den särskilda möjlighet till redovisning i euro som föreslås kommer företrädesvis att utnyttjas av företag med speciella förutsättningar. Från lagteknisk synpunkt är det lämpligt att samla nödvändiga särbestämmelser i en särskild lag i stället för att tynga varje rörelselag med ett stort antal likalydande bestämmelser.

Av betydelse är också att flera rörelselagar för närvarande är föremål för en översyn inom Finansdepartementet. Det gäller bestämmelserna för försäkringsföretag som nyligen ändrats och där flera områden återstår att reformera (se prop. 1998/99:87, bet. 1998/99:FiU28, SFS 1999:600). Det gäller också reglerna för banker respektive kreditmarknadsföretag där genomgripande ändringar föreslagits av Banklagskommittén (se delbetänkandet *Reglering och tillsyn av banker och kreditmarknadsföretag* [SOU 1998:160]).

Regeringen avser också, som förutskickats i prop. 1997/98:166 s. 59, att se över vilka krav som bör ställas på startkapital i finansiella företag. Kapitaltäckningsreglerna är dessutom föremål för en omfattande översyn även utanför Sverige. Kommissionen ser över befintliga direktiv på området och G 10-länderna arbetar med en revidering av den s.k. Baselöverskommelsen från år 1988.

Det är lämpligt att avvakta det fortsatta arbetet inom dessa områden i stället för att infoga de nödvändiga särbestämmelserna i olika rörelselagar. De särskilda rörelse regler som behövs till följd av att byte av redovisningsvaluta medges i finansiella företag, bör därför samlas i en särskild lag i stället för att inarbetas i respektive rörelselag. Bestämmelser av associationsrättsligt slag eller för redovisningen av motsvarande slag som föreslagits i aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar eller årsredovisningslagen, bör dock tas in i den särskilda associations- och redovisningsrättsliga lagstiftningen för finansiella företag.

Vissa justeringar av sanktionsbestämmelserna i lagen om värdepappersrörelse

Finansinspektionen kan ingripa mot en bank eller ett kreditmarknadsföretag som har överträtt en författning som reglerar dess verksamhet eller – i bankaktiebolag och kreditmarknadsbolag – bolagsordningen eller – i kreditmarknadsförening – stadgarna (se 7 kap. 15 § och 16 § första stycket 5 bankrörelselagen respektive 5 kap. 16 § och 17 § första stycket 3

lagen om finansieringsverksamhet). Ett byte av redovisningsvaluta som kommer i konflikt med en sådan författning kan, som tidigare konstaterats, beivras genom ingripanden av Finansinspektionen vid stadfästelse av stadgarna eller i den löpande tillsynen.

Lagen om värdepappersrörelse ger inte uttryckligen inspektionen motsvarande möjlighet att ingripa mot ett värdepappersbolag. Någon saklig skillnad mellan dessa bolag och övriga finansiella företag torde dock inte finnas på denna punkt. Det är således möjligt att inskrida mot ett värdepappersbolag som överträder en föreskrift som reglerar dess verksamhet, även om föreskriften i fråga inte har meddelats med stöd av lagen om värdepappersrörelse. Detsamma gäller om ett värdepappersbolag överträder bestämmelser i sin egen bolagsordning. Ett värdepappersbolag som har överträtt någon sådan föreskrift eller sin egen bolagsordning kan nämligen knappast anses lämpligt att utöva sådan verksamhet som tillståndet avser. Det sist sagda kan anses följa redan av kravet på godkännande av bolagsordning och att Finansinspektionen skall återkalla tillståndet om bolaget har visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse tillståndet avser (se 2 kap. 3 § och 6 kap. 9 § första stycket 3 lagen om värdepappersrörelse).

Det är emellertid lämpligt att bestämmelserna i de olika rörelselagarna ges en likartad utformning när någon skillnad i betydelse inte är avsedd. De av utredningen föreslagna förtydligandena av 6 kap. 7 och 9 §§ nämnda lag, vilka inte mött någon erinran från remissinstanserna, bör därför genomföras.

8.1.2 Särskilda förutsättningar för försäkringsbolag

Regeringens bedömning: Det behövs inte några nya bestämmelser till försäkringstagarnas skydd vid byte av redovisningsvaluta.

Regeringens förslag: Möjligheten att byta redovisningsvaluta bör inte gälla för försäkringsbolag som övergångsvis tillämpar äldre rörelse regler om försäkringstekniska grunder m.m.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens. Utredningen har dock inte närmare behandlat konsekvenserna i förhållande till de nya försäkringsrörelse reglerna eller frågor om beståndsöverlåtelse r.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* har ansett att frågan om byte av redovisningsvaluta bör övervägas i förhållande till de nya rörelse reglerna för försäkringsbolag. Ett exempel på en nyordning som bör föranleda överväganden är, enligt inspektionen, villkorad återbäring som kan anknyta till bokförda värden eller förändringar av t.ex. aktuariellt bestämda poster.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: En övergång till redovisning i euro och byte av redovisningsvaluta måste givetvis vara förenlig också med de nya rörelse regler för försäkringsbolag som riksdagen nyligen har antagits och som träder i kraft den 1 januari 2000 (se prop. 1998/99:87, bet. 1998/99:FiU28, SFS 1999:600). Bestämmel-

serna innebär bl.a. att livförsäkringsbolag kan avtala om återbäring som är villkorad av värdeförändringar på tillgångar eller av visst försäkringstekniskt resultat som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade står risken för (villkorad återbäring). Villkoren kan vara kopplade till i avtalen specificerade driftskostnader som dessutom skall var möjliga att identifiera och kontrollera. Det är viktigt att försäkringstagarna genom den villkorade återbäringen inte kommer att stå en allmän rörelserisk (se prop. 1998/99:87 s. 203).

Finansinspektionen har pekat på en tänkbar komplikation vid byte av redovisningsvaluta i ett försäkringsbolag som har ingått avtal om villkorad återbäring. I allmänhet är, enligt inspektionen, bokförda värden eller förändringar i aktuariellt bestämda poster uttryckta i kronor. Har återbäringen anknutits till sådana poster, kan ett byte till euroredovisning göra att det tillkommer en valutaeffekt vid beräkandet av vad försäkringstagaren är berättigad till enligt försäkringsavtalet. Ett byte av redovisningsvaluta kan således ha betydelse för tillämpningen av ingångna avtal om villkorad återbäring.

En förutsättning för att byte av redovisningsvaluta skall få ske bör enligt vår mening vara att det inte direkt eller indirekt försämrar ställningen för försäkringstagare eller andra ersättningsberättigade enligt befintliga försäkringsavtal. Detsamma gäller rättigheter för dessa som grundar sig på av bolaget gjorda ensidiga utfästelser om återbäring (jfr vad som anförts i prop. 1998/99:87 s. 367 f och 427 i fråga om ombildning av livförsäkringsbolag). Eftersom en redovisning i euro eller ett byte av redovisningsvaluta i ett livförsäkringsföretag kan få sådana konsekvenser är frågan därför närmast om det behövs några nya bestämmelser till skydd för försäkringstagarna.

En annan fråga som aktualiseras är om möjligheten att redovisa i euro bör begränsas till försäkringsbolag som övergått till att tillämpa de nya rörelserglerna. Genom övergångsregler får försäkringsbolagen tillämpa äldre bestämmelser om försäkringstekniska grunder m.m. upp till två år från det att lagen träder i kraft den 1 januari 2000.

För försäkringsbolag finns särskilda bestämmelser om förändring av verksamheten genom överlåtelse av försäkringsbestånd mellan olika försäkringsbolag (se bl.a. 14 kap. 26 § försäkringsrörelselagen om överlåtelse i samband med likvidation och konkurs samt 15 kap. 1 § om frivillig överlåtelse). Bestämmelserna om beståndsöverlåtelse utgör ett komplement till fusionsreglerna i 15 a kap. försäkringsrörelselagen. Fusionsreglerna infördes år 1995 som ett led i harmoniseringen med EG:s bolagsrätt.

Behövs särskilda regler om byte av redovisningsvaluta till skydd för försäkringstagarna?

I den under våren 1999 redovisade försäkringsrörelsepropositionen konstateras att det finns ett starkt behov av att säkerställa ett starkt konsument- och försäkringstagarskydd bl.a. med hänsyn till de allvarliga konsekvenser som kan uppkomma om inte enskilda försäkringsåtaganden fullföljs (se prop. 1998/99:87 s. 141). I de nya bestämmelserna för

försäkringsbolag kompletteras därför de särskilda skyddsreglerna för försäkringstagarna och likställda med en allmän bestämmelse om att försäkringsverksamhet skall bedrivas enligt god försäkringsstandard (se nya 1 kap. 1 a § försäkringsrörelselagen).

Kravet på att verksamheten skall bedrivas enligt god försäkringsstandard gäller både liv- och skadeförsäkringsbolag (angående understödsföreningar, se avsnitt 8.1.3).

Med god försäkringsstandard förstås vad som för en representativ krets av försäkringsgivare utgör en kvalitativt tillfredsställande standard. Det behöver inte vara fråga en faktiskt förekommande praxis hos den aktuella kretsen av försäkringsgivare, även om sådan praxis kan ge viss ledning för tillämpningen. Begreppets innebörd får fyllas ut i tillsynspraxis. Normen gäller verksamheten i dess helhet och innebär bl.a. att bolaget inte får handla så att särskilda skyddsbestämmelser kringgås, t.ex. överskottsreglerna i livförsäkringsbolag (se prop. 1998/99:87 s. 182 f. och 392 f.).

Ett byte av redovisningsvaluta som på ett omotiverat sätt riskerar att försämra försäkringstagarnas och därmed jämställdas rätt till ersättning kan knappast anses vara förenligt med kravet på att verksamheten skall bedrivas enligt god försäkringsstandard. Stadfästelse av en ändring av ett bolagsordningsvillkor – som innebär byte av redovisningsvaluta – skall således i sista hand vägras, om det kan antas att den ändrade bolagsordningen inte låter sig förenas med en tillämpning av befintliga avtal.

Enligt nya överskottsregler för försäkringsbolag skall vinster i ett livförsäkringsbolag gottskrivas som återbäring till försäkringstagare och andra ersättningsberättigade i den mån de inte får användas för vinstutdelning eller förlusttäckning i bolaget (se nya 12 kap. 5 § försäkringsrörelselagen). Den redovisningsvaluta som tillämpas inverkar även på storleken av belopp som på detta sätt av bolagsstämman skall gottskrivas som återbäring. En allmän översyn av bolagsordningen torde således vara påkallad vid ett byte av redovisningsvaluta. Därigenom undviks att befintliga villkor inte får en ändrad – och kanske överraskande – betydelse för bolaget eller försäkringstagarna efter bytet.

Villkor i bolagsordningen om vinstutdelning eller annan användning av vinst i försäkringsbolag skall, i likhet med villkor om ny redovisningsvaluta, stadfästas av Finansinspektionen. Härigenom säkerställs att inte inbördes oförenliga villkor om användning av vinst tas in i bolagsordningen.

Det bör påpekas att en *ändring* av ett villkor om vinstutdelning i bolagsordningen i ett livförsäkringsbolag som får dela ut vinst är en ensidig disposition av bolaget avseende framtida vinster. Enbart det förhållandet att en försäkringstagare berörs ekonomiskt av ett sådant villkor är normalt inte tillräckligt för att dennes rätt skall anses försämrade, så länge inte försäkringstagarens avtalade eller på annat sätt tillkommande rättigheter försämrade. Det förhållandet att ett byte av redovisningsvaluta kan få återverkningar på försäkringstagarens möjligheter att få del i framtida vinster berör därför normalt inte försäkringstagarens rätt. Däremot får naturligtvis inte rätten till redan gottskriven återbäring äventyras (jfr prop. 1998/99:87 s. 427).

För äldre försäkringar som har tecknats före den 1 januari 2000 gäller den s.k. skälighetsprincipen om inte annat har avtalats (se nya 12 kap. 14 § försäkringsrörelselagen). Ett byte av redovisningsvaluta måste självklart vara förenligt med nämnda princip.

Ett byte av redovisningsvaluta måste också vara förenligt med de övriga principer för överskottshantering som bolaget tillämpar. Sådana principer skall enligt nuvarande bestämmelser framgå av försäkringstekniska grunder. Enligt de nya rörelsereglerna för försäkringsbolagen skall motsvarande principer framdeles tas in i försäkringstekniska riktlinjer och som huvudregel konkretiseras i ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Ett bolagsbeslut får inte registreras om det strider mot en försäkringsteknisk riktlinje (se nya 20 kap. 4 § försäkringsrörelselagen).

Stadfästelse och registrering av en bolagsordning som innehåller villkor om ny redovisningsvaluta förutsätter redan enligt nuvarande bestämmelser att villkoret är förenligt med andra bolagsordningsvillkor och antagna principer för fördelning av överskott.

Kravet på den särskilda redogörelsen vid byte av redovisningsvaluta, som bl.a. skall behandla konsekvenserna för försäkringstagarna och jämställda ersättningsberättigade, bidrar också till att nu nämnda frågeställningar blir väl genomlysta (jfr avsnitt 8.1.1).

Sammanfattningsvis kan konstateras att de nya verksamhetsreglerna för försäkringsbolagen tillförsäkrar försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar ett gott skydd. Någon ytterligare lagstiftning, som tar sikte direkt på byte av redovisningsvaluta, behövs alltså inte.

Bör företag som övergångsvis tillämpar äldre försäkringsrörelser regler få använda euro som redovisningsvaluta?

De nya försäkringsrörelsereglerna skall, som tidigare nämnts, träda i kraft den 1 januari 2000. För att underlätta övergången ges en möjlighet att tillämpa äldre bestämmelser om återbäringsmedel och försäkringstekniska grunder m.m. under ytterligare två år.

En eventuell övergång till euro som redovisningsvaluta torde främst vara angelägen för sådana försäkringsbolag som har resurser och möjligheter att snabbt anpassa sin verksamhet till de nya försäkringsrörelsereglerna. En möjlighet att redovisa i euro även i bolag som övergångsvis tillämpar äldre rörelser regler kan komplicera och fördröja bolagens möjligheter att ändra bolagsordningen m.m. inför en övergång till de nya rörelsereglerna. Till detta kommer att myndigheterna, i första hand Finansinspektionen, vid upprepade tillfällen måste pröva konsekvenserna för försäkringstagarna av ändrade verksamhetsförutsättningar. Redovisningsregleringen skulle också kompliceras ytterligare, eftersom särskilda och tillfälliga redovisningsbestämmelser torde krävas bl.a. för posten återbäringsmedel.

Enligt regeringens mening bör därför byte av redovisningsvaluta inte kunna ske i försäkringsbolag som övergångsvis tillämpar äldre bestämmelser om försäkringstekniska grunder m.m. (se punkterna 2 och 5 i övergångsbestämmelserna till de nya bestämmelserna i försäkrings-

rörelselagen). En bestämmelse om detta bör tas in i en övergångsbestämmelse till 4 kap. 6 § bokföringslagen, där möjligheten att redovisa i euro framgår.

Det kan anmärkas att förslaget inte hindrar att villkor i bolagsordning om ny redovisningsvaluta prövas samtidigt med sådana villkor som fordras enligt de nya försäkringsrörelsereglerna.

Behövs en särskild spärr mot överlåtelse av försäkringsbestånd?

I fråga om överlåtelse av försäkringsbestånd finns inte anledning att befara sådana problem som utgjort skäl för den föreslagna spärr mot fusioner mellan företag med olika redovisningsvaluta (se avsnitt 5.10). En sådan överlåtelse skall prövas och godkännas av i första hand Finansinspektionen. Det finns därför inte skäl att införa ett ovillkorligt förbud mot överlåtelse av försäkringsbestånd mellan försäkringsföretag som inte har samma redovisningsvaluta.

Finansinspektionen prövar redan i dag att försäkringstagarnas intressen inte åsidosätts vid en beståndsöverlåtelse mellan försäkringsbolag. Om försäkringsbolagen inte har samma redovisningsvaluta är det endast ytterligare en omständighet att beakta vid prövningen. Ett försäkringsbestånd kan för övrigt redan i dag överlåtas till ett företag med annan redovisningsvaluta, nämligen en utländsk försäkringsgivare (se t.ex. 15 kap. 1 § första stycket 2 försäkringsrörelselagen). Det behövs alltså inte någon särskild bestämmelse om beståndsöverlåtelse mellan svenska försäkringsbolag som har olika redovisningsvaluta.

8.1.3 Byte av redovisningsvaluta i understödsföreningar

Regeringens förslag: Understödsföreningar som tillämpar ÅRFL får ha sin redovisning i euro under samma förutsättningar som försäkringsbolag. De associationsrättsliga reglerna för föreningarna anpassas på motsvarande sätt som för ekonomiska föreningar i allmänhet med vissa avvikelser som motiveras av att bestämmelser om medlemsinsatser och fusion saknas.

Utredningens förslag: Saknar motsvarighet till regeringens förslag. Utredningen har ansett att frågan om understödsföreningars redovisning i euro bör övervägas ytterligare i den fortsatta beredningen av utredningsförslaget.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har ansett att understödsföreningar bör få redovisa i euro. Enligt bl.a. *Svenska Livförsäkringsbolags Aktuarienämnd* är en sådan möjlighet väsentlig från konkurrenssynpunkt.

Bakgrund: Vissa försäkringsgivare på det privata försäkringsområdet utgörs av understödsföreningar. Det är sådana föreningar som har till uppgift att lämna sjukhjälp, begravningshjälp, pension eller liknande understöd till sina medlemmar eller deras anhöriga. Understödsföreningar regleras av lagen (1972:262) om understödsföreningar. Lagen innehåller i

huvudsak bestämmelser om försäkringsrörelsen. Föreningarna tillämpar fortfarande 1951 års lag om ekonomiska föreningar som associationsrättslig grund.

Regeringen har nyligen föreslagit att understödsföreningar skall tillämpa ÅRFL från och med räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 (se prop. 1998/99:130). Med stöd av övergångsregler kan understödsföreningar dock tillämpa äldre bestämmelse om redovisningen under ytterligare ett år.

I lagen om understödsföreningar saknas bestämmelser om medlemsinsatser och förlagsinsatser motsvarande de som gäller för ekonomiska föreningar i allmänhet. Till skillnad från sådana föreningar finns även särskilda bestämmelser om fondbildning. En understödsförening skall för varje verksamhetsgren sätta av intäkter som ej behövs för att täcka räkenskapsårets kostnader till en försäkringsfond för verksamhetsgrenen. Föreningen kan dock undantas från försäkringsfonden enligt särskilda bestämmelser i stadgarna (se 23 § lagen om understödsföreningar). Vidare skall stadgarna ange grunderna för fondbildning (se 11 § lagen om understödsföreningar).

I en understödsförening får uttaxering ske, om det följer av föreningens stadgar. En uttaxering förutsätter att föreningens tillgångar är otillräckliga för verksamhetens behöriga utövande (se 20 § lagen om understödsföreningar). Ordningen och verkställandet av uttaxering skall regleras i stadgarna (se 11 § lagen om understödsföreningar).

Ett beslut om stadgeändring i en understödsförening stadfästs inte, till skillnad från vad som gäller för försäkringsbolag. I stället skall ett sådant beslut omedelbart underställas Finansinspektionen för godkännande genom anmälan för registrering. Beslutet får inte verkställas innan registrering har skett (se 37 § fjärde stycket lagen om understödsföreningar).

För understödsföreningar saknas i dag bestämmelser om fusion. I lagen om understödsföreningar finns däremot särskilda bestämmelser om överlåtelse av rörelse under likvidation respektive utan föregående likvidation (se 55 och 63 §§ lagen om understödsföreningar).

Den associationsrättsliga grunden och rörelsereglerna för understödsföreningar är för närvarande föremål för en översyn inom Finansdepartementet mot bakgrund av förslagen i betänkandet Försäkringsföreningar - ett reformerat regelsystem (SOU 1998:82).

Skälen för regeringens förslag

Bör understödsföreningar få ha sin redovisning i euro?

I utredningsförslaget har avgränsningen av de företag som skall få redovisa i euro styrts av vilka som får använda förenklade omräkningsregler vid statistikinsamling och beskattning. Genom relativt enkla anpassningar kan understödsföreningar följa samma förenklade statistikregler som försäkringsbolagen. Beskattning av understödsföreningar som har sin redovisning i euro torde inte heller medföra större svårigheter än för försäkringsbolag i allmänhet.

Om en understödsförening tillämpar ÅRFL i sin externa redovisning bortfaller ett annat viktigt motiv för att särbehandla understödsföreningar i detta sammanhang. Regeringen har nyligen föreslagit en sådan förändring (se prop. 1998/99:130). Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Understödsföreningar som tillämpar ÅRFL bör därför kunna byta redovisningsvaluta under samma förutsättningar som försäkringsbolag.

Med vissa mindre ändringar av definitioner kan den särskilda lagen för finansiella företag om byte av redovisningsvaluta göras tillämplig även på understödsföreningar. Det innebär bl.a. att föreningen skall upprätta en särskild redogörelse över bytets konsekvenser för föreningen och andra berörda.

I överensstämmelse med vad som föreslås gälla för andra företagstyper bör euro som redovisningsvaluta förutsätta bestämmelser i föreningens stadgar. En bestämmelse om detta bör tas in i 11 § lagen om understödsföreningar. Beslutet bör få verkan enligt motsvarande ordning som för försäkringsbolagen och regleras i 37 § lagen om understödsföreningar.

Eftersom fusionsregler saknas för understödsföreningar behövs ingen sådan spärr som föreslagits för försäkringsbolag. Av samma skäl som för försäkringsbolagen behövs inte heller någon särskild spärr om överlåtelse av rörelse (jfr avsnitt 8.1.1 och 8.2).

I fråga om information till Finansinspektionen gör sig samma bedömning gällande som för försäkringsbolag i allmänhet (se vidare avsnitt 8.4).

Ändring i understödsföreningens stadgar

För understödsföreningar saknas regler om medlemsinsatser och förlagsinsatser. Sådana frågor behöver därför inte särskilt regleras för understödsföreningarnas del med anledning av en ny redovisningsvaluta.

Som tidigare nämnts förekommer olika slag av försäkringsfonder som regleras närmare i understödsföreningens stadgar. I en understödsförening kan vidare uttaxering göras om det i stadgarna finns bestämmelser om detta. Enligt uppgift förekommer också att understödsföreningar har villkor om nedsättning av försäkringsförmåner i stadgarna.

Stadgarnas bestämmelser om inrättande och användning av försäkringsfonder, grunderna för uttaxering eller liknande rättigheter, kan behöva ändras för att vara förenliga med en redovisning i euro. Det kan t.ex. bli aktuellt om stadgarna innehåller bestämmelser om fondavsättningar, uttaxering eller annat villkor enligt vilket visst belopp är bestämt i kronor (jfr slutbetänkandet s. 227 ff). Dessa frågor bör, i likhet med vad som gäller för försäkringsbolag, bevakas i samband med att stadgarna lämnas in till Finansinspektionen för godkännande genom registrering. Någon bestämmelse som innehåller en särskild erinran om detta kan inte anses erforderlig.

Kravet på den särskilda redogörelsen bidrar till en god genomlysning av de villkor som kan ge upphov till tillämpningsproblem vid byte av redovisningsvaluta i en understödsförening. Redogörelsen ger också ett

gott underlag för Finansinspektionens prövning av registreringsansökan. Det normgivningsbemyndigande som föreslagits ger stöd för att utfärda närmare föreskrifter om särskilda förhållanden som understödsföreningar skall analysera i redogörelsen (jfr avsnitt 8.1.1).

Ett villkor som innebär byte av redovisningsvaluta bör, i linje med som föreslås för försäkringsbolagen, godkännas endast om den särskilda redogörelsen har upprättats. Bestämmelsen i 5 § förslaget till lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag bör utformas med hänsyn till detta.

8.2 Frågor om behandling av vissa balansposter

8.2.1 Omräkning av tillgångar och skulder i annan valuta än redovisningsvalutan

Regeringens förslag: Värderingsreglerna i ÅRKL justeras så att tillgångar och skulder i annan valuta än redovisningsvalutan skall omräknas enligt växelkursen på balansdagen, om de inte skyddas eller utgör skydd mot förändringar i redovisningsvalutan. För företag som omfattas av ÅRFL skall de justerade värderingsreglerna i 4 kap. 13 § årsredovisningslagen tillämpas.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte kommenterat förslaget.

Bakgrund: I kreditinstitut och värdepappersbolag skall tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om enligt kursen på balansdagen, om de inte skyddas eller utgör skydd mot förändringar i valutakursen. Materiella och immateriella anläggningstillgångar som utgörs av andelar får dock räknas om enligt anskaffningskursen vid förvärvet (se 4 kap. 8 § första stycket ÅRKL).

För försäkringsbolag gäller årsredovisningslagens bestämmelser om värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta). Det innebär att utländska fordringar och skulder får räknas om enligt växelkursen på balansdagen (se 4 kap. 1 § ÅRFL som hänvisar till 4 kap. 13 § årsredovisningslagen). Ändringen i årsredovisningslagen har behandlats i avsnitt 5.9.

Bestämmelsen i 5 kap. 2 § andra stycket årsredovisningslagen – om att företaget skall ange enligt vilka principer belopp i utländsk valuta har räknats om till kronor – gäller såväl kreditinstitut och värdepappersbolag som försäkringsföretag (se 5 kap. 1 § ÅRKL och 5 kap. 2 § ÅRFL).

Skälen för regeringen förslag: Den nuvarande huvudregeln i 4 kap. 8 § första stycket ÅRKL utgår från en årsredovisning i kronor och föreskriver därför att tillgångar och skulder i utländsk valuta skall omräknas med växelkursen på balansdagen. Detta bör naturligtvis gälla även i fortsättningen när årsredovisning upprättas i kronor.

En omräkning till kronor är emellertid inte meningsfull i företag som har sin redovisning i euro. Dessa företag bör i stället räkna om berörda poster i kronor och annan utländsk valuta än euro till sin redovis-

ningsvaluta, euro. Omräkningsregeln i 4 kap. 8 § första stycket ÅRKL bör därför justeras så att omräkningen gäller tillgångar och skulder i annan valuta än redovisningsvalutan (jfr avsnitt 5.9). Av bestämmelsen bör dock alltså framgå att ett undantag från omräkningskravet gäller om tillgången eller skulden skyddas mot förändringar eller utgör skydd mot valutakursförändringar (s.k. säkring).

Ett byte av redovisningsvaluta väcker flera frågor om säkringsredovisning. Termen säkringsredovisning betecknar en metod att redovisa tillgångar och skulder som skyddats mot ogynnsamma värdoförändringar. Metoden innebär att den säkrade balansposten och säkringsinstrumentet – t.ex. ett derivatinstrument – värderas och redovisas enligt samma principer. Det medför att vinster och förluster på de mot varandra svarande positionerna redovisas i resultaträkningen vid samma tidpunkt. Därigenom erhålls resultatmatchning.

Förutsättningarna för säkringsredovisning av skydd mot förändringar i valutakursen kommer att påverkas såväl vid som efter ett byte av redovisningsvaluta (se slutbetänkandet s. 215 f). De närmare frågorna om säkringsredovisning bör dock inte lagregleras utan, som också utredningen ansett, regleras inom ramen för den till lag kompletterande redovisningsnormgivningen.

Utredningen har uppmärksammat alternativregeln i 4 kap. 8 § andra stycket ÅRKL, som föreskriver att materiella och immateriella anläggningstillgångar som utgörs av andelar får räknas om enligt *anskaffningskursen* vid förvärvet. Denna bestämmelse bör, enligt utredningen, läsas tillsammans med den föreslagna bestämmelsen om omräkning av balansräkningen vid byte av redovisningsvaluta (se förslaget till 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen). Regeringen gör samma bedömning.

Ändringarna i nya 2 kap. 6 § årsredovisningslagen kommer att gälla för kreditinstitut och värdepappersbolag till följd av hänvisningar i 2 kap. 2 § ÅRKL. Ett företag som har bytt till redovisning i euro bör således för poster som tagits in i balansräkningen före bytet använda det i kronor fastställda anskaffningsvärdet omräknat med växelkursen vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro. Motsvarande krav på omräkning bör gälla vid ett byte från euro till kronor.

Som tidigare nämnts följer försäkringsbolag bestämmelserna i 4 kap. 13 § årsredovisningslagen om omräkning av utländska fordringar och skulder. I avsnitt 5.9 föreslås att bestämmelsen justeras så att vad som skall räknas om är fordringar respektive skulder i annan valuta än redovisningsvalutan. Hänvisningen i 4 kap. 1 § ÅRFL medför att den nya lydelsen av 4 kap. 13 § årsredovisningslagen kommer att gälla även för försäkringsbolag och för understödsföreningar som omfattas av ÅRFL. Eftersom bestämmelsen är utformad som en option behövs inte någon undantagsbestämmelse för säkringsfallen.

En redovisning i euro och byte av redovisningsvaluta kan ställa särskilda krav på tilläggsupplysningar om valutaeffekter. Den nya lydelsen i 5 kap. 2 § andra stycket årsredovisningslagen – om att företaget skall ange enligt vilka principer belopp i annan valuta än redovisningsvalutan har räknats om – bör gälla även för finansiella företag. Någon

ytterligare lagstiftning erfordras inte eftersom 5 kap. 1 § ÅRKL respektive 5 kap. 1 § ÅRFL hänvisar till 5 kap. 2 § årsredovisningslagen. De ytterligare regler om tilläggsupplysningar som kan krävas för att ge en god genomlysning av verksamheten i ett företag som byter valuta och redovisar i euro, bör utvecklas inom ramen för kompletterande redovisningsnormgivning till ÅRKL och ÅRFL.

8.2.2 Medlems- och förlagsinsatser i medlemsbanker

Regeringens förslag: Medlems- och förlagsinsatser i medlemsbanker skall behandlas på samma sätt som motsvarande insatser i ekonomiska föreningar.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har godtagit förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsbanker som byter redovisningsvaluta skall räkna om balansräkningen till den nya redovisningsvalutan. Vid bytet bör medlems- och förlagsinsatser behandlas på samma sätt som i ekonomiska föreningar i allmänhet (se avsnitten 7.2.1 och 7.2.2).

En redovisning i euro bör alltså förutsätta bestämmelser i stadgarna om att redovisningen skall vara i euro och att den insats som varje medlem skall delta med skall vara bestämd i euro. Detta föranleder justeringar i 2 kap. 4 § och 7 kap. 16 § lagen om medlemsbanker.

Det har i avsnitt 8.1.1 konstaterats att en medlemsbank inte bör få fusioneras med en annan medlemsbank eller ett dotterbolag om inte samtliga deltagande företag har samma redovisningsvaluta. En motsvarande fusionsspärr har föreslagits för såväl ekonomiska föreningar som andra associationsformer (se avsnitt 5.10). Fusionsspärren för medlemsbanker bör tas in i 10 kap. 1, 2 och 8 §§ lagen om medlemsbanker.

En medlemsbank som har förlagsinsatser bestämda i annan valuta än bankens redovisningsvaluta, bör räkna om dessa enligt balansdagens kurs (jfr avsnitt 7.2.2). Bestämmelsen om omräkning av förlagsinsatser som föreslås tas in i 4 kap. 16 § ÅRL bör således även gälla medlemsbanker. En hänvisning till nämnda paragraf föreslås därför tas in i 4 kap. 1 § ÅRKL. Det innebär att också kreditmarknadsföreningar kommer att omfattas av bestämmelsen.

8.2.3 Grund- och garantifond i sparbanker

Regeringens förslag: Grundfonden skall i reglementet anges i samma valuta som redovisningsvalutan. Vid byte av redovisningsvaluta skall grundfonden räknas om till den nya redovisningsvalutan enligt kursen vid bytet.

Garantifonder skall – på samma sätt som förlagsinsatser i ekonomiska föreningar och medlemsbanker – redovisas till balansdagens kurs.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte haft någon erinran mot utredningens förslag.

Bakgrund: Enligt 2 kap. 5 § 5 sparbankslagen skall i reglementet för en sparbank anges grundfondens belopp samt huruvida hela grundfonden eller en del av denna skall betalas tillbaka med eller utan ränta. Bidrag till grundfonden tecknas och betalas enligt i stort sett samma rutiner som tillämpas vid bildande av aktiebolag. I likhet med vad som gäller i aktiebolag förfaller frågan om bildande av sparbanken om inte ett belopp motsvarande grundfonden har tecknats vid tiden för den konstituerande stämman. För registrering av sparbank krävs att hela det belopp som grundfonden skall uppgå till enligt reglementet har betalats in och att banken har fonder som motsvarar kravet på lägsta startkapital.

Vad gäller garantifonden i en sparbank föreskrivs i 5 kap. 1 § sparbankslagen att sparbanksstämman får besluta att bilda en garantifond genom bidrag av huvudmän och andra. Förutsättningen för ett sådant beslut är att det är påkallat för att upprätthålla bankens verksamhet. Det kan godtas att en sådan fond skapas i förebyggande syfte (se prop. 1986/87:12 band 3 s. 57). För att vara bindande skall teckning av bidrag till garantifonden ske på teckningslista. På denna skall anges om ränta skall utgå och i så fall hur den skall beräknas.

En sparbanks vinst skall, i den mån grundfonden eller en eventuell garantifond gått förlorad, användas för att uppbringa fonden till det belopp till vilket den skall uppgå. Den del av vinsten som inte tas i anspråk för sådant ändamål skall avsättas till en reservfond (se 5 kap. 2 § sparbankslagen).

Finns det i reglementet ett förbehåll om återbäring av grundfonden eller del av den, får sådan återbäring endast ske om reservfonden uppgår till ett belopp som motsvarar tio gånger grundfonden (se 5 kap. 3 § sparbankslagen).

I en sparbank får inte benämningen fond användas för belopp som redovisas under annat än balanräkningsposterna Grundfond, Uppskrivningsfond, Reservfond, Fond för orealiserade vinster respektive Garantifond (se 5 kap. 4 § 4 ÅRKL).

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna om inrättande av grundfonden talar för att den vid ett byte av redovisningsvaluta bör behandlas på samma sätt som aktiekapitalet i ett aktiebolag och medlemsinsatserna i en ekonomisk förening. För en sådan behandling talar också vissa bestämmelser i 5 kap. om fonder och vinstdisposition. Regeringen ansluter sig således till utredningens förslag att en sparbanks grundfond i samband med byte av redovisningsvaluta till euro i reglementet skall räknas om till euro. En bestämmelse om detta bör tas in i 2 kap. 5 § sparbankslagen.

Garantifonden i en sparbank får återbetalas endast om det kan ske med hänsyn till bestämmelserna om kapitaltäckning. Utfäst ränta på tillskjutna medel får inte heller utbetalas om det får till följd att vinsten på rörelsen inte förslår att behålla grund- eller garantifonden på föreskriven nivå (se 5 kap 4 §). I övrigt gäller beträffande återbetalning vad som bestämts vid garantifondens bildande. Av 5 kap. 7 § framgår vidare att sparbanken kan

utfärda bevis om tillskott till garantifond som får förvärfvas av sparbanken i samband med återbetalning av fonden. Det intryck som dessa bestämmelser förmedlar är att garantifondsbevisen närmast är att jämföra med förlagsandelsbevisen i en ekonomisk förening. Garantifonden bör därför behandlas enligt samma principer som förlagsinsatser. Finns det en garantifond i en sparbank som byter redovisningsvaluta, bör den således även efter bytet kunna vara bestämd i kronor. I redovisningen bör den, i linje med vad som föreslagits beträffande förlagsinsatser, räknas om från kronor till euro enligt balansdagens kurs. I den mån detta leder till att garantifonden ökar eller minskar, bör skillnaden tas upp som en tilläggs- eller avdragspost under fonder. En bestämmelse om detta bör tas in i 5 kap. 4 § 7 ÅRKL.

Någon uttrycklig bestämmelse om att en sparbank som har sin redovisning i euro också skall ha sin reservfond i euro behövs inte. Det får anses följa av huvudregeln att det egna kapitalet inte får variera av sig självt (jfr avsnitten 5.6 och 7.2.2).

8.2.4 Garantikapital och vissa anspråk i ömsesidiga försäkringsbolag

Regeringens förslag: Garantikapital skall redovisas som förlagsinsatser och tas upp i balansräkningen till balansdagens kurs.

Regeringen bedömning: Det behövs inga särskilda regler om uttaxering för ömsesidiga försäkringsbolag som byter redovisningsvaluta.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några erinringar mot förslaget.

Bakgrund: Ömsesidiga försäkringsbolag regleras i försäkringsrörelselagen. Delägarna i ett sådant försäkringsbolag är försäkringstagarna. I ömsesidiga försäkringsbolag saknas direkta motsvarigheter till sådana medlemsinsatser och förlagsinsatser som förekommer i ekonomiska föreningar i allmänhet. I stället finns vissa regler om garantikapital. Sådant kapital har till funktion att tillföra bolaget riskkapital utöver bolagets egna vinstmedel. För de ömsesidiga bolagen finns även särskilda regler om nedsättning av bolagets ansvarighet vid förluster i livförsäkringsrörelse och uttaxering från delägare vid förluster i skadeförsäkringsrörelse. Bestämmelserna innebär att en delägare kan komma att svara för kapitalunderskott när bolaget saknar tillgångar eller medel för att täcka förluster eller förpliktelser. I likhet med försäkringsaktiebolagen kan ömsesidiga försäkringsbolag ta upp förlagslån.

Garantikapital

Ett ömsesidigt försäkringsbolag får inte bildas utan garantikapital, om det inte finns skäl för det. Garantikapital skall betalas med pengar. Det skall betalas tillbaka när det inte behövs för rörelsens ändamålsenliga

bedrivande och en återbetalning är förenlig med bestämmelserna om kapitalbasens storlek och sammansättning. En återbetalning beslutas av bolagsstämman och kräver Finansinspektionens medgivande (se 1 kap. 8 § och 12 kap. 4 § försäkringsrörelselagen).

De nya försäkringsrörelsereglerna innebär att garantikapital kan tillskjutas ömsesidiga bolag under rörelsens gång (se nya 2 kap. 17 § försäkringsrörelselagen och prop. 1998/99:87 s. 296 ff). Bestämmelsen om återbetalning av garantikapital gäller även sådana tillskott.

I bolagsordningen för det ömsesidiga bolaget skall bl.a. anges garantikapitalets storlek, i vilken ordning garanterna skall betala in kapitalet, i vilken utsträckning garanterna skall ha rösträtt samt om och i vilken utsträckning vinst eller ränta skall betalas på garantikapitalet.

Nedsättning och uttaxering

Delägare svarar inte personligen för det ömsesidiga bolagets förpliktelser. Delägarna kan dock drabbas av ett slags personligt ansvar för det ömsesidiga bolagets förpliktelser genom reglerna om nedsättning och uttaxering.

Nedsättningsreglerna innebär att förluster i det ömsesidiga bolagets livförsäkringsrörelse som inte kan täckas av återbäringsmedel eller garantikapital i sista hand skall täckas genom att bolagets ansvarighet för löpande försäkringar och tilldelad återbäring sätts ned.

I de nya försäkringsrörelsereglerna slopas möjligheten till nedsättning (se prop. 1998/99:87 s. 287 ff). Med stöd av övergångsbestämmelser kan dock äldre bestämmelser om bl.a. nedsättning tillämpas under en tvåårsperiod för företag som tillämpar äldre regler om återbäring m.m.

Uttaxeringsreglerna innebär att förluster i skadeförsäkringsrörelse i sista hand kan täckas genom uttaxering bland delägarna.

I framtiden skall en uttaxering bland delägare alltid förutsätta bestämmelser i bolagsordning. En uttaxering får ske endast inom vissa begränsningar som bl.a. innebär att ansvaret även fortsättningsvis skall vara subsidiärt och att uttaxering inte skall få ske för konsumentförsäkringar. Vidare får uttaxering endast ske i skadeförsäkringsbolag för förluster eller förpliktelser i direkt försäkringsrörelse. Med stöd av övergångsregler kan ömsesidiga bolag tillämpa äldre regler om uttaxering under en tvåårsperiod.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Garantikapital

Regeringen delar, i likhet med remissinstanserna, utredarens bedömning att garantikapital bör redovisas på samma sätt som förlagsinsatser i ekonomiska föreningar. Om ett försäkringsbolag bytt redovisningsvaluta till euro skall således garantikapital avtalat i svenska kronor beräknas och redovisas i euro till balansdagens kurs.

Vid själva övergången till ny redovisningsvaluta uppkommer inga omräkningsdifferenser. Sådana differenser kan däremot uppkomma i

senare balansräkningar vid omräkning av garantikapital till redovisningsvalutan. I den mån detta leder till att det egna kapitalet ökar eller minskar bör det alltså framgå av balansräkningen. En bestämmelse som i sak motsvarar ändringen i 4 kap. 16 § ÅRL avseende förlagsinsatser i ekonomiska föreningar bör därför tas in i 5 kap. 4 § ÅRFL.

Omräkningsdifferenserna bör redovisas mot fritt eget kapital i ömsesidiga skadeförsäkringsbolag och livförsäkringsbolag som får dela ut vinst. Bestämmelserna kan i detta avseende utformas helt enligt reglerna om förlagsinsatser i 4 kap. 16 § ÅRL. .

Utredningen har föreslagit att detsamma tillämpas i livförsäkringsbolag, men att omräkningsdifferenserna i stället skall redovisas som en tilläggs- eller avdragspost under återbäringsmedel.

Vid övergången till nya försäkringsrörelse regler skall dock redovisningen av återbäringsmedel upphöra. Sådana medel skall överföras till försäkringstekniska avsättningar respektive till en konsolideringsfond, om inte beloppet i stället skall redovisas i en uppskrivningsfond eller fond för orealiserade vinster enligt ÅRFL (se punkten 3 i övergångsbestämmelserna till SFS 1999:600). Ett försäkringsbolag som inte kan dela ut vinst kommer samtidigt att sakna redovisat fritt eget kapital (se nya 5 kap. 4 § ÅRFL). Omräkningsdifferenserna i ett ömsesidigt livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst måste därför redovisas på något annat sätt.

Enligt regeringens mening bör ÅRFL endast innehålla en allmän bestämmelse om att omräkningsdifferenserna avseende garantikapital skall redovisas mot bundet eget kapital. Hur förändringarna närmare bör redovisas bör i stället preciseras genom föreskrifter från regeringen eller Finansinspektionen bl.a. med hänsyn tagen till de principer som gäller för redovisning av orealiserade vinster.

Frågor om redovisningen av omräkningsdifferenser kan för övrigt beaktas i den särskilda redogörelse som ett försäkringsbolag skall upprätta inför ett byte av redovisningsvaluta. Redogörelsen och kravet på att bolagsordningen skall stadfästas av Finansinspektionen ger, som tidigare framhållits, rimliga garantier för att omräkningsdifferenserna redovisas på ett sätt som är förenligt med bestämmelserna om garantikapital.

Nedsättning och uttaxering

Som nämnts skall nedsättning inte längre kunna förekomma i försäkringsföretag som tillämpar nya försäkringsrörelse regler. Eftersom möjligheten att redovisa i euro endast föreslås stå öppen för försäkringsbolag som följer nya försäkringsrörelse regler saknas anledning att behandla frågan om nedsättning i detta sammanhang.

En uttaxering skall senast år 2002 alltid förutsätta fullständiga bestämmelser i bolagsordningen. Eftersom redovisning i euro och ett eventuellt nytt byte av redovisningsvaluta skall förutsätta bestämmelser i bolagsordningen, som måste fastställas av Finansinspektionen, kan frågan särskilt beaktas i det sammanhanget. Vid fastställelseprövningen bör det således tillses att en ny redovisningsvaluta går att förena med bolagsordningsvillkoren om uttaxering.

Enligt regeringens mening behövs alltså inga särskilda bestämmelser om uttaxering på grund av att ömsesidiga försäkringsbolag ges möjligheter att ha sin redovisning och eget kapital i euro.

8.2.5 Konsolideringsfonden i livförsäkringsbolag

Regeringens bedömning: Vid byte av redovisningsvaluta skall konsolideringsfonden, i likhet med andra poster under eget kapital, räknas om enligt kursen vid byte av redovisningsvaluta och i senare balansräkningar redovisas till ett omräknat anskaffningsvärde.

Utredningens bedömning: Utredningen har inte behandlat vad som bör gälla vid genomförande av nya överskottsregler för livförsäkringsbolag, utan ansett att denna fråga bör övervägas vidare inom Regeringskansliet.

Remissinstanserna: Från remissinstanserna har inte framförts några invändningar mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt vad som tidigare slagits fast skall aktiekapital i försäkringsaktiebolag räknas om vid bytet av redovisningsvaluta. I påföljande balansräkningar skall aktiekapitalet inte omräknas utan redovisas till kursen vid bytet av redovisningsvaluta (dvs. till omräkningsvärdet). Detsamma gäller för överkursfonden i försäkringsaktiebolag och fonden för orealiserade vinster. En sådan redovisning följer av allmänna redovisningsprinciper och har inte ansetts påfordra några särskilda bestämmelser (se avsnitt 5.6 och 8.1.1). Detta anförda kommer följaktligen att gälla även för livförsäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst.

Livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst skall framdeles vid sidan av bl.a. aktiekapitalet ha en konsolideringsfond under bundet eget kapital. Konsolideringsfonden får användas endast för förlusttäckning i livförsäkringsrörelse eller annat ändamål som föreskrivs i bolagsordningen (se nya 12 kap. 9 § försäkringsrörelselagen och prop. 1998/99:87 s. 208 f).

En redovisning av konsolideringsfonden till det omräknade anskaffningsvärdet – med de förändringar som föranleds av tillkommande och avgående poster – ligger bäst i linje med redovisningen av andra poster som ingår i det eget kapitalet. Även i detta avseende följer redovisningssättet av allmänna redovisningsprinciper och några särskilda omräkningsbestämmelser behövs därför inte.

Att ett byte av redovisningsvaluta är förenligt med bolagsordningens bestämmelser om användning av konsolideringsfonden bör, som markerats tidigare, kontrolleras inom ramen för stadfästelseprövningen av bolagsordningen.

8.3 Kapitalbuffert- och riskhanteringsfrågor

8.3.1 Kapitalkrav och kapitalbas i kreditinstitut och värdepappersbolag

Regeringens förslag: Kapitalkravet för risker till följd av valutakursförändringar skall bestämmas av ett företags nettoposition i annan valuta än redovisningsvalutan. Finansinspektionen skall kunna medge att förlagsinsatser räknas som primärt eller supplementärt kapital.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte haft någon erinran mot utredningens bedömning. *Svenska Bankföreningen* har föreslagit vissa ändringar i bestämmelserna om förlagsandelsslån.

Bakgrund: Genom lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen) har EG-harmoniserade bestämmelser om kapitaltäckning införts för institut (kreditinstitut eller värdepappersföretag). Kravet på kapital i institut regleras i flera EG-direktiv. Av särskild betydelse är kapitalbasdirektivet (89/299/EEG), solvensdirektivet (89/647/EEG) och kapitalkravsdirektivet (93/6/EEG).

Kapitalkravet

Enligt kapitaltäckningslagen skall ett institut vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som åtminstone motsvarar det sammanlagda kapitalkravet för kredit- och marknadsrisker. För värdepappersbolag gäller dessutom att kapitalbasen aldrig får understiga motsvarande 25 procent av bolagets fasta kostnader för det föregående året eller, om bolagets verksamhet pågått i mindre än ett år, 25 procent av de fasta omkostnader som har angetts i bolagets verksamhetsplan.

Kapitalkravet för kreditrisker bestäms med hänsyn till ett instituts tillgångar och dess åtaganden som inte ingår i handelslagret. Dessa indelas i riskklasser och multipliceras med någon av vikterna 0, 20, 50 eller 100 procent, där en högre risk ger en högre vikt. Genom att addera beloppen framräknas de riskviktade tillgångarna. Kapitalkravet för kreditrisker utgörs av ett belopp motsvarande 8 procent av de riskviktade tillgångarna.

Marknadsrisker delas i kapitaltäckningslagen bl.a. in i positionsrisker, avvecklingsrisker, motpartsrisker, och valutakursrisker. Med undantag för valutakursrisker beräknas kapitalkravet för dessa risker på ett instituts exponeringar i handelsportföljen. Kapitalkravet för valutakursrisker skall beräknas på ett instituts totala nettoposition i utländsk valuta för hela verksamheten (se 4 kap. 8 § kapitaltäckningslagen).

Kapitalbasen består av två delar, primärt och supplementärt kapital. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

I 2 kap. 6 § kapitaltäckningslagen anges de kapitalkomponenter som får räknas in i kapitalbasen.

I primärt kapital får flera olika kapitalkomponenter räknas in varav viktigast är eget kapital. Vissa däri ingående poster får dock inte ingå i primärt kapital. Uppskrivningsfonder skall alltid undantas. I institut som bedrivs i aktiebolagets form får inte heller s.k. kumulativa preferensaktier räknas in. För institut som är medlemsbank eller kreditmarknadsförening gäller att förlagsinsatser inte får ingå i primärt kapital. Sådana insatser får dock räknas som supplementärt kapital. Med primärt kapital avses i banker och kreditmarknadsföretag även reserver uppkomna till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande. I banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag tillkommer dessutom kapitalandelen av skatteutjämningsreserv och periodiseringsfond.

Med supplementärt kapital avses förlagsandelslån, förlagslån och andra efterställda skuldförbindelser med en löptid på minst fem år.

Finansinspektionens får medge att även andra kapitaltillskott och reserver räknas som primärt eller supplementärt kapital.

Skälen för regeringens förslag:

Kapitalkravet

Om ett finansiellt institut byter redovisningsvaluta, skall balansräkningen i kronor för det gamla räkenskapsåret räknas om till euro (se avsnitt 5.6). Eftersom hela balansräkningen räknas om enligt samma växelkurs, förändras inte relationen mellan de olika balansräkningsposterna. Det innebär att relationen mellan de riskviktade tillgångarna och primärt och supplementärt kapital blir densamma i den utgående kronbalansräkningen som i den ingående eurobalansräkningen.

Företagets redovisade kapitaltäckning för kreditrisk förändras alltså inte av ett byte av redovisningsvaluta. Kapitalkravet för andra marknadsrisker än valutakursrisker påverkas inte heller av ett byte, eftersom det normalt endast beräknas för handelsportföljen som dagligen skall marknadsvärderas (se 5 kap. 12 § FFFS 1998:29).

Kapitalkravet för valutarisk kommer däremot att påverkas av att redovisningsvalutan är euro i stället för kronor. Ett företags redovisade ställning påverkas av förändringar i valutakursen om det innehar tillgångar och skulder uttryckta i andra valutor än den egen redovisningsvalutan. Kravet på minsta bundet eget kapital respektive på minsta kapitalbas kommer att vara bestämt i euro för företag som har sin redovisning i denna valuta. För sådana företag kommer därför positioner i svenska kronor att innebära en valutarisk. Dessa företag bör därför kapitaltäcka öppna positioner i svenska kronor men däremot inte öppna positioner i euro. Bestämmelsen i 4 kap. 8 § kapitaltäckningslagen bör justeras i enlighet med detta.

I 2 kap. 5 § andra stycket kapitaltäckningslagen ges Finansinspektionen möjlighet att justera kapitalkravet för kostnadsrisker om bolagets verksamhet har ändrats väsentligen. Det kan ifrågasättas om inte bestämmelsen bör kompletteras med en möjlighet för inspektionen att justera kapitalkravet även vid en väsentligt förändrad växelkurs mellan euron och kronan. För de värdepappersbolag som har en stor andel av sina kostnader i kronor är det nämligen inte säkert att de kostnader som för det föregående räkenskapsåret redovisades i euro efter omräkning till den då rådande växelkursen är representativa för den framtida kostnadsrisken. Alla värdepappersbolag som har betydande kostnader i utländsk valuta står emellertid inför samma problem. Vi anser därför, i likhet med utredningen, att det inte behövs någon särskild möjlighet att justera kapitalkravet för bolag som har sin redovisning i euro. I den mån det behövs ytterligare normgivning får den ges inom ramen för normgivningsbemyndigandet i 7 kap. 18 § första stycket 2 kapitaltäckningslagen.

Förlagsinsatser

Medlemsbanker och kreditmarknadsföreningar kan ge ut förlagsandelsbevis. Förlagsinsatser skall redovisas som bundet eget kapital (se 5 kap. 4 § 5 ÅRKL) och får därför formellt användas för att uppfylla kravet på minsta startkapital (se 1 kap. 4 § lagen om medlemsbanker och 2 kap. 4 § lagen om finansieringsverksamhet). I ett instituts kapitalbas får dock sådana kapitalkomponenter endast ingå som supplementärt kapital (se 2 kap. 6 § kapitaltäckningslagen).

Förlagsinsatser i en medlemsbank eller i en kreditmarknadsförening behöver inte vara i samma valuta som företaget har sin redovisning. Enligt förslaget skall emellertid sådana insatser tas upp i balansräkningen till det belopp som framkommer vid en omräkning efter balansdagens kurs. I den mån detta leder till att det bundna egna kapitalet ökar eller minskar skall det göras en justering av fritt eget kapital (se avsnitten 7.2.2 och 8.2.2).

Storleken av en förlagsinsats kan således komma att variera över tiden och eventuella värdeförändringar påverkar direkt fritt eget kapital. Det är därför inte lämpligt att i lag behålla föreskriften om att förlagsinsatser alltid får räknas som supplementärt kapital. Det finns inte heller något sakligt skäl att behålla ett absolut förbud mot att, oavsett konstruktion, räkna förlagsinsatser som primärt kapital. Förbudet mot att räkna förlagsinsatser som primärt kapital bör därför också tas bort. Detta föranleder justeringar i 2 kap. 6 § andra stycket och tredje stycket kapitaltäckningslagen.

Mot denna bakgrund finns det inte något behov av en föreskrift i lag om i vilken utsträckning förlagsinsatser med kortare kvarvarande löptid än fem år får räknas in i kapitalbasen. Förlagsandelslån bör således, som *Svenska Bankföreningen* har påpekat, utgå ur uppräknningen av kapitalkomponenter som får tas upp som supplementärt kapital till ett belopp motsvarande högst 20 procent av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfallodagen. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § tredje stycket andra mening kapitaltäckningslagen bör justeras i enlighet med detta.

Förlagsinsatser bör, i likhet med andra kapitaltillskott, kunna räknas in i kapitalbasen efter medgivande från Finansinspektionen. Finansinspektionen bör också kunna medge att värdet av sådana insatser räknas som primärt kapital. Ett sådant medgivande kan naturligtvis ges endast i den mån det är förenligt med EG-rätten och kapitaltäckningslagen.

8.3.2 Krav på minsta bundet eget kapital och kapitalbas i kreditinstitut och värdepappersbolag

Regeringens förslag: Kravet på minsta kapitalbas i ett företag skall räknas om enligt kursen vid bytet av redovisningsvaluta.

Ett företag skall vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro ha ett bundet eget kapital som uppgår till minst det startkapital som krävs för att påbörja verksamhet av det slag som företaget bedriver.

En medlemsbank eller ett kreditmarknadsföretag, som har sin redovisning i euro, skall kunna få tillstånd att bedriva verksamhet med ett lägre krav på bundet eget kapital än fem miljoner euro, om balansomslutningen uppgår till högst tolv miljoner euro.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se slutbetänkandet s. 221-223 och 253-258).

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot utredarens bedömning. *Finansinspektionen* och *Finansbolagens Förening* har kommenterat utformningen av lagtexten.

Bakgrund: För en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett värdepappersbolag finns ett krav på lägsta bundet eget kapital vid påbörjandet av verksamheten (startkapital). Kravet på startkapitalets storlek skiljer sig åt mellan institut av olika slag. Kravet kan också växla mellan institut av samma slag beroende på verksamhetens art och omfattning.

Bestämmelser om lägsta startkapital finns för bankaktiebolag i 9 kap. 4 § bankrörelselagen, för sparbanker i 2 kap. 2 § sparbankslagen, för medlemsbanker i 1 kap. 4 § lagen om medlemsbanker, för kreditmarknadsföretag i 2 kap. 4 § lagen om finansieringsverksamhet samt slutligen, för värdepappersbolag i 2 kap. 5 § lagen om värdepappersrörelse.

Kravet på minsta kapitalbas utgörs av det belopp i kronor som vid tidpunkten för tillståndsbeslutet motsvarade det i euro uppställda kravet (se prop. 1992/93 s. 108 och prop. 1994/95:50 s. 112).

För företag som har beviljats tillstånd enligt äldre bestämmelser har referensnivån i stället fastställts till ett belopp i kronor som motsvarade kravet i euro när lagen trädde i kraft (se beträffande banker punkterna 2 och 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen [1992:1613] om ändring i bankrörelselagen [1987:619], beträffande kreditmarknadsbolag punkt 6 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen [1992:1610] om finansieringsverksamhet och beträffande värdepappersbolag punkt 2 i ikraftträdande- och övergångs-

bestämmelserna till lagen [1994:2015] om ändring i lagen [1991:981] om värdepappersrörelse).

Det belopp som startkapitalet fastställts till utgör ett golv för kapitalbasen. Denna får sålunda aldrig gå ner under ett belopp som svarar mot startkapitalet. Finansinspektionen skall återkalla en banks oktroj respektive ett kreditmarknadsföretags eller ett värdepappersbolags tillstånd om kapitalbasen understiger det uppställda kravet och bristen inte täcks inom tre månader från det att den blev känd för företaget. I kapitalbasen får även andra kapitalkomponenter än bundet eget kapital räknas in (se avsnitt 8.3.1). Kravet på minsta kapitalbas kan således tillgodoses med annat än bundet eget kapital, t.ex. kan fritt eget kapital och vissa slag av lånekapital räknas in. Det finns också poster som ingår i bundet eget kapital men som endast i begränsad utsträckning kan ingå i kapitalbasen. Detta gäller t.ex. för uppskrivningsfonder, kumulativa preferensaktier, förlagsinsatser och vissa grundfonder.

Kraven på minsta startkapital och lägsta kapitalbas är reglerat i EG-rätten. För banker och kreditmarknadsföretag finns bestämmelser i andra banksamordningsdirektivet (89/646/EEG) och för värdepappersbolag i kapitalkravsdirektivet (93/6/EEG). I EG-rätten sammanfaller definitionen av startkapital med vad som utgör primärt kapital enligt kapitaltäckningsreglerna.

Skälen för regeringens förslag: I ett finansiellt företag som har sin redovisning i euro kommer den viktigaste komponenten i primärt kapital (aktiekapitalet, medlemsinsatserna eller grund- och reservfond) att vara uttryckt i euro. Det är därför lämpligt att också kravet på minsta kapitalbas är fastställt i euro om företaget har sin redovisning i denna valuta. Det är också av vikt att byte av redovisningsvaluta till euro inte blir ett sätt att få ner kravet på buffertkapital. Det bör därför ställas ett särskilt krav på lägsta bundet eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro.

En bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett värdepappersbolag bör vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro ha ett bundet eget kapital som inte understiger det startkapital som krävs för att påbörja verksamhet av det slag företaget bedriver. Kravet på minsta kapitalbas bör räknas om till redovisningsvalutan. En omräkning bör göras såväl vid byten från kronor till euro som omvänt från euro till kronor.

Utgångspunkten bör, som nyss framhållits, vara att ett byte från kronor till euro kan leda till ett högre men aldrig till ett lägre krav på minsta kapitalbas. Företagets krav på lägsta kapitalbas i kronor bör omräknas till euro och jämföras med kravet på bundet eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro. Efter bytet bör kapitalbasen alltid minst uppgå till det största av dessa två belopp.

Återgår företaget till redovisning i kronor bör det krävas att kapitalbasen minst uppgår till det största av dessa två belopp omräknat till kronor. Omräkningen bör ske med den av Europeiska centralbanken fastställda kursen den sista bankdagen under det sista räkenskapsåret med redovisning i euro. En återgång till redovisning i kronor bör emellertid inte kunna leda till ett lägre krav på kapitalbas än vad som gällde för

företaget när det tidigare redovisade i samma valuta. Det tidigare kravet på kapitalbas i kronor bör därför gälla vid återgång till redovisning i kronor, om det leder till ett högre kapitalkrav än en omräkning av det i euro gällande kravet. Detsamma bör gälla om ett företag återgår till att ha sin redovisning i euro.

Bestämmelser om krav på lägsta bundet eget kapital efter bytet och omräkning av kravet på lägsta kapitalbas bör tas in i den föreslagna lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag (se 6 och 7 §§ i lagförslaget). I rörelselagarna bör föreskrivas att kapitalbasen aldrig får understiga vad som krävdes i bundet eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro (se förslagen till justeringar i 2 kap. 9 § bankrörelselagen, i 4 kap. 1 § lagen om lagen om finansieringsverksamhet och i 5 kap. 1 § lagen om värdepappersrörelse).

En medlemsbank eller ett kreditmarknadsföretag kan medges att ha ett lägre bundet eget kapital än fem miljoner euro. Det bundna egna kapitalet skall dock uppgå till lägst en miljon euro. En förutsättning för ett lägre krav på startkapital är att balansomslutningen i den planerade verksamheten inte överstiger etthundra miljoner kronor.

En bestämmelse som anger gränsvärdet i kronor kan leda till tillämpningssvårigheter. En gräns i euro bör därför, som utredningen funnit, tas in i respektive rörelselag (se slutbetänkandet s. 221 ff). Remissinstanserna har inte invänt mot den av utredningen föreslagna gränsen om tolv miljoner euro. Den föreslagna nivån framstår som väl avvägd. Förslaget bör alltså genomföras.

I enlighet med det anförda bör justeringar göras i 1 kap. 4 § lagen om medlemsbanker och i 2 kap. 4 § lagen om finansieringsverksamhet.

För kreditmarknadsföretag gäller att kravet på lägsta kapitalbas höjs om balansomslutningen under verksamhetstiden överstiger etthundra miljoner kronor. Om företaget har sin redovisning i euro bör även denna gräns vara tolv miljoner euro. En bestämmelse om detta föreslås tas in som ett nytt fjärde stycket i 4 kap. 1 § lagen om finansieringsverksamhet

Det kan anmärkas att dessa frågor kan komma att behandlas ytterligare i samband med den översyn av startkapitalets omfattning som förutskickats i en proposition om ny associationsrätt för bankaktiebolag m.m. (se prop. 1997/98:166 s. 59).

8.3.3 Garantibelopp och solvensmarginal i försäkringsbolag

Regeringens förslag: Det införs bestämmelser om beräkning av premie- och skadeindex i försäkringsbolag som har bytt redovisningsvaluta. Ett bemyndigande för regeringen eller myndighet att meddela föreskrifter om omräkning av premie- och skadeindex införs.

Regeringens bedömning: Det behövs inga ändringar i reglerna om krav på minsta kapitalbas i försäkringsbolag (garantibelopp och solvensmarginal) till följd av en möjlighet att redovisa i euro.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot utredarens bedömning. *Svenska Aktuarieföreningen* har ansett att belopp i de historiska tidsserier och jämförelsetal av betydelse för vissa solvensregler som framräknats i kronor normalt bör kunna omräknas med en fast kurs vid beräkningstillfället.

Bakgrund: Ett försäkringsbolag skall, utöver tillgångar som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna, vid varje tidpunkt ha en tillräcklig kapitalbas (se 1 kap. 8 a § försäkringsrörelselagen). Kapitalbasen får aldrig vara lägre än garantibeloppet. Kapitalbasen får inte heller vara lägre än solvensmarginalen.

Garantibeloppet bestäms till olika belopp bestämda i euro beroende på vilket slag av försäkringsrörelse som skall bedrivas. Solvensmarginalen bestäms med hänsyn till verksamhetens art och omfattning enligt olika regler för liv- och skadeförsäkringsrörelse. För livförsäkringsrörelse bestäms solvensmarginalen i princip till fyra procent av premiereserven samt vissa procentsatser relaterade till olika positiva risksummor (se 7 kap. 26 och 27 §§ försäkringsrörelselagen).

I skadeförsäkringsrörelse beräknas solvensmarginalen i princip med utgångspunkt i vissa procentsatser av premier som bolaget mottagit under föregående år samt vissa procentsatser av tidigare års ersättningar eller avsättningar för försäkringsfall (se 7 kap. 23 och 25 §§ försäkringsrörelselagen).

Vid bestämmande av bl.a. minsta garantibelopp skall – till skillnad från vad som gäller för kapitalbasen enligt kapitaltäckningslagen – beloppet fastställas genom omräkning från euro till kronor enligt kursen den sista dagen i närmast föregående oktober månad (se artikel 5 a i första livförsäkringsdirektivet [79/267/EEG] och artikel 1 i rådets direktiv av den 29 juni 1976 om ändring av direktiv 73/239/EEG om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring [76/580/EEG]).

I kapitalbasen får inräknas inbetalt aktie- eller garantikapital och hälften av ännu ej inbetalt aktie- eller garantikapital. Vidare får inräknas övrigt bundet eget kapital med avdrag för fond för orealiserade vinster. I kapitalbasen får även inräknas obeskattade reserver samt, efter Finansinspektionens medgivande, andra poster. För skadeförsäkringsrörelse gäller dessutom att anspråk på grund av uttaxering, med vissa begränsningar, får räknas in i kapitalbasen. Detta gäller även om bolaget inte har beslutat att uttaxering skall göras. Finansinspektionen får i ett enskilt fall medge att andra poster än de som anges i försäkringsrörelselagen, får ingå i kapitalbasen (se 7 kap. 22 och 24 §§ försäkringsrörelselagen).

Inspektionen har utfärdat ett allmänt råd beträffande möjligheten att räkna in förlagslån i kapitalbasen (se FFFS 1998:15).

En viss andel av solvensmarginalen och garantibeloppet måste bestå av aktiekapitalet eller annat bundet eget kapital (se 7 kap. 26 §).

Finansinspektionen har meddelat föreskrifter och allmänna råd om försäkringsbolags skyldighet att lämna solvensdeklaration (se FFFS 1998:39 och FFFS 1997:30). Deklarationerna ligger till grund för prövningen av försäkringsbolagens kapitalkrav.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Kapitalkravet för försäkringsbolag (garantibelopp och solvensmarginal) skall redan i dag motsvara vissa belopp i euro. I de fall ett försäkringsbolag byter till euro i redovisningen kan som utgångspunkt eget kapital och andra kapitalbasposter i balansräkningen upprättad i euro direkt ligga till grund för prövningen av om kapitalbasen uppfyller lagens krav.

För de företag som redovisar i kronor kommer eget kapital och andra poster alltså att bestämmas i kronor. För dessa företag kommer även i fortsättningen ett genom omräkning från euro till kronor fastställt kapitalkrav att gälla. Frågan om en reglering av tillämplig omräkningskurs i dessa fall finns det anledning att återkomma till i den översyn av placeringsreglerna m.m. som tidigare aviserats (se prop. 1998/99:87 s. 273).

En redovisning i euro aktualiserar vissa frågor om beräkningen av de poster som får ingå i kapitalbasen som bör övervägas redan nu.

När det gäller möjligheten att i kapitalbasen beakta hälften av ej inbetalt aktie- eller garantibelopp förutsätter bestämmelserna att en registrering av aktiekapital eller garantibelopp har skett (jfr prop. 1998/99:87 s. 412). Valutan som tillämpas vid registreringen av aktiekapitalet respektive tillskottet av garantikapitalet blir därmed även styrande för i vilken valuta återstående obetalt belopp beräknas.

Till följd av de allmänna regler som tidigare föreslagits skall redovisningen och aktiekapitalet alltid vara i samma valuta. Några särskilda problem vid beräkningen av ej inbetalt aktiekapital vid den löpande prövningen av kravet på solvensmarginal torde därmed inte uppkomma.

För fordran på garantikapital i kronor får även utan någon särskilda bestämmelse anses gälla att ej inbetalt garantibelopp skall värderas enligt kursen vid beräkning av solvensmarginal.

Anspråk på uttaxering som ännu inte har beslutats är inte av beskaffenhet att kunna tas upp som tillgång i balansräkningen. Även här kan den valuta som uttaxeringsvillkoren är bestämda i tillämpas vid beräkningen av kapitalbasen. Uttaxeringsrättigheter bestämda i kronor bör således, vid kontroll av om kapitalkravet i euro är uppfyllt, räknas om till euro enligt kursen vid beräkningstillfället. Någon särskild bestämmelse behövs knappast för att detta skall gälla.

Det kan också framhållas att bestämmelserna om solvensmarginal och kapitalbasens sammansättning bygger på relationerna mellan olika poster i kapitalbasen. Vid ett byte av redovisningsvaluta skall samtliga poster räknas om med samma kurs (se avsnitt 5.6). Själva bytet av redovisningsvaluta förändrar därför inte relationerna mellan olika poster.

Regeringen ansluter sig alltså till utredningens bedömning att en redovisning i euro för finansiella företag i huvudsak inte kräver några ändringar i nuvarande solvensregler för försäkringsbolag.

Bestämmelserna om solvensmarginalen bygger emellertid på att hänsyn i vissa fall tas till belopp för tidigare räkenskapsår. Ett skadeförsäkringsbolag som har sin redovisning i euro måste således, som utredningen funnit, vid beräkning av premie- eller skadeindex räkna om vissa belopp i kronor till euro (se slutbetänkandet s. 227 och 255).

Fråga uppkommer då vilken omräkningskurs som skall tillämpas i de fall då företaget har bytt redovisningsvaluta.

Svenska Aktuarieföreningen har påtalat behovet av en enkel regel för omräkning av tidsserier och jämförelsetal. Enligt föreningen bör huvudregel vara att omräkning görs med en fast kurs.

Vid omräkning av äldre belopp är alternativen att tillämpa växelkursen vid bytet eller den vid varje beräkningstillfälle gällande växelkursen. Den senare kursen ligger visserligen inte fast men torde inte heller medföra några större beräkningstekniska problem. Det enda som behövs är en justering av den ifrågavarande posten med hänsyn till kursutvecklingen mellan bytet av redovisningsvaluta och beräkningstillfället.

Det går för närvarande inte att i alla delar överblicka konsekvenserna av respektive alternativ. Försiktigheten bjuder därför att beräkningen görs enligt det alternativ som ger den största solvensmarginalen. En bestämmelse om detta bör tas in i den nya lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag (se 8 § i lagförslaget).

Försäkringsrörelselagen bör dock ge visst utrymme för en förenklad beräkningsmetod. Finansinspektionen bör i det enskilda fallet kunna medge att premie- och skadeindex beräknas enligt samma principer som bolaget får tillämpa vid upprättandet av årsredovisningen. Därmed kan det undvikas att olika principer i onödan behöver användas i årsredovisningen och vid beräkningen av solvensmarginalen.

Förutsättningarna för att ett skadeförsäkringsbolag skall få beräkna premie- eller skadeindex på ett sådant sätt bör kunna regleras genom föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Ett särskilt bemyndigande som ger stöd för sådana föreskrifter bör införas i den nya lagen om redovisning i euro för finansiella företag (se 9 § i lagförslaget). I sammanhanget kan noteras att det finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om livförsäkringsavsättningar i 7 kap. 2 § femte stycket försäkringsrörelselagen.

8.3.4 Valutamatchnings- och andra placeringsfrågor i försäkringsbolag

Regeringens bedömning: Det behövs inga ändringar i försäkringsrörelselagens regler om valutamatchning eller i reglerna om placering av skuldtäckningstillgångar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot utredarens bedömning. *Svenska Aktuarieföreningen* har ansett att det är möjligt att de mest likvida marknadsdominerade aktierna framdeles denomineras i annan valuta än svenska kronor. För att inte begränsa försäkringsbolagens placeringsmöjligheter kan enligt föreningen ändringar i nuvarande regler om valutamatchning vara befogade.

Bakgrund: I försäkringsrörelselagen finns placeringsregler för försäkringsbolagets tillgångar. Reglerna innebär att bolaget skall inneha

tillgångar av viss beskaffenhet för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna (skuldtäckning). Reglerna innebär bl.a. begränsningar för hur stor andel av tillgångarna som får vara aktier (tillgångsbegränsningar) och hur stor andel som får vara hänförlig till en och samma emittent (enhandsbegränsningar), se 7 kap. 9–10 c §§ försäkringsrörelselagen.

Placeringsreglerna gäller för belopp motsvarande försäkringstekniska avsättningar. De försäkringstekniska avsättningarna klassificeras och bestäms enligt rörelsereglerna (se 7 kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen). Dessa regler ligger även till grund för vad som tas upp som försäkringstekniska avsättningar i årsredovisningen (se 4 kap. 9 § ÅRFL).

Placeringsreglerna innebär också att skuldtäckningstillgångarna skall vara lokaliserade på visst sätt beroende av var risken är belägen (skadeförsäkring) eller verksamheten bedrivs (livförsäkring). Om risken eller livförsäkringsverksamheten bedrivs inom EES skall tillgångarna finnas inom EES. Om risken finns eller verksamheten bedrivs utanför EES skall tillgångarna finnas i Sverige. Finansinspektionen får medge dispens från bestämmelserna (se 7 kap. 10 d § försäkringsrörelselagen).

De nya försäkringsrörelsereglerna ger utökade möjligheter att placera tillgångar på ett friare sätt, dels att placera tillgångar utanför EES när risken finns eller verksamheten bedrivs inom EES, dels att placera tillgångarna utanför Sverige när risken finns eller verksamhet bedrivs utom ESS. Som ett nytt grundläggande krav gäller dock att tillgångarna är placerade på ett för försäkringstagarna betryggande sätt. Därmed avses bl.a. att säkerställa att försäkringstagares förmånsrätt inte försämras till följd av en friare lokalisering av tillgångar (se nya 7 kap. 10 d § försäkringsrörelselagen och prop. 1998/99:87 s. 410).

De tillgångar som används för skuldtäckning skall alltid placeras så att risken för valutakursförluster begränsas (se 7 kap. 10 e § försäkringsrörelselagen). De närmare bestämmelserna om högsta tillåtna valutakursrisk finns i Finansinspektionens föreskrifter (se FFFS 1998:38).

Enligt föreskrifterna skall försäkringstekniska skulder för åtaganden i viss valuta motsvaras av tillgångar som är uttryckta eller utan risk för valutakursförluster kan realiseras i denna valuta. Aktuella valutakurser tillämpas vid den löpande värderingen. Effekterna av valutasäkring får beaktas löpande under året. Vidare föreskrivs att för varje valuta får högst 20 procent av bolagets försäkringstekniska avsättningar för egen räkning hänförliga till denna valuta skuldtäckas med tillgångar i andra valutor. Enligt ett allmänt råd till 2 kap. 1 § FFFS 1998:38 bör aktiekapitalet vara uttryckt i ett lands valuta, för att aktierna skall kunna anses vara matchande i landets valuta.

Lagreglerna och föreskrifterna om valutamatchning bygger på EG:s försäkringsdirektiv. (En redogörelse för bestämmelserna finns i prop. 1994/95:184 s. 190-192).

Vid skuldtäckningen gäller särskilda beräkningsregler. Tillgångar får beaktas endast till den del de överstiger belopp som gäldenären har att fordra av bolaget. Tillgångarna skall som huvudregel värderas till verkligt värde. Huvudregeln gäller för värdepapper emitterade av koncern- eller intresseföretag, andra finansiella placeringstillgångar och depåer hos återförsäkrare. Under vissa förutsättningar får dock värdepapper värderas

med utgångspunkt i anskaffningsvärdet. Övriga tillgångar värderas enligt värderingsreglerna i 4 kap. ÅRFL. För aktier och andelar i dotterföretag som får användas för skuldtäckning tillämpas en genomsyn. Tillgångarna får inte värderas till högre värde än som gällt för tillgångarna sammanlagt, med avdrag för bolagets skulder, om de ägts direkt av försäkringsbolaget. Om dotterbolaget inte är helägt beaktas endast så stor del som svarar mot aktieinnehavet (se 7 kap. 10 f § försäkringsrörelselagen).

De tillgångar som används för skuldtäckning skall antecknas i ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning liksom tillgångarnas värde (se 7 kap. 11 § försäkringsrörelselagen). I sådana tillgångar har vissa försäkringstagare särskild förmånsrätt (se 7 kap. 11 a § försäkringsrörelselagen och 4 a § förmånsrättslagen [1970:979]).

Skälen för regeringens bedömning: Försäkringsbolagens placeringsregler har en koppling till redovisningsreglerna. Regelsystemet är dock inte utformat så att en redovisning i balansräkningen i euro med automatik innebär att placeringsreglerna skall tillämpas i euro. Det behövs därför inga omedelbara lagändringar till följd av att försäkringsbolag skall kunna redovisa i euro. Huruvida en redovisning för skuldtäckningsändamål kan begränsas till redovisningsvalutan eller om ett företag som bytt redovisningsvaluta bör ange såväl euro och kronor i det skuldtäckningsregister som ligger till grund för tillämpningen av placeringsreglerna bör regleras i Finansinspektionens föreskrifter. Detaljregler av sådant slag är redan i dag intagna i Finansinspektionens föreskrifter.

En särskild fråga gäller vilken valuta som skall vara styrande vid tillämpningen av valutamatchning. I EG:s regler står matchningsprincipen i centrum. EG uppställer som princip kravet att tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar till högst 20 procent får motsvaras av tillgångar i annan valuta än den vari förpliktelsen skall fullgöras. Konsekvensen blir att ett försäkringsbolag som enbart har svenska åtaganden skall ha minst 80 procent av skuldtäckningstillgångarna i svenska kronor eller utländska tillgångar som i kombination med en avgiven växelkursrisk kan betraktas som svensk tillgångar.

Det finns enligt regeringens mening skäl som talar emot att t.ex. aktier i ett svenskt aktiebolag som i allt väsentligt äger i Sverige belägna fastigheter, skall anses uttryckta i euro endast därför att bolaget har sin redovisning och sitt aktiekapital i denna valuta. Dessa och liknande frågor lämpar sig dock mindre väl för en reglering i lag utan bör som hittills avgöras i tillsynspraxis med beaktande av EG:s regler. Regeringen är därför inte heller beredd att nu ta ställning till den fråga om lättnader i reglerna om valutamatchning som Aktuarieföreningen fört fram.

8.4 Rapportering till Riksbanken och Finansinspektionen

Regeringens bedömning: Det behövs inte någon ytterligare reglering av företags skyldighet att lämna uppgifter till Riksbanken och Finansinspektionen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges Aktiesparares Riksförbund* har anfört att det är av stor vikt att Finansinspektionen från ett företag som har bytt till redovisning i euro kan inhämta upplysningar i såväl kronor som euro. Övriga remissinstanser har inte kommenterat utredningens förslag.

Bakgrund: Efter anmodan av Riksbanken enligt 6 kap. 9 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank skall ett finansinstitut eller annat företag som står under tillsyn av Finansinspektionen till Riksbanken lämna de uppgifter som Riksbanken anser nödvändiga för att följa utvecklingen på valuta- och kreditmarknaderna eller övervaka betalningssystemets stabilitet. Riksbanken får utfärda närmare föreskrifter om denna uppgiftsskyldighet.

Finansinspektionen ges i de olika rörelselagarna rätt att erhålla de upplysningar om ett företags verksamhet som inspektionen begär (se 7 kap. 1 § bankrörelselagen, 5 kap. 1 § lagen om finansieringsverksamhet, 11 kap. 1 § börslagen, 9 kap. 1 § lagen om kontoföring av finansiella instrument, 6 kap. 1 § lagen om värdepappersrörelse, 19 kap. 3 § försäkringsrörelselagen, 67 § lagen om understödsföreningar och 39 § lagen om värdepappersfonder). I kapitaltäckningslagen finns också bestämmelser om skyldighet för finansiella företagsgrupper och holdingföretag med blandad verksamhet att lämna uppgifter till Finansinspektionen, se 7 kap. 5 §.

Skälen för regeringens bedömning: Riksbankens eller Finansinspektionens rätt att få uppgifter är inte i lag begränsad till någon särskild valuta. Denna rätt är inte heller beroende av i vilken valuta ett företag har sin redovisning. För närvarande upprättas och inlämnas rapporter till Riksbanken eller Finansinspektionen normalt i kronor. Det finns emellertid inte något hinder mot att dessa uppgifter i stället infordras med beloppen angivna i någon annan valuta än kronor. I ett företag som har sin redovisning i euro kommer följaktligen upplysningar att kunna inhämtas antingen i kronor, euro eller någon annan valuta. Myndigheterna kan också föreskriva enligt vilken växelkurs en post skall omräknas. Det behövs därför inte någon ytterligare bestämmelse om skyldigheten att lämna uppgifter till Riksbanken och Finansinspektionen.

8.5 Vissa insiderfrågor

Regeringens bedömning: Insiderlagen behöver inte ändras med hänsyn till möjligheten att redovisa i euro.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens (se slutbetänkandet s. 232).

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* har delat utredningens uppfattning att ett byte av redovisningsvaluta inte inverkar på den tidsperiod under vilket korttidshandelsförbudet gäller och att ett byte inte i sig själv påverkar anmälningsskyldigheten. Inspektionen har också särskilt kommenterat avgiftsberäkningen vid överträdelse av anmälningsskyldig-

heten eller förbudet mot korttidshandel. Övriga remissinstanser har inte kommenterat utredningens bedömning.

Bakgrund: I insiderlagen (1990:1342) finns bestämmelser om bl.a. skyldighet att lämna uppgifter om aktier och därmed jämställda instrument (anmälningsskyldighet) och förbud mot att mot ersättning avyttra sådana finansiella instrument inom tre månader från förvärvet (korttidshandelsförbud). Utan hinder av korttidshandelsförbudet får instrumenten överlåtas om kursen fallit under anskaffningskursen (se 7 b § första stycket 1 insiderlagen).

Skälen för regeringens bedömning: Utredningen har gjort bedömningen att intagandet av en bestämmelse i bolagsordningen om att aktiekapitalet skall vara i euro inte innebär att en aktieägare vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro förvärvar aktier av annat slag än de han tidigare innehade. Ett byte av redovisningsvaluta i ett aktiebolag inverkar därför inte på den tidsperiod under vilken korttidshandelsförbudet gäller. Därav följer också, enligt utredningen, att ett byte av redovisningsvaluta inte i sig själv utlöser anmälningsskyldighet enligt 9 § insiderlagen. Regeringen gör samma bedömning.

Vid beräkning av avgift för överträdelse av anmälningsskyldigheten eller korttidshandelsförbudet måste, som *Finansinspektionen* påpekat, ersättning som utgått i annan valuta än i kronor räknas om eftersom avgiften skall fastställas i kronor. Vid förvärv och överlåtelser kan redan i dag ersättningen utgå i annan valuta än i kronor. Ersättningen behöver inte ens vara bestämd i pengar utan kan t.ex. utgå i form av aktier i det förvärvande bolaget. De tillämpningsproblem som kan uppkomma till följd av att aktier uttryckta i euro ges ut är således inte nya. Detsamma gäller den av inspektionen uppmärksammade frågan hur undantaget i 7 b § första stycket 1 insiderlagen skall tillämpas, om handel och notering är i annan valuta än kronor eller om förvärv och efterföljande överlåtelse har gjorts mot ersättning i olika valutor.

Insiderlagen är för närvarande föremål för översyn inom Finansdepartementet. De av inspektionen uppmärksammade frågorna är, om än väsentliga, inte främst kopplade till i vilken valuta bolaget har sitt aktiekapital. I den mån det behövs klarlägganden bör därför dessa lämpligen göras inom ramen för den allmänna översynen. Regeringen är därför inte beredd att nu föreslå någon ändring i insiderlagen.

9 Hanteringen av skatter, avgifter och statistik

9.1 Omräkning för skatteändamål

9.1.1 Schabloniserad omräkning eller dubblerad bokföring

Regeringens förslag: Samtliga uppgifter för beskattningsändamål skall till sina belopp anges i kronor.

För inkomstskatten, mervärdesskatten och reklamskatten införs ett schabloniserat omräkningsförfarande.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag, dock med undantaget att utredningen inte föreslår något schabloniserat omräkningsförfarande för reklamskatten.

Remissinstanserna: Ett antal näringslivsorganisationer (bl.a. *Näringslivets skattedelegation* och *Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR*) samt *Bokföringsnämnden* och *Närings- och teknikutvecklingsverket* anser att deklaration i euro bör tillåtas. Om detta inte tillåts bör ett schabloniserat omräkningsförfarande införas. Näringslivets skattedelegation anför också att även omsättningsbaserade punktskatter bör omfattas av det schabloniserade omräkningsförfarandet. Uppfattningen att ett schabloniserat omräkningsförfarande bör införas delas av samtliga remissinstanser som yttrat sig i frågan utom *Riksskatteverket*, *LO* (som avstyrker hela förslaget) och *Aktiespararnas riksförbund*. Riksskatteverket avstyrker omräkningsmodellen både vad gäller inkomstskatten och mervärdesskatten och anser att det måste krävas att varje enskild transaktion räknas om löpande. Verket anser att förslaget om ett schabloniserat omräkningsförfarande vilar på ett osäkert underlag och att det finns färdiga lösningar på marknaden för att hantera mer än en valuta. Vidare hävdas att motsvarande danska regler bygger på att varje transaktion skall omräknas till kronor. *LO* anser att det framstår som att företagen kan klara av att bära de ökade redovisningskostnader som kan uppstå om de bedömer vinsterna av att ha två redovisningsvalutor som tillräckligt stora.

Skälen för regeringens förslag: Inkomst- och mervärdesskatte-deklarationerna grundar sig till stor del på företagets bokföring. Eftersom bokföringen hittills endast har fått ske i kronor har det inte funnits behov av någon särskild lagreglering om att deklarationerna också skall göras i kronor. I och med att företagen nu tillåts att ha sin bokföring i euro så ändras detta.

I tilläggsdirektiven till utredningen angavs att en utgångspunkt för det fortsatta utredningsarbetet skulle vara att deklaration av samtliga skatter och avgifter skall ske i svenska kronor. Regeringen har inte ändrat uppfattning i denna fråga. Ett deklaraionsförfarande i euro skulle kräva omfattande och kostsamma systemanpassningar hos Riksskatteverket. Vidare skulle ett antal skattefrågor behöva utredas närmare. Regeringen är därför för närvarande inte beredd att pröva frågan om deklarationer i euro. För att ingen oklarhet skall råda bör det uttryckligen lagregleras att deklarationer m.m. skall vara i kronor.

Då uppkommer frågan om företagen skall vara skyldiga att ha dubblerad redovisning på så sätt att varje transaktion bokförs i både euro och kronor eller om det går att acceptera att deklara-tionsuppgifterna räknas om från euro till kronor på ett mer eller mindre schabloniserat sätt.

Om man skulle välja en modell där samtliga transaktioner bokförs i både euro och kronor skulle en näraliggande lösning vara att – som LO har föreslagit – över huvud taget inte tillåta att företagen har sin officiella bokföring i euro. Bokföringen skulle även i framtiden vara i kronor och sedan står det den som så önskar fritt att även bokföra alla transaktioner i euro eller någon annan valuta. Detta är tillåtet redan i dag. Det är naturligtvis även tillåtet att låta revisorn granska den parallellt förda bokföringen och att upprätta en handling som motsvarar den vanliga årsredovisningen och låta publicera den, dock inte under benämningen "Årsredovisning". Såvitt regeringen känner till finns det emellertid inget företag som – förutom den vanliga årsredovisningen – också publicerar en "årsredovisning" som den skulle ha sett ut om samtliga transaktioner hade bokförts i en främmande valuta. Det är i alla fall en indikation på att kostnaderna och merarbetet för detta överstiger nyttan för företaget.

Det skulle emellertid kunna hävdas att det finns ett intresse för företagen att ha sin officiella bokföring i euro och samtidigt bokföra samtliga transaktioner i kronor för skatteändamål. Till bokslutet i kronor skulle nämligen inte samtliga noter och övriga tilläggsupplysningar behöva tas med. Det skattemässiga kronbokslutet skulle alltså bli något mindre omfattande än den officiella årsredovisningen i euro.

Utredningen gjorde bedömningen att dubblerad bokföring är en mycket betungande och dyr lösning och att det kunde ifrågasättas om något företag skulle börja tillämpa sådan. Enligt bedömningen skulle bokföring i euro förutsätta en schabloniserad omräkning till kronor för skatteändamål.

Denna inställning har kritiserats av Riksskatteverket. Verket har hävdat att schabloniserad omräkning enligt utredningens modell skulle leda till ett materiellt felaktigt resultat och inbjuda till icke acceptabel skatteplanering. Man har i stället förespråkat att ett fortsatt utredningsarbete bedrivs för att ta fram en omräkningsmodell som innebär att varje enskild transaktion skall räknas om till kronor. En sådan modell skulle i princip förutsätta en dubblerad bokföring på så sätt att varje transaktion bokförs både i euro och kronor. Verket menar emellertid – med hänvisning till Skattemyndigheten i Malmö – att utredningen har överdrivit farhågorna för de kostnadsökningar som bedöms uppkomma för företagen och att det torde vara ett relativt hanterbart problem för företagen att lägga upp sin bokföring så att varje enskild transaktion automatiskt med hjälp av ADB kan räknas om från euro till kronor. Till stöd för detta påstående anförs att det på marknaden finns färdiga lösningar för att hantera mer än en valuta i den löpande bokföringen. Som ytterligare stöd för sin uppfattning har verket hävdat att de danska reglerna för bokföring i euro förutsätter att omräkning skall ske för varje transaktion.

Eftersom utredningen inte närmare undersökte vilka flervalutasystem som finns för bokföring och hur dessa fungerar har Finansdepartementet

genom underhandskontakter försökt bringa klarhet i frågan. Det uttalade syftet med kontakterna har varit att ta reda på om det finns system där det är lätt att parallellt bokföra samma transaktion i två olika valutor och ta fram bokslut i båda valutorna. Undersökningen gör inte anspråk på att vara en fullständig genomgång av de flervalutasystem som finns.

Vid dessa underhandskontakter har det framkommit att det finns åtminstone ett redovisningssystem på marknaden som medger parallell bokföring och rapportering i olika valutor. Även om detta bokförings-system medger parallell bokföring så skapar det merarbete för användaren. Vissa dagliga transaktioner utförs nämligen i båda valutorna och bokslutsarbetet måste bedrivas för varje valuta för sig. Systemet är inte heller uppbyggt så att det uppfyller kraven på fullständig mervärdes-skatteredovisning i kronor när bokföringsvalutan är euro. Det är också så att det skulle te sig kostsamt för de företag som inte har systemet i dag att byta system endast för att kunna ha en parallell bokföring. Även de företag som redan har systemet skulle få kostnader för de omfattande ändringar som behövs.

Förutom detta system finns det naturligtvis ytterligare flervalutasystem på marknaden. Det har exempelvis framkommit att det inom banksektorn finns mycket väl utvecklade flervalutasystem. Ett av dessa system medger bokföring i samtliga valutor på så sätt att samtliga transaktioner bokförs i huvudbok och reskontra i originalvalutan och förses med en kod som markerar vilken valuta det är fråga om. En dollartransaktion bokförs alltså till sitt belopp i USD och kudas så att det framgår att beloppet avser dollar. För närvarande är rapporteringsvalutan naturligtvis kronor men det skulle gå att i stället ta fram rapporter i euro (eller någon annan valuta). Detta förutsätter dock att man har bestämt sig för det när det aktuella räkenskapsåret börjar. Det går däremot inte att – med nuvarande system – parallellt ta fram rapporter i både kronor och euro. En sådan lösning skulle kräva omfattande och kostsamma systemanpassningar.

Vidare har departementet upplysts om att Sveriges Industriförbund har diskuterat frågan om parallell bokföring i sin redovisningsgrupp där det ingår representanter för ett flertal stora företag. Intresset av att byta redovisningsvaluta har då visat sig vara stort men parallell bokföring i euro och kronor är inte något alternativ. Om det uppställs krav på sådan kommer man inte att byta redovisningsvaluta.

Utifrån dessa informationer gör regeringen följande bedömning. Om inte bokföringssystemet kan hantera parallell bokföring och rapportering i dubbla valutor, innebär dubblerad bokföring att samtliga transaktioner måste registreras två gånger; en gång till sitt belopp i euro och en gång till sitt belopp i kronor. Sådan dubblerad bokföring skulle emellertid inte enbart medföra att själva registreringsarbetet fördubblas. Om samma transaktion bokförs två gånger kan man mycket väl tänka sig att en transaktion bokförs på ett felaktigt sätt i kronbokföringen utan att samma fel görs i eurobokföringen. Eftersom dubblerad bokföring också skulle fördubbla antalet möjliga felkällor är det därför sannolikt att arbetet med avstämning av konton skulle öka markant. Även för övriga arbetsmoment i bokföringsprocessen (upprättande av bokföringsorder, bokslut m.m.) skulle arbetet öka dramatiskt och sannolikt i många fall mer än

fördubblas. Dubblerad bokföring utan ett fungerande flervalutasystem skulle skapa så mycket merarbete för företagen att det förefaller osannolikt att något enda företag skulle börja tillämpa sådan.

För att dubblerad bokföring över huvud taget på allvar skall kunna diskuteras som ett alternativ måste det därför finnas ett bokföringssystem som medger parallell bokföring och rapportering i två valutor. Såvitt regeringen kan bedöma finns det emellertid inte något system på marknaden som klarar av dubblerad bokföring i euro och kronor (där kronor är en parallell rapporteringsvaluta) utan problem. Regeringen delar därför inte Riksskatteverkets uppfattning att det är ett relativt hanterbart problem för företagen att lägga upp sin bokföring så att varje enskild transaktion automatiskt med hjälp av ADB kan räknas om från euro till kronor och att det på marknaden finns färdiga lösningar som klarar detta. Utifrån tillgänglig information bedömer regeringen i stället att dubblerad redovisning i euro och kronor för närvarande inte är ett realistiskt alternativ.

Av Riksskatteverkets remissvar framgår inte vilken grund verket har för uppfattningen att befintliga flervalutasystem för bokföring utan större problem medger automatisk omräkning från euro till kronor. Uppfattningen synes främst grunda sig på svaren på fråga 17 i den enkät som utredningen skickade ut (se avsnitt 5.3). Vissa av svaren på denna fråga skulle nämligen kunna tolkas som att företag (som har ett flervalutasystem) utan problem skulle kunna bokföra samma transaktion parallellt i euro och kronor. Frågan löd:

Om Ert företag måste använda både svenska kronor och euro i den löpande bokföringen, vilka investeringsutgifter respektive årliga merkostnader skulle detta medföra?

Det kan tyvärr bara konstateras att frågan är dubbeltydig och att svaren därför måste tolkas med stor försiktighet. Utredningen torde ha avsett att frågan skulle tolkas så att den gällde kostnader för parallellbokföring i kronor och euro samt att rapporter skulle kunna genereras i båda valutorna. Den kan emellertid lika gärna tolkas så att den inte avser frågan om parallellbokföring av samtliga transaktioner utan bara att redovisningssystemet skall kunna hantera transaktioner i kronor och euro. Eftersom samtliga flervalutasystem i princip torde kunna hantera transaktioner i kronor och euro utan större problem skulle man svara att det blir låga kostnader om man tolkar frågan på det senare sättet samtidigt som man mycket väl skulle kunna lämna ett annat svar om man tolkade frågan på det förra sättet. Mot denna bakgrund tillmäter regeringen inte enkätsvaren på denna fråga någon avgörande betydelse.

Som ytterligare stöd för sin uppfattning att det är enkelt att parallellt bokföra i euro och kronor har Riksskatteverket hävdat att de danska reglerna för bokföring i euro förutsätter att omräkning skall ske för varje transaktion. Det förhåller sig också så att den danska bokföringslagen har ett sådant innehåll. Den danska regeringen överväger emellertid om någon form av schabloniserad omräkning bör tillåtas för inkomstskatten. För mervärdesskatten är sådan redan tillåten (se nedan avsnitt 9.1.2). Inte

heller detta utgör därför något starkt stöd för att uppställa krav på dubblerad bokföring i Sverige.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det inte tycks finnas något flervalutasystem på marknaden som enkelt medger parallell bokföring och rapportering i euro och kronor. Även om det skulle finnas något sådant system är det emellertid inte realistiskt att tro att något företag skulle byta bokföringssystem bara för att kunna införa parallell bokföring eftersom ett systembyte är både komplicerat och dyrt. Ovan har regeringen slagit fast att deklARATIONER ÄVEN I FRAMTIDEN SKALL LÄMNAS I KRONOR. Detta leder i sin tur antingen till att företagen över huvud taget inte bör få möjlighet att ha euro som bokföringsvaluta eller till att ett schabloniserat omräkningsförfarande bör införas för beskattningen. En lagstiftning som medger att företagen byter redovisningsvaluta men där det ställs krav på att varje transaktion måste räknas om till kronor för skatteändamål tycks poänglös. I avsnitt 5.3 har regeringen ansett att det är klarlagt att företagen kan ha ett stort behov av att få byta redovisningsvaluta och att en sådan möjlighet bör införas. Slutsatsen att möjligheten till byte av redovisningsvaluta bör införas bygger emellertid på att ett schabloniserat omräkningsförfarande införs för beskattningen och att ett sådant kan konstrueras på ett godtagbart sätt för såväl det allmänna som för företagen. I det följande redogörs för hur omräkningsförfarandet bör konstrueras. Det schabloniserade omräkningsförfarandet bör gälla samtliga skatter där det råder ett starkt samband mellan bokföringen och beskattningen, dvs. inkomstskatten, mervärdesskatten och reklamskatten.

9.1.2 Principerna för omräkning

Regeringens förslag: För inkomstskatten skall följande gälla. Inom det kopplade området är bokföringens eurobelopp utgångspunkt för beskattningen. Inom det icke kopplade området är transaktionernas värde i kronor (oavsett transaktionsvalutan) utgångspunkt för beskattningen. Balansräkningen skall räknas om till kronor enligt balansdagens kurs och resultaträkningen enligt årets genomsnittskurs. Den differens som uppkommer på grund av att årets vinst skall räknas om till genomsnittskurs och övriga poster i balansräkningen till balansdagskurs skall inte resultatföras utan enbart noteras i den omräknade balansräkningen som en korrigeringspost. Det omräknade resultatet skall vara utgångspunkt för inkomstberäkningen i deklARATIONEN och de skattemässiga justeringarna skall göras i kronor. För mervärdesskatten och reklamskatten skall gälla att omräkning skall ske enligt redovisningsperiodens genomsnittskurs.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag med undantag för att utredningen inte föreslår någon särskild ordning för reklamskatten.

Remissinstanserna: Nästan samtliga som har yttrat sig är positiva till modellen även om kritik framförs på enstaka punkter. *Riksskatteverket* avstyrker modellen och anser att den har oacceptabla brister och leder till praktiska hanteringsproblem. Modellens enkelhet bygger på det

nuvarande sambandet mellan redovisning och beskattning. Verket anser att en ökad frikoppling skulle medföra att den valda metoden leder till ökad komplexitet och till merarbete för företagen och även för skatteförvaltningen. Gränsdragning mellan det kopplade och icke kopplade området är inte heller klar i alla delar, bl.a. behövs ett klarläggande beträffande finansiella företags lager. Modellen ger inte ett rättvisande resultat om företaget har få transaktioner per år och valutakursen svänger.

När det gäller kapitalvinstbeskattning av tillgångar i det icke kopplade området anser Riksskatteverket dessutom att det kan uppkomma att likartade transaktioner ger upphov till stora skillnader i skatt mellan företag med olika redovisningsvaluta. Vidare anser verket att modellen öppnar för manipulation och skatteplanering vilket medför att skattemyndigheternas kontrollarbete försvåras och leder till ett ökat antal tvister. För det kopplade området förordar verket att ett fortsatt utredningsarbete bedrivs med inriktning på att hitta en omräkningsmodell där omräkning sker transaktion för transaktion. Verket accepterar att kronor är utgångspunkt för beskattningen inom det icke kopplade området. När det gäller mervärdesskatt hänvisar verket till de regler som gäller i Danmark och som innebär att den skattskyldige får binda sig för att under två år antingen tillämpa leveransdagens kurs eller genomsnittskursen. Vidare påpekar verket att beskattningsunderlaget för reklamskatten är knutet till företagets intäcksredovisning och att om ett företag, som har sin bokföring i euro, skall kunna redovisa punktskatt i kronor utan ett omräknings-system måste det ställas krav på att företaget har en sidoordnad bokföring i kronor, där det för varje redovisningsperiod framgår skattepliktig kvantitet och/eller fakturerad punktskatt i kronor.

Även *LO* avstyrker förslaget om schabloniserat omräkningsförfarande och anför att det är negativt att skatteintäkterna från de euroredovisande företagen kommer att variera och att vinstbeskattningen inte längre blir entydig och klar. *Bokföringsnämnden* anser att den valda modellen i praktiken ställer stora krav på företag att hålla sig informerade om detaljerade omräkningsregler och att den medför redovisningsmässiga olägenheter. Nämnden anser dock att det är rimligt att anta att de största börsföretagen som i ett inledningsskede har ett omedelbart behov av att få redovisa i euro har ekonomiska resurser att hantera olägenheterna. Nämnden tillstyrker modellen trots dess uppenbara nackdelar.

Bakgrund:

Inkomstskatt

För inkomstbeskattningen gäller att Sverige har ett långtgående samband mellan redovisning och beskattning. Huvudregeln är att den skattemässiga inkomstberäkningen skall göras på grundval av bokföringen om inget annat särskilt är angivet i lagstiftningen. Detta medför att samma värde skall gälla vid bokföring och beskattning för bl.a. varulager, pågående arbeten, fordringar, skulder och avsättningar samt att flertalet intäkter och kostnader i rörelsen är skattepliktiga respektive avdragsgilla. Undantag från principen om samma regler vid redovisning och beskattning anges

särskilt. Ofta talar man om det område där det råder samband som ”det kopplade området”.

De främsta områden där det inte råder samband (det icke kopplade området) är fastigheter och värdepapper (dock inte såvitt avser företag som bedriver handel med fastigheter respektive värdepapper). För dessa tillgångsslag gäller att de avskrivningar, nedskrivningar och uppskrivningar som görs i bokföringen skall återföras till beskattning i deklARATIONEN och ersättas med de avskrivningar m.m. som är uttryckligen tillåtna enligt skattelagstiftningen.

Till deklARATIONEN skall den skattskyldige bifoga uppgifter om samtliga resultat- och balansräkningsposter (2 kap. 19 § lagen 1990:325 om självdeklARATION och kontrolluppgifter, LSK). Detta görs i ett speciellt standardiserat räkenskapsutdrag (SRU-schema). Finansiella företag skall i stället bifoga sin årsredovisning (2 kap. 20 § LSK).

Den beskattningsbara vinsten (inkomst av näringsverksamhet) beräknas sedan genom att man utgår från den redovisade vinsten enligt bokföringen och gör justeringar med avseende på de icke skattepliktiga intäkter respektive icke avdragsgilla kostnader som finns med i det bokförda resultatet samt de skattepliktiga intäkter respektive avdragsgilla kostnader som inte finns med i det bokförda resultatet. Dessa poster brukar kallas för ”skattemässiga justeringar”. När alla skattemässiga justeringar har gjorts har man nått fram till den skattepliktiga inkomsten av näringsverksamhet. De skattemässiga justeringarna kan därför sägas fungera som en brygga mellan det kopplade och det icke kopplade området.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatten är en skatt som är avsedd att träffa konsumtionen. Grundprincipen är att de led som föregår slutkonsumenten inte skall få några kostnader för mervärdesskatten; vad säljaren betalar in, och debiterar kunden som utgående skatt, skall motsvara vad kunden drar av som ingående skatt (under förutsättning att någon avdragsbegränsning inte gäller). Detta medför att det inte skall uppkomma några differenser mellan in- och utbetalningar av mervärdesskatt som staten eller de skattskyldiga kan vinna eller förlora på.

För mervärdesskatten liksom för inkomstskatten råder ett nära samband mellan redovisningen i bokföringen och beskattningen. Beloppet som skall redovisas i deklARATIONEN som utgående eller ingående skatt tas normalt direkt från bokföringen, eftersom posterna där anges i kronor. Om fakturering skett i utländsk valuta sker i dag en omräkning i samband med faktureringen och skattebeloppet anges i kronor på fakturan. Efter en övergång till bokföring i euro kan inte det belopp som skall deklarerat tas direkt från bokföringen. En omräkning till kronor måste ske för deklARATIONENS ändamål.

De svenska punktskatterna är vanligtvis uppbyggda efter principen att skatt utgår på viss kvantitet, vikt, volym eller annan enhet. Beskattningsunderlaget behöver därför inte vara knutet till företagets intäktredovisning. Ett undantag är dock reklamskatten, där beskattningsvärdet utgörs av vederlaget. Enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam tas skatt ut för annons som är avsedd att offentliggöras inom landet och för reklam som är avsedd att spridas inom landet i annan form än annons. Skatteplikt föreligger för annons som avser reklam och för annan annons för vilken vederlag tas ut. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. Vidare är den skattskyldig som i yrkesmässig verksamhet distribuerar annonsblad som förts in till landet utan att reklamskatt betalats vid införseln. Skattesatsen är för annons i allmän nyhetstidning fyra procent av beskattningsvärdet och i övriga fall elva procent av beskattningsvärdet. Beskattningsvärdet utgörs av vederlaget exklusive reklamskatt eller annan statlig skatt eller avgift. I fråga om periodisk publikation som har karaktär av dagspress, populärpress eller fackpress föreligger redovisningsskyldighet för reklamskatt endast om det sammanlagda beskattningsvärdet av publikationens annonser för beskattningsår överstiger 60 000 kronor. I övriga fall föreligger redovisningsskyldighet om det sammanlagda beskattningsvärdet för helt beskattningsår överstiger 20 000 kronor. Till den som redovisat skatt för annonser i annan självständig periodisk publikation än annonsblad återbetalas för varje helt beskattningsår så stor del av den erlagda skatten som svarar mot en skattepliktig omsättning om högst 12 miljoner kronor för dagspress och högst 6 miljoner kronor för annan press. Beskattningsmyndighet är Skattemyndigheten i Gävle.

Skälen för regeringens förslag:

Kriterier på omräkningsmodellen

I avsnitt 9.1.1 slogs fast att deklARATIONER ÄVEN framdeles skall lämnas i kronor och att ett schabloniserat omräkningsförfarande skall införas. Då uppkommer frågan om hur omräkningsförfarandet bör konstrueras. Utredningen ansåg att vissa krav borde ställas på den valda modellen. Enligt dessa bör omräkningsmetoden:

1. vara enkel att tillämpa,
2. ge ett rättvisande resultat och inte systematiskt över- eller undervärdera vinsten,
3. vara sådan att de skattskyldiga inte kan manipulera den beskattningsbara vinsten,
4. medföra att företag med identiska transaktioner beskattas lika oberoende av redovisningsvaluta.

Regeringen delar utredningens uppfattning att omräkningsmodellen i princip bör uppfylla dessa krav. Som utredningen påpekade är emellertid kraven delvis motstridiga. Det är framför allt punkterna 1 och 4 som är svåra att förena. Om man vill ha ett enkelt system så riskerar man att

företag med identiska transaktioner inte kommer att betala lika mycket i skatt. Om man däremot kräver att företag med identiska transaktioner också skall betala exakt lika mycket i skatt blir systemet med nödvändighet mycket komplicerat. I praktiken torde ett sådant krav medföra någon form av dubblerad bokföring. Utredningen ansåg att denna konflikt borde lösas på så sätt att kravet på enkelhet får ta över kravet på "millimeterrättvisa". Denna uppfattning stöds av samtliga remissinstanser som har yttrat sig i frågan utom Riksskatteverket. Även regeringen delar utredningens bedömning.

Omräkningsmodellen

Inkomstskatt

Utredningen rekommenderade en omräkningsmetod vars huvuddrag kan beskrivas enligt följande.

För inkomstskatten skall gälla att balans- och resultaträkning räknas om till kronor, balansräkningen enligt balansdagens kurs och resultaträkningen enligt beskattningens års genomsnittskurs. Den differens som uppkommer beroende på att årets vinst räknas om till genomsnittskurs och övriga poster i balansräkningen till balansdagskurs bör inte resultatföras utan enbart noteras i den omräknade balansräkningen som en korrigeringspost (så att tillgångs- och skuldsidan blir lika stora). Det omräknade resultatet är utgångspunkt för inkomstberäkningen i deklARATIONEN och de skattemässiga justeringarna görs i kronor. Modellen innebär alltså att resultatmätningen inom det kopplade området även fortsättningsvis följer bokföringen, dvs. resultatet mäts i euro. För deklarationsändamål räknas sedan detta resultat om till kronor enligt den genomsnittliga växelkursen. För det icke kopplade området skall transaktionernas belopp i kronor gälla.

Riksskatteverket menar att gränsdragningen mellan det kopplade och det icke kopplade området inte är helt klar vilket kan skapa ett oklart rättsläge. Om skattereglerna frikopplas ytterligare i framtiden så ändras dessutom grunden för modellen. Verket anser också att ett klagande krävs om omsättningstillgångar hos försäkringsföretag, kreditinstitut m.fl. skall hänföras till det kopplade eller inte kopplade området. Verkets uppfattning är att det skall hänföras till det kopplade området.

Om gränsdragningen är oklar så torde detta vara ett problem redan i dag. Omräkningsmodellen innebär att kronföretag och euroföretag som har identiska transaktioner skall göra identiska skattemässiga justeringar. Om skattereglerna i framtiden frikopplas ytterligare från bokföringen så ändras grunden för hela företagsbeskattningen. En eventuell framtida ökad frikoppling skulle medföra att reglerna generellt sett blir mer komplicerade eftersom företagen då måste hålla reda på två olika regelsystem. Detta skulle i så fall gälla både för kron- och euroföretag.

Beträffande finansiella företags lager så gäller följande. Sådant lager får värderas enligt lägsta värdets princip (LVP) i deklARATIONEN även om det har marknadsvärderats i bokföringen. Deorealiserade vinster som uppstår i bokföringen genom marknadsvärderingen sätts av till en fond för

orealiserade vinster. Avsättningen till fonden går inte över resultatet utan direkt mot eget kapital. De finansiella företag som vill värdera till LVP i deklarationen måste alltså göra nedskrivningen i deklarationen som en skattemässig justering. Det är därmed klart att sådana nedskrivningar skall behandlas som icke kopplade. Det belopp i euro som har påverkat det bokförda resultatet skall behandlas som vilken skattemässig justering som helst, dvs. räknas om till kronor enligt genomsnittskursen och återförs till beskattning respektive rensas från det skattemässiga resultatet.

Mervärdesskatt

Om fakturering sker i euro eller annan valuta, skall enligt nuvarande tillämpning mervärdesskattebeloppen anges även i svenska kronor i fakturan. Använder både säljare och köpare detta belopp i sina deklarationer, kan principen att utgående och ingående skatt skall vara densamma hos säljare och köpare upprätthållas även efter en övergång till bokföring i euro. Det kräver dock att den som har bokföringen i euro håller de mervärdesskattebelopp som framgår av fakturorna skilda i en separat redovisning. I den separata redovisningen noteras varje ingående eller utgående faktura till sitt belopp i kronor. En sådan omräkning för varje transaktion/faktura garanterar att säljare och köpare har samma belopp att redovisa i sina deklarationer. Det är redan i dag möjligt att tillämpa en sådan dubblerad bokföring, även om det torde innebära ökade administrativa kostnader för företagen. Riksskatteverket har förordat en metod med denna innebörd. Regeringen anser dock inte att den lösningen är lämplig, vilket diskuterats ovan.

Om inte metoden med dubblerad bokföring väljs, måste en metod hittas som möjliggör en omräkning av beloppen i samband med skatteredovisningen. För den löpande bokföringen är grundprincipen att den kurs skall användas som gällde på transaktionsdagen (jfr. Redovisningsrådets rekommendation RR 8 punkt 6). Om bokföringen är i euro men skatteredovisningen sker i kronor, måste en omräkning till kronor ske när deklarationen skall upprättas. Detta bör kunna göras så att den skattskyldige när perioden är slut omräknar de totala beloppen på de aktuella kontona med en bestämd kurs. Det finns flera alternativa metoder för en sådan omräkning. Som redogjorts för ovan bör emellertid vissa krav ställas på omräkningsmetoden.

En omräkningsmetod skulle kunna baseras på en kurs som gällde antingen vid en bestämd dag eller genomsnittligt under en viss bestämd period. Båda alternativen är enkla att tillämpa. Att tillämpa kursen på en bestämd dag medför dock risker för såväl företagen som staten eftersom valutakursen en viss dag av olika anledningar kan skilja sig markant från vad som varit gällande kurser under den period som skall redovisas. En genomsnittskurs torde ge ett bättre värde.

Väljs en sådan omräkningskurs som är känd redan när transaktionen är tänkt att genomföras, t.ex. den kurs som gällde den sista dagen i månaden innan eller genomsnittskursen för vissa dagar i tidigare månader, medför det en risk för att systemet utnyttjas på ett sätt som inte är avsett. Om parterna har bokföringen i olika valutor kan de, om de vet den fasta

omräkningskursen för perioden, göra en beräkning av när det med hänsyn till den kurs som gäller för aktuell transaktionsdag är mest förmånligt att genomföra transaktionen. Risk finns att parternas beslut styrs av kurserna och att staten därmed regelmässigt får bära en eventuell förlust uppkommen på grund av valutakursutvecklingen. Denna risk reduceras om genomsnittskursen för den månad under vilken transaktionen skedde används vid deklarationstillfället. Denna kurs är också den som torde ge ett resultat som så nära som möjligt kan antas motsvara den kurs som gällt på transaktionsdagen. (Med transaktionsdag bör avses detsamma som på redovisningsområdet.) Ett användande av en genomsnittskurs innebär dock att staten tar över en del av den risk som företagen tar i dag. För att metoden skall kunna användas krävs att kursen offentliggörs så tidigt som möjligt efter utgången av varje redovisningsperiod.

Riksskatteverket anser att de skattskyldiga, liksom i Danmark, bör få rätt att välja om de för omräkningen vill tillämpa den kurs som gällde på leveransdagen eller en genomsnittskurs. Den princip som valts skall följas av den skattskyldige i två år. Enligt regeringens bedömning skulle det i och för sig vara möjligt att även i Sverige införa en sådan ordning. Det är dock ingen av de övriga remissinstanserna som uttryckt behov av någon liknande ordning. Regeringen bedömer det inte heller som troligt att intresset för att tillämpa metoden med leveransdagens kurs skulle vara stort. Metoden skulle i praktiken innebära en dubblerad bokföring. Detta är möjligt redan med dagens regler, men enligt vad regeringen erfarit tillämpas det inte i någon större utsträckning. Några regler innebärande att den skattskyldige kan välja att tillämpa kursen på leveransdagen i stället för genomsnittskursen för perioden föreslås därför inte.

Det är viktigt att den metod som används vid inkomsttaxeringen så nära som möjligt överensstämmer med den som används för mervärdesskatten. Det kan annars uppkomma avstämningsdifferenser när skattemyndigheterna för sin kontroll jämför den omsättning som den deklarerade utgående skatten motsvarar med den omsättning som deklarerats i inkomstskattedeclarationen. Detta försvårar kontrollen.

Slutsatsen blir att den metod som bäst uppfyller de uppställda kraven är den som innebär att upprättandet av declarationen sker efter omräkning med den genomsnittskurs som gällde under den månad transaktionen skedde. För det fall den skattskyldige redovisar mervärdesskatten årsvis bör omräkningen ske med den genomsnittskurs som gäller för det år då transaktionerna skett. Denna metod motsvarar också den som förordats rörande inkomstskatteredovisningen. Genomsnittskurserna bör beräknas utifrån de kurser som fastställts av den Europeiska centralbanken (se avsnitt 9.1.4).

Det förekommer även att fakturering sker i andra valutor än kronor och euro, t.ex. dollar. Även då kommer först en omräkning ske för bokföringen och, för det fall bokföringen är i euro, transaktionsmånadens genomsnittskurs användas vid omräkning från euro till kronor för declarationen.

På samma sätt som för mervärdesskatten bör det vara möjligt för den reklamskatteskyldige att göra en omräkning av den reklamskatt som skall redovisas till beskattningsmyndigheten. Omräkningen bör, på samma sätt som föreslås beträffande mervärdesskatten, göras utifrån en genomsnittskurs för den redovisningsperiod deklARATIONEN avser. Redovisningsperioden för reklamskatt är normalt två kalendermånader men även redovisningsperioder på en kalendermånad, ett halvt eller ett helt beskattningsår kan förekomma.

Slutsats

Mot denna bakgrund delar regeringen utredningens uppfattning om principerna för omräkning. Utredningen föreslog emellertid inga regler för omräkning beträffande reklamskatten. Som angetts ovan bör emellertid samma regler som för mervärdesskatten gälla även denna skatt.

9.1.3 Problem med omräkningsmodellen

Nedan skall ett antal övergripande problem med omräkningsmetoden diskuteras. Diskussionen i detta avsnitt rör i stor utsträckning de kriterier som diskuterats ovan (avsnitt 9.1.2). De mer specifika problemen behandlas nedan under respektive avsnitt i den fortsatta framställningen.

Valutakursrisk för staten

Med den föreslagna omräkningsmetoden kommer staten att ta på sig en valutakursrisk som inte finns i dag. Storleken på denna beror på hur många företag som kommer att byta redovisningsvaluta, hur transaktionerna fördelas över året respektive redovisningsperioden samt växelkursvägningarna mellan kronan och euron (se vidare avsnitt 12.1). Beroende på dessa faktorer kommer staten ibland att tjäna och ibland att förlora pengar. Regeringen gör bedömningen att omräkningsmetoden inte kan missbrukas på ett sådant sätt att staten systematiskt förlorar på det och är därför beredd att acceptera valutakursrisken. Utvecklingen kommer naturligtvis att följas noga och om det skulle visa sig att omräkningsmetoden ger upphov till systematiska problem så kommer regeringen inte att tveka att föreslå lagstiftning för att åtgärda problemen.

Metoden skall vara enkel

De flesta remissinstanser som har yttrat sig i frågan (se avsnitt 9.1.2) anser att modellen uppfyller kraven på enkelhet (några klagat dock på behandlingen av periodiseringsfonden, se nedan avsnitt 9.2.3).

Riksskatteverket anser att den teoretiska grunden för modellen är enkel men att tillämpningen ändå blir svår i och med att gränsdragningen mellan det kopplade och icke kopplade området inte är klar i alla delar.

Exemplet med periodiseringsfonder visar också att hanteringen i praktiken kan bli komplicerad. Enkelheten beror på det starka samband mellan redovisning och beskattning som för närvarande råder i Sverige. En ökad frikoppling skulle medföra att den valda metoden leder till ökad komplexitet och till merarbete för företagen och även för skatteförvaltningen.

Bokföringsnämnden anser att det är en synnerlig viktig förutsättning för att uppnå eventuella fördelar med redovisning i euro att det finns enkla omräkningsregler för skatteändamål. Nämnden anser emellertid att den valda modellen i praktiken ställer stora krav på företag att hålla sig informerade om detaljerade omräkningsregler och att den medför redovisningsmässiga olägenheter.

En uttalad målsättning med arbetet har varit att hitta en enkel modell med den givna förutsättningen att deklARATIONER skall lämnas i kronor. Regeringens bedömning är att det sannolikt inte är möjligt att konstruera en mycket enklare omräkningsmetod än den nu föreslagna, åtminstone inte om man vill förhindra systematiska felaktigheter och ställer rimliga krav på rättvisa. Särskilt för storföretagen gäller dessutom redan i dag att deklara-tionsarbetet inte är okomplicerat. Den ytterligare komplikation som modellen medför torde i det sammanhanget vara tämligen försumbar.

Metoden skall ge ett rättvisande resultat

Utredningen anförde att modellen ger ett rättvisande resultat om man har många transaktioner per år och vinsten genereras jämt under året. Vid ett fåtal transaktioner finns det risk för ett materiellt felaktigt resultat. Riksskatteverket anser att dessa effekter inte är tillfredsställande.

Som utredningen konstaterar går det förmodligen inte att konstruera en schabloniserad metod som eliminerar risken för materiella fel beträffande företag som har ett litet antal transaktioner per år. Risken för materiellt felaktiga resultat minskar emellertid om kapitalvinstbeskattningen sker i kronor (se avsnitt 9.2.4).

Risk för manipulering m.m. i koncernförhållanden

Eftersom koncernbidrag beslutas en bit in på det nya året då man har full vetskap om såväl balansdagens kurs som genomsnittskurs fordras någon spärregel. I annat fall skulle man konsekvent kunna lämna koncernbidrag på ett sådant sätt att mottagaren beskattas för ett lägre belopp än vad givaren får dra av. Utredningen föreslog att rätten att ge och ta koncernbidrag skulle villkoras av att båda företagen har samma redovisningsvaluta. Med denna lösning skulle även underprisförsäljningar (utom sådana som avser en hel verksamhetsgren) villkoras av att båda företagen har samma redovisningsvaluta.

Riksskatteverket anser emellertid att omräkningsmodellen ger utrymme för skatteplanering på annat sätt både inom koncerner och mellan företag som har intressegemenskap i övrigt. Det kan gälla aktieägartillskott och koncerninterna överlåtelser till underpris av hel verksamhet. Men också andra slag av koncerninterna transaktioner mellan företag med olika

redovisningsvalutor kan utnyttjas i manipulativt syfte. Verket anser att risken är betydande att skattemässiga valutaeffekter kan utnyttjas till en icke acceptabel skatteplanering mellan intresseföretag som har olika redovisningsvaluta och att problemområdet därför bör utredas ytterligare om den föreslagna modellen väljs.

Regeringen delar utredningens uppfattning att någon spärregel behövs beträffande koncernbidrag och underprisförsäljningar men föreslår en annan teknisk utformning nämligen att koncernbidrag alltid skall fastställas till ett belopp i kronor samt att underprisförsäljningar uttryckligen regleras (se vidare nedan avsnitt 9.2.7). Regeringen delar även Riksskatteverkets uppfattning att underprisförsäljning av hel verksamhetsgren bör regleras särskilt. Vidare anser regeringen att det behövs en spärregel för det fall att två koncernbolag har olika beskattningsår (och därmed olika genomsnittskurser). Däremot delar inte regeringen verkets uppfattning att aktieägartillskott kan användas i manipulativt syfte. Detta följer av att sådana tillskott inte är avdragsgilla respektive skattepliktiga.

Regeringens uppfattning är att den föreslagna lagstiftningen bör räckas för att förhindra missbruk och att den svårligen kan utnyttjas i manipulativt syfte. Om det emellertid skulle visa sig att så inte är fallet avser regeringen naturligtvis att återkomma till riksdagen med förslag till ändrad lagstiftning.

Risk för manipulering m.m. utanför koncernförhållanden

Mot slutet av året vet man med allt större säkerhet årets genomsnittliga kurs. När bokslutet görs upp torde man dessutom ha full visshet om denna. Detta leder till incitament att förskjuta intäkter och kostnader i tiden. Enligt gällande regler skall resultatredovisningen ske på samma sätt som enligt god redovisningssed (inom det kopplade området). En omräkning enligt genomsnittskurs ger emellertid ännu starkare incitament än vad som gäller enligt dagens system att tänja på gränserna. Det kan därför förväntas att antalet skattetvister i periodiseringsfrågor kommer att öka. Riksskatteverket anser att detta problem inte får underskattas.

Incitamenten att förskjuta redovisningen av intäkter och kostnader över årsskiftet är stora redan i dag. Det kan därför ifrågasättas om modellen ökar detta incitament på ett mer avgörande sätt. Företagen vet inte heller vad genomsnittskursen kommer att vara nästa år. Om genomsnittskursen är lägre än balansdagens kurs har företaget dessutom ett incitament att tidigarelägga intäkter och senarelägga kostnader, dvs. en motverkande faktor i förhållande till det ovan beskrivna beteendet.

Företag med identiska transaktioner skall beskattas lika

Utredningen anförde att eftersom genomsnittskursen används för att räkna om resultatposter så kan detta medföra att företag med identiska transaktioner beskattas olika beroende av om de har bokföringen i euro eller kronor. Detta leder också till att staten utsätts för en valutakursrisk som inte finns i dag (jfr ovan).

Riksskatteverket anser att det vid kapitalvinstbeskattningen av tillgångar i det icke kopplade området kan uppkomma att likartade transaktioner ger upphov till stora skillnader i skatt mellan företag med olika redovisningsvaluta. Effekten skulle bero på att den del av resultatet som hänför sig till skillnader i valutakurs i vissa fall inte beaktas i "euroföretaget", vilket däremot sker beträffande "kronföretaget" i motsvarande fall.

När det gäller vanliga intäkter och kostnader medför modellen att det är ofrånkomligt att två företag med identiska transaktioner inte alltid kommer att betala på kronan när lika mycket i skatt. Detta är en naturlig följd av att en schabloniserad omräkning har valts.

Såvitt avser kapitalvinstbeskattningen är Riksskatteverkets uppfattning emellertid felaktig. Med den föreslagna modellen kommer försäljningspriset uttryckt i kronor att ställas mot anskaffningsutgiften uttryckt i kronor. Samma belopp kommer att tas upp till beskattning för både kron- och euroföretag. Den bokförda vinsten/förlusten påverkar inte beskattningen. Även om företag med olika redovisningsvaluta kommer att få olika bokförd kapitalvinst så kommer det skattemässiga utfallet att bli identiskt. Det sistnämnda gäller dock inte beträffande poster som är föremål för valutasäkring. Om en kapitaltillgång (fastighet eller aktie) köps i utländsk valuta och har finansierats med ett lån i samma valuta så kommer valutakursförändringen på tillgången att beskattas utifrån kronpositionen medan valutakursförändringen på lånet beskattas utifrån europositionen. Detta är naturligtvis en situation som inte är helt tillfredsställande men problemet går inte att åtgärda på ett nöjaktigt sätt om inte kapitalvinstbeskattningen också sker utifrån europositionen. En sådan lösning har emellertid sådana nackdelar att den inte bör genomföras (se nedan avsnitt 9.2.4).

9.1.4 Fastställande av omräkningskurser

Regeringens förslag: Vid omräkning skall de kurser användas som fastställs av Europeiska centralbanken för respektive bankdag. Om det inte har fastställts någon kurs för dagen för beskattningsårets utgång skall kursen för närmast föregående bankdag användas.

Utredningens förslag: Riksskatteverket skall fastställa de kurser som behövs för omräkning med utgångspunkt i de kurser som fastställts av Europeiska centralbanken.

Remissinstanserna: Riksskatteverket anser att de kurser som bestäms av statliga organ bör samordnas och menar att de inte genom föreskrifter hinner fastställa aktuella kurser till den första i varje månad. *Näringslivets Nämnd för Regelgranskning och Företagarnas Riksorganisation* anser att genomsnittliga omräkningskurser för olika tidsperioder bör fastställas enligt en förutbestämd modell av en myndighet.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna omräkningsmetoderna för beskattningen bygger på att vissa kurser används för omräkningen. För inkomstskatten är det balansdagens kurs respektive genomsnittskursen för

räkenskapsåret som är intressanta. För mervärdesskatten skall, förutom genomsnittskursen för räkenskapsåret, genomsnittskursen för varje månad användas. Detsamma gäller reklamskatten.

I likhet med vad som gäller i den civilrättsliga lagstiftningen bör de kurser som fastställs av Europeiska centralbanken användas även beträffande beskattningen. Utredningens lösning att Riksskatteverket skall fastställa omräkningskurser utifrån Europeiska centralbankens kurser är dock mindre lämplig. Beträffande mervärdesskatten förekommer det nämligen att de skattskyldiga lämnar in deklarationen direkt efter det att redovisningsperioden är slut. För dessa företag är det viktigt att aktuell omräkningskurs finns tillgänglig redan dagen efter periodens utgång. Verket skulle emellertid ha svårigheter att hinna utfärda föreskrifter om en månads genomsnittskurs redan dagen efter månadens utgång. Bland annat av detta skäl bör det därför uttryckligen skrivas in i lagen att de kurser som fastställs av Europeiska centralbanken skall användas. Verket bör dock publicera dessa kurser och beräkna genomsnittskurser så fort som möjligt.

För inkomstskatten gäller att balansräkningen skall räknas om enligt kursen vid beskattningsårets utgång. Eftersom Europeiska centralbanken inte fastställer någon kurs för den 31 december bör kursen på närmast föregående bankdag användas i stället.

9.1.5 Behov av lagstiftning

Regeringens förslag: Samtliga skatteregler som rör euroredovisande företag samlas i en lag.

Utredningens förslag: Överensstämmer i stort sett med regeringens förslag. Vissa materiella ändringar görs dock i stället i kommunal-skattelagen och lagen om statlig inkomstskatt.

Remissinstanserna: Har inte särskilt berört frågan.

Skälen till regeringens förslag: Den skattelagstiftning som behövs är regler om omräkningsförfarande beträffande inkomstskatt, mervärdesskatt och reklamskatt, vissa ändringar i de materiella skattereglerna samt regler om vad som gäller vid byte av redovisningsvaluta. Regeringen anser att det är lämpligt att samla alla dessa regler i en enda lag.

9.2 Företagsbeskattning

Som nämnts ovan innebär modellen att resultaträkningen räknas om enligt den genomsnittliga växelkursen under beskattningsåret och att det omräknade resultatet är utgångspunkt för inkomstberäkningen i deklarationen. De skattemässiga justeringarna görs till sina belopp i kronor.

Modellen innebär alltså att transaktioner inom det kopplade området även fortsättningsvis följer bokföringen. De nuvarande reglerna för värdering av varulager, pågående arbeten, fordringar och skulder torde kunna användas oavsett vilken valuta som används i bokföringen. Den

enda justering som behöver göras är att räkna om posterna enligt den genomsnittliga växelkursen respektive balansdagens kurs. Innebörden av dessa regler är att inte bara det bokföringsmässiga resultatet utan även det skattemässiga resultatet mäts i euro. Eftersom samma regler gäller vid bokföring och beskattning inom det kopplade området är detta rimligt.

För det icke kopplade området gäller att de belopp som finns i bokföringen inte alls behöver överensstämja med de värden som gäller vid beskattningen. I deklarationen måste den skattskyldige återföra det belopp som finns i bokföringen och ersätta det med det belopp som gäller skattemässigt. Så länge som deklaration skall ske i kronor och kronan har en flytande växelkurs gentemot euron är det därför rimligt att de skattemässiga justeringarna görs till sina belopp i kronor. Därigenom minskar den valutakursrisk som staten tar på sig genom att tillåta bokföring i euro. För företagens del torde den här lösningen emellertid ge ett visst merarbete genom att man – förutom de anskaffningsvärden i euro som man måste ha för bokföringen – tvingas hålla reda på anskaffningsvärden i kronor på fastigheter och värdepapper. De belopp som återförs till beskattning respektive rensas från det skattepliktiga resultatet måste dessutom multipliceras med den genomsnittliga växelkursen. Det merarbete som denna omräkning förorsakar är dock helt försumbart, i vart fall för de företag som använder ett kalkylprogram för att summera posterna.

Nedan skall ett antal områden särskilt beröras.

9.2.1 Felaktig värdering av balansposter

Regeringens förslag: Om värdet på en balanspost ändras skall ändringsbeloppet fastställas till sitt värde i kronor. Den resultatpåverkande posten skall justeras med hänsyn till skillnaden mellan balansdagens kurs och den genomsnittliga kursen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast *Riksskatteverket* har berört frågan. I sak har verket inget att invända mot förslaget. Verket förordar dock att även balansräkningens poster skall räknas om enligt den genomsnittliga kursen.

Skälen för regeringens förslag: Eftersom balansposter räknas om enligt balansdagens kurs och resultatposter enligt beskattningsårets genomsnittliga kurs uppkommer en komplikation om skattemyndigheterna inte godtar den värdering av lager, fordringar o.d. som har gjorts i räkenskaper. Ett sifferexempel får illustrera.

Ett företag har följande stiliserade resultat- och balansräkning uttryckt i euro:

Resultaträkning (euro)

Intäkter	10 000
Kostnader	<u>- 7 000</u>
Årets vinst	3 000

Balansräkning (euro)

Fastighet	10 000	Årets vinst	3 000
Kundfordring	1 000	Övrigt eget kapital	8 000
Kassa	<u>3 000</u>	Skulder	<u>3 000</u>
	14 000		14 000

Om genomsnittskursen för året är 9 kr och balansdagens kurs 10 kr så får vi följande resultat- och balansräkning omräknade till kronor

Omräknad resultaträkning (kr)

Intäkter	90 000
Kostnader	<u>- 63 000</u>
Årets vinst	27 000

Omräknad balansräkning (kr)

Fastighet	100 000	Årets vinst	27 000
Kundfordring	10 000	Övrigt eget kapital	80 000
Kassa	30 000	Skulder	30 000
	<u>-</u>	Omräkningsdiff.	<u>3 000</u>
	140 000		140 000

Antag nu att skattemyndigheten inte godkänner företagets värdering av kundfordringarna. Enligt myndighetens uppfattning skall de vara 1 000 kr (eller 100 euro) större.

Enligt normala bokföringsmässiga principer skall en höjning av värdet på kundfordringarna med 1 000 kr öka vinsten med lika mycket. I det här fallet skulle emellertid en sådan höjning av vinsten bli för stor. Detta följer av att resultatposter skall räknas om enligt genomsnittskursen. Om kundfordringarna hade värderats korrekt från början hade vinsten varit 100 euro större och i så fall hade beloppet räknats om enligt genomsnittskursen (dvs. 900 kr). Det faktum att omräkningen görs först i samband med deklarationsgranskningen bör inte medföra att något annat belopp tas upp till beskattning.

Utredningen anvisade tre tänkbara sätt att lösa problemet. Ett sätt är att ändringarna fastställs till sina belopp i euro och därefter räknas om till värdet i kronor enligt genomsnittskursen. Det andra sättet är att justera beloppet i kronor för skillnaden i kurser. I det här fallet skulle värdet på kundfordringarna höjas med 1 000 kr men bara 9/10 skulle påverka resultatet. Det tredje sättet skulle vara att även resultatposter räknas om enligt balansdagens kurs. Av dessa alternativ förordades den andra modellen, dvs. att fastställa ändringarna till sina belopp i kronor men justera den resultatpåverkande posten med hänsyn till skillnaderna i kurser. Riksskatteverket har i princip godtagit denna lösning men har framfört ett alternativt fjärde sätt att lösa problemet nämligen att även balansposterna räknas om enligt den genomsnittliga kursen.

Eftersom självdeklarationen skall lämnas i kronor bör så få uppgifter som möjligt lämnas i euro. En lösning enligt den första modellen skulle kräva att företagen bifogar räkenskapsutdrag även i euro och att skattemyndigheterna registrerar dessa belopp. Denna lösning bör därför inte

väljas. Omräkning av resultatposter enligt balansdagens kurs skulle medföra ett materiellt felaktigt resultat om vinsten tjänas in relativt jämt under året samtidigt som växelkursen fluktuerar (se avsnitt 12.1). En sådan lösning står därför inte i överensstämmelse med de kriterier som sattes upp för omräkningsmetoden ovan (avsnitt 9.2.1) och modellen bör inte väljas. Det alternativ som Riksskatteverket för fram (omräkning av balansposter enligt den genomsnittliga kursen) ger samma skattemässiga utfall som den modell som utredningen rekommenderar. Modellen medför dock att balansposterna får felaktiga värden. Detta blir speciellt markant för kassa, fordringar och skulder som i bokföringen värderas enligt balansdagens kurs. Antag att kassan består av 1 000 kr som i bokföringen har värderats enligt balansdagens kurs (10 kr) till 100 euro. Om denna post för deklarationsändamål skulle räknas om enligt den genomsnittliga kursen (9 kr) så skulle vi få en omräknad kassa på 900 kr. Informationsvärdet av detta belopp blir så begränsat att det inte finns någon anledning att kräva att företaget skulle bifoga det till deklarationen. Regeringen anser därför att den av utredningen föreslagna metoden skall användas. Om värdet på en balanspost ändras skall alltså ändringsbeloppet fastställas till sitt belopp i kronor. Den resultatpåverkande posten skall justeras med hänsyn till skillnaden mellan balansdagens kurs och den genomsnittliga kursen.

Om tvisten i exemplet gällde om en intäkt på 100 euro skulle bokföras år 1 eller år 2, så kommer intäkten på 100 euro fram i bokslutet för år 2. Bolaget skall då naturligtvis inte beskattas en gång till för samma intäkt. Av punkt 1 sjunde stycket av anvisningarna till 24 § kommunal-skattelagen (1928:370) (14 kap. 5 § i förslaget till ny inkomstskattelag, prop. 1999/2000:2, i fortsättningen kallad inkomstskattelagen) framgår att den skattepliktiga intäkten för år 2 skall sättas ned med ett belopp motsvarande 100 euro. Dessa 100 euro ingår i den bokförda vinst som har räknats om enligt den genomsnittliga kurs som gäller för år 2 vilket leder till att det omräknade beloppet (100 euro multiplicerat med den genomsnittliga kursen för år 2) skall behandlas som en icke skattepliktig intäkt. Om inte den genomsnittliga kursen för år 1 är lika med den genomsnittliga kursen för år 2, kommer alltså olika belopp i kronor att påverka beskattningen för år 1 och år 2. Detta är dock en naturlig konsekvens av att den genomsnittliga kursen används för att räkna om resultatposter.

9.2.2 Avskrivning på inventarier

Regeringens förslag: Räkenskapsenliga avskrivningar på inventarier och de tillgångar som skrivs av enligt inventariereglererna skall beräknas utifrån anskaffningsvärden i euro. När ett företag byter redovisningsvaluta skall det ingående balansvärdet beräknas utifrån balansdagens kurs vid utgången av det beskattningsår som föregår bytet. Om företaget yrkar avdrag enligt kompletteringsregeln skall anskaffningsvärdet för de tre senaste årens anskaffningar (eller så många år som behövs för en korrekt beräkning) räknas om enligt balansdagens kurs vid utgången av det beskattningsår som föregår bytet.

Restvärdesavskrivning beräknas utifrån anskaffningsvärden i kronor.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag dock med undantaget att endast anskaffningsvärdet på de tre senaste årens anskaffningar skall anges i deklarationen.

Remissinstanserna: Endast *Riksskatteverket* har berört frågan. Verket anser att sambandet mellan redovisning och beskattning bör brytas så att det blir samma regler för räkenskapsenlig avskrivning respektive restvärdesavskrivning. Vidare anförts att det på grund av förkortade räkenskapsår inte alltid räcker att räkna om anskaffningsvärdet på de tre senaste årens anskaffningar.

Bakgrund: Det företag som tillämpar räkenskapsenlig avskrivning på inventarier (samt patent, goodwill och liknande rättigheter som skrivs av som inventarier) måste ha samma värde på inventarierna i bokföringen och beskattningen. Den räkenskapsenliga avskrivningen omfattar två metoder; en huvudregel och en kompletteringsregel. Huvudregeln innebär en avskrivning med 30 procent baserad på summan av det skattemässiga restvärdet vid årets ingång och årets anskaffningar. Kompletteringsregeln innebär en årlig avskrivning med 20 procent baserad på anskaffningsvärdet. Inventarier som har köpts och sålts under samma år får inte räknas med i avskrivningsunderlaget. Vinst eller förlust på sådana inventarier är skattepliktig respektive avdragsgill.

När inventarier säljs eller går förlorade utgör försäljningslikviden eller försäkringsersättningen skattepliktig intäkt. I gengäld medges ett avdrag med samma belopp, dock högst med beskattningsunderlaget. Vid tillämpningen av huvudregeln kommer emellertid beloppet att räknas av från anskaffningsvärdet. Den här tekniken brukar kallas för "nettometoden".

För att det skall bli möjligt för skattemyndigheterna att kontrollera att avskrivningarna har beräknats korrekt skall den skattskyldige lämna uppgifter om värdet av de inventarier som har anskaffats under beskattningsåret och som fortfarande finns kvar i verksamheten. Motsvarande uppgifter skall lämnas för de tre senaste åren. Vidare skall uppgift lämnas om ersättning för avyttrade eller förlorade inventarier som fanns vid årets början.

Restvärdesmetoden liknar huvudregeln vid räkenskapsenlig avskrivning, dock med undantagen att avskrivningen är maximerad till 25 procent och att det inte krävs att det bokförda värdet överensstämmer med det skattemässiga.

Skälen för regeringens förslag: För den räkenskapsenliga avskrivningsmetoden skall enligt gällande rätt inventarierna ha samma värde i bokföringen som vid beskattningen. För företag som har bokföringen i euro medför denna regel att avskrivningarna skall beräknas utifrån anskaffningsvärdena i euro. Om man inte vill bryta sambandet mellan redovisning och beskattning förefaller detta som den mest ändamålsenliga lösningen.

För restvärdesmetoden finns det inte något krav på att samma värde skall gälla vid bokföring och beskattning. Utredningen föreslog därför att

dessa avskrivningar skulle behandlas på samma sätt som fastighetsavskrivningar, dvs. återläggning av bokförda avskrivningar (omräknade enligt genomsnittskurs) samt krav på att anskaffningsvärdet i kronor skall anges i reskontran eller liknande (jfr nedan avsnitt 9.2.4). Regeringen delar denna uppfattning. Detta torde följa redan av gällande rätt och någon särskild lagreglering är inte nödvändig.

Riksskatteverket har föreslagit att sambandet mellan redovisning och beskattning skall brytas även beträffande den räkenskapsenliga avskrivningsmetoden och att samma regler skall gälla som för restvärdesavskrivning. Frågan om sambandet mellan redovisning och beskattning ligger emellertid utanför det här lagstiftningsärendet. Regeringen är redan av den anledningen nu inte beredd att föreslå regler som bryter detta. Mot denna bakgrund bör den av utredningen föreslagna ordningen genomföras. Avskrivningarna skall alltså beräknas utifrån anskaffningsvärdena i euro. I likhet med övriga resultatposter räknas de sedan om i deklARATIONEN enligt genomsnittskursen. För att det skall bli möjligt för skattemyndigheterna att kontrollera avskrivningarna bör företaget i deklARATIONEN ange de eurobelopp på vilka beräkningarna baseras (på samma sätt som man i dag anger kronbeloppen).

Vid övergången till euroredovisning föreslog utredningen att anskaffningsvärdet i kronor för de tre senaste årens anskaffningar skulle räknas om till euro enligt samma kurs som gäller för övriga balansposter vid övergången (balansdagens kurs). Denna uppgift behövs för att man skall kunna beräkna avskrivning enligt kompletteringsmetoden. Som Riksskatteverket har påpekat är det på grund av förkortade räkenskapsår inte alltid tillräckligt att ange anskaffningsvärdet för de senaste tre åren. Regeln bör därför konstrueras på så sätt att om företaget yrkar avskrivning enligt kompletteringsmetoden så skall anskaffningsvärdet för så många år som behövs för en korrekt beräkning räknas om enligt balansdagens kurs vid utgången av det beskattningsår som föregår bytet. Samma princip bör gälla vid byte av redovisningsvaluta från euro till kronor.

9.2.3 Periodiseringsfond

Regeringens förslag: Vid avsättningen skall periodiseringsfondens värde i räkenskaperna beräknas utifrån balansdagens kurs. Vid omräkning av balansräkningen till kronor skall fondens värde i euro räknas om med samma kurs som har använts i bokföringen. Förändringar av fondens bokförda värde som beror på förändrade valutakurser skall inte påverka det skattemässiga resultatet.

Utredningens bedömning: Utredningen ansåg att ingen särreglering behövde införas för periodiseringsfonderna.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har invändningar mot utredningens bedömning och anser att kopplingen mellan redovisning och beskattning gör behandlingen komplicerad. Ett klarläggande krävs om att valutakursförändringar inte skall medföra skatteeffekter avseende gamla avsättningar.

Skälen för regeringens förslag: Avsättningen till periodiseringsfond får uppgå till 20 procent av den beskattningsbara vinsten före avsättningen (i budgetpropositionen för år 2000 föreslås att den maximala avsättningen skall höjas till 25 % fr.o.m. 2002 års taxering). Periodiseringsfond tillhör det kopplade området på så sätt att avdrag inte medges med högre belopp än vad som för det året har satts av i räkenskaperna. Frågan om samband mellan redovisning och beskattning ligger utanför detta lagstiftningsärende. Kopplingen bör bestå även på detta område.

Eftersom underlaget för avdraget är vinsten efter alla skattemässiga justeringar, måste även avsättningen till periodiseringsfond beräknas till ett belopp i kronor. Detta är alltså ett undantag från principen att eurobeloppen gäller inom det kopplade området. Det avdrag som beräknas i kronor måste sedan räknas om till euro för att tas in som årets avsättning i bokföringen. Eftersom balansdagens kurs används vid omräkning av balansräkningen från euro till kronor så måste samma kurs användas när periodiseringsfonden räknas om från kronor till euro. I annat fall skulle den avsättning som finns i balansräkningen (omräknad till kronor) avvika från avdraget som beräknats i deklarationen. För att ingen osäkerhet skall råda om att balansdagens kurs skall användas bör detta uttryckligen regleras i lag.

Eftersom balansdagens kurs används för att räkna om balansräkningen till kronor medan den genomsnittliga kursen används för att räkna om resultaträkningen, kommer regelmässigt avdraget i den omräknade resultaträkningen att skilja sig från avsättningen uttryckt i kronor. Detta ser onekligen konstigt ut men det går att visa att det materiella resultatet trots allt blir riktigt. För att öka överskådligheten i deklarationen kan det ändå vara lämpligt att återföra avdraget i räkenskaperna (omräknat till genomsnittskurs) till beskattning för att sedan belasta det skattemässiga resultatet med den avdragsgilla avsättningen. Detta kräver emellertid inte lagstiftning utan är mer en fråga om hur deklarationsblanketten skall utformas.

Det är inte självklart hur en periodiseringsfond som sätts av ett visst år skall värderas i bokslutet för kommande år. Om fonden betraktas som en skuld eller avsättning, är det naturligt att fonden värderas enligt då gällande balansdagkurs. Om fonden däremot betraktas som till största delen eget kapital behöver kanske någon omvärdering inte ske. Regeringen förutsätter att Bokföringsnämnden utfärdar allmänna råd i denna fråga. I det fall fondens värde löpande omvärderas enligt gällande balansdagkurs, kommer även resultatet att påverkas (om inte förändringarna bokförs direkt mot eget kapital). Ett exempel får illustrera.

En fond på 1 000 000 kr som sätts av vid kursen 10 kommer att ha ett värde i bokföringen på 100 000 euro. Om kursen nästa år är 9 så kommer fonden att skrivas upp med 11 111 euro till 111 111 euro (vilket motsvarar en miljon kr som är fondens "skattemässiga värde"). För att man inte på så sätt skall få ett "extra" avdrag alternativt "tvingas" lösa upp en del av fonden bör det införas en lagregel om att förändringar av fondens värde som beror på valutakursförändringar inte skall påverka det skattemässiga resultatet. I exemplet skall alltså den bokförda kostnaden på

11 111 euro omräknat till genomsnittskursen återförs till beskattning. Även detta visar att det kan vara lämpligt att utforma deklarationen så att man alltid återför till beskattning respektive rensar från resultatet de bokförda resultatposter som avser förändring av periodiseringsfond.

Riksskatteverket har anfört att en deklarationsmässig återföring till beskattning är en inkonsekvent hantering av poster inom det kopplade området och att det kommer att medföra merarbete för såväl företag som skatteförvaltning. Som nämnts ovan är det inte absolut nödvändigt att regelmässigt återföra till beskattning respektive rensa från resultatet men detta kommer att öka överskådligheten i deklarationen. För börsnoterade företag torde det dessutom redan i dag vara vanligt att den avsättning som görs i räkenskaperna inte exakt motsvarar den maximalt avdragsgilla avsättningen. Bokslutet görs nämligen vanligen upp redan i januari eller februari samtidigt som deklarationen lämnas in några månader senare. Även om man i bokslutet gör en så god uppskattning som möjligt av årets skatt så torde det vara mycket vanligt att man inte på kronan när lyckas göra en helt korrekt beräkning av den skattepliktiga inkomsten. Om man önskar göra maximal avsättning till periodiseringsfond innebär det att den bokförda avsättningen antingen är för liten eller för stor. I det fall den är för liten (i den betydelsen att den understiger den avsättning som maximalt hade kunnat göras) är det inget deklarationsmässigt problem men företaget får ett lägre avdrag än man hade varit berättigad till om deklarationen hade upprättats samtidigt med bokslutet. Om däremot den bokförda avsättningen är större än den maximalt avdragsgilla avsättningen så måste mellanskillnaden återföras till beskattning i deklarationen som en icke avdragsgill kostnad. När fonden sedan löses upp i bokföringen skall samma belopp hanteras som en icke skattepliktig intäkt.

Redan i dag torde det alltså vara vanligt att företag sätter av ett ”för stort” belopp i räkenskaperna som måste återföras till beskattning. Både skatteförvaltning och företag torde därför ha viss vana att hantera denna situation. Regeringen ifrågasätter därför om det uppkommer något egentligt merarbete av den nu skisserade behandlingen. Detta kan i vart fall inte anses som speciellt betungande.

9.2.4 Fastigheter och värdepapper

Regeringens förslag: Avskrivningar på fastigheter respektive kapitalvinst och kapitalförlust på fastigheter och värdepapper skall beräknas till sina belopp i kronor.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: För kapitaltillgångar (dvs. i huvudsak fastigheter och värdepapper som inte utgör lagertillgångar) finns det ingen koppling mellan redovisning och beskattning. Det innebär att samtliga av-, ned- och uppskrivningar samt kapitalvinster och kapitalförluster som har påverkat den bokförda vinsten skall återläggas i deklarationen för att

ersättas med de skattepliktiga respektive avdragsgilla beloppen. För euroföretagen tillkommer det ytterligare ett moment jämfört med vad som gäller i dag, nämligen att de belopp som återförs till beskattning respektive rensas från resultatet skall räknas om till kronor enligt genomsnittskursen.

Skattemässiga avskrivningar på fastigheter beräknas utifrån anskaffningsvärdet. Beräkningen av skattepliktiga kapitalvinster och avdragsgilla kapitalförluster utgår från anskaffningsutgiften på tillgången ökad med förbättringsutgifter. Den valda lösningen innebär att fastighetsavskrivningar och beräkning av kapitalvinst även fortsättningsvis skall göras på samma sätt som enligt dagens regler (dvs. till sina belopp i kronor). För befintliga fastigheter och värdepapper har företagen redan uppgift om skattemässiga värden i kronor. Dessa värden bör behållas. För nya kapitaltillgångar innebär förslaget att anskaffningsvärden, anskaffningsutgifter och förbättringsutgifter skall beräknas i kronor och att detta värde ligger till grund för skattemässiga avskrivningar och vinstberäkningar.

Utredningen diskuterade även en alternativ lösning nämligen att i stället utgå från eurobeloppen och räkna om avskrivningarna och kapitalvinsterna till kronor. En sådan modell skulle för det första kräva att alla skattemässiga anskaffningsvärden, anskaffningsutgifter och förbättringsutgifter i kronor räknas om till euro. Vid övergången till eurobokföring måste naturligtvis de bokförda värdena enligt UB räknas om till euro för att tas in i den externa redovisningen. Dessa värden kan emellertid skilja sig mycket från det skattemässiga värdet. Företagen skulle därför vara tvungna att göra dubbla beräkningar; en för bokföringen och en för beskattningen. Vidare skulle kapitalvinstberäkningarna kunna ge konstiga resultat om man räknar om de skattemässiga anskaffningsutgifterna till euro så länge som kronan har en flytande växelkurs gentemot euron.

Antag att en aktie köpts år 1996 för 1 000 kr. Vid ingången till det nya systemet är kursen 8 kr och det skattemässiga anskaffningsvärdet bestäms därför till 125 euro. Senare säljs aktien för 1 500 kr. Transaktionsdagens kurs är 10 kr och genomsnittskursen för året är 9 kr. Både köp- och säljavgift slöts i kronor och den verkliga kapitalvinsten uttryckt i kronor är 500 kr. Detta motsvarar också den skattepliktiga kapitalvinsten enligt nu gällande rätt. Om kapitalvinstberäkningen i stället görs i euro så får vi följande siffror.

Försäljningssumman omräknat till euro blir 150 euro och den bokförda kapitalvinsten 25 euro (anskaffningsvärdet fastställdes ju till 125 euro). Den bokförda kapitalvinsten överensstämmer med den skattepliktiga och i deklarationen kommer företaget därför att ha en skattepliktig kapitalvinst på 25 euro. Denna räknas om enligt genomsnittskursen till $25 \times 9 = 225$ kr, dvs. 275 mindre än den "faktiska" kapitalvinsten på 500.

Det här beskrivna fenomenet gäller naturligtvis även för intäkter och kostnader inom det kopplade området men det blir mer markant när det gäller kapitaltillgångarna. Ett företag har typiskt sett förhållandevis få kapitalvinster per år (i alla fall i relation till de transaktioner som genererar "vanliga" rörelseintäkter) men dessa kan avse stora belopp. Innehavstiden på den sålda egendomen kan vara mycket lång vilket ökar

känsligheten för variationer i växelkurser. Så länge som deklarationer skall vara i kronor och det råder frikoppling mellan redovisning och beskattning bör inte något annat belopp än den faktiska kapitalvinsten i kronor beskattas. Förutom detta kan anföras att om Sverige i framtiden beslutar sig för att delta i valutaunionen så kommer staten sannolikt inte att acceptera skattemässiga anskaffningsutgifter som har beräknats med en flytande växelkurs. Vid ett eventuellt svenskt deltagande skulle alltså samtliga skattemässiga anskaffningsutgifter behöva räknas om en gång till.

Enligt utredningen leder detta sammantaget till att modellen med omräkning av anskaffningsutgifter inte bör väljas. Regeringen delar denna bedömning. Det företag som går över till euro måste därför dels behålla aktuella uppgifter om skattemässiga anskaffningsutgifter i kronor, dels beräkna anskaffningsutgifter och förbättringsutgifter i kronor när kapitaltillgångar köps respektive förbättras. Vidare måste företaget vid deklarationen utgå från dagskursen mellan euron och kronan för att beräkna försäljningspriset i kronor.

9.2.5 Fordringar och skulder i utländsk valuta

Regeringens förslag: Kontanter samt fordringar, skulder och avsättningar i annan valuta än euro skall värderas till balansdagens kurs.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag, dock med en något annorlunda teknisk utformning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: De skattemässiga reglerna för värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta finns i punkt 4 av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen (14 kap. 8 § förslaget till inkomstskattelag). Reglerna innebär att fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i utländsk valuta skall värderas till balansdagens kurs. Om en fordran eller skuld har säkrats genom terminskontrakt eller annan liknande valutasäkringsåtgärd får posten tas upp till det värde som motiveras av valutasäkringen.

I och med att svenska företag får redovisa i euro måste denna regel utformas på ett något annorlunda sätt för dessa företag. För euroföretagen skall kronan nämligen behandlas som en utländsk valuta. Regeln för euroföretagen bör därför utformas så att fordringar och skulder i annan valuta än euro skall värderas till balansdagens kurs. Beträffande de poster som är valutasäkrade skall det värde som motiveras av valutasäkringen användas.

Regeringens förslag: Avdraget för måltid i samband med representation får uppgå till det belopp i euro som motsvarar 90 kr ett visst kalenderår. Det avdragsgilla beloppet fastställs utifrån den genomsnittliga växelkursen under november året före.

Utredningens förslag: Det avdragsgilla eurobeloppet fastställs per respektive räkenskapsår utifrån den genomsnittliga kursen under tiden december andra året före beskattningsåret – november året före beskattningsåret.

Remissinstanserna: Endast två remissinstanser berör frågan. *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren* tillstyrker. *FAR* tycker att det är anmärkningsvärt att det avdragsgilla eurobeloppet fastställs utifrån den genomsnittliga kursen under tiden december andra året före beskattningsåret – november året före beskattningsåret.

Skälen för regeringens förslag: Det är ovanligt att – såvitt avser företag – uttryckliga belopp anges i lagtext. I föreskrifter och rekommendationer från Riksskatteverket finns emellertid vissa beloppsangivelser (exempelvis vad som avses med inventarier av mindre värde och som därför är direkt avdragsgillt). Regeringen förutsätter att Riksskatteverket går igenom sin normgivning och kompletterar beloppsangivelser med ett värde i euro.

I bestämmelserna om kapitalvinster och kapitalförluster i 24–31 §§ lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt (44 – 54 kap. förslaget till inkomstskattelag) finns vissa beloppsbestämmelser men eftersom beräkningen av den skattepliktiga kapitalvinsten även framdeles skall ske i kronor så behöver inte dessa ändras. Förutom dessa beloppsbestämmelser fann utredningen bara tre stycken i kommunalskattelagen och lagen om statlig inkomstskatt, numera inkomstskattelagen, nämligen avdrag för måltid i samband med representation, minimibelopp för skogsavdrag och vissa bestämmelser som rör samfälligheter. Av dessa föreslog man att endast representationsavdraget borde regleras särskilt. Ingen remissinstans har särskilt berört denna fråga. Regeringen delar utredningens bedömning.

Av punkt 1 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen (16 kap. 2 § förslaget till inkomstskattelag) framgår att avdraget för måltid i samband med representation är maximalt 90 kr per person och representationstillfälle.

Eftersom genomsnittskursen skall användas för att räkna om resultatposter går det inte att avgöra vilket belopp i euro som motsvarar 90 kr (och därmed är avdragsgillt) förrän året är slut. För företagen skulle en sådan ordning vara oacceptabel. I samband med att kostnaden för representationen bokförs görs nämligen vanligtvis en fördelning på avdragsgillt respektive icke avdragsgillt belopp. Dessa belopp bokförs på olika konton och vid deklarationen återför man det belopp som är bokfört på kontot för icke avdragsgill representation. Det är inte rimligt att man först i efterhand får veta vilket belopp i euro som är avdragsgillt. I stället måste de företag som har bokföring i euro kunna använda ett belopp i

euro som motsvarar 90 kronor. För att inte tillfälliga upp- eller nedgångar i kronkursen skall få ett orimligt genomslag föreslog utredningen att denna beräkning skulle grundas på den genomsnittliga kursen under tiden december andra året före beskattningsåret – november året före beskattningsåret. Regeringen anser emellertid att detta är en för lång tid. Dessutom är utredningens förslag mindre lämplig för företag med brutet räkenskapsår. Företag med räkenskapsår september – augusti skulle vara tvungna att beräkna avdraget med hänsyn till en mycket föråldrad valutakurs. Regeringen anser att regeln i stället bör formuleras så att det värde i euro som motsvarar 90 kronor ett visst kalenderår skall vara utgångspunkt för avdraget. Värdet i euro för ett visst kalenderår bör fastställas utifrån den genomsnittliga kursen under november året före.

Den här lösningen innebär att ett företag med brutet räkenskapsår kommer att ha olika avdragsgilla belopp under ett och samma räkenskapsår. Denna nackdel uppvägs dock av att det avdragsgilla beloppet beräknas utifrån en aktuellare växelkurs än vad utredningens förslag skulle medföra. En annan lösning som i princip skulle kunna övervägas är att det avdragsgilla beloppet fastställs för respektive räkenskapsår utifrån den genomsnittliga växelkursen under andra månaden före räkenskapsåret. Detta skulle emellertid leda till att företag med olika räkenskapsår skulle få olika avdragsgilla belopp för två identiska restaurangbesök. Det skulle också bli ett krångligare system – både för företag och skatteförvaltning – eftersom inte mindre än tolv olika avdragsgilla belopp skulle tillämpas vid en och samma taxering. Sammantaget leder detta till att den lösning som bäst står i överensstämmelse med de kriterier som angetts i avsnitt 9.1.2 är att det avdragsgilla beloppet beräknas för respektive kalenderår.

9.2.7 Koncernbeskattning

Regeringens förslag: Koncernbidrag skall bestämmas till ett belopp i kronor. Givaren får inte avdrag med ett större belopp än vad mottagaren tar upp. Ett företag som har ett beskattningsår som inte är identiskt med det beskattningsår som gäller för övriga koncernföretag skall – utom i ett undantagsfall – räkna om resultaträkningen med den genomsnittliga växelkurs som gäller för övriga koncernföretag. Underprisöverlåtelser skall utlösa uttagsbeskattning om inte köpare och säljare har samma redovisningsvaluta.

Utredningens förslag: Avviker från regeringens förslag på så sätt att rätten att ge och ta koncernbidrag villkorades av att givare och mottagare hade samma redovisningsvaluta. Därigenom reglerades även indirekt underprisöverlåtelser mellan bolag som inte har samma redovisningsvaluta utom såvitt avser försäljning av hel verksamhetsgren. Utredningen föreslog inte heller någon speciell reglering för situationen att koncernbolagen inte har identiska beskattningsår.

Remissinstanserna: *Näringslivets skattedelegation* m.fl. näringslivsorganisationer avstyrker kravet på att både givare och mottagare skall ha

samma redovisningsvaluta. De anser att det kan medföra stora problem om samtliga företag i samma koncern måste ha samma redovisningsvaluta. För att förhindra att kursfluktuationer utnyttjas i skatteundandragande syfte räcker det med en regel om att mottagaren skall beskattas för samma belopp som givaren drar av. Ingen särskild reglering av underprisöverlåtelser behövs för transaktioner som företas löpande under året eftersom man inte då har kännedom om den genomsnittliga växelkursen. *Riksskatteverket* har i princip inget att invända mot utredningens lösning men anför att andra tänkbara lösningar är att koncernbidrag alltid fastställs i kronor eller att givaren inte kan få avdrag med ett större belopp än vad som beskattas hos mottagaren. Verket påpekar också att den av utredningen föreslagna modellen inte förhindrar underprisöverlåtelser av hel verksamhetsgren mellan företag med olika redovisningsvaluta och att inga regler har föreslagits beträffande koncernbidrag som inte redovisas i resultaträkningen. *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren* anser att koncernbidrag som inte redovisas i resultaträkningen skall räknas om enligt balansdagens kurs.

Skälen för regeringens förslag: För att ett företag inte skall förlora skattemässigt på att verksamheten delas upp på flera bolag finns det regler om resultatutjämning mellan bolag i samma koncern i form av koncernbidrag som är avdragsgilla för givaren och skattepliktiga för mottagaren (2 § 3 mom. lagen om statlig inkomstskatt, 35 kap. förslaget till inkomstskattelag). Ett antal villkor ställs upp för att bidragen skall få skatterättslig verkan. Koncernbidrag får exempelvis bara lämnas mellan svenska bolag som till mer än 90 procent direkt eller indirekt ägs av samma moderbolag. Ett annat krav är att både givare och mottagare skall redovisa bidraget öppet i deklarationen eller i bilaga. I en dom (RÅ 1998 ref. 6) har Regeringsrätten slagit fast att kravet på öppen redovisning inte medför att bidraget måste redovisas i resultaträkningen.

Enligt ett uttalande från Redovisningsrådets akutgrupp, Redovisning av koncernbidrag och aktieägartillskott (september 1998), skall bidragen redovisas efter sin ekonomiska innebörd. Koncernbidrag som lämnas och tas emot i syfte att minimera koncernens skatt skall redovisas som en minskning respektive ökning av fritt eget kapital. På detta sätt redovisas också koncernbidrag vars ekonomiska innebörd inte klart framgår. Koncernbidrag som kan jämföras med utdelning redovisas som en minskning av eget kapital och som en finansiell intäkt hos givare respektive hos mottagare. Ett koncernbidrag som kan jämföras med aktieägartillskott redovisas som sådant.

Eftersom koncernbidragen beslutas en bit in på det nya året har man fullständig kunskap om både genomsnittskurs och balansdagskurs när bidragen bestäms. Utredningen ansåg därför att någon form av särreglering måste införas. Ett sifferexempel får illustrera.

Antag att ett moderföretag har redovisning i euro och lämnar koncernbidrag på 1 000 euro till sitt dotterbolag som har redovisningen i kronor. Kursen vid årsskiftet är 8 kr och genomsnittskursen är 9. Utan någon särreglering skulle moderbolaget få avdrag med 9 000 kr och dotterbolaget beskattas för 8 000 kr. Detta är naturligtvis en oacceptabel konsekvens.

Utredningens lösning på problemet var att koncernbidragsbestämmelserna kompletteras med en regel om att givare och mottagare skall ha samma redovisningsvaluta. En sådan lösning har även fördelen att vinstöverföringar i form av underprisförsäljningar då inte blir möjliga eftersom sådana villkoras av att köpare och säljare kan utväxla koncernbidrag (20 § lagen (1998:1600) om beskattningen vid överlåtelser till underpris, 23 kap. förslaget till inkomstskattelag).

Denna lösning har kritiserats av ett antal näringslivsorganisationer. De menar att det övergångsvis kan bli stora problem eftersom det kanske inte är praktiskt möjligt att byta redovisningsvaluta i samtliga koncernföretag på samma gång. Det kan också finnas koncerner där det är lämpligt att vissa företag fortsätter att redovisa i kronor även om övriga koncernföretag redovisar i euro. För att komma till rätta med problemet föreslås i stället en regel med innebörd att givaren inte får avdrag med ett större belopp än vad mottagaren beskattas för. En sådan regel skulle visserligen inte träffa underprisförsäljningar mellan företag som inte har samma redovisningsvaluta men en sådan begränsning anses inte nödvändig. Man anser att utredningens motiv för att förbjuda sådana underprisförsäljningar saknar relevans för transaktioner som företas löpande under året eftersom bolagen då inte har kännedom om vilken kurs som kommer att gälla vid omräkningen (årets genomsnittliga kurs).

Regeringen anser att det är uppenbart att någon form av särreglering av koncernbidragsbestämmelserna måste införas. Det är naturligtvis inte acceptabelt att givaren får avdrag till en högre kurs än vad mottagaren beskattas för. Detta har inte heller ifrågasatts av någon remissinstans.

Den lösning som Näringslivets skattedelegation m.fl. förespråkar (givare och mottagare får ha olika redovisningsvaluta men mottagaren skall beskattas för samma belopp som givaren får avdrag med och ingen särreglering av underprisförsäljningar) skulle emellertid göra det möjligt för företag med olika redovisningsvaluta att föra över vinster genom just underprisförsäljningar. Det förhåller sig visserligen så att man i början av året inte har en aning om den genomsnittskurs som kommer att gälla för året. Ju längre året går desto säkrare kan man emellertid förutse den genomsnittliga kursen och mot slutet av året torde man ha så gott som säker kunskap om denna. Utan någon spärregel skulle man då lätt kunna flytta vinster mellan företag med olika redovisningsvaluta med den påföljden att ett koncernbolag får avdrag med ett större belopp än vad ett annat beskattas för. I ett skattesystem med ett schabloniserat omräkningsförfarande i vilket genomsnittskursen används för omräkning går det inte att acceptera en sådan möjlighet.

Regeringen har emellertid förståelse för att det inte kan vara praktiskt möjligt att samtidigt byta redovisningsvaluta för samtliga företag som man vill skall kunna utväxla koncernbidrag. Till detta kommer att även utredningens förslag om att villkora koncernbidragsrätten med att både givare och mottagare har samma redovisningsvaluta inte skulle förhindra missbruk. Det är nämligen fullt möjligt att olika koncernföretag kan ha olika beskattningsår och därmed olika genomsnittskurser.

Enligt huvudregeln i bokföringslagen (12 § sjätte stycket, 3 kap. 5 § första stycket i förslaget till ny bokföringslag, prop. 1998/99:130) skall

samtliga bolag i en koncern ha samma räkenskapsår. När bokförings-skyldigheten inträder eller räkenskapsåret läggs om får räkenskapsåret emellertid omfatta kortare tid än tolv månader eller utsträckas att omfatta högst arton månader. Eftersom beskattningsåret överensstämmer med räkenskapsåret medför koncernanpassningen att nybildade bolag kommer att beskattas för ett kortare eller längre beskattningsår än tolv månader. Detsamma gäller bolag som förvärvas om bolaget har ett annat räkenskapsår än övriga koncernbolag. Utan någon specialreglering skulle alltså olika genomsnittskurser gälla för olika koncernbolag med samma bokslutsdag. Detta skulle naturligtvis kunna utnyttjas på ett icke avsett sätt både beträffande koncernbidrag och ”vanliga” transaktioner på så sätt att man mot slutet av året – när man någorlunda säkert kan uppskatta årets genomsnittskurs – bildar ett bolag som förkortar sitt första räkenskapsår. Problemet måste därför lösas på ett annat sätt.

Såvitt avser koncernbidrag är den mest näraliggande lösningen att genomföra det förslag som Riksskatteverket har pekat på (och som utredningen övervägde men förkastade) nämligen att koncernbidrag alltid fastställs till ett belopp i kronor. Deklarationsmässigt innebär en sådan lösning att de koncernbidrag som finns i räkenskaperna skall återföras respektive rensas från det bokförda resultatet för att ersättas med det skattemässiga kronbeloppet. Den här lösningen medför också att det inte behövs någon specialreglering beträffande sådana koncernbidrag som inte redovisas i resultaträkningen (eftersom dessa ändå måste redovisas som skattemässiga justeringar i deklarationen). För att det inte skall råda någon tvekan om vad som gäller om givaren drar av ett annat belopp än vad mottagaren tar upp bör det dessutom uttryckligen föreskrivas att givaren inte får avdrag med ett högre belopp än vad mottagaren tar upp.

Såvitt avser ”vanliga” transaktioner mellan koncernbolag med olika beskattningsår måste emellertid en annan lösning väljas (så att inte varje transaktion måste räknas om till kronor). För dessa fall bör det därför föreskrivas att nybildade bolag eller bolag som förvärvas skall beskattas enligt den genomsnittliga kurs som gäller för övriga koncernföretag.

Bokföringslagen innehåller emellertid även en undantagsbestämmelse som gör det möjligt för koncernbolag att permanent ha olika räkenskapsår (12 § sjätte stycket bokföringslagen, 3 kap. 5 § andra stycket i förslaget till ny bokföringslag). För att få rätt att ha olika räkenskapsår krävs dels att det föreligger synnerliga skäl, dels att Riksskatteverket ger tillstånd till det. I dessa fall kommer företagen att ha lika långa beskattningsår och det synes därför svårt att systematiskt utnyttja situationen. Regeringen gör därför för närvarande bedömningen att denna situation inte behöver särregleras.

Med den lösning som nu har valts beträffande koncernbidragen kommer emellertid inte problemet med underprisförsäljningar att lösas utan någon särreglering. När det gäller frågan om underprisförsäljningar har dessutom Riksskatteverket kritiserat utredningens modell eftersom den öppnar möjlighet till vinstöverföring i form av försäljning av en hel verksamhetsgren till underpris. För sådana uppställs nämligen inget krav på att koncernbidragsrätt skall föreligga för att underprislagen skall gälla. Regeringen delar Riksskatteverkets uppfattning att det även för försälj-

ning av hel verksamhetsgren till underpris bör krävas att köpare och säljare har samma redovisningsvaluta. I annat fall bör uttagsbeskattning ske. Det bör därför införas en bestämmelse om att samtliga underprisförsäljningar som inte är affärsmässigt motiverade utlöser uttagsbeskattning om inte köpare och säljare har samma redovisningsvaluta.

Det finns ingen lagstiftning som riktar sig mot försäljningar till ett pris som överstiger marknadsvärdet. Så länge som köpare och säljare kan utväxla koncernbidrag finns det heller ingen anledning att angripa sådana förtäckta koncernbidrag. Om däremot köpare och säljare inte kan utväxla koncernbidrag torde överprisförsäljningar kunna angripas med lagen (1995:575) mot skatteflykt. Den nu föreslagna lagstiftningen innebär att det inte ställs krav på samma redovisningsvaluta för att utväxla öppna koncernbidrag och att underprisöverlåtelser uttryckligen lagregleras. Skatteflyktslagen torde emellertid även fortsättningsvis kunna tillämpas på överprisförsäljningar från ett kronföretag till ett euroföretag eller tvärt om.

9.3 Mervärdesskatt

I det följande redovisas nuvarande ordning på mervärdesskatteområdet. Därefter redovisas de förslag till ändringar rörande mervärdesskatt som regeringen lämnar.

9.3.1 Nuvarande ordning

Reglerna om mervärdesskatt finns i mervärdesskattelagen (1994:200). Mervärdesskatt tas ut på omsättningen av varor och tjänster. Skatten tas ut i samtliga led i produktions- och distributionskedjan och beräknas på beskattningsunderlaget, vilket vid t.ex. en försäljning i princip utgörs av ersättningen. Ett senare led har avdragsrätt för den ingående skatt som motsvarar den utgående skatt som det tidigare ledet fakturerat och redovisat till staten. Under förutsättning att samtliga led före slutkonsumenten har full avdragsrätt kommer den utgående skatt som konsumenten debiteras av säljaren att motsvara summan av de belopp som de tidigare leden redovisat in till staten.

Enligt huvudregeln skall säljaren redovisa utgående skatt för den redovisningsperiod under vilken omsättningen (eller i vissa fall förvärvet) av en vara eller tjänst enligt god redovisningssed har bokförts eller borde ha bokförts eller under vilken förskotts- eller a contobetaling tagits emot (13 kap. 6 § mervärdesskattelagen). Motsvarande principer gäller för avdragsrätten (13 kap. 16 § mervärdesskattelagen).

På faktura eller motsvarande handling skall enligt 11 kap. 5 § mervärdesskattelagen skattens belopp anges för varje skattesats. Detta motsvarar de regler som finns i artikel 22.3 b i EG:s sjätte mervärdesskattedirektiv. Tillämpningen i Sverige innebär att för det fall fakturering sker i utländsk valuta, skall skatten redovisas på fakturan i svenska kronor. Detta syftar till att säkerställa att säljare och köpare tar upp samma belopp som utgående respektive ingående skatt.

Vid fakturering i utländsk valuta är det den kurs som gäller när skattskyldigheten inträder som ligger till grund för beräkningen av den mervärdesskatt som skall tas upp i deklarationen. Det innebär att det är kursen på leveransdagen som skall användas (1 kap. 3 § mervärdesskattelagen, RSV/FB Im 1983:25, Riksskatteverkets handledning för mervärdesskatt 1999 s. 65). Om faktureringen sker i nära samband med leveransen får av praktiska skäl omräkningskursen på fakturadagen tillämpas.

När det gäller gemenskapsinterna förvärv från andra EU-länder (se nedan) inträder skattskyldigheten vid tidpunkten för förvärvet (1 kap. 4 a § mervärdesskattelagen). Denna tidpunkt anses inträffa den 15:e i månaden efter den månad under vilket varan levererats. Har faktura eller liknande handling utfärdats innan dess, inträder skattskyldigheten vid utfärdandet av den. Det innebär också att det är kursen vid den tidpunkten som skall användas. Detta gäller oavsett om bokslutsmetoden eller faktureringsmetoden tillämpas.

Huvudregeln är att de som lämnar självdeklaration och har ett årligt beskattningsunderlag (exklusive gemenskapsinterna förvärv och import) på högst 1 miljon kronor skall redovisa mervärdesskatten en gång om året i självdeklarationen. Mervärdesskatten ingår då som en del av den slutliga skatten och därmed även i sådan debiterad preliminär skatt som beräknas för kommande år och som betalas in månadsvis.

Skattskyldiga med årligt beskattningsunderlag överstigande 1 miljon kronor skall redovisa skatten i en skattedeklaration. Även de vars beskattningsunderlag är högst 1 miljon kronor kan begära att få redovisa i skattedeklaration i stället för i självdeklarationen.

Redovisning i skattedeklaration skall som huvudregel ske månadsvis. Det skall normalt ske senast den 12 i andra månaden efter redovisningsperiodens utgång eller senast den 26 i första månaden efter perioden, beroende på om den skattskyldiges årliga omsättning (dvs. beskattningsunderlag exklusive gemenskapsinterna förvärv och import) under- eller överstiger 40 miljoner kr.

Sista dag för betalning är samma sista dag som gäller inlämnande av skattedeklarationen.

EU

Inom EU har överenskommit om gemensamma regler för mervärdesbeskattningen och Sverige har sedan inträdet i EU anpassat sin mervärdesskattelag till dessa regler. Reglerna finns i flera direktiv och det mest omfattande är det sjätte mervärdesskattedirektivet (77/388/EEG)³³.

³³ Rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (EGT nr L 145, 13.6.1977, s. 1).

Varuförvärv inom EU och periodisk sammanställning

Vid en försäljning av varor mellan företag i olika EU-länder har man inom EU enats om vissa särskilda regler för beskattningen. De innebär i korthet att om ett företag som är mervärdesskatteregistrerat i Sverige köper en vara från ett mervärdesskatteregistrerat företag i ett annat EU-land så skall det säljande företaget inte ta ut någon mervärdesskatt. Beskattningen skall i stället ske i Sverige. Detta sker genom att köparen redovisar skatten för förvärvet i sin deklaration (s.k. förvärvsbeskattning). Köparen får därefter i samma deklaration göra avdrag för skatten som ingående skatt enligt de allmänna reglerna för avdrag.

För att myndigheterna i det köpande företagens land skall kunna kontrollera förvärvsbeskattningen är säljaren ålagd att lämna uppgifter om varuförsäljningar som skett till mervärdesskatteregistrerade företag i andra EU-länder. Detta skall göras i en s.k. periodisk sammanställning varje kvartal (i vissa fall endast årligen). Sammanställningen innehåller en rad för varje köpare där bl.a. landkod, registreringsnummer för mervärdesskatt och värdet av varuleveranserna anges. Beloppen skall när det är fråga om svenska säljare anges i kronor.

Ändringar som påverkar nuvarande ordning

Som sagts tidigare bör de uppgifter som lämnas för beskattningsändamål vara uttryckta i kronor, även i det fall den skattskyldige har sin redovisning i euro. Ett schabloniserat omräkningsförfarande bör få användas för att få fram uppgifterna för deklarationen, jfr avsnitt 9.1. Omräkningsförfarandet innebär att de uppgifter som är uttryckta i euro i bokföringen m.m. omräknas med den genomsnittskurs som gällt för den period som skall deklarerats. Detta medför att vissa ändringar måste göras i mervärdesskattelagen.

9.3.2 Fakturans innehåll

Regeringens förslag: Om en säljare ställer ut en faktura i annan valuta än redovisningsvalutan, skall skattebeloppet på fakturan anges i både faktureringsvalutan och i säljarens redovisningsvaluta.

Köparen skall vid omräkningen för deklarationen använda det skattebelopp som på fakturan är angivet i köparens egen redovisningsvaluta. Om skattebeloppet inte har angivits i denna skall faktureringsvalutans skattebelopp användas som utgångspunkt vid omräkningen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Riksskatteverket* anser att skattebeloppet på fakturan alltid skall redovisas i svenska kronor. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande ordning skall en faktura eller jämförlig handling bl.a. innehålla uppgift om skattens belopp för varje skattesats, jfr ovan. Är fakturan utställd i en annan valuta än

kronor, skall skattens belopp anges även i kronor. Syftet med detta är att säljare och köpare skall ha samma skattebelopp att redovisa i deklARATIONEN som utgående respektive ingående skatt. Genom att beloppet anges på fakturan m.m. underlättas även kontrollen av att de skattskyldiga redovisar rätt skatt. En direkt jämförelse kan vid t.ex. en revision göras mellan bokfört belopp och faktura.

Genom vad som nu föreslås av regeringen (avsnitt 5.3) kan vissa företag i framtiden komma att ha bokföringen i kronor samtidigt som andra företag har bokföringen i euro. Fakturering kan komma att ske i kronor, euro eller någon annan valuta.

När två företag som handlar med varandra har bokföringen i olika valutor, den ena i kronor och den andra i euro, går det inte längre att upprätthålla principen att vad en säljare redovisar som utgående skatt skall direkt motsvara vad köparen redovisar som ingående skatt. I det fall båda har bokföringen i kronor och skatten redovisas i kronor på fakturan, kommer de dock att deklarerar samma belopp, nämligen det som står angivet på fakturan. I det fall båda har bokföringen i euro och redovisar skatten för samma period kommer de på grund av den föreslagna omräkningsmodellen att tillämpa samma genomsnittskurs och därmed också i deklARATIONEN redovisa samma omräknade belopp i kronor. Har däremot säljaren t.ex. bokföringen i euro och köparen bokföringen i kronor kommer det inte att vara samma skattebelopp som deklarerar. Strävan bör dock vara att principen att utgående skatt skall motsvara ingående skatt skall upprätthållas så långt som möjligt. Det är därför viktigt att företagen i det senare exemplet vid upprättandet av deklARATIONEN utgår från samma skattebelopp. Utredningen har därför föreslagit att fakturan skall innehålla skattens belopp i den valuta som fakturan är utställd i. Skattens belopp skall även vara uttryckt i utställarens redovisningsvaluta, om den är en annan. Det är det beloppet som säljaren bokför och använder som grund för deklARATIONEN. Därigenom upprätthålls kopplingen mellan fakturan och bokföringen. Även köparen skall i sin bokföring och som grund för deklARATIONEN använda det belopp som på fakturan är uttryckt i hans redovisningsvaluta. Om skattebeloppet på fakturan inte har angivits i köparens redovisningsvaluta, skall faktureringsvalutans skattebelopp användas som grund för deklARATIONEN och den eventuella omräkning som skall göras. Köparen får alltså i det fallet inte använda det belopp som uttryckts i säljarens redovisningsvaluta. Detta för att undvika att en valfrihet uppkommer vilken kan komma att utnyttjas på ett sätt som konsekvent är till nackdel för staten. I det senare fallet ankommer det således på köparen att vid bokföringstillfället räkna om beloppet enligt gällande kurs.

Utredningen föreslog även att det inte längre skulle uppställas krav på att skattens belopp alltid skall anges i kronor på fakturan. Anledningen var att den informationen inte har något värde i det fall någon av dem som ställer ut eller mottar fakturan har bokföringen i euro. Det belopp som redovisas i kronor kommer då inte att överensstämma med det belopp som den som har sin bokföring i euro deklarerar.

Riksskatteverket anser att det även fortsättningsvis skall krävas att mervärdesskattebeloppet på fakturan alltid anges även i kronor. Det skulle

underlätta för både de små och medelstora företagen och för skattemyndigheterna. Verket befarar att skattemyndigheterna kommer att få ett stort antal frågor från skattskyldiga som inte är vana att hantera fakturor i annan valuta än den de har sin bokföring i. De befarar även att företagen kommer att hantera omräkningsreglerna olika. Detta kan i sin tur leda till att utgående respektive ingående skatt omräknas till för lågt respektive för högt belopp. Riksskatteverket menar att denna risk skulle undvikas om skattens belopp alltid angavs i kronor på fakturan.

Vad gäller omräkningen av skattens belopp instämmer regeringen i att hanteringen av fakturan för mottagaren, om denne har redovisningen i kronor, skulle underlättas av att beloppet var uttryckt även i kronor. Man måste dock betänka att syftet med regeln är att säkerställa att säljare och köpare redovisar samma skattebelopp för en viss transaktion. Det här lämnade förslaget om bokföring i euro och omräkningsregler kommer att innebära att någon exakthet i redovisade belopp inte längre kan erhållas i de fall en av parterna har bokföringen i euro och den andra i kronor. Även om skattebeloppet skulle anges i kronor på fakturan, skulle det inte exakt motsvara vad den part som har sin bokföring i euro skulle redovisa. För att få en exakt överensstämmelse krävs någon form av dubblerad redovisning, vilket regeringen tidigare avvisat (avsnitt 9.1). Regeringen konstaterar vidare vad gäller omräkningen för bokföringen att även om mervärdesskattens belopp finns angivet i kronor, så måste den resterande delen av fakturan räknas om till redovisningsvalutan för att kunna bokföras. Svårigheten vid bokföringen för de ovana företagen torde ligga i själva omräkningen i sig av fakturans totala belopp, inte endast i det att mervärdesskattens belopp inte är omräknat till kronor. Vad gäller frågor till skattemyndigheterna så torde nya regler så gott som alltid generera frågor från de skattskyldiga. Allteftersom informationen når ut om hur fakturor i utländsk valuta skall hanteras, bör dock antalet frågor om detta minska. För att minska förfrågningarna rörande vilka kurser som gäller vid olika tidpunkter, är det dock viktigt att information om detta snabbt når ut till de skattskyldiga.

Mot denna bakgrund finner regeringen inte att tillräckliga skäl föreligger för att ha ett krav på att mervärdesskattens belopp alltid skall anges i kronor på fakturan. Regeringen delar utredningens bedömning och föreslår att det skall slås fast att en faktura skall innehålla skattens belopp uttryckt i den valuta fakturan är utställd i. Om utställarens redovisningsvaluta är en annan, skall skatten även vara uttryckt i den valutan. Säljaren skall vid upprättandet av sin deklaration utgå ifrån det skattebelopp som på fakturan är uttryckt i hans redovisningsvaluta. Köparen skall vid upprättandet av sin deklaration utgå ifrån det skattebelopp som är angivet i köparens redovisningsvaluta. Finns inte skattens belopp angivet i denna valuta, skall köparen som grund för deklarationen använda det belopp som angetts i faktureringsvalutan. Denna ordning skall gälla för att uppnå resultatet att den utgående och den ingående skatten så nära som möjligt uppgår till samma belopp.

Regler om uppgifter i fakturan bör tas in i tre nya paragrafer i mervärdesskattelagen: 11 kap. 5 c § samt 13 kap. 15 a och 23 a §§.

Regeringens bedömning: Bestämmelser om omräkning av belopp till kronor för den periodiska sammanställningen bör meddelas av Riksskatteverket.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Frågan har inte kommenterats av remissinstanserna.

Skälen för regeringens bedömning: En skattskyldig som levererar varor till skattskyldiga i andra EU-länder skall regelbundet redovisa leveranserna i en s.k. periodisk sammanställning. Även den periodiska sammanställningen skall upprättas i kronor. Här uppkommer inga finansiella problem. Det är i stället frågan om att belopp som redovisats i sammanställningen skall överensstämma med belopp som redovisats i deklarationen. Det är viktigt för att skattemyndigheterna skall kunna utföra sina kontroller. Vid upprättandet av sammanställningen bör därför samma kurs användas som använts vid upprättandet av deklarationen. Ett problem är dock att de periodiska sammanställningarna i regel omfattar tre månader, medan deklarationen endast omfattar en månad. Sammanställningen skall bl.a. innehålla värdet av varuleveranser till kunder inom EU specificerat per kund. Om dessa uppgifter noteras och samlas särskilt i samband med att bokföring sker av transaktionen är det naturligt att samma omräkningskurs används för noteringen i bokföringen och noteringen för sammanställningen. Sker bokföringen i euro kommer de bokförda beloppen att omräknas efter genomsnittskursen vid deklarationstillfället. Även de uppgifter som noterats för den periodiska sammanställningen bör omräknas efter samma kurs. När sammanställningen omfattar tre månader behöver en omräkning för varje månad göras med den för månaden gällande genomsnittskursen.

Bestämmelser om hur detta skall hanteras bör kunna meddelas av Riksskatteverket med stöd av de redan existerande reglerna i 10 kap. 33 § skattebetalningslagen (1997:483) och 65 § skattebetalningsförordningen (1997:750).

Regeringens bedömning: Kursvariationernas tänkbara påverkan på mervärdesskatteintäkterna och därmed EU-avgiften samt prognos- och budgetberäkningarna är inte så allvarlig att den bör hindra ett genomförande varken av möjligheten att bokföra i euro eller den föreslagna omräkningsmodellen för beskattningen.

Utredningens bedömning: Kursvariationer kan påverka intäkterna och därmed även EU-avgiften samt beräkningar för prognoser och budget. Effekten bör dock bli försumbar.

Remissinstanserna: Frågan har inte kommenterats av remissinstanserna.

Skälen för regeringens bedömning: Sveriges avgift till EU baseras bl.a. på Sveriges mervärdesskatteintäkter. Beräkningen av avgiften skall ske i överensstämmelse med rådets förordning nr 1553/89 av den 29 maj 1989 om den slutliga enhetliga ordningen för uppbörd av egna medel som härrör från mervärdeskatt.

Beräkningsmetoden innebär att Sveriges avgift till EU påverkas av hur höga intäkter landet har i form av mervärdesskatt och att kursvariationer som påverkar intäkterna även påverkar avgiften. Variationer i kurserna försvårar således beräkningarna av såväl Sveriges intäkter i form av mervärdesskatt som Sveriges avgifter till EU. Detta leder i sin tur till osäkerhet vid upprättande av prognoser och beräkning av budgeten. Som konstateras i avsnitt 12.2 bör den ekonomiska effekten dock bli försumbar. Även effekten för prognos- och budgetberäkningarna torde därmed bli försumbar.

Regeringen gör mot bakgrund av detta bedömningen att kursvariationernas tänkbara påverkan på mervärdesskatteintäkterna och därmed EU-avgiften samt prognos- och budgetberäkningarna inte är så allvarlig att den bör hindra varken ett genomförande av möjligheten att bokföra i euro eller den omräkningsmodell som föreslås för beskattningen.

9.3.5 Övriga lagstiftningsåtgärder

Regeringens bedömning: De regler i mervärdesskattelagen (1994:200) som anger gränsvärden m.m. bör inte ändras.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Frågan har inte kommenterats av remissinstanserna.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns i mervärdesskattelagen ett antal paragrafer som anger beloppsgränser av olika slag, t.ex. 1 kap. 2 a §, 2 a kap. 3 § och 4 kap. 1 §. Samtliga dessa regler syftar till att ange vissa gränser innebärande att olika regler blir tillämpliga beroende på om

ett aktuellt värde ligger över eller under gränsen. Reglerna blir liksom i dag tillämpliga även när fakturering skett i annan valuta än kronor eller när i framtiden bokföringen sker i euro. I dessa fall måste jämförelsen göras med ett värde som motsvarar det angivna beloppet i kronor. Något särskilt stadgande om detta kan inte anses behövas.

9.4 Reklamskatt

Som nämnts ovan (avsnitt 9.1) anser regeringen att en schabloniserad omräkningsmetod bör få användas även beträffande reklamskatten. Omräkningen bör, på samma sätt som föreslås beträffande mervärdesskatten, göras utifrån en genomsnittskurs för den redovisningsperiod deklARATIONEN avser. Redovisningsperioden för reklamskatt är normalt två kalendermånader men även redovisningsperioder på en kalendermånad, ett halvt eller ett helt beskattningsår kan förekomma.

Enligt förordningen (1984:247) om punktskatter och prisregleringsavgifter gäller att, om inte beskattningsmyndigheten föreskriver annat, det av den punktskatteskyldiges bokföringshandlingar skall framgå skattens belopp och övriga förhållanden som har betydelse för skattens bestämmande. En möjlighet bör här öppnas för den reklamskatteskyldige att ange punktskattebeloppet i euro. För de punktskatter där skatt utgår på viss kvantitet, vikt, volym eller annan enhet med ett bestämt belopp i kronor skall dock även fortsättningsvis punktskatten anges i svenska kronor.

I lagen om skatt på annonser och reklam finns, på samma sätt som i mervärdesskattelagen, bestämmelser som anger vissa beloppsgränser. I avsnitt 9.3.5 har regeringen kommit fram till att de regler i mervärdesskattelagen som anger gränsvärden m.m. inte behöver ändras med anledning av att bokföringen kan ske i euro. Detsamma gäller även beträffande beloppsgränserna i lagen om skatt på annonser och reklam.

9.5 Skatteavdrag, arbetsgivaravgifter och kontrolluppgifter

9.5.1 Nuvarande ordning

Allmänna bestämmelser

Uppbörderna av skatter och avgifter regleras i skattebetalningslagen (1997:483) som trädde i kraft den 1 november 1997.

Den som betalar ut ersättning för arbete, ränta eller utdelning är skyldig att göra skatteavdrag enligt bestämmelserna i 5 kap. skattebetalningslagen vid varje tillfälle då utbetalning sker.

I 9 kap. skattebetalningslagen anges hur arbetsgivaravgifterna skall beräknas (enligt 1 kap. 3 § skattebetalningslagen omfattar begreppet arbetsgivaravgifter förutom arbetsgivaravgifter enligt lagen om socialavgifter även särskild löneskatt och allmän löneavgift).

Den som har varit skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter eller som har gjort skatteavdrag utan att vara skyldig att göra det skall, enligt 10 kap. 9 § skattebetalningslagen, lämna skattedeklaration. En skattedeklaration skall lämnas för varje redovisningsperiod, vilken omfattar en kalendermånad. (Skyldighet att lämna skattedeklaration för den som är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen behandlas i avsnitt 9.3.1.)

En skattedeklaration skall, enligt 10 kap. 17 § skattebetalningslagen, bl.a. ta upp den sammanlagda ersättningen från vilken utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter på samt sammanlagd avdragen skatt respektive periodens sammanlagda avgifter.

Bestämmelser om kontrolluppgifter finns i 3 kap. lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter, LSK. Kontrolluppgift skall bl.a. lämnas för den som har fått lön, arvode, andra ersättningar eller förmåner som är skattepliktig intäkt av tjänst och skall lämnas av den som betalat ut beloppet eller gett ut förmånen. Kontrolluppgift skall även lämnas för ränta och utdelning. Uppgifterna skall lämnas på blankett enligt särskilt formulär om inte annat föreskrivs, 3 kap. 56 § LSK.

Utbetalningar i utländsk valuta

Den till svensk inkomstskatt beskattningsbara inkomsten skall beräknas i svenska kronor. Inkomster och utgifter i utländsk valuta skall räknas om till svenska kronor. Det är på det till kronor omräknade beloppet som skatteavdrag skall göras och, såvitt gäller löneutbetalningar, arbetsgivaravgifter beräknas. Det nu sagda är inte direkt reglerat i lag men får anses ge uttryck för en inom svensk skatterätt rådande princip.

Vid vilken tidpunkt omräkning skall ske är, såvitt gäller löpande inkomster och utgifter, inte heller reglerat i lag. Omräkning torde ske med ledning av den valutakurs som gäller då skattskyldigheten inträder enligt punkt 4 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen (10 kap. 8 och 15 §§ förslaget till inkomstskattelag, prop.1999/2000:2).

Det framgår inte heller av lagtexten i LSK att kontrolluppgifterna skall lämnas i svenska kronor, men detta får anses vara den allmänt rådande principen för uppgifter som lämnas i syfte att ligga till grund för beskattning. Såvitt gäller exempelvis kontrolluppgift avseende betalning från utlandet (3 kap. 50 § LSK) anges på den för detta ändamål fastställda blanketten att beloppen skall anges i svenska kronor.

På samma sätt som vid skatteredovisningen saknas, när det gäller redovisning i kontrolluppgift, lagbestämmelser som anger hur omräkning av belopp i utländsk valuta till kronor skall gå till.

Regeringens bedömning: Företag som väljer att ha sin redovisning i euro bör i en särskild bokföring redovisa såväl gjorda löneutbetalningar som avdragen skatt i svenska kronor. Från den särskilda bokföringen hämtas sedan de uppgifter som behövs för skattekundens deklaration och kontrolluppgiften.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Riksskatteverket* har ingenting att invända mot kravet på särskild löneredovisning för företag som har sin redovisning i euro. Övriga remissinstanser har inte kommenterat frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Följande exempel illustrerar vilka konsekvenser som kan uppstå vid hantering av skatteavdrag och arbetsgivaravgifter på utbetalda löner i ett företag som har sin redovisning i euro.

Exempel

Antag att företaget betalar ut lön på 10 000 kr. Företaget fullgör samtidigt sin skyldighet att göra skatteavdrag. Skatteavdraget beräknas till 3 000 kr. Valutakursen är 8 kr per euro vid löneutbetalningstillfället varvid företaget bokför löneutbetalning 1 250 euro (10 000 kr / 8) och innehållen skatt 375 euro (3 000 kr / 8). Påföljande månad skall företaget lämna in sin skattedeklaration. Avdragen skatt och arbetsgivaravgifter skall samtidigt betalas in till skattemyndigheten.

Ett företag som redovisar i svenska kronor kan utan vidare gå in i bokföringen och få fram det belopp som skall tas upp i skattedeklarationen. Detta gäller dock inte för företag som redovisar i euro. Med en flytande växelkurs är det högst sannolikt att kursen svenska kronor/euro inte är densamma som vid löneutbetalningstillfället. Antag att kursen ändrats till 7 kr per euro. I bokföringen finns ett belopp på 375 euro avseende avdragen skatt. Om detta belopp räknas om till svenska kronor enligt dagskursen motsvarar det 2 625 kr (375 euro x 7), dvs. 375 kr mindre än det kronobelopp som drogs av vid löneutbetalningstillfället. Det omräknade lönebeloppet – som ligger till grund för beräkningen av arbetsgivaravgifter – motsvarar 8 750 kr (1 250 euro x 7), dvs. 1 250 kr mindre än det verkliga lönebeloppet.

Enligt regeringens mening måste samma krav ställas på företag som väljer att ha sin redovisning i euro som på företag som redovisar i svenska kronor. Även för dessa företag skall således gälla att samma belopp som innehållits i preliminär skatt också skall redovisas/inbetalas till skattemyndigheten. Vidare skall det underlag som arbetsgivaravgifterna beräknas på motsvara vad som betalats ut i lön. Företag som väljer att ha sin redovisning i euro måste därför, för att undvika de misstämningar som omräkning kan medföra vid en flytande växelkurs, i en särskild bokföring redovisa såväl gjorda löneutbetalningar som avdragen skatt i svenska

kronor. Företaget bör för detta ändamål kunna använda sitt ordinarie löneredovisningssystem. Vid löneutbetalningstillfället redovisas således gjorda löneutbetalningar och skatteavdrag i euro i den ordinarie bokföringen. Av löneredovisningssystemet framgår relevanta belopp i svenska kronor. Vid den månatliga deklarationen hämtas de belopp som skall tas upp i skattedeklarationen från löneredovisningssystemet.

När det gäller uppgifter som skall tas upp i kontrolluppgiften måste motsvarande krav ställas, dvs. samma belopp som betalats ut i lön respektive innehållits som preliminär skatt skall tas upp i kontrolluppgiften. Även dessa uppgifter hämtas från löneredovisningssystemet.

9.5.3 Särskilda bestämmelser när ersättning för arbete betalas ut i utländsk valuta

Regeringens bedömning: Uppgift om utbetald ersättning i kontrolluppgiften bör vara omräknad till svenska kronor efter den kurs som gällde vid utbetalningstillfället. Detsamma gäller i fråga om det underlag för beräkning av arbetsgivaravgifter som skall anges i skattedeklarationen.

Regeringens förslag: Om ersättning för arbete betalas ut i utländsk valuta och skatteavdraget beräknats på ersättning som räknats om till svenska kronor enligt annan valutakurs än kursen vid utbetalningstillfället skall, när uppgift lämnas till mottagaren om skatteavdragets belopp, detta anges i den utländska valutan.

Om ersättning för arbete betalats ut i utländsk valuta och uppgift om skatteavdragets belopp lämnats i denna valuta, skall skatteavdraget räknas om till svenska kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället.

Det till kronor omräknade beloppet skall tas upp i skattedeklarationen och betalas in till skattemyndigheten samt tas upp i kontrolluppgiften.

Utredningens bedömning: Utredningen har uttalat att, om lönerna betalats ut i euro, får omräkning till kronor ske med ledning av en valutakurs som ligger i så nära anslutning till kursen på utbetalningsdagen som är rimligt med hänsyn till företagets lönehanteringsrutiner. De omräknade beloppen redovisas i den särskilda bokföringen. Från denna hämtas sedan de uppgifter som behövs för skattedeklarationen och kontrolluppgiften. Utredningen har inte lämnat något lagförslag.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* påtalar att ett förfarande där omräkning av skatteavdrag sker vid annan tidpunkt än utbetalningstillfället inte stämmer överens med gällande regler och principer för betalning av skatt. Utredningens förslag kräver därför en uttrycklig reglering i lagstiftningen. *Länsrätten* ifrågasätter dock om det är lämpligt att ändra principerna för skatteavdrag. *Riksskatteverket* påtalar också att det inte står i överensstämmelse med gällande skattelagstiftning att beskatta en person för ett annat belopp än vad han faktiskt erhållit. Om en person totalt under året faktiskt erhållit ett mindre belopp i kronor än

vad som framgår av kontrolluppgiften kan han begära att bli taxerad i enlighet därmed. På samma sätt kan taxeringen i motsvarande situation ändras till hans nackdel. Även den pensionsgrundande inkomsten kan behöva korrigeras. Riksskatteverket föreslår därför att endast skatteavdraget skall beräknas enligt kursen den dag företaget hanterar sina löner. I samband med den månatliga redovisningen i skattedeklarationen får företaget göra en ny omräkning av bokfört löneunderlag och beräknade arbetsgivaravgifter enligt kursen vid utbetalningstillfället. Gjorda skatteavdrag skall redovisas och inbetalas enligt den valutaomräkning som gjordes på lönehanteringsdagen. Övriga remissinstanser har inte kommenterat frågan.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: En grundläggande princip i gällande skattelagstiftning är att den skattskyldige skall beskattas för den ersättning som han faktiskt fått. Likaså skall underlaget för arbetsgivaravgifter vara detsamma som faktiskt betalats ut. Regeringen anser inte att det finns skäl att frånga denna princip i de fall ersättning för arbete betalas ut i annan valuta än svenska kronor. Eftersom allt uppgiftslämnande till skattemyndigheten skall ske i svenska kronor bör därför ersättning som betalats ut i utländsk valuta räknas om till kronor enligt den kurs som gällde den dag lönen betalades ut. Företag som har sin redovisning i euro redovisar de till kronor omräknade beloppen i den särskilda bokföringen (se avsnitt 9.5.2). De till kronor omräknade beloppen ligger till grund för beräkning av arbetsgivaravgifter samt tas upp i kontrolluppgiften.

När det gäller skatteavdrag från ersättning för arbete i utländsk valuta blir situationen mer komplicerad. Av 5 kap. 1 § skattebetalningslagen framgår att den som betalar ut ersättning för arbete är skyldig att göra skatteavdrag vid varje tillfälle då utbetalning sker. Skatteavdrag från ersättning för arbete som betalas ut till en fysisk person skall enligt huvudregeln göras enligt för varje inkomstår fastställda skattetabeller. Utbetalad ersättning måste räknas om till svenska kronor för att det skall vara möjligt att tillämpa dessa tabeller. Eftersom skatteavdrag skall göras på utbetalad ersättning bör om möjligt omräkning ske med ledning av valutakursen på utbetalningsdagen.

Utredningen har framhållit att det inte är möjligt att avvakta utbetalningsdagens valutakurs för beräkning av skatteavdraget, eftersom de flesta arbetsgivare förbereder sina löneutbetalningar i god tid före utbetalningsdagen. Det kan därför enligt utredningen bli nödvändigt att acceptera att omräkning i stället görs med ledning av valutakursen den dag företaget hanterar sina löner. Det härigenom beräknade skatteavdraget skall redovisas i den särskilda bokföringen och härefter redovisas och betalas in till skattemyndigheten samt tas upp i kontrolluppgiften. Utredningen anser att kravet på överensstämmelse får anses tillgodosett genom att vad som redovisats vid hanteringen av lönerna motsvarar vad som redovisas/inbetalas till skattemyndigheten.

Riksskatteverket ifrågasätter i sitt remissvar om det är nödvändigt att använda samma valutakurs såväl vid beräkning av underlag för arbetsgivaravgifter och vid kontrolluppgiftslämnandet som vid beräkning av skatteavdraget. Riksskatteverket föreslår att valutakursen för dagen för

löneutbetalningen används i kontrolluppgiften. Samma kurs skall användas vid beräkning av avgiftsunderlaget. Skatteavdraget måste däremot omräknas redan på lönehanteringsdagen. Eftersom det är fråga om preliminär skatt bör det kunna accepteras att avdraget misstämmer i förhållande till den gjorda utbetalningen. Gjorda skatteavdrag skall redovisas och inbetalas med belopp i svenska kronor enligt den valutaomräkning som gjordes på lönehanteringsdagen.

Vid valutakursförändringar innebär såväl utredningens som Riksskatteverkets förslag att redovisad avdragen skatt på utbetald lön inte överensstämmer med vad som verkligen dragits av vid löneutbetalningen. Det betyder att den skattskyldige som betald preliminär skatt inte tillgodoräknas samma belopp som han fått vidkännas avdrag för vid löneutbetalningen.

Regeringen anser att det är lika angeläget att upprätthålla principen att det belopp som den skattskyldige fått vidkännas avdrag för som betald preliminär skatt verkligen skall tillgodoräknas honom, som principen att den skattskyldige skall beskattas för vad han faktiskt fått.

Regeringen föreslår därför att den arbetsgivare som för beräkning av skatteavdraget räknar om ersättningen med ledning av annan valutakurs än utbetalningsdagens kurs, skall lämna uppgift till mottagaren om skatteavdragets belopp i den utländska valutan. På lönebeskedet kommer således avdragen skatt att till sitt belopp anges i den utländska valutan. Skatteavdraget skall härefter räknas om till svenska kronor enligt valutakursen på utbetalningsdagen. Företag som har sin redovisning i euro redovisar detta till kronor omräknade belopp i den särskilda bokföringen. Detta belopp skall sedan tas upp i skattedeklarationen och betalas in till skattemyndigheten samt tas upp i kontrolluppgiften.

Exempel

Antag att ett företag hanterar sina löner fem dagar före löneutbetalningstillfället och att de gör sina löneutbetalningar i euro. Valutakursen på lönehanteringsdagen är 8 kr per euro och på löneutbetalningsdagen 10 kr per euro.

Företaget skall betala ut lön med 1 250 euro. Detta belopp måste räknas om till svenska kronor enligt kursen på lönehanteringsdagen för att skatteavdraget skall kunna beräknas. På den till kronor omräknade ersättningen ($1\,250 \text{ euro} \times 8 = 10\,000 \text{ kr}$) beräknas skatteavdraget till 3 000 kr.

Eftersom lönen utbetalas i euro och skatteavdraget beräknats på lön omräknad till kronor enligt en annan valutakurs än utbetalningsdagens kurs, skall uppgift om avdragen skatt anges i euro på lönebeskedet. Skatteavdraget på 3 000 kr motsvarar 375 euro ($3\,000 \text{ kr} / 8$). På lönebeskedet redovisas således lön 1 250 euro och avdragen skatt 375 euro.

Arbetsgivaren skall räkna om utbetald lön samt avdragen skatt enligt kursen på löneutbetalningsdagen för att sedan redovisa dessa till kronor omräknade belopp till skattemyndigheten. I skattedeklarationen redovisas således utbetald ersättning 12 500 kr ($1\,250 \text{ euro} \times 10$) och avdragen skatt

3 750 kr (375 euro x 10). Det senare beloppet skall även inbetalas till skattemyndigheten.

I kontrolluppgiften tas upp utbetald lön 12 500 kr och avdragen skatt 3 750 kr.

Arbetsgivaravgifterna beräknas på underlaget 12 500 kr.

Eftersom den anställde i sina lönebesked fått uppgift om lön respektive avdragen skatt i den utländska valutan är det inte möjligt att göra en direkt jämförelse mellan dessa uppgifter och de som lämnats i kontrolluppgiften. Den anställde torde dock bli tillgodosedd genom den skyldighet arbetsgivaren har att senast den 31 januari under taxeringsåret översända meddelande med de upplysningar som lämnats i kontrolluppgiften till den anställde (3 kap. 59 § LSK).

Regeringens förslag föranleder införandet av ett nytt andra stycke i 5 kap. 12 § och en ny paragraf, 8 kap. 30 §, i skattebetalningslagen, ett nytt andra stycke i 12 § och en ny paragraf, 12 a §, i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta samt ett nytt andra stycke i 17 § och en ny paragraf, 17 a §, i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

9.5.4 Utdelning i utländsk valuta

Regeringens bedömning: För de aktieägare som föredrar att få utdelningen i svenska kronor trots att utdelningen fastställts i en utländsk valuta sker i anslutning till utbetalningen en faktisk växling till kronor. För utdelning som sker i utländsk valuta bör en fiktiv växling göras. Samma växlingskurs skall användas vid den fiktiva växlingen som vid den faktiska. De skattskyldiga får härigenom utdelningsbeloppet på kontrolluppgiften angivet efter samma kurs. Samma kurs bör användas för redovisning och inbetalning av innehållen preliminär skatt och kupongskatt.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna har inte kommenterat frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Riksskatteverket har i promemorian Frågor om kontrolluppgifter och skatteavdrag vid betalningar i euro (1998-06-12, dnr 5357-98/901) redovisat sin syn på vilka principer som bör gälla för omräkning av euro till kronor vid Värdepapperscentralens, bankers, fondkommissionärers och andra värdepappersinstituts rapportering till skattemyndigheten.

Ett antal generella krav måste enligt Riksskatteverket ställas på uppgiftslämnandet såsom att den skattskyldige skall beskattas för vad han faktiskt fått – eller om växling inte skett – det som han skulle ha fått om växling skett.

När det gäller utdelning på aktier från Värdepapperscentralen är det enligt Riksskatteverket ett krav att alla aktieägare behandlas på samma sätt oavsett om de har sitt innehav registrerat på ett värdepapperskonto

eller hos en förvaltare. Vidare bör det enligt verket krävas att samma kurs används såväl vid faktisk växling till kronor som vid fiktiv växling för dem som får sin utdelning i euro. Alla berörda skattskyldiga får härigenom utdelningsbeloppet angivet på kontrolluppgiften efter samma kurs. Denna kurs skall också användas av Värdepapperscentralen och förvaltare för redovisning och inbetalning av innehållen preliminär skatt och kupongskatt.

Ett förslag till rutiner som tillgodoser dessa krav har lämnats gemensamt av Värdepapperscentralen och de fyra stora affärsbankerna. Förslaget innebär i korthet att den som lämnar utdelning – eller det växlingsombud som denne utsett – handlar upp behövlig valuta i kronor. En genomsnittlig växelkurs bestäms utifrån den upphandlade valutans. Denna kurs läggs till grund för utbetalning av utdelningar i kronor till de aktieägare som inte har eurokonto samt för skatteinbetalning och rapportering på kontrolluppgift för alla aktieägare.

Den föreslagna lösningen bygger på Värdepapperscentralens utbetalningsschema som för närvarande omfattar fem dagar från avstämningsdagen till utbetalningsdagen. Det är den kurs som gäller två dagar före utbetalningsdagen som tillämpas enligt denna modell. Eventuellt kan tiden enligt utbetalningsschemat kortas ner från fem till tre dagar.

Regeringen ansluter sig till Riksskatteverkets uppfattning när det gäller vilka krav som måste ställas på uppgiftslämnandet. En tillämpning av de föreslagna rutinerna för utdelning på aktier genom Värdepapperscentralen innebär dock att omräkning inte kommer att ske enligt utbetalningsdagens kurs. Härigenom upprätthålls inte kravet att den skattskyldige beskattas för vad han faktiskt fått. De föreslagna rutinerna synes dock vara väl utarbetade och nödvändiga för att få en väl fungerande kapitalmarknad. Regeringen finner därför inte skäl att för närvarande lägga fram något förslag i denna del.

9.6 Konsekvenser för den ekonomiska statistiken

Regeringens bedömning: En allmänt ökad osäkerhet i statistiken kan befaras. Företag som redovisar i euro kommer att behöva hållas under särskild uppsikt, vilket innebär en ökad resursbelastning och eventuell omprioritering av granskningsinsatser från Statistiska centralbyråns sida.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Avsnittet har ej kommenterats av remissinstanserna.

Skälen för regeringens bedömning: Den ekonomiska statistiken, som produceras av Statistiska centralbyrån omfattar national- och finansräkenskaper, statistik över produktion, utrikeshandel, inkomster och konsumtion, investeringar och sparande samt finansmarknad och priser. Statistiken, som i allt väsentligt bygger på uppgifter från företagens redovisning, redovisas uteslutande i svenska kronor så länge som Sverige står utanför EMU.

För statistiska ändamål är idealet att alla transaktioner och balansposter omräknas enligt rådande växelkurs gentemot redovisningsvalutan vid transaktionstillfället respektive balansdagen. Ett problem är att detta förhållande i dag gäller endast en minoritet av företagen vid rapporteringen till den ekonomiska statistiken. Många företag använder kurser som är låsta för kortare eller längre tid. Genomsnittskurser, koncerninterna kurser och andra förutbestämda kurser är vanliga.

Ett annat problem är att valutaomräkningar av resultat- och balansräkningsposter med samma omräkningskurs automatiskt ger upphov till inkonsistenser mellan transaktions- och ställningsvärden i den ekonomiska statistiken. Om växelkursen inte är helt fast under en redovisningsperiod uppkommer en inkonsistens mellan resultaträkning och balansräkning som en följd av att schablonmetoder (samma kurs för transaktioner och balans) används. Omräkningsdifferensen förs i allmänhet till eget kapital i företagets bokföring. Det förstnämnda problemet är sannolikt värdemässigt betydligt allvarligare än det sistnämnda.

Om företagen går över till redovisning i euro uppstår ingen ny typ av problem. Poster som tidigare var denominerade i euro behöver inte längre omräknas, medan det motsatta kommer att gälla för uppgifter i svenska kronor. Dessa måste nu i stället omräknas till euro men sedan tillbaka till svenska kronor (för deklaration och skatter). Man kan anta att gängse metoder (enligt redovisningsrekommendationer etc.) för att omräkna värden i utländsk valuta till svenska kronor tillämpas i alla omräkningsled, dvs. vid omräkning av värden i svenska kronor till euro och i förekommande fall tillbaka till svenska kronor. Här kan finnas anledning att peka på risken för att valutaomräkningar i flera steg kan leda till felskattningar.

En övergång till euroredovisning hos företagen medför sannolikt att valutaomräkningarna ökar i omfattning i rapporteringen till den ekonomiska statistiken. Valutaomräkningar är allmänt sett ett osäkerhetsmoment i den ekonomiska statistiken och kan orsaka betydande fel i nationalräkenskaperna, finansräkenskaperna och andra makroekonomiska aggregat. Hur allvarligt problemet är beror på storleken på transaktionerna och utvecklingen av valutakurserna. En övergång till euroredovisning i företagen förutsätts ha samband med en ökad eurodenominering av transaktioner och balansposter. Problemet kan alltså komma att öka om den valuta som används för myndighetsrapportering – i det här fallet svenska kronor – inte är representativ för den dominerande verksamhetsvalutan (euron).

Ett annat problem är att inkonsistenser kan uppkomma om statistikuppgifter hämtas från delar av bokföringen där omräkning från euro till svenska kronor eventuellt inte kommer att ske, alternativt omräknas enligt annan metod än den som tillämpas för den officiella redovisningen.

En allmänt ökad osäkerhet i statistiken kan av ovan nämnda skäl befaras. Företag som redovisar i euro kommer att behöva hållas under särskild uppsikt, vilket innebär en ökad resursbelastning och eventuell omprioritering av granskningsinsatser från Statistiska centralbyråns sida.

Enligt 4 § lagen (1992:889) om den officiella statistiken är näringsidkare skyldiga att för den officiella statistiken lämna vissa uppgifter om sin näringsverksamhet. Uppgiftsskyldigheten anges på en relativt allmän nivå i form av uppgiftskategorier. Enligt 8 § gäller att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas, samt om sättet och tiden för uppgiftslämnandet. Regeringen har med stöd härav bemyndigat Statistiska centralbyrån att utfärda närmare föreskrifter om uppgiftslämnandet, se 4 § förordningen (1992:1668) om den officiella statistiken.

Någon reglering av i vilken valuta statistikredovisningen skall ske finns varken i lagen om den officiella statistiken eller i de föreskrifter som Statistiska centralbyrån utfärdat. Om företagen tillåts redovisa i euro, medan uppgiftslämnandet till den ekonomiska statistiken kräver en omräkning hos företagen till svenska kronor, innebär detta ett visst åliggande för företagen. Förutsättningen är naturligtvis att en omräkning inte ändå måste ske av andra, t.ex. skattemässiga, skäl.

Utredningen har mot bakgrund av att det kan anses betungande för företagen att lämna uppgifter i svenska kronor föreslagit att denna skyldighet regleras i förordning. Regeringen delar utredningens uppfattning att kravet på omräkning lämpligen regleras i förordning.

En annan fråga är vilka omräkningsmetoder som skall tillämpas. Statistiska centralbyråns företagsstatistik bygger i hög grad på standardiserade räkenskapsutdrag (SRU-material). Regeringen anser därför att det är lämpligt att samma omräkningsmetoder som skall tillämpas för SRU-materialet, liksom för annat underlag för deklaration och skatter, bör användas för statistikuppgifter.

För statistikrapportering som bygger på uppgifter som inte utgör underlag för deklaration och skatter, t.ex. korttidsstatistik över leveranser, order, investeringar, omsättning och utförelse och införelse, föreslås att omräkning till svenska kronor sker enligt samma princip som vid dagskursmetoden.

Regeringen avser överlåta till Statistiska centralbyrån att bestämma om vilken kurs som skall användas för omräkning från euro till svenska kronor i statistikrapporteringen. Statistiska centralbyrån bör också meddela euroredovisande uppgiftslämnare vilka omräkningskurser som skall gälla i varje enskild undersökning.

En samordning bör ske med andra myndigheter (Riksskatteverket m.fl.) vad gäller omräkningsmodeller. Att företagen skulle behöva hantera olika omräkningsmodeller gentemot olika myndigheter är enligt regeringen olämpligt.

Regeringens bedömning: En möjlighet för svenska företag att redovisa och denominera aktiekapital i euro får marginella makroekonomiska konsekvenser. Effekterna på kronans växelkurs blir begränsade och temporära.

Utredningens bedömning: Konsekvenserna för kronans växelkurs skulle utebli eller möjligen bli marginella om svenska företag får möjlighet att använda euro som redovisningsvaluta och för denominering av aktiekapital.

Remissinstanserna: *Riksbankens* och *Riksgäldskontorets* bedömning är att effekterna på kronans växelkurs blir tillfälliga och begränsade.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänt

I detta avsnitt diskuteras makroekonomiska konsekvenser av de föreslagna möjligheterna att använda euro som redovisningsvaluta och för denominering av aktiekapital hos svenska företag (i fortsättningen förkortat euroredovisning). Makroekonomiska konsekvenser avser effekter på storheter som växelkurs, kronans roll i ekonomin, sysselsättning, inflation och räntor. Analysen av möjliga effekter på växelkursen är central eftersom förslaget berör möjligheten att använda euron i stället för kronan som redovisningsvaluta. Priset på kronan uttryckt i andra valutor kan därmed tänkas påverkas.

Inledningsvis diskuteras den allmänna analysramen och därefter den för växelkursen centrala frågeställningen om effekter på förvaltningen av företagets likviditetsöverskott. Effekterna av utbetalning av utdelning i euro diskuteras i ett efterföljande avsnitt som ett exempel på hur placerarnas beteenden kan komma att motverka effekterna av företagets omdisponeringar av valutasäkringsstrategier. Förutom de inledningsvis diskuterade effekterna av valutasäkringsstrategier är frågor om eventuella förändringar av löneutbetalningsvaluta och en ökad användning av fakturering i euro två ytterligare aspekter. Frågan om en övergång till euroredovisning kan komma att påverka omsättningen på kronmarknaden, dvs. dess storlek, diskuteras sedan. Därefter berörs möjliga effekter av de konkurrensnackdelar som skulle kunna uppkomma om möjligheten till euroredovisning inte genomförs. Börsnoteringar av företag i euro diskuteras separat och i ett efterföljande avsnitt berörs frågan om Sveriges eventuella medlemskap i EMU kan påverka de makroekonomiska effekterna. Slutligen sammanfattas regeringens slutsatser.

Kronans växelkurs bestäms ytterst av fundamentala ekonomiska förhållanden som prisnivå, produktivitet, konkurrensförhållanden, bytesbalans och trovärdigheten för den ekonomiska politikens inriktning mot prisstabilitet. De föreslagna möjligheterna till euroredovisning påverkar inte fundamentala ekonomiska förhållanden. En rimlig utgångspunkt är därför att det inte uppstår några permanenta effekter på kronans

växelkurs. I Sverige är inflationen låg, inflationsförväntningarna i linje med inflationsmålet, bytesbalansen uppvisar överskott och de offentliga finanserna är starka. Därtill har prisstabilitetsmålet lagfäst, Riksbanken fått en ökad självständighet och budgetprocessen reformerats. Sammantaget har detta skapat förutsättningar för en stabil krona de kommande åren och begränsar riskerna för stora rörelser i växelkursen. Denna syn delas av Riksbanken och Riksgäldskontoret.

Det finns vissa empiriska belägg för att inflationsskillnader mellan länder på lång sikt påverkar växelkursens utveckling. Enligt teorin om relativ köpkraftsparitet skall skillnader i inflationstakt mellan länder kompenseras av förändringar i den nominella växelkursen. Något förenklat innebär detta att om ett land uppvisar högre inflation än ett annat, så skall dess valuta försvagas i samma utsträckning. Låg inflationstakt, i linje med andra ekonomiers, bör skapa förutsättningar för en stabil växelkurs. De empiriska resultaten är emellertid inte entydiga. Teorin kan ändå sägas illustrera och utgöra ett stöd för slutsatsen att redovisningstekniska förändringar inte bör ha långsiktiga effekter.

På kort och medellång sikt kan dock växelkursen påverkas av valutaflöden på de finansiella marknaderna även om mycket tyder på att andra faktorer som tillväxtutsikter och förtroende för den ekonomiska politiken helt dominerar. Sådana flöden uppstår om det sker förändringar i t.ex. tillgångs- och skuldportföljer. Det är framför allt flödeseffekter av sådana portföljförändringar som skulle kunna uppstå om svenska företag går över till euroredovisning. Dessa är temporära och upphör då portfölj-anpassningarna är genomförda.

Företagens, bankernas och hushållens portföljsammansättningar bestäms av risk- och avkastningsbedömningar samt valutapreferenser. Skulle det inte uppstå några portföljförändringar hos företag och placerare i samband med övergången till euroredovisning, så uppstår heller inga effekter på kronans växelkurs. Förändringar i företagens portföljer med åtföljande valutaflöden kan i princip också kompenseras av att placerare genomför transaktioner i andra riktningen. Sådana skulle kunna uppstå om placerarna skulle uppfatta att deras portföljsammansättning ändras på ett ofrivilligt sätt till följd av företagens ändrade beteende. Inte heller i detta fall skulle kronans växelkurs ändras. Utredningen betonar för sin del denna mekanism.

Effekter på förvaltningen av företagens likviditetsöverskott

En koncerns förväntade och faktiska likviditetsöverskott (skillnad mellan löpande försäljningsintäkter och kostnader) kan något förenklat sägas utgöra den portfölj eller kassahållning som normalt förvaltas av en central s.k. treasuryfunktion inom företaget. Hanteringen av en sådan portfölj är komplicerad och skiljer sig mellan olika företag och förvaltare. Ofta förefaller dock tyngdpunkten i förvaltningen att ligga på redovisningsvalutan, eftersom den kan betraktas som "riskfri" gentemot resultat- och balansräkningen. En sådan strategi minskar nämligen osäkerheten om hur växelkursen kommer att påverka likviditetsöverskottets storlek i

balansräkning och resultat räknat i kronor (som utgör redovisningsvaluta enligt gällande regelsystem).

I en stor internationell koncern är såväl balansräkningen som nettoflödet från löpande intäkter och utgifter i betydande utsträckning valutakurssäkrade. Motivet för detta är att minska osäkerheten i företagets vinstutveckling och svängningar i balansräkningen mätt i redovisningsvalutan. Valutasäkring av de flöden som inte matchas mot varandra kan ske genom exempelvis valutaderivat (t.ex. terminskontrakt) eller lån i utländsk valuta. En vanlig förvaltningspolicy är samtidigt att realiserade överskott placeras i räntebärande värdepapper denominerade i kronor.

Om ett företag byter redovisningsvaluta från kronor till euro, blir i stället euron den valuta som kan betraktas som ”riskfri” gentemot resultat- och balansräkning. Det skulle därmed krävas en omviktning av portföljen från kronor till euro för att hålla de samlade valutariskerna oförändrade.

Ett byte av redovisningsvaluta ger sannolikt upphov till vissa förändringar av företagets valutasäkringar. De tillgångar och skulder som i dag är denominerade i utländsk valuta utgör en valutakursrisk i förhållande till balansräkningen och är därför i stor utsträckning valutakurssäkrade. Vid en övergång till euroredovisning utgör tillgångar och skulder denominerade i euro inte längre någon valutarisk och valutasäkringen kan i princip avvecklas. I stället blir kron denominerade tillgångar och skulder behäftade med valutakursrisk vilket ger incitament att reducera kronrisken i förhållande till en balansräkning som redovisas i euro. Ett rimligt antagande är således att företag i viss utsträckning skulle sälja svenska tillgångar (t.ex. svenska räntebärande värdepapper) och i stället köpa motsvarande europapper. Samtidigt skulle överskott i andra valutor än euro valutasäkras mot euro. Tillgångar i form av terminskontrakt på kronor skulle därmed till stor del komma att bytas mot terminskontrakt på euro.

Utredningen utgår från att en sådan anpassning av tillgångsportföljer bör kunna motverkas av att placerare gör motsatta portföljjusteringar för att behålla sin ursprungliga riskexponering. Om ett företag till följd av ändrad redovisningsvaluta minskar sin exponering gentemot kronan till förmån för euron skulle ägarna av företaget öka sina krontillgångar på bekostnad av euron för att behålla sin ursprungliga valutaexponering, eftersom företagets förväntade vinstutveckling i grunden inte ändrats av bytet av redovisningsvaluta.

I praktiken är den riskexponering som är förknippad med en viss aktie vars verksamhet är spridd i flera länder både komplex och svår att genomskåda. Den förväntade vinstutvecklingen i ett företag är relaterad till företagets samlade växelkursrisker. Det betyder att ett aktieinnehav är utsatt för valutakursrisk även före en övergång till euro och att innehavet efter övergången inte helt kan anses vara utsatt för valutakursrisk. Det är svårt att se hur en enskild placerare eller förvaltare skulle kunna balansera ett företags portföljförändringar i valutariskhänseende med motsvarande egna valutasäkringar. Det är inte självklart att det är meningsfullt, åtminstone inte med någon högre grad av sofistikerad, att valutasäkra ett aktieinnehav i ett företag som är verksamt i många länder. Därmed förefaller utredningens slutsats, att placerare skulle kompensera företags

portföljförändringar med egna motsatta omdispositioner i sina valuta-portföljer, tveksam. Värdet av en placerares aktieinnehav påverkas på ett mycket svårbedömt sätt av att ett företag ändrar sin strategi för valutariskeexponering av sitt likviditetsöverskott. Riksbankens bedömning är att ett sådant agerande från aktieägarnas sida inte är sannolikt. Regeringens slutsats är att det finns skäl att anta att de portföljförändringar hos placerarna som företag skulle vidta vid en övergång till euroredovisning inte fullt ut kompenseras av motsatta portföljjusteringar hos placerarna och därför också får effekter på kronans växelkurs. Ett minskat innehav av räntebärande värdepapper noterade i kronor kan också få tillfälliga effekter på räntenivån.

En rimlig slutsats är således att en övergång till euroredovisning medför en viss omviktning av likviditetsöverskott från kronor till euro i syfte att reducera valutakursriskerna gentemot resultat- och balansräkning. Denna slutsats gäller sammansättningen av såväl en centralt förvaltd portfölj som den totala valutasäkringen.

Denna effekt är av engångskaraktär, dvs. när anpassningen är genomförd upphör effekterna på t.ex. växelkursen. Dessutom kommer inte alla företag som byter redovisningsvaluta att vidta dessa förändringar samtidigt och omedelbart utan anpassningen sker sannolikt gradvis.

Effekter av utdelningar i euro

En övergång till euroredovisning innebär sannolikt även att utdelningarna betalas i euro. Det innebär att företaget inte behöver växla in, valutasäkra intäkter eller behålla intäkter i kronor för att säkra framtida kronutbetalningar i form av utdelningar. Denna beteendeförändring minskar efterfrågan på kronor och ökar efterfrågan på euro. Förutsatt att aktieägarnas valutapreferenser inte ändras, kommer de som får sin utdelning i euro att växla in dessa till önskad valuta. I detta fall uppstår således ett motverkande valutaflöde som eliminerar eventuella växelkurseffekter av att ett företag börjar betala utdelningar i euro i stället för i kronor. Exempelvis är det rimligt att utgå från att en svensk placerare växlar in utdelningar i euro till kronor. Om han skulle vilja ha euro, kan han redan i dag växla in utdelningar i kronor till euro.

Oavsett utbetalningsvaluta är det således placerarens valutapreferenser och därmed efterfrågad valuta som bestämmer växelkurseffekten. Så länge dessa inte ändras uppstår heller inga växelkurseffekter. Detta resonemang är egentligen endast ytterligare en aspekt på diskussionen om effekter av en övergång till euroredovisning på förvaltningen av faktiskt och förväntat likviditetsöverskott. Förändringen i val av utbetalningsvaluta för utdelningar visar emellertid hur motverkande flöden kan uppstå och sådana kan neutralisera förändringar i företagets beteende. Regeringens slutsats är att en övergång till betalning av utdelningar i euro inte får någon märkbar effekt på växelkursen.

Starka skäl talar för att löner även fortsättningsvis kommer att betalas ut i kronor till svenska löntagare även i de företag som skulle välja att gå över till euroredovisning. Svenska löntagare har flera fördelar av att få sin lön utbetald i kronor, främst på grund av att de har sina huvudsakliga kostnader i kronor. Skulle lönen i stället betalas ut i euro drabbas löntagarna av en valutakursrisk som det blir kostsamt att valutasäkra för den enskilde individen. Genom att inkomster och utgifter är denominerade i samma valuta minimeras osäkerheten i hushållens ekonomi.

Så länge Sverige inte är medlem i valutaunionen kommer hushållens konsumtion till största delen att ske i kronor. Detaljhandeln kommer av praktiska, ekonomiska och legala skäl att ta betalt och prismärka varor och tjänster i kronor. Det faktum att skattebetalningarna görs i kronor talar också för att löntagarna kommer att föredra att få sin lön utbetald i kronor. Skattereglerna för hushåll kommer inte att ändras till följd av de föreslagna redovisningsreglerna. Regeringens slutsats är att löner även fortsättningsvis kommer att betalas ut i kronor.

Ökad användning av fakturering i euro

I takt med att euron blir en allt vanligare kontraktvaluta är det möjligt att svenska företag i ökad utsträckning kommer att övergå till att fakturera i euro i stället för i kronor. Företag som konkurrerar på den internationella marknaden kan ha fördelar av att fakturera i euro, bl.a. för att inte förlora kunder som föredrar att betala varor och tjänster i euro. Om kunden betalar i euro, så kommer det svenska exportföretaget att bära växelkursrisken mot sina krondenominerade kostnader, t.ex. löner i Sverige.

Vid en övergång till euroredovisning kan en del företag överväga att minska sina kostnader för valutahantering genom att försöka tvinga svenska underleverantörer att fakturera i euro i stället för i kronor. Merparten av flödena skulle sannolikt valutasäkras. Om underleverantören skulle tvingas bära valutakursrisken, kan denne för att klara sina kostnader i stället försöka höja priset på varan eller tjänsten eller acceptera lägre vinster. Nettovinsten för det företag som går över till euroredovisning skulle i så fall minska eller elimineras. Den starka internationella priskonkurrensen minskar dock utrymmet för att ta ut kostnadsökningar i prisledet. Det är inte osannolikt att fakturering i något högre utsträckning kan komma att ske i euro. Oavsett omfattningen av en ökad fakturering i euro påverkar denna faktor snarast omfattningen av valutatransaktionerna i kronor, snarare än växelkursen.

En tänkbar effekt av en ökad användning av fakturering i euro är att vissa underleverantörer skulle se fördelar att själva övergå till euroredovisning. En svensk underleverantör har dock fortfarande lönekostnaderna i kronor och är oftast ägt av svenskar. Denna typ av spridningseffekter av att stora företag skulle gå över till euroredovisning förefaller därför begränsade.

Regeringens slutsats är att en viss ökad användning av fakturering i euro mycket väl kan uppkomma. Detta får dock mycket begränsade makroekonomiska effekter.

Effekter på kronmarknadens storlek

Som framgått av diskussionen finns det skäl att anta att transaktionsvolymerna i kronor på valutamarknaden kan minska om många stora företag går över till euroredovisning. Kronmarknadens storlek har dock i sig inget att göra med kronans växelkurs. Avgörande för växelkursen, precis som för priset på vilken marknad som helst, är hur efterfrågan på kronor förändras i förhållande till utbudet. Schweizerfrancen kan t.ex. inte betraktas som en svagare valuta än USA-dollar, trots att marknaden för francen är betydligt mindre. Avörande för växelkursen är, som diskuterades inledningsvis, mer fundamentala förhållanden som prisnivå och inflation.

Effekter på kronan av uppkomna konkurrensnackdelar

Landsorganisationen, LO, anför i sitt remissvar att om förslaget inte genomförs så skulle det uppstå konkurrensnackdelar för företagen. I allmän jämvikt, dvs. efter att marknaderna fullständigt anpassats till de nya förutsättningarna, förutses denna nackdel kompenseras av att kronans växelkurs försvagas vilket leder till bibehållen konkurrenskraft för de svenska exportföretagen.

Resonemanget är dock inte invändningsfritt. Sverige har en prisstabilitetsinriktad ekonomisk politik. Om det uppstår tendenser till kronförsvagning som skulle hota inflationsmålet är det Riksbankens uppgift att motverka inflationsriskerna med en stramare penningpolitik. Det är emellertid svårt att se något större hot mot prisstabilitetsmålet till följd av denna mekanism. Det är minst lika troligt att denna typ av konkurrensnackdelar, via t.ex. minskad sysselsättning, bärs av löntagarkollektivet i form av lägre lönenivå som att växelkursen permanent skulle försvagas. Vid rörlig växelkurs är det vidare många andra och mer dominerande faktorer som är avgörande för växelkursen. Skulle kronan försvagas motverkas inflationsriskerna av lägre löner eller lägre efterfrågan. En försvagning av växelkursen eller lägre lönenivå innebär i sådant fall en välfärdsförlust för svenska medborgare i form av sämre utbytesförhållanden mot utlandet. Det är regeringens uppfattning att risken för en sådan välfärdsförlust bör undvikas genom att företagen ges möjlighet att övergå till euroredovisning.

Effekter av notering i euro

Det är möjligt att aktiebolag som går över till euroredovisning också kommer att noteras i euro på svenska börser. Aktieplaceringar grundas på avkastnings- och riskbedömningar som i ringa utsträckning är kopplat till i vilken valuta aktien noteras. Vinstbedömningen i ett valutariskperspektiv

beror snarare på företagets samlade växelkursrisk, dvs. hur resultatet påverkas av svängningar i alla de valutakurser som påverkar företagets kostnader och intäkter. Variationer i aktiekursen kan därmed inte generellt härledas till variationer i noteringsvalutan. En övergång till notering i euro innebär således inte automatiskt att svenska aktieägare som äger svenska aktier därmed får en motsvarande valutakursrisk i euro. En svensk placerares aktieposition i ett svenskt multinationellt företag noterat i kronor utgör en växelkursrisk även om placeraren har sina konsumtionsutgifter i kronor, eftersom vinstutsikterna och därmed aktiekursen beror på en mängd växelkurser inte bara mot kronan. Detta argument framförs även av utredningen.

Slutsatsen är att det är svårt att se några starka skäl varför en ändring av noteringsvaluta från kronor till euro skulle ge upphov till omallokeringar av aktieportföljer, även om det naturligtvis inte kan uteslutas att vissa placerare skulle välja att ändra sina valutasäkringar av aktieportföljen. En sådan situation skulle kunna uppkomma om innehav av aktier noterade i annan valuta än kronor skulle betraktas som en valutaexponering enligt en förvaltares placeringsreglemente. Regeringens bedömning är att ändringar av noteringsvaluta inte får makroekonomiska effekter. För det fall det finns statliga regler som i onödan kan tvinga fram omplaceringar till följd av ändrad noteringsvaluta bör dessa ses över.

Euronotering och EMU

Riksdagen har beslutat att Sverige inte skall delta i valutaunionen från starten. Om regeringen skulle finna att Sverige bör delta, skall frågan underställas svenska folket i val eller folkomröstning. Om ett positivt beslut fattas och Sverige under en övergångsfas deltar i den fasta växelkursmekanismen ERM2 bör enligt regeringens bedömning effekterna av en övergång till euroredovisning bli begränsade. I detta fall skulle nämligen den fasta växelkursen bli mycket trovärdig och större avvikelser från en centrankurs mot euron inom ERM2 skulle sannolikt utlösa motverkande förändringar i placerares kronpositioner.

I ett scenario där Sverige bedöms bli medlem i valutaunionen inom en inte alltför avlägsen framtid kan effekten bli att företagen avvaktar med att gå över till euroredovisning tills dess euron införts som ny valuta. På detta sätt skulle man undvika en kostsam administrativ omställning där t.ex. skattebetalningar fortfarande sker i kronor samtidigt som redovisningen skall göras i euro. Riksbankens uppfattning är i stället att det inte går att utesluta att många företag då skulle välja att gå över till euroredovisning. Effekterna på kronan begränsas däremot av att kronan relativt snart, vid inträdet i valutaunionen, skulle få en oåterkalleligen fast kurs mot euron.

I ett scenario där Sverige bedöms stå utanför EMU under längre tid kan företag välja att gå över till euroredovisning för att undgå de nackdelar de uppfattar att en kronredovisning medför. Riksbanken ställer sig dock tveksam till om de motiv som framförts av utredningen är tillräckligt starka för att många företag skulle välja att gå över till euroredovisning. Mindre än 10 procent av företagens nuvarande aktieägare finns inom euroområdet. Detta faktum talar enligt Riksbanken emot att denominera

aktiekapitalet i euro. I detta scenario skulle effekterna på växelkursen bli liten eftersom endast ett begränsat antal företag berörs.

Regeringen delar Riksbankens uppfattning om att effekterna på kronan skulle begränsas i en situation där ett beslut om EMU-inträde har fattats. Det finns också skäl för att många företag skulle välja att inte utnyttja möjligheterna till euroredovisning i ett läge där ett EMU-deltagande förefaller avlägset. Regeringen ser det dock inte som självklart att en övergång till euroredovisning skulle kunna te sig attraktiv för många företag i en situation och endast i en situation där det står klart att Sverige skall gå med i EMU.

Sammanfattande slutsatser

Sammantaget är regeringens bedömning att effekterna på kronan av en ökad användning av euro som redovisningsvaluta skulle bli begränsade och temporära.

Det finns inga starka skäl att anta en omfattande och plötslig övergång till euroredovisning. Även i de företag som ändrar redovisningsvaluta blir effekterna begränsade, t.ex. förutses löner även i fortsättningen betalas i kronor. Utdelningarna kommer sannolikt att ske i euro, men under förutsättning att placerarnas valutapreferenser inte påverkas av ett sådant beslut, uppstår kompenserande valutaflöden. När det gäller företagets portföljförvaltning och valutasäkring kommer det emellertid sannolikt att uppstå effekter på kronkursen i samband med att andelen europlasseringar gradvis ökar på bekostnad av kronplaceringar. Effekterna torde emellertid bli temporära. Det finns också skäl som talar för att transaktionsvolymerna på valutamarknaden för kronor kan komma att minska. Detta påverkar emellertid inte växelkursen.

Slutligen bör det noteras att även om det kan uppstå valutaflöden i samband med portföljjusteringar, är sådana temporära och sekundära. I grunden bestäms kronans externa värde av makroekonomiska faktorer som prisnivå, konkurrensförhållanden och trovärdigheten för den allmänna ekonomiska politikens inriktning mot prisstabilitet.

11 Ekonomiska effekter på företagens incitament till investeringar och finansiering

Prop. 1999/2000:23

Regeringens bedömning: En omräkningsmodell av det slag som har föreslagits i avsnitt 9 kan antas få följande effekter. I en sluten ekonomi gäller att företagens val av finansieringsform och deras investeringar påverkas av den omräkning som är nödvändig för att kunna beskatta ägarnas kapitalinkomster. Detta behöver inte vara fallet i en liten öppen ekonomi, eftersom det avkastningskrav stora företag då möter bestäms i utlandet. Om avkastningskravet på mindre företag bestäms av det internationella avkastningskravet så får kapitalinkomstbeskattningen (och den nödvändiga omräkningen) ingen effekt på dessa företags beteende. Beroende på hur starkt sambandet är mellan avkastningskravet på små respektive stora bolag kan omräkningen ha betydelse för små företag. Det finns idag inget empiriskt svar på hur starkt detta samband är.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Avsnittet har ej kommenterats av remissinstanserna.

Skälen för regeringens bedömning: Vid en analys av förslagets inverkan på företagens investerings- och finansieringsincitament måste i princip hänsyn tas till effekterna av både bolags- och ägarbeskattning. Investeringsvolymen och vilka investeringar som genomförs antas därvid vara beroende av avkastningen. Denna avkastning måste täcka kostnaderna för finansiering. De finansieringsalternativ företagen har är lån, nyemission och kvarhållna vinster. Kostnaden för respektive alternativ och därmed vilket alternativ som föredras är till stor del en funktion av skatter. Till den del förslaget påverkar bolagets eller ägarnas skatter kan det påverka incitamenten att investera. Det är mindre troligt att företag som riskerar att försämra sina finansieringsmöjligheter kommer att byta redovisningsvaluta. De effekter som förslaget får bör därför i första hand vara en ökad osäkerhet i valet av finansiering.

Möjligheten att redovisa i euro torde på lång sikt inte påverka bolagsskatteintäkterna (se närmare kap. 12.1) på grund av den omräkningsmetod som regeringen föreslår. Däremot kan effekter på ägarnas kapitalinkomstbeskattning uppkomma som en följd av att ägarna erhåller utdelningar, kapitalvinster och ränteinkomster i euro, som efter en omräkning till svenska kronor, beskattas enligt gällande regler. Detta betyder att företagens finansieringsval kan bli beroende av de omräkningskurser som används vid omräkningen av dessa kapitalinkomster i euro. Viserligen är det redan enligt dagens regler möjligt att förvärva även andra kapitalinkomster i euro. Dessa kapitalinkomster kommer dock sannolikt att öka i omfattning allt eftersom fler företag väljer att ha sin redovisning i euro.

I en sluten ekonomi gäller att företagens val av finansieringsform och deras investeringar påverkas av den omräkning som är nödvändig för att kunna beskatta ägarnas kapitalinkomster. I en öppen ekonomi, däremot,

är situationen annorlunda. Stora företag i Sverige, som kan söka sin finansiering på den internationella kapitalmarknaden, påverkas i princip inte av den svenska kapitalinkomstbeskattningen, eftersom det avkastningskrav dessa företag möter bestäms i utlandet och av aktörer som inte beskattas i Sverige. Ett mindre företag med inhemska ägare kan dock påverkas av kapitalinkomstbeskattningen och därmed även av den omräkning som är nödvändig av dessa inkomster. Å andra sidan beror detta på hur starkt sambandet mellan det internationella och nationella avkastningskravet är. Om avkastningskravet på de mindre företagen bestäms av det internationella avkastningskravet på stora företag så får kapitalinkomstbeskattningen (och den nödvändiga omräkningen för detta) ingen effekt på de mindre företagens avkastningskrav.

Effekten av olika omräkningskurser (omräkning vid kapitalinkomsternas förvärvande) och kapitalinkomstbeskattningen, på företagets val av finansieringsform är en central fråga för att kartlägga incitaments-effekterna, dock i första hand för de mindre företag som väljer redovisning i euro.

11.1 Effekter i en sluten ekonomi

I SOU (1998:136) ”Redovisning och aktiekapital i euro” bilaga 4 presenterades en formaliserad modell som användes för analys av hur företagets incitament till investeringar och finansiering påverkas av de omräkningskurser som används för omvandling av kapitalinkomster i euro till svenska kronor. I modellen förutsattes en sluten ekonomi med full säkerhet om framtiden och där det endast finns en kategori av företagsägare.

Det s.k. klassiska system som tillämpas i Sverige karaktäriseras av att avkastning på eget kapital beskattas såväl i företaget som hos ägarna medan avkastningen på främmande kapital enbart beskattas hos långivarna. I en sluten ekonomi kan detta innebära att lånefinansiering förmånsbehandlas framför egenfinansiering och kvarhållandet av vinster framför nyemission. I den fortsatta framställningen antas följande något förenklade skattestruktur: Skatten på ränteinkomster och utdelningar i Sverige är 30%, medan bolagsskatten är 28%. Den effektiva skatten på kapitalvinster på aktier brukar schablonmässigt beräknas till 15%, då kapitalvinster inte betalas fortlöpande utan först i samband med att aktierna säljs.

Företagets kapitalkostnad vid finansiering med nya aktier: Den centrala frågan är vilken lägsta avkastning efter bolagsskatt som företaget kan acceptera på sina investeringsprojekt. I en sluten ekonomi beror denna lägsta avkastning efter bolagsskatt på hur företagets ägare och långivare beskattas för personliga kapitalinkomster. När man väl känner denna lägsta avkastning efter bolagsskatt kan också företagets förräntningskrav före bolagsskatt, dvs. kapitalkostnaden, bestämmas. En placerare på kapitalmarknaden antas prissätta aktier så att aktieplaceringar ger en avkastning efter skatt som motsvarar den bästa tillgängliga avkastningen

på alternativa investeringar. Med en välfungerande kapitalmarknad antas denna alternativa avkastning motsvara marknadsräntan efter skatt (omräknat till kronor med den kurs som gäller vid inkomstens förvärvande). Avkastningen efter bolagsskatt på ett marginellt investeringsprojekt (där investeringsprojektet nätt och jämnt accepteras av företaget) kan tillföras ägarna i form av utdelning. Efter omräkning till svenska kronor (med kursen på utdelningsdagen) beskattas denna utdelning med utdelningsskatt. Ett enkelt exempel klargör denna mekanism.

Exempel: Antag att en placerare har 100 euro som hon vill investera i aktier eller sätta in på bank till 5 procents ränta. Antag vidare att valutakursen i slutet av året är 11 kr/euro medan valutakursen vid utdelningstillfället är 10,5 kr/euro. Om placeraren sparar i bank erhåller hon nominellt en avkastning på 5 euro ($100 \cdot 0,05$). I kronor motsvarar denna avkastning $5 \cdot 11 = 55$ kr. Efter skatt (på 30 procent) erhåller placeraren en avkastning i kronor på $(1 - 0,3) \cdot 55 = 38,5$ kr. Om placeraren i stället väljer att investera i aktier erhåller hon en utdelning som måste uppgå till $100 \cdot i$ euro (där utdelningen definieras som en andel i av det investerade beloppet). Denna avkastning i kronor motsvarar $10,5 \cdot 100 \cdot i = 1050 \cdot i$. Efter bolags- och utdelningsskatt erhåller placeraren netto en avkastning i kronor på $1050 \cdot (1 - 0,3) \cdot (1 - 0,28) \cdot i = 529,2 \cdot i$. För att placeraren skall vara likgiltig mellan att investera i aktier eller i bankkonto kräver hon minst samma avkastning i båda fallen. Detta innebär att $i = 38,5 / 529,2 = 0,073$, dvs. ett avkastningskrav på 7,3 procent. Å andra sidan, om valutakursen vid utdelningstillfället hade varit densamma som i slutet på året (dvs. 11 kr/euro), skulle placerarens avkastningskrav (för att vara neutral) minska till 6,9 procent. Omräkningen från euro till kronor kommer alltså att kunna påverka företagets incitament att använda nyemission som finansiering.

Företagets kapitalkostnad vid finansiering med kvarhållna vinstmedel: Även när det gäller alternativet att finansiera investeringar med kvarhållna vinstmedel kan förslaget få effekter. För att vinstnedplöjning skall vara acceptabelt ur ägarnas synvinkel måste den resultera i en värdeökning på företagets aktier som ett uttryck för en förväntan om framtida utdelningsökningar. Värdeökningen beskattas efter omräkning och därmed är kursutvecklingen mellan investeringstidpunkten och realisationstillfället en viktig faktor vid bestämmandet av investeringens avkastning. Ytterligare ett exempel med samma antaganden som ovan illustrerar.

Exempel: Omräkningen vid emissionstillfället antas ske med kursen 12 kr/euro. Nyemissioner betalas med fullt beskattade medel och en investering på 1 euro (dvs. 12 kr) i företaget kostar alltså placeraren lika mycket. Men om företaget väljer att finansiera nyinvesteringen med att kvarhålla vinsterna så uppoffrar placeraren ett belopp motsvarande $10,5 \times (1 - 0,3) = 7,35$ kronor, i form av utebliven utdelning efter skatt. För att vinstnedplöjning skall vara acceptabelt ur placerarens synvinkel måste den emellertid resultera i en värdeökning på företagets aktier som ett uttryck för en förväntan om framtida utdelningsökningar. Värdeökningen

beskattas enligt ovan med 15 procent. 1 euro (dvs. 12 kr) i värdestegringsvinst efter skatt motsvarar därmed en värdeökning före skatt på $1/(12 \times 0,85) = 9,8$ procent. Detta betyder att avkastningskravet efter bolagsskatt måste räknas upp med faktorn 0,098, jämfört med motsvarande avkastningskrav vid nyemission. Vi har alltså två motverkande effekter från den personliga kapitalbeskattningen. Kombinerar vi dessa, blir resultatet att företagets kostnad för självfinansiering är $((10,5 \times 0,7)/(12 \times 0,85)) = 0,72$ gånger motsvarande kostnad för nyemission (som visade sig vara 0,073), dvs. $0,72 \times 0,073 = 0,053$. För nedplöjda vinstmedel är det alltså förhållandet mellan beskattningen av kapitalvinster och skatten på den alternativa avkastningen som är avgörande. Vidare har omräkningsförfarandet vid nyemission och alternativavkastningen också betydelse för företagets beslut huruvida de ska bibehålla vinsterna i företagen.

I Sverige har kapitalvinster varit förmånligare beskattade än både utdelningar och räntor. Ägarbeskattningen har tenderat, allt annat lika, att göra det billigare att finansiera investeringar med kvarhållna vinstmedel än med nyemissioner. Om ägarbeskattningen fortfarande baseras på kronor (vilket innebär att kapitalinkomster i euro omräknas till kronor med kursen vid tidpunkten för skattskyldighetens inträde) så kan företagets val av finansieringsform (som på grund av skattesystemets konstruktion följer viss struktur) påverkas. Detta innebär att företagen vid framtida beslut om hur de skall finansiera nya investeringar måste beakta ytterligare en osäkerhetsfaktor om valutakursutvecklingen. Av vad som sagts nu framgår att valutakursutvecklingen är betydelsefull för vilken finansieringsstrategi som kan vara mest fördelaktig för företagets aktieägare ur skattesynvinkel.

11.2 Effekter i en liten öppen ekonomi

Analysen i föregående avsnitt indikerar att den omräkning som (för beskattningsmål) sker av kapitalinkomster kan ha betydelse för företagets val av finansieringsform. Företagens ägare är dock en heterogen grupp. På börsen finns det både beskattade hushåll och skattebefriade institutioner m.m. Det är svårt att identifiera vilka ägarkategorier som styr kursbildningen (och kostnaden för eget kapital). Vidare finns utländska ägare som har fått större betydelse under senare år på grund av en långtgående internationell integration av marknaderna för eget kapital. Om börskurserna för alla bolag bestäms av internationella investerare kommer självfallet förändringar i skatten på utdelningar och reavinster att inte påverka aktiepriserna eftersom dessa aktörer inte betalar dylika skatter. I detta fall uppkommer inga reala effekter. Däremot kan förändringar i ägandet av den inhemska kapitalstocken uppstå. Det är rimligt att tro att avkastningskravet på de stora bolagen bestäms internationellt (vilket innebär att inhemska skatter på ägarsidan inte har någon effekt på företagets kapitalkostnad). Frågan är snarare i vilken grad de mindre bolagens avkastningskrav påverkas av det internationella avkastningskrav som ställs på de stora bolagen. Detta innebär att även om

omräkningen av kapitalinkomster i euro till kronor inte får någon effekt på de stora bolagens avkastningskrav så kan det ha betydelse för de mindre bolagens avkastningskrav.

För att kapitalkostnaden skall vara fullständigt oberoende av ägarbeskattningen (och omräkningen av kapitalinkomster i euro till kronor) krävs dock att alla företag (både stora och små) har obegränsad tillgång till den internationella kapitalmarknaden. Frågan är då hur oberoende kapitalkostnaden faktiskt är av ägarbeskattningen (och omräkningen av kapitalinkomster i euro till kronor).

Små och medelstora företag kan på grund av höga informations- och transaktionskostnader ha svårt att nå den internationella kapitalmarknaden. Vid en sådan begränsning agerar dessa företag, i detta avseende, som om de befann sig i en sluten ekonomi (där ägarbeskattningen och därmed även omräkningen av kapitalinkomster i euro till kronor får betydelse).

Detta innebär inte att de mindre företagen skulle vara opåverkade av de internationella avkastningskraven. Större eller mindre grupper bland dessa företags ägare har nämligen möjlighet att placera i tillgångar på den internationella marknaden. På så sätt får det internationella avkastningskravet genomslag även på aktier som endast handlas nationellt, och ett företags kapitalkostnad kan delvis påverkas av internationella placerare trots att det inte själv kan skaffa eget kapital på den internationella marknaden. Det kan alltså föreligga en samvariation - svag eller stark - mellan avkastningen på aktier i stora och små företag. Det är emellertid svårt att fastställa i vilken utsträckning de svenska kapitalägarnas avkastningskrav är influerat av det internationella. Detta innebär i sin tur att det är oklart hur ägarbeskattningen (och omräkningen av kapitalinkomster i euro till kronor) inverkar på kapitalkostnaden. Styrkan i samvariationen mellan stora och små företag är en empirisk fråga som det idag inte finns något entydigt svar på.

En säker bedömning av de statsfinansiella effekterna av förslagen i denna lagrådsremiss förutsätter kännedom om den framtida kursutvecklingen på den svenska kronan i förhållande till euron. Vid en stabil kronkurs uppkommer inga effekter jämfört med nuvarande regler. På kort sikt och vid kraftiga kursvariationer kan dock statens skatteinkomster komma att fluktuera då förslaget innebär att det offentliga tar på sig en del av den valutakursrisk som företagen i dag själva står för. Avvikelseerna i skatteintäkter i förhållande till vad de skulle ha varit enligt dagens regler kan bli både positiva och negativa beroende på kronkursens utveckling. I detta avsnitt kommer dessa effekter att beskrivas och exemplifieras inom områdena företagsbeskattning och mervärdesskatt.

I avsnitten som följer används valutakurser från 1997 som exempel. Eftersom det inte fanns någon officiell euro-kurs används kursen på den korg av valutor som senare ingick i ecun. Valutakorgens relativt stabila kursutveckling får konsekvenser för hur stora effekterna blir av att tillåta företagen redovisa i euro. Därför används även en konstruerad euro-kurs som har samma ingångsvärde som ecu-kursen men som sedan följer den utveckling som kronan hade gentemot den amerikanska dollarn 1997. Den senare valutan ökade betydligt i värde vilket till exempel får stora effekter på alternativet att omräkning skall ske med balansdagens kurs. Om ej annat anges avser exemplen nedan ecu-kursen.

Dessa valutakurser räcker av naturliga skäl endast till för att beskriva effekterna på kort sikt. Det bör poängteras att beräkningarna i följande avsnitt endast är exempel och inte skall ses som uppskattningar av avvikelsen. Syftet är dels att visa relationen mellan de olika omräkningsmetoderna i olika situationer, dels att beskriva den risk som redovisning i euro innebär för det offentliga.

12.1 Effekter på bolagsskatteintäkterna

Enligt förslaget skall de företag som har sin redovisning i euro också göra bokslutet i euro och sedan för beskattningsändamål omräkna resultaträkningen med periodens genomsnittskurs. Genomsnittskursen är vald därför att den är ett relativt rättvisande mått på valutans värde under den aktuella perioden samtidigt som den kan användas i ett enkelt omräkningsförfarande. Omräkning med genomsnittskurs innebär dock att staten tar på sig en del av företagets valutakursrisk. Om företagets transaktioner är jämnt fördelade över perioden kommer denna metod att ge ett beskattningsbart resultat som inte skiljer sig mycket från resultatet vid redovisning i svenska kronor. Varje avvikelse från den jämna fördelningen innebär dock att företagets beskattningsbara vinst påverkas. Enligt gängse teori bör dessa avvikelser ta ut varandra på lång sikt. På kort sikt är det dock högst troligt att det kommer att uppstå avvikelser. Ett exempel illustrerar detta.

Exempel: Ett företag gör endast en transaktion under året, en varuförsäljning för 100 kr. Eftersom företaget sköter sin redovisning i euro bokförs transaktionen som en intäkt i euro efter att beloppet omvandlats med transaktionsdagens kurs. Om kursen på transaktionsdagen var 10 kr per euro redovisar företaget en intäkt på 10 euro. Vid årets slut gör företaget sitt bokslut i euro och har en redovisad vinst som uppgår till 10 euro. När företaget deklarerar omräknas resultatet med räkenskapsårets genomsnittskurs som är 9 kr per euro. Den taxerade inkomsten blir 90 svenska kronor vilket skall jämföras med 100 kronor om företaget haft redovisningen i kronor. I detta fall uppkommer ett skattebortfall på $(10 \cdot 0,28 =)$ 2,8 kr men sannolikheten är lika stor att det blir en ökning av skatteintäkterna. Dyliga avvikelser som uppstår vid kortsiktiga fluktuationer i valutakursen är den risk som staten tar över från företagen.

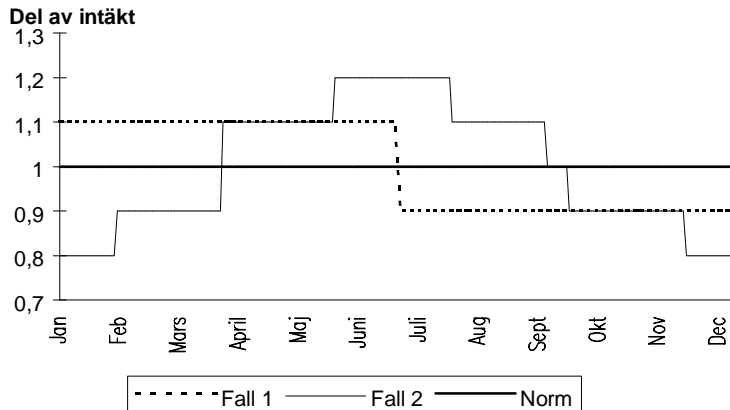
För att kvantitativt illustrera effekterna av förslaget används de ovan nämnda valutakurserna. Den totala vinsten i de företag som kommer att byta redovisningsvaluta kan antas uppgå till 41,4 mdkr och de totala skatteintäkterna skulle därmed bli $(41,4 \cdot 0,28 =)$ 11,6 mdkr. Som utgångspunkt antas att vinsten genereras jämnt under året, dvs. med lika stora delar under årets arbetsdagar. Om ett företag redovisar i euro kommer fördelningen av intäkterna under perioden att påverka det beskattningsbara resultatet. Senare kommer ett exempel där intäkterna genereras ojämnt över perioden att visa detta.

Omräkning med årets genomsnittskurs skulle öka skatteintäkterna med 9 mkr. Denna låga avvikelse förklaras av två saker. För det första är intäkterna i detta fall jämnt fördelade över perioden och för det andra har valutan i detta fall haft en relativt stabil utveckling. Däremot skulle omräkning med balansdagens kurs ha ökat skatteintäkterna med 370 mkr. Om valutakursen följt den utveckling som dollarn gjorde skulle omräkning med balansdagens kurs givit en avvikelse med 1310 mkr. Dessa avvikelser visar på en tydlig nackdel med att välja ”kursen en enskild dag” som omräkningskurs, oberoende av vilken dag som väljs. Avvikelsen kan vara betydligt större än vid omräkning med genomsnittskurs.

Hur skatteintäkterna påverkas av att företagets vinster genereras ojämnt under perioden illustreras genom ytterligare ett exempel. Den faktiska fördelningen under perioden för de företag som kommer att byta redovisningsvaluta är omöjlig att fastställa. I *diagram 1* ges två stiliserade exempel där summan av företagets vinster i kronor är exakt densamma men de genereras vid olika tillfällen. I fall 1 uppkommer 110 procent av genomsnittet per månad det första halvåret och 90 procent det andra. I fall 2 är verksamheten starkt säsongbetonad och den största delen av intäkterna genereras under sommaren. I januari och december uppkommer 80 procent och under juni och juli 120 procent av den genomsnittliga månatliga vinsten. I månaderna däremellan inflyter 90 respektive 110 procent. Eftersom året inte har ett jämnt antal arbetsdagar och månaderna inte har lika många dagar måste de första dagarna i

september generera den genomsnittliga intäkten för att den sammanlagda vinsten skall bli densamma i samtliga fall.

Diagram 1. Fördelning av vinsten

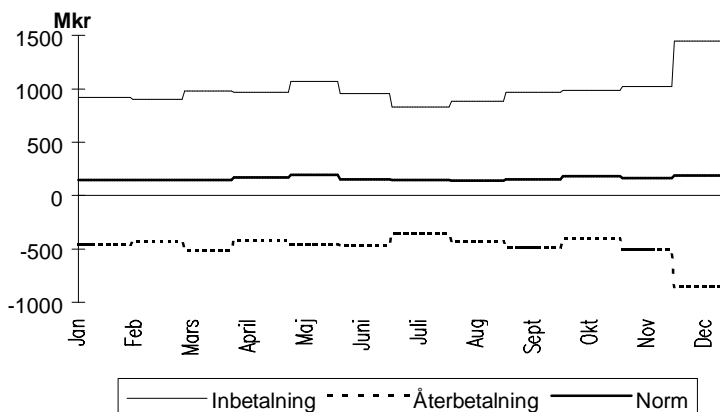
De totala bolagsskatteintäkterna minskar med 26 mkr. i fall 1 och med 11 mkr. i fall 2. Om euro-kursen haft samma utveckling som dollarn skulle avvikelserna i fall 1 blivit 97 mkr. och 69 mkr. i fall 2. Vid en jämförelse med föregående exempel är det tydligt att transaktionernas fördelning över tiden är viktig för utfallet.

12.2 Effekter på mervärdesskatteintäkterna

Den totala intäkten av mervärdesskatt uppgick 1997 till 127,65 mdkr. Uppbörderna sker månatligen och beloppen för respektive månad redovisas i *diagram 2* nedan. Av diagrammet framgår tydligt att nettoinkomsten av mervärdesskatt varierar betydligt mellan månaderna. Mellan maj och juni 1997 sjönk konsumtionen och därmed skatteintäkterna med 20 procent.

Det går inte att säga hur stor del av den totala mervärdesskatteintäkten som kommer från företag som kommer att byta redovisningsvaluta. Utgångspunkten i dessa beräkningar är de företag som 1997 hade en omsättning överstigande 40 mkr. Dessa företag står i genomsnitt för cirka 63 procent av de totala inbetalningarna av mervärdesskatt och i exemplen som följer antas hälften av dem övergå till redovisning i euro.

Diagram 2. 1997 års månatliga inbetalning och utbetalning av mervärdesskatt och netto

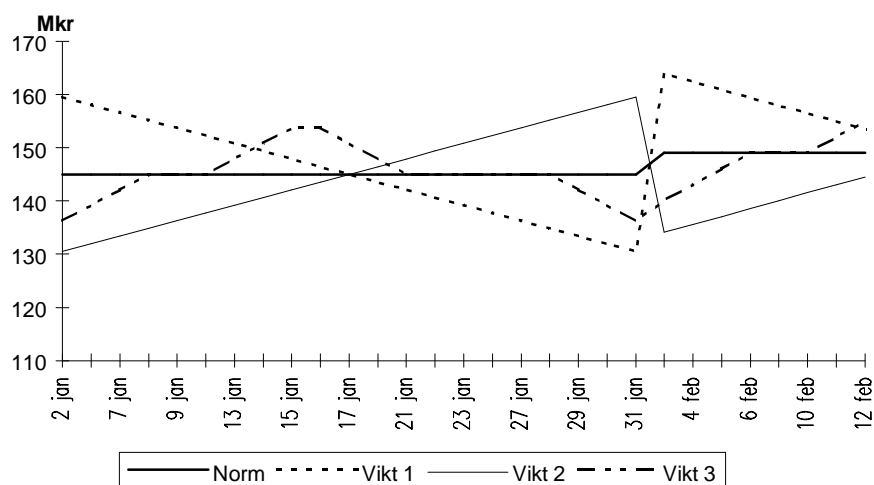

Källa: Finansdepartementet

Om transaktionerna är jämnt fördelade ger omräkning med genomsnittskursen en ökad skatteintäkt med 2 mkr och med kursen vid månadens slut en ökning med 120 mkr. Görs samma beräkning med den kurs som följer dollarns utveckling ger omräkning med genomsnittskursen en ökning av skatteintäkterna med 3 mkr och omräkning med valutakursen på periodens sista dag en ökning med 192 mkr.

För att illustrera effekten av att transaktionerna är ojämnt fördelade under månaderna redovisas tre exempel på hur konsumtionsmönstret kan se ut i *diagram 3*. När konsumtionen är fördelad enligt vikt 1 uppkommer 110 procent av skattskyldigheten i början av månaden och trappas ner till 90 procent i slutet av månaden. Enligt vikt 2 sker det exakt motsatta, 90 procent av konsumtionen sker i början på månaden och den trappas upp till 110 procent i slutet av månaden. Med fördelning enligt vikt 3 sker en mindre del av konsumtionen i början och slutet av månaden och en större del i mitten. Vikterna pendlar då mellan 104 och 96 procent. Då de olika månaderna inte har samma antal dagar är det inte exakt samma kurva i varje månad men den totala konsumtionen är densamma i samtliga fall.

Diagram 3. Tre olika sätt att vikta konsumtionen under perioden

I beräkningarna används månadens genomsnitt som omräkningskurs. När konsumtionen är fördelad över månaden enligt vikt 1 blir det ett intäkts-

bortfall för staten på 42 mkr. Om samma beräkning görs med den valuta som följer dollarns utveckling ökar skatteintäkterna med 56 mkr.

Tabell 8. Effekten av konsumtionens fördelning under en period på ett år

(mkr.)	Vikt 1	Vikt 2	Vikt 3
Euro	-42	50	-3
Euro (dollarkursen)	56	-47	-6

Exemplet visar att fördelningen av konsumtionen påverkar statens skatteintäkter markant. Vidare har både fördelningen och kursutvecklingen betydelse för om avvikelsen blir positiv eller negativ. Exakt samma transaktioner kan beroende på valutakursen ge både en ökad och minskad skatteintäkt.

Som beskrivits i tidigare kapitel ingår mervärdesskattebasen i underlaget för en del av EU-avgiften. Varje förändring av mervärdesskattebasen kommer därmed att påverka storleken på denna avgift. Effekten bör dock bli försumbar.

12.3 Effekter på punktskatter

Den enda punktskatt som utgår på vederlaget är reklamskatten. I princip gäller samma förhållanden som för mervärdesskatt. En avgörande skillnad är dock att reklamskatteintäkterna endast uppgick till 1,2 mdkr 1998. Sedan dess har skatten på reklamtrycksaker avskaffats, vilket reducerat skatteintäkterna till cirka 1 mdkr. Reklamskatteunderlaget är för litet för att en övergång till redovisning i euro skall få annat än en försumbar effekt på skatteintäkterna. Övriga punktskatter tas ut på viss kvantitet, vikt, volym eller annan enhet och påverkas därför inte av regeringens förslag.

12.4 Sammanfattning

Regeringens förslag får vid en stabil kronkurs gentemot euron inga statsfinansiella effekter. På kort sikt kan det dock leda till både en ökning och en minskning av skatteintäkterna beroende på valutakursutvecklingen och fördelningen av transaktionerna över tiden. I de fall kronan ökar i värde kommer statens skatteintäkter från de företag som sköter sin redovisning i euro att minska. I de fall som kronans värde sjunker kommer statens intäkter att öka eftersom varje euro i redovisad vinst är mer värd i kronor.

12.5 Övriga ekonomiska effekter för det allmänna

Övriga kostnadseffekter för det allmänna kan inte antas bli annat än marginella. Vissa kostnader kan uppkomma bl.a. i samband med de nya slag av registreringsärenden som Patent- och registreringsverket och

Finansinspektionen skall handlägga. Dessa kostnader bör finansieras genom avgifter.

För skatteförvaltningen innebär förslaget att det tillkommer vissa nya arbetsmoment i kontrollverksamheten. Det är inte möjligt att nu med någon tillförlitlighet beräkna kostnaderna för detta merarbete. Regeringen utgår emellertid från att kostnaderna inte är större än att de ryms inom givna resursramar för skatteförvaltningen.

Utredningen föreslog att redovisningslagstiftningen skulle träda i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare. Härigenom skulle företagen få möjlighet att före utgången av år 1999 fatta beslut om övergång till euro och få besluten registrerade i aktiebolags- respektive föreningsregistren.

Eftersom ett riksdagsbeslut i lagstiftningsärendet inte torde kunna komma till stånd förrän i början av år 2000, är dock utredningens tidsplan numera inte möjlig att genomföra. Regeringen föreslår därför att de nya reglerna om aktiekapital och redovisning i euro i stället skall träda i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas från och med räkenskapsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare. Företag som har kalenderåret som räkenskapsår och som vill använda sig av de nya möjligheterna kommer då att kunna besluta om övergång till euroredovisning på de ordinarie stämmorna år 2000. De kommer sedan, efter det att beslutet har registrerats hos Patent- och registreringsverket, att kunna använda sig av euroredovisning från och med det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2001.

Den föreslagna nya skattelagstiftningen bör tillämpas första gången vid 2002 års taxering.

14 Författningskommentar

14.1 Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen (1999:000)

4 kap. 6 §

(Jfr 3 a § bokföringslagen [1976:125] i utredningens förslag.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om den valuta som skall användas i redovisningen. På *Lagrådets* inrådan har rubriken Redovisningsvaluta införts före paragrafen.

Första stycket

I *första stycket* föreskrivs att företaget skall ha en enda redovisningsvaluta. Huvudregeln är att redovisningsvalutan skall vara svenska kronor. För enskilda näringsidkare, dödsbon, handelsbolag och stiftelser samt för sådana ideella föreningar och andra associationer som avses i 2 kap. 2 § gäller detta undantagslöst. Vissa uppräknade juridiska personer får däremot också använda euro som redovisningsvaluta. Det gäller aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. Med aktiebolag avses alla bolag som regleras i aktiebolagslagen, däribland också banker och värdepappersbolag som drivs i aktiebolagsform. Till ekonomiska föreningar räknas inte bara vanliga ekonomiska föreningar utan även bostadsrättsföreningar, kreditmarknadsföreningar m.m. Av 14 § första stycket lagen om utländska filialer m.m. följer att även utländska företags filialer i Sverige får ha euro som redovisningsvaluta under förutsättning att det utländska företaget är av motsvarande slag som de företag som anges i förevarande paragraf.

Den redovisningsvaluta som gäller för företaget skall användas för samtliga affärshändelser och i samtliga led av redovisningen. Huruvida den bokförda affärshändelsen har skett i samma valuta är utan betydelse.

Att redovisningsvalutan skall användas för den löpande bokföringen följer redan av kravet i denna paragraf på att affärshändelserna skall kunna presenteras i företagets redovisningsvaluta. Bestämmelsen skall läsas tillsammans med 5 kap. 1 § som innehåller ett krav på att affärshändelserna skall kunna presenteras i såväl registreringsordning som systematisk ordning (grundbokföring respektive huvudbokföring). Kravet på presentation i redovisningsvalutan gäller därmed för såväl grundbokföringen som huvudbokföringen.

Uttrycket ”skall kunna presenteras” innebär inte att den enskilda affärshändelsen nödvändigtvis måste noteras i bokföringssystemet i den aktuella redovisningsvalutan. Det räcker att bokföringssystemet, utifrån den noterade affärshändelsen, kan ta fram och presentera affärshändelsens belopp, omräknat till redovisningsvalutan per dagen för affärshändelsen. Bestämmelsen är sålunda inte avsedd att förhindra användning av s.k. flervalutasystem. När ett sådant system används, får det godtas att

beloppet kan tas fram och presenteras i redovisningsvalutan med en eller ett par dagars fördröjning.

Av 2 kap. 6 § årsredovisningslagen följer att företag som omfattas av årsredovisningslagen skall upprätta årsredovisningen i företagets redovisningsvaluta. Till följd av hänvisningarna i 2 kap. 2 § ÅRKL och 2 kap. 2 § ÅRFL till 2 kap. 6 § årsredovisningslagen blir även företag som omfattas av ÅRKL eller ÅRFL skyldiga att ha sin årsredovisning i företagets redovisningsvaluta, dvs. samma valuta som har använts för den löpande bokföringen och årsbokslutet.

Om företaget inte behöver avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning men enligt 6 kap. 3 § skall upprätta ett årsbokslut, skall redovisningsvalutan användas även i årsbokslutet. Detta följer av 6 kap. 4 § denna lag jämförd med 2 kap. 6 § årsredovisningslagen.

Euro skall i detta sammanhang uppfattas bokstavigt. Tyska mark och andra valutor som utgör betalningsmedel i de 11 länder som deltar i EMU är en form av euro. Förevarande paragraf avser dock inte att öppna möjlighet för svenska företag att i sin redovisning använda euro uttryckt i tyska mark, spanska pesetas etc. Det har inte ansetts finnas något behov av en sådan ordning.

Andra stycket

I *andra stycket* regleras byte av redovisningsvaluta. Frågor om detta har behandlats i avsnitt 5.6.

Bestämmelsen om byte av redovisningsvaluta gäller såväl vid byte från svenska kronor till euro som vid byte från euro till svenska kronor. Av praktiska skäl får bytet ske endast vid ingången av ett nytt räkenskapsår. Vid bytet skall samtliga poster i den utgående balansen i balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till den nya redovisningsvalutan. Såsom framgår av 2 kap. 6 § årsredovisningslagen skall man vid denna omräkning tillämpa den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under det gamla räkenskapsåret.

Tredje stycket

Som har angetts i avsnitt 5.3 har regeringen stannat för att aktiebolag och ekonomiska föreningar som hittills har haft sin redovisning i kronor men vill byta till euro skall få göra detta fritt. Någon myndighetsgranskning av motiven för bytet skall alltså inte ske vid detta första byte. Vill företaget längre fram byta tillbaka till svenska kronor, ger lagen också ett visst utrymme för detta. Det kan emellertid inte uteslutas att syftet med ett sådant förnyat byte av redovisningsvaluta är att undgå skatt eller att försvåra myndigheternas kontroll. I *tredje stycket* uppställs därför ett krav på att skattemyndigheten skall lämna tillstånd till ett nytt byte av redovisningsvaluta.

Lagrådet har förordat att de rekvisit som skattemyndigheten skall tillämpa vid prövningen kommer till uttryck i lagtexten. Med anledning av Lagrådets synpunkt har det i bestämmelsen klargjorts att tillstånd får

vägras endast om bytet kan antas ha ett otillbörligt syfte. Tillstånd till byte kan därmed vägras när syftet med bytet kan antas vara exempelvis att undandra staten skatt eller försvåra kontroll.

De nu angivna principerna gäller även om företaget redan från bildandet har haft sin redovisning i euro. Ett första byte av redovisningsvaluta till kronor får ske fritt. Nytt byte fordrar tillstånd från skattemyndigheten.

Fjärde stycket

Kravet på att företagen skall ha svenska kronor eller, i vissa fall, euro som redovisningsvaluta gäller i princip även svenska företag som har delar av sin verksamhet i annat land. Av *fjärde stycket* framgår emellertid att till den del företagets verksamhet ingår i en i ett annat land belägen filial får redovisningen ske i en valuta som i det landet godtas som redovisningsvaluta. Bestämmelsen gäller alla företag med filialer i utlandet.

6 kap. 6 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

I paragrafens *andra stycke* finns ett krav på angivande av de principer som har använts vid omräkning av belopp från en valuta till en annan. Bestämmelsen har hittills varit utformad med tanke på omräkningar från utländsk valuta till svenska kronor. Den anpassas nu till det förhållandet att det hädanefter ibland kan bli fråga om att räkna om belopp från exempelvis svenska kronor till euro (jfr avsnitt 5.9).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *punkten 1* framgår att lagen träder i kraft den 1 mars 2000 men att den skall tillämpas först i fråga om räkenskapsår som inleds efter utgången av år 2000. Det innebär att de företag som ges möjlighet att ha euro som redovisningsvaluta kan fatta beslut om att byta redovisningsvaluta och få ett sådant beslut registrerat fr.o.m. den 1 mars 2000. Beslutet får emellertid inte avse räkenskapsår som inleds före utgången av år 2000.

Punkten 2 innebär att vissa försäkringsbolag som övergångsvis tillämpar äldre bestämmelser i försäkringsrörelselagen inte får ha euro som redovisningsvaluta. Denna fråga har behandlats i avsnitt 8.1.2.

14.2 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Några bestämmelser i aktiebolagslagen som inte föreslås ändrade anknyter till i bestämmelserna angivna belopp i kronor. Fråga uppkommer hur sådana bestämmelser skall tillämpas när ett aktiebolag har sin redovisning och sitt aktiekapital i euro. I lagrådsremissen uttalades att vid tillämpning av sådana bestämmelser borde de aktuella beloppen räknas om till euro enligt den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken för den tidpunkt som är relevant i det särskilda fallet.

Lagrådet har menat att ett sådant motivuttalande inte kan anses tillräckligt utan att det bör framgå direkt av lagtexten när och hur en omräkning till euro skall ske. Enligt regeringens mening skulle det i och för sig vara en fördel om sådana regler kunde införas. Regeringen saknar emellertid för närvarande underlag för att lägga fram förslag till sådana regler och avser därför att i stället se över frågan i ett senare sammanhang.

I avvaktan på en sådan översyn torde det framstå som helt naturligt att vid omräkningen tillämpa Europeiska centralbankens växelkurs. Omräkningen bör därvid ske med hänsyn till kursen vid den tidpunkt som med hänsyn till den särskilda situationen är naturlig. Ett exempel är bestämmelsen i 4 kap. 11 § om *kvittning vid nyemission*. Särskilda bestämmelser gäller om bolagets bundna egna kapital före emission uppgår till minst en miljon kronor. Prövningen av om bolaget har den erforderliga storleken på det bundna egna kapitalet skall ske enligt den senast fastställda balansräkningen. Lagens en miljon kronor bör då räknas om till euro enligt balansdagens kurs. Särskilda bestämmelser gäller också för bolag med ett bundet eget kapital på minst en miljon kronor såvitt gäller *betalning för nya aktier* (se 4 kap. 12 §). Även i detta fall bör beloppet en miljon kronor räknas om till euro enligt den senaste balansdagens kurs. Vid tillämpningen av 10 kap. 12 och 13 §§ – kraven på *auktoriserad revisor* – bör, vid prövningen av om tillgångarnas nettovärde enligt fastställda balansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger ett gränobelopp som motsvarar 1 000 basbelopp, basbeloppen räknas om till euro enligt den växelkurs som Europeiska centralbanken har fastställt respektive balansdag. Resultatet av de omräknade beloppen ställs vid prövningen mot de redovisade nettovärdena enligt de fastställda balansräkningarna för de två senaste räkenskapsåren.

Bl.a. bestämmelserna i 12 kap. 2 § om *vinstutdelning*, 6 kap. 1 § om *nedsättning av aktiekapitalet* och 13 kap. 2 § om *tvångslikvidation på grund av bristande kapitaltäckning* anknyter till poster i redovisningen. För tillämpningen av dessa bestämmelser får det inga särskilda konsekvenser att bolagets aktiekapital och dess redovisning är i euro. Prövningen sker inom ramen för en årsredovisning, en balansräkning respektive en kontrollbalansräkning. I dessa handlingar är samtliga poster angivna i en och samma valuta. Vad gäller beslut om *dispositioner av vinsten eller förlusten* kan hänvisas till vad utredningen har uttalat i slutbetänkandet SOU 1998:136 s. 195 f. Beträffande *vinstutdelning* kan särskilt anmärkas att ett angivande av aktiekapitalet i euro innebär att utdelningsbelopp fastställs i euro och att aktieägarna är skyldiga att ta emot betalning av angivet slag i euro. Ingenting hindrar dock bolaget från att – på motsvarande sätt som i dag – besluta att den i euro fastställda utdelningen skall utbetalas till aktieägarna i någon främmande valuta eller genom annan sakutdelning. Detsamma gäller vid utbetalning till aktieägare i form av inlösenbelopp eller skifteslikvid. Frågor om *preferensaktiernas* ställning har behandlats i slutbetänkandet, s. 189 f. Beträffande *nedsättning av aktiekapitalet* och *återbetalning av kapitaltillskott* kan hänvisas till vad utredningen har uttalat i slutbetänkandet, s. 194 f. respektive s. 196 f. För frågor om *ny- och fondemission* samt

upprättande av *emissionsprospekt*, se slutbetänkandet s. 191 f. Beträffande *emission av konvertibler och optioner*, se slutbetänkandet s. 192 f.

1 kap. 3 §

(Jfr 1 kap. 3 § i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar storleken på aktiekapitalet i ett aktiebolag och aktiernas nominella belopp.

Första stycket

Den nya lydelsen av *första stycket* har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter. Av stycket framgår att aktiekapitalet skall anges i bolagets redovisningsvaluta och att denna, enligt bestämmelserna i bokföringslagen, kan vara antingen svenska kronor eller euro. Frågan har behandlats i avsnitt 6.1.

Huruvida aktiekapitalet skall anges i kronor eller euro beror på vad som står i bolagsordningen. Aktiekapitalet – och därmed också aktiernas nominella belopp – får anges i euro först om det i bolagsordningen har tagits in en föreskrift om att redovisningen och aktiekapitalet skall vara i euro.

Andra stycket

I *andra stycket* anges lägsta tillåtna aktiekapital för aktiebolag som har sitt aktiekapital bestämt i kronor. För sådana aktiebolag gäller liksom tidigare att aktiekapitalet alltid måste uppgå till minst 100 000 kr i privata aktiebolag och minst 500 000 kr i publika aktiebolag. Bestämmelsen är givetvis tillämplig på aktiebolag som allt sedan bildandet har haft aktiekapitalet i svenska kronor. Men den är också tillämplig på aktiebolag som tidigare har haft aktiekapitalet i euro och senare byter aktiekapitalsvaluta. Vid ett sådant byte kan det – till följd av inträffade växelkursförändringar – inträffa att det dittills i euro bestämda aktiekapitalet inte längre motsvarar minst 100 000 kr respektive 500 000 kr. Bolaget måste då besluta om ökning av aktiekapitalet och genomföra en ny- eller fondemission.

Tredje stycket

I *tredje stycket* anges vad som gäller för ett aktiebolag som har aktiekapitalet i euro. Första meningen behandlar den situationen då aktiekapitalet ända sedan bolagets bildande varit bestämt i euro, medan den andra meningen behandlar det fallet att aktiekapitalet tidigare har varit bestämt i kronor.

Om bolagets stiftare har bestämt att aktiekapitalet skall vara i euro, måste det när bolaget registreras prövas om det i bolagsordningen angivna aktiekapitalet i euro är förenligt med lagens krav på lägsta tillåtet aktiekapital. Lagen fordrar att det i euro angivna aktiekapitalet motsvarar i

vart fall 100 000 kr respektive 500 000 kr. Som omräkningskurs skall väljas den växelkurs mellan euro och kronor som Europeiska centralbanken har fastställt vid tiden för bolagets bildande. Normalt bör växelkursen per dagen för konstituerande bolagsstämma väljas. Om denna dag inte är svensk bankdag, bör i stället växelkursen som fastställs närmast föregående svenska bankdag komma till användning.

Om aktiebolaget har bildats med aktiekapitalet angivet i svenska kronor, har det redan i samband med bolagets registrering prövats om aktiekapitalet – då angivet i kronor – var tillräckligt högt, dvs. minst 100 000 kr respektive 500 000 kr. När bolaget övergår till att ha aktiekapitalet i euro, behöver det inte göras någon förnyad avstämning mot de belopp som anges i denna paragraf. Sådana förändringar i växelkursen som inträffar efter bytet av valuta skall inte beaktas, varken i redovisningen eller vid efterföljande tillämpning av förevarande paragraf. Det är kursen vid tidpunkten för valutabytet som avgör i vilken utsträckning det aktiekapital som anges i bolagsordningen kan ändras till ett lägre belopp utan att detta kommer i konflikt med vad som gäller om lägsta tillåtna aktiekapital.

Till följd av mellankommande valutakursändringar kan den nu angivna ordningen i och för sig leda till att aktiekapitalet på en senare balansdag uppgår till belopp som, omräknat till kronor enligt då aktuell kurs, understiger 100 000 kr respektive 500 000 kr. Detta utgör inte något hinder för bolaget att fortsätta sin verksamhet. Inte heller medför det i sig något krav på kapitaltillskott. Det relevanta är att aktiekapitalet vid bildandet respektive bytet av valuta motsvarade lagens krav.

Vad som nu har sagts innebär att bestämmelsen i tredje stycket i praktiken främst har den betydelsen att den förhindrar bolaget att *dels* vid bolagets bildande bestämma aktiekapitalet till lägre belopp än de i paragrafen angivna gränsvärdena *dels* sätta ned aktiekapitalet till belopp som understiger de gränsvärden som anges i stycket.

Femte stycket

Såsom framgår av det nya *femte stycket* skall aktiernas nominella belopp anges i den valuta i vilken aktiekapitalet är bestämt.

2 kap. 4 §

(Jfr 2 kap. 4 § i utredningens förslag.)

I paragrafen, som innehåller bestämmelser om bolagsordningens innehåll, har tillkommit ett nytt *fjärde stycke*. Skälen till den nya bestämmelsen har behandlats i avsnitten 5.6 och 6.1.

I den nya bestämmelsen sägs att, om ett bolag skall ha euro som redovisningsvaluta, detta skall anges i bolagsordningen och att det i så fall skall anges också att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i denna valuta. Redovisningsvalutan och aktiekapitalsvalutan måste alltså vara en och samma valuta. Det är inte möjligt att i bolagsordningen föreskriva att aktiekapitalet skall vara i euro och underlåta att behandla redovisningsvalutan eller vice versa. En bolags-

ordningsändring som innebär att bolaget skall ha sin redovisning i euro måste förenas med en föreskrift i bolagsordningen om att aktiekapitalet skall vara bestämt i euro och den måste senare kompletteras med ändringar i bolagsordningen avseende aktiekapitalets belopp och aktiernas nominella belopp (se vidare kommentaren till 9 kap. 35 och 35 a §§).

Om ett bolag skall ha sitt aktiekapital och sin redovisning i svenska kronor, behöver detta inte anges i bolagsordningen. Innehåller bolagsordningen inte några föreskrifter om redovisningsvaluta, innebär det därför att redovisningen skall ske i svenska kronor och att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i svenska kronor.

Om ett bolag som dittills har haft aktiekapital och redovisning i svenska kronor har tagit in bestämmelser i bolagsordningen om att dess redovisning och aktiekapital skall vara i euro, får detta – under förutsättning att beslutet registreras i föreskriven tid – effekt från det följande räkenskapsårsskiftet (se 9 kap. 35 §). Beträffande omräkningen av balansräkningen i samband med övergången till ny valuta, se 2 kap. 6 § årsredovisningslagen.

Det *femte stycket* har tillkommit på *Lagrådets* inrådan. Bestämmelsen skall ses mot bakgrund av de i 9 kap. 35 och 35 a §§ intagna bestämmelserna om beslutsordningen vid byte av redovisningsvaluta: Bolagsstämman fattar före det aktuella räkenskapsårsskiftet ett beslut om att byta redovisnings- och aktiekapitalsvaluta. Beslutet kommer till uttryck i en ändring av bolagsordningen (se *fjärde stycket*). Någon förändring av bolagsordningens uppgifter om aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp görs inte vid detta tillfälle. Efter årsskiftet för registreringsmyndigheten in de till den nya valutan omräknade uppgifterna i aktiebolagsregistret. Ändringen av bolagsordningens uppgifter om aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp sker först genom ett nytt beslut om ändring av bolagsordningen och detta behöver – såsom framgår av förevarande bestämmelse – fattas först i samband med ordinarie bolagsstämma under det nya räkenskapsåret. Detta innebär att uppgifterna i bolagsordningen under en tid kommer att vara sinsemellan oförenliga. Detta är emellertid en nödvändighet, eftersom det är först efter årsskiftet som aktiekapitalets belopp och aktiernas nominella belopp kan preciseras i den nya valutan.

3 kap. 4 §

(Jfr punkten 2 i övergångsbestämmelserna i utredningens förslag.)

I *tredje stycket* har upptagits en bestämmelse som befriar kupongaktiebolag från skyldigheten att efter valutabyte fordra in aktiebrev för påteckning av det nominella beloppet i den nya valutan.

9 kap. 35 §

(Jfr 9 kap. 35 § i utredningens förslag.)

Andra stycket är nytt. Det handlar om beslut att byta redovisnings- och aktiekapitalsvaluta, såväl byte från kronor till euro som byte från euro till kronor. Rutinen är densamma vid varje valutabyte. Beslutet får omedel-

bart registreras i aktiebolagsregistret. Det får emellertid verkan först från och med det närmast följande räkenskapsåret.

Beslutet om byte sker genom ändring av bolagsordningen. Vid byte från kronor till euro måste uppgifter om att redovisningen och aktiekapitalet skall vara i euro föras in i bolagsordningen. Vid byte från euro till kronor måste tidigare införda bestämmelser om att redovisningen och aktiekapitalet skall vara i euro tas bort.

Beslutet måste därefter ges in till registreringsmyndigheten för registrering. Eftersom ett beslut om ändring i bolagsordningen inte får verkställas innan registrering har skett, måste registrering ske före det räkenskapsårsskifte då byte av valuta skall ske. Om så inte sker, saknar beslutet verkan.

9 kap. 35 a §

(Jfr 9 kap. 35 § i utredningens förslag.)

Paragrafen är ny. Den har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

Såsom framgår av 35 § andra stycket måste ett beslut om att aktiebolaget skall byta redovisningsvaluta och aktiekapitalsvaluta registreras före det räkenskapsårsskifte från vilket det skall få verkan. Det medför att storleken av det nya aktiekapitalet och det nya nominella beloppet av aktierna inte kan fastställas vare sig av bolaget i beslutet om ändring av bolagsordningen eller av registreringsmyndigheten i samband med registreringen av beslutet. Aktiekapitalets belopp i den nya valutan skall nämligen räknas fram enligt kursen på den efterföljande balansdagen eller, om balansdagen infaller på en dag som inte är svensk bankdag, den närmast föregående svenska bankdagen. Såsom framgår av *första stycket* skall emellertid registreringsmyndigheten efter ingången av det nya räkenskapsåret räkna om aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp till den nya valutan. Regeringen avser att i aktiebolagsförordningen ta in föreskrifter om att registreringsmyndigheten också skall låta anteckna i aktiebolagsregistret hur stort aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp är i den nya valutan. Som framgår av 35 a § ankommer det sedan på bolaget att självt föranstalta om ytterligare ändringar i bolagsordningen.

Vid omräkningen av aktiekapitalet bör avrundning kunna ske till närmaste heltal av euro. Någon särskild bestämmelse om detta har inte ansetts nödvändig.

Andra stycket innehåller en föreskrift om att styrelsen efter ett byte av redovisningsvaluta senast till första ordinarie bolagsstämma skall lägga fram nödvändiga förslag om ändringar av bolagsordningen. De ändringar som det här rör sig om gäller beloppet av aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp, båda angivna i den nya valutan.

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

I paragrafen har införts en ny likvidationsgrund. Såsom har konstaterats i avsnitt 6.3 kan det inträffa att ett aktiebolag som byter aktiekapitalsvaluta från euro till kronor vid en omräkning enligt 9 kap. 35 a § får ett aktiekapital som understiger 100 000 kr respektive 500 000 kr. Detta har inte ansetts lämpligt. Den nya punkten 4 i *första stycket* syftar till att tvinga ett sådant aktiebolag att ändra bolagsordningen så att bestämmelserna i den om aktiekapital och minimikapital står i överensstämmelse med kravet i 1 kap. 3 § andra stycket på ett aktiekapital om lägst 100 000 respektive 500 000 kr.

Den nya bestämmelsen innebär att registreringsmyndigheten skall förordna om att bolaget skall träda i likvidation om två förutsättningar är uppfyllda.

För det första skall beslutet om byte av aktiekapitalsvaluta ha lett till att det registrerade aktiekapitalet eller minimikapitalet inte längre uppgår till vad som fordras enligt 1 kap. 3 § andra stycket, dvs. 100 000 kr respektive 500 000 kr.

För det andra skall bolaget ha underlåtit att anmäla nödvändiga beslut om ändring i bolagsordning respektive om ökning av aktiekapitalet för registrering. Om aktiekapitalet i bolagsordningen för ett privat aktiebolag har angetts till visst belopp och detta efter omräkningen från euro till kronor har kommit att uppgå till belopp som understiger lägsta tillåtna aktiekapital enligt 1 kap. 3 § andra stycket, exempelvis 90 000 kr, måste således aktieägarna besluta om ändring av bolagsordningen av innebörd att aktiekapitalet skall vara – minst – 100 000 kr. Ett sådant beslut måste alltid förenas med ett beslut om ökning av aktiekapitalet från 90 000 kr till 100 000 kr. Detsamma gäller givetvis om det i bolagsordningen har angetts minimi- och maximikapital och såväl minimikapitalet som det faktiska aktiekapitalet har kommit att underskrida 100 000 kr. Om minimikapitalet, men inte det faktiska aktiekapitalet, efter omräkningen till kronor understiger 100 000 kr, måste bolagsordningen ändras men det är inte nödvändigt att öka det faktiska aktiekapitalet. – Anmälan om registrering skall göras senast sex månader från den tidpunkten då beslutet att byta aktiekapitalsvaluta fick verkan, dvs. räkenskapsårsskiftet. Tidsfristen har bestämts så att bolaget kan fatta nödvändiga beslut på ordinarie bolagsstämma.

Om anmälan för registrering inte har kommit in till registreringsmyndigheten inom den föreskrivna tiden, skall registreringsmyndigheten utfärda föreläggande enligt 5 a §. Bolaget får därigenom en tid på mellan två och fyra månader på sig för att komma in med yttrande. Om bolaget under denna tid anmäler de nödvändiga besluten för registrering, skall något beslut om likvidation inte fattas (se andra stycket).

14 kap. 1 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar fusion som sker genom absorption eller kombination. I *tredje stycket* har tillkommit en bestämmelse av innebörd att fusion kan ske endast om de deltagande bolagen har en och samma redovisningsvaluta. Denna fråga har behandlats i avsnitt 5.10.

14 kap. 22 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar fusion som sker genom absorption av helägt dotterbolag. I det nya *andra stycket* föreskrivs att fusion kan ske endast om bolagen har samma redovisningsvaluta (jfr avsnitt 5.10).

17 kap. 1 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Ändringen i *tredje stycket* är av samma slag som ändringen i 1 kap. 3 §.

14.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

2 kap. 2 §

(Jfr 2 kap. 2 § i utredningens förslag.)

I överensstämmelse med vad som har föreskrivits för aktiebolag har i paragrafens nya *tredje stycke* tagits in en bestämmelse om att en förening som vill använda euro som redovisningsvaluta måste ange detta i sina stadgar. Beslut om byte av redovisningsvaluta sker alltså genom beslut om ändring av stadgarna. På inrådan av *Lagrådet* har gjorts en uttrycklig hänvisning till 4 kap. 6 § bokföringslagen, som reglerar frågor om redovisningsvaluta.

Som har utvecklats i avsnitt 7.2.1 skall medlemsinsatserna i en ekonomisk förening behandlas som aktiekapitalet i ett aktiebolag. Om föreningen övergår till att redovisa i euro, skall också medlemsinsatserna anges i euro. I enlighet härmed föreskrivs att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i redovisningsvalutan och att detta skall komma till uttryck i stadgarna.

Det nya *fjärde stycket*, som tillkommit på *Lagrådets* förslag, är av samma slag som 2 kap. 4 § femte stycket aktiebolagslagen.

7 kap. 14 §

(Jfr 7 kap. 14 § i utredningens förslag.)

Sjätte stycket är nytt. Det motsvarar 9 kap. 35 § andra stycket aktiebolagslagen som har kommenterats ovan.

Också det *sjunde stycket* är nytt. Det har tillkommit med anledning av *Lagrådets* synpunkter. Det motsvarar bestämmelsen i 9 kap. 35 a § andra

stycket aktiebolagslagen, dvs. det ålägger styrelsen i föreningen att på första ordinarie föreningsstämma efter valutabytet lägga fram förslag om ändring av stadgarna avseende insatsens belopp.

12 kap. 1 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar fusion som sker genom absorption. I ett nytt *tredje stycke* föreskrivs att fusion får ske endast om föreningarna har en och samma redovisningsvaluta. Denna fråga har behandlats i avsnitt 5.10.

12 kap. 3 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar fusion genom kombination. I ett nytt *andra stycke* föreskrivs att fusion får ske endast om föreningarna har samma redovisningsvaluta (jfr avsnitt 5.10).

12 kap. 8 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar fusion mellan en ekonomisk förening och ett helägt dotteraktiebolag. I ett nytt *andra stycke* föreskrivs att fusion inte får ske om föreningen och bolaget inte har samma redovisningsvaluta (jfr avsnitt 5.10).

14.4 Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

2 kap. 6 §

(Jfr 2 kap. 6 § i utredningens förslag.)

I *första stycket* har föreskriften om att beloppen i årsredovisningen skall anges i svenska kronor ersatts med en föreskrift om att beloppen skall anges i företagets redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen. Det innebär att företaget måste använda samma valuta i årsredovisningen som i den löpande bokföringen och att denna valuta som huvudregel skall vara svenska kronor men, i fråga om vissa företag, även får vara euro. Till följd av hänvisningarna i 2 kap. 2 § ÅRKL och 2 kap. 2 § ÅRFL till 2 kap. 6 § årsredovisningslagen kommer också de företag som tillämpar ÅRKL eller ÅRFL att vara skyldiga att ha årsredovisningen i samma valuta som har använts i den löpande bokföringen.

I *andra stycket* föreskrivs att man vid byte av redovisningsvaluta skall räkna om balansräkningen för det gamla räkenskapsåret till den nya redovisningsvalutan. Det är den växelkurs som Europeiska centralbanken fastställer på balansdagen eller, om balansdagen infaller på en dag som inte är svensk bankdag, den närmast föregående svenska bankdagen som

skall användas. För närvarande fastställs växelkursen normalt klockan 14.15.

Samtliga poster i balansräkningen, även eget kapital, skall räknas om. Den på detta sätt omräknade utgående balansen skall utgöra ingående balans för det nya räkenskapsåret (se andra stycket andra meningen). Beloppen av aktiekapital och andra poster av bundet eget kapital skall i följande balansräkningar bestämmas med utgångspunkt i den omräkningskurs som tillämpades vid bytet. Detta följer av allmänna principer och några uttryckliga lagregler om detta har inte ansetts nödvändiga. Huvudprincipen har försetts med ett undantag för förlagsinsatser i ekonomiska föreningar. Undantaget kommer till uttryck i 4 kap. 16 §.

Frågan vilken redovisningsvaluta som skall användas i koncernredovisningen behandlas i 7 kap. 7 §.

Det har ansetts självklart att också delårsrapporter skall upprättas i företagets redovisningsvaluta. Det har därför inte upptagits någon särskild bestämmelse om detta.

4 kap. 13 §

(Jfr 4 kap. 13 § i utredningens förslag.)

Paragrafen i dess hittills gällande lydelse utgår från en årsredovisning i svenska kronor och ger möjlighet till omräkning till balansdagens kurs av fordringar och skulder i utländsk valuta. Detta gäller naturligtvis även i fortsättningen när årsredovisningen upprättas i svenska kronor.

Om årsredovisningen däremot upprättas i euro, blir svenska kronor att behandla som en utländsk valuta (jfr avsnitt 5.9). Fordringar och skulder i svenska kronor måste därför i den situationen behandlas på samma sätt som fordringar och skulder i annan utländsk valuta än euro. De får alltså räknas om till euro enligt balansdagens kurs, om detta stämmer med bestämmelserna i 2 kap. 2 och 3 §§.

4 kap. 16 §

(Jfr 9 kap. 7 § föreningslagen i utredningens förslag.)

Paragrafen är ny. Den innehåller en bestämmelse om redovisning av förlagsinsatser som är bestämda i annan valuta än redovisningsvalutan. Skälen till bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.1.2.

Bestämmelsen torde få störst praktisk betydelse i föreningar som har bytt redovisningsvaluta från kronor till euro. Den har emellertid getts en allmän utformning och omfattar även andra fall då förlagsinsatsen är bestämd i en annan valuta än redovisningsvalutan, oavsett om så har varit fallet ända sedan förlagsinsatsen gjordes eller om skillnaden i valuta har uppkommit till följd av att föreningen har bytt redovisningsvaluta.

Posten Förlagsinsatser utgör i en ekonomisk förening en del av det egna kapitalet. Av allmänna principer följer att bundet eget kapital inte får variera av sig självt, t.ex. på grund av växelkursförändringar. Om det i det egna kapitalet ingår belopp som är bestämda i annan valuta, skall de därför normalt redovisas enligt "anskaffningskursen" utan avseende på senare växelkursändringar. *Första stycket* innehåller ett undantag från dessa principer (beträffande skälen till detta, se avsnitt 7.1.2). Undantaget

innebär att förlagsinsatserna skall redovisas enligt balansdagkurs. En sådan redovisning kan leda till att det samlade bundna egna kapitalet blir större eller mindre än tidigare år. Eftersom det samlade egna kapitalet inte har förändrats, måste ökningen eller minskningen kompenseras genom en motsvarande minskning eller ökning av det fria egna kapitalet. Detta skall – som framgår av *andra stycket* – ske genom att differensen förs mot Balanserad vinst eller förlust. Differensen skall alltså inte påverka resultatet utan föras direkt mot det fria egna kapitalet i balansräkningen.

5 kap. 2 §

(Jfr 5 kap. 2 § i utredningens förslag.)

Paragrafen har i sin hittills gällande lydelse förutsatt att årsredovisningen upprättas i svenska kronor och föreskrivit att det skall lämnas upplysningar om hur poster i utländsk valuta har räknats om till svenska kronor. Det har ansetts att motsvarande upplysningsskyldighet bör gälla när årsredovisningen upprättas i euro. Upplysningsskyldigheten kommer då att avse dels poster som har räknats om från svenska kronor, dels poster som har räknats om från annan utländsk valuta än euro.

7 kap. 7 §

(Jfr 7 kap. 6 § i utredningens förslag.)

I paragrafen har införts ett nytt *andra stycke* som innebär att koncernredovisningen skall upprättas i den redovisningsvaluta som används i moderbolagets årsredovisning, jfr 2 kap. 6 §.

Denna fråga har behandlats i avsnitt 5.5.

Enligt 7 kap. 2 § behöver ett moderföretag, som självt är dotterföretag, normalt inte upprätta någon koncernredovisning om det i stället till registreringsmyndigheten ger in koncernredovisningen för sitt eget moderföretag. Förevarande bestämmelse innebär inte att den i ett sådant fall ingivna koncernredovisningen måste vara upprättad i den valuta som det förstnämnda moderföretaget använder i sin redovisning.

14.5 Förslaget till lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

Lagens tillämpningsområde

1 §

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde.

Kravet i 4 § på att upprätta en särskild redogörelse vid byte av redovisningsvaluta gäller samtliga finansiella företag. Vad som avses med finansiellt företag i detta sammanhang definieras i 2 § 4. Några bestämmelser är begränsade till vissa finansiella företag. Bestämmelserna i 6 och 7 §§ om omräkning av kravet på minsta kapitalbas respektive krav på lägsta bundet eget kapital gäller t.ex. endast kreditinstitut och värdepappersbolag. Föreskriften i 8 § om beräkning av premie- eller skadeindex gäller endast försäkringsbolag.

Lagen är tillämplig om ett finansiellt företag byter redovisningsvaluta efter det att företaget har fått tillstånd för viss verksamhet. Den gäller alltså även om verksamheten ännu inte har påbörjats.

Däremot är lagen inte tillämplig vid tillståndsprövning för ett företag som redan innan det fick tillstånd för verksamheten – och därmed blev ett ”finansiellt” företag – har bytt redovisningsvaluta. Betydelsen av ett sådant byte får i stället beaktas inom ramen för de allmänna bestämmelserna om tillståndsprövning. Av dessa bestämmelser följer att en redovisning i euro måste vara förenlig med de bestämmelser som gäller för verksamheten och kravet på god riskkontroll.

Vad som föreskrivs i 4–6 och 8 §§ gäller såväl vid byte av redovisningsvaluta från kronor till euro som vid byte från euro till kronor. Bestämmelsen i 7 § gäller endast vid byte från kronor till euro.

Enligt förslaget till 4 kap. 6 § fjärde stycket bokföringslagen får en filial i utlandet ha sin redovisning i en valuta som godtas i verksamhetslandet. Lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag gäller endast vid företagets byte av redovisningsvaluta. Det skall inte göras en prövning enligt lagen om företaget har en filial som övergår till att ha sin redovisning i valuta som godtas i verksamhetslandet eller omvänt. En sådan övergång måste självfallet vara förenlig med övriga rörelse regler.

Av förslaget till 4 kap. 6 § tredje stycket bokföringslagen framgår att ett företag som har bytt redovisningsvaluta får göra ett nytt byte endast om skattemyndigheten tillåter det.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag

Definitioner

2 §

I paragrafen definieras vissa begrepp som används i lagen.

Med försäkringsbolag avses enligt *första punkten* försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som omfattas av försäkringsrörelselagen (1982:713). Byte av redovisningsvaluta får inte ske i ett försäkringsbolag som med tillämpning av punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till de nya försäkringsrörelse reglerna följer äldre bestämmelser (se prop. 1998/99:87, bet. 1998/99:FiU28, SFS 1999:600). Ett sådant byte får inte heller ske i livförsäkringsbolag som omfattas av lagen om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder (fondförsäkringsbolag) och som tillämpar bestämmelser i samma lag med stöd av punkten 5 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till de nya försäkringsrörelse reglerna. Fondförsäkringsbolagen omfattas även av nyss nämnda punkt 2 i övergångsbestämmelserna (jfr bet. 1999/2000:FiU8).

Ett byte av redovisningsvaluta får alltså göras endast om försäkringsbolaget fullt ut tillämpar de nya försäkringsrörelse reglerna. Detta framgår av punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i bokföringslagen. Ett försäkringsbolag som enligt nämnda punkt inte får ha sin redovisning i euro kan besluta om att till nästkommande räkenskapsår byta till euro. Förevarande lag skall tillämpas på sådana

beslut. Frågan om vilka försäkringsbolag som skall få redovisa i euro har även behandlats i avsnitt 8.1.2.

Med understödsförening avses enligt *andra punkten* förening som avses i 1 kap. 1 § lagen (1972:262) om understödsföreningar. Endast understödsföreningar som tillämpar den nya bokföringslagen och lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) får ha sin redovisning i euro. I prop. 1998/99:130 föreslås att understödsföreningar skall tillämpa nämnda lagar fr.o.m. räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2000. En understödsförening får dock tillämpa äldre redovisningsregler under ytterligare ett räkenskapsår, vilket skall anmälas till Finansinspektionen före den 1 januari 2000. Frågan om understödsföreningar skall få redovisa i euro har behandlats i avsnitt 8.1.3.

I tredje punkten definieras kreditinstitut som bankaktiebolag, sparbank, medlemsbank och kreditmarknadsföretag. Definitionen överensstämmer med den som används i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen) med den avvikelser att begreppet i den lagen även inkluderar Svenska skeppshypotekskassan. Begreppet kreditinstitut har en mer omfattande betydelse i 1 kap. 1 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) genom att definitionen där även omfattar Konungarikets Sveriges stadshypotekskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank och Svenska skeppshypotekskassan. För det ändamål som förevarande lag skall tillgodose behövs emellertid inte en så vid definition, eftersom dessa företag inte får ha sin redovisning i euro. I nämnda paragraf i ÅRKL upptas även företag som driver verksamhet med stöd av punkterna 3–5 i övergångsbestämmelserna till lagen om finansieringsverksamhet. Sådana företag får byta redovisningsvaluta (se avsnitt 5.3).

Fjärde punkten definierar finansiellt företag och har betydelse för lagens tillämpningsområde, se 1 §. Termen omfattar punkterna 1–3 och de i *underpunkterna a* t.o.m. *f* uppräknade företagen: värdepappersbolag, fondbolag, börs, auktoriserad marknadsplats, clearingorganisation och central värdepappersförvarare enligt definitioner som används i respektive rörelselagstiftning. Utanför definitionen av finansiellt företag faller företag som bedriver verksamhet med stöd av punkten 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1572) om ändring i bankrörelselagen (1987:619), eller punkterna 3–5 i ikraftträdande och övergångsbestämmelserna till lagen om finansieringsverksamhet. Med finansiellt företag avses i detta sammanhang inte heller ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett holdingföretag med blandad verksamhet (se 1 kap. 1 § 7 och 8 kapitaltäckningslagen). *Underpunkten b* hänvisar till definitionen i 1 § första stycket 3 lagen (1990:1114) om värdepappersfonder. En remissinstans har förordat att begreppet fondbolag även skall omfatta aktiebolag som fått tillstånd enligt 3 § samma lag att tillhandahålla s.k. nationella fonder. Av nämnda paragraf framgår att ett sådant tillstånd får lämnas endast till ett fondbolag eller annan som står under tillsyn av Finansinspektionen. En förutsättning för att få tillstånd att erbjuda nationella fonder är alltså att företaget antingen bedriver fondverksamhet enligt definitionen i 1 § första stycket 3 eller av

annan anledning står under tillsyn. Med hänsyn till att ett aktiebolag inte kan få tillstånd att förvalta endast nationella fonder finns det inte skäl att formulera definitionen av fondbolag på det föreslagna sättet.

Femte punkten innebär en något vidare definition av begreppet finansiell företagsgrupp än vad som anges i 6 kap. 1 § kapitaltäckningslagen. Den föreslagna definitionen omfattar nämligen utöver företagsgrupper som utgör finansiell företagsgrupp, enligt 6 kap. 1 § kapitaltäckningslagen, sådana företagsgrupper som regeringen föreskrivit att bestämmelserna om finansiella företagsgrupper skall gälla för med stöd av 6 kap. 2 § samma lag.

Sjätte punkten hänvisar till aktiebolagslagens koncernbegrepp. Genom ett tillägg görs koncerndefinitionen tillämplig även om moderföretaget är en annan juridisk person än ett svenskt aktiebolag. Detta gäller oavsett om moderföretaget är en svensk eller en utländsk juridisk person. Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 4 § 12 lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet.

3 §

I paragrafen definieras den i lagen utnyttjade samlingsbenämningen stadgar. Termen omfattar enligt *första punkten* bolagsordning i aktiebolag, försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag, enligt *andra punkten* reglemente i sparbank och enligt *tredje punkten* stadgar i medlemsbank, understödsförening och ekonomisk förening.

De ekonomiska föreningar som är aktuella är *dels* föreningar som fått tillstånd att bedriva de i lagen om börs- och clearingverksamhet upptagna verksamheterna (dvs. att tillhandahålla marknadsplats som börs eller auktoriserad marknadsplats eller att bedriva clearingverksamhet), *dels* föreningar som fått tillstånd att vara central värdepappersförvarare enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, *dels* föreningar som fått tillstånd att bedriva finansieringsverksamhet enligt lagen om finansieringsverksamhet (kreditmarknadsförening).

Särskild redogörelse

4 §

Enligt *första stycket* krävs att ett finansiellt företag upprättar en särskild redogörelse över vilka konsekvenser ett byte av redovisningsvaluta får för företaget och koncernen. Ett företag som ingår i en finansiell företagsgrupp skall enligt paragrafen också analysera konsekvenserna för gruppen.

Härutöver gäller att ett försäkringsföretag även skall redogöra för de konsekvenser ett byte kan tänkas få för försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av en försäkring. Med försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av en försäkring avses desamma som i bl.a. 1 kap. 1 a § första stycket försäkringsrörelselagen.

Ett byte av redovisningsvaluta kan även tänkas få konsekvenser inom andra områden än de nyss nämnda. De skyddsintressen som gör sig

gällande skiljer sig åt mellan olika finansiella företag (se avsnitt 8.1.1). Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva att särskilda frågor eller områden skall behandlas i den särskilda redogörelsen har därför tagits in i 9 §.

Redogörelsen skall ta sikte på samtliga relevanta konsekvenser av betydelse. Det går inte att generellt ange vad som bör behandlas i den särskilda redogörelsen utan en bedömning måste göras i det enskilda fallet bl.a. med beaktande av de särskilda skyddsregler som gäller för just den verksamhet som det ifrågavarande företaget bedriver. Det åligger företaget självt att tillse att samtliga relevanta konsekvenser analyseras och redovisas i redogörelsen.

Enligt *andra stycket* skall redogörelsen alltid behandla vilka risker som är förenade med en redovisning i euro och de åtgärder som har vidtagits för att hantera sådana risker. Med risker avses finansiella risker och administrativa risker och andra liknande risker som påverkas av en redovisning i euro eller ett byte av redovisningsvaluta.

I redogörelsen skall också presenteras en analys av bytets förenlighet med de bestämmelser som gäller för verksamheten. Analysen bör bl.a. omfatta bytets förenlighet med tillämplig associationsrättslig lag och gällande redovisningsregler. Detta är inte minst viktigt om företaget har gjort åtaganden vars storlek eller innehåll i övrigt kan påverkas av att företaget övergår till att ha sin redovisning i euro. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av bemyndigandet i 9 § föreskriva att ytterligare aspekter på bytet skall behandlas i redogörelsen.

Av den särskilda redogörelsen skall det enligt ordalydelsen alltid *framgå* vilka risker som är förenade med en redovisning i den nya valutan. Om den särskilda redogörelsen utmynnar i att bytet inte får några konsekvenser skall underlaget för denna bedömning redovisas, inte endast slutsatsen.

Vid ett byte under verksamhetstiden måste naturligtvis en analys göras av såväl konsekvenserna av att ha redovisningen i en annan valuta än tidigare som konsekvenserna av själva omställningen. Med hänsyn till att rörelserna på de finansiella marknaderna mycket snabbt kan förändra situationen i ett finansiellt företag är det för dessa företag särskilt betydelsefullt att företagets styrnings- och kontrollsystem är fullgoda även under omställningsfasen. Denna fråga bör särskilt uppmärksammas i redogörelsen.

Tredje stycket gäller fondbolag. Dessa företag skall upprätta och ge in en sådan plan som avses i 4 § till Finansinspektionen. I dessa företag skall inte stadgarna stadfästas eller godkännas av Finansinspektionen. För att säkerställa att ett beslut om byte av redovisningsvaluta är väl genomtänkt och en kontroll av att bytet inte strider mot några skyddsregler på det finansiella området föreskrivs att redogörelsen skall ha getts in till Finansinspektionen senast sex månader innan företaget börjar att redovisa i den nya valutan.

Paragrafen innebär att ett annat finansiellt företag än ett fondbolag får byta redovisningsvaluta endast om en sådan redogörelse som anges i 4 § första stycket har upprättats. Bestämmelsens utformning gör en sådan redogörelse till en nödvändig förutsättning för att byta redovisningsvaluta, såväl från kronor till euro som från euro till kronor. Om en redogörelse saknas eller är ofullständig, får en ändring av stadgarna som innebär byte av redovisningsvaluta alltså inte stadfästas eller godkännas. Av detta följer också att den inte heller kan registreras hos registreringsmyndigheten. Om det emellertid av redogörelsen framgår att ett byte får betydande konsekvenser för företaget eller någon annan, medför inte detta i sig att stadfästelse eller godkännande kan vägras med stöd av paragrafen. Stöd för ett sådant beslut får i stället sökas i de författningar och övriga bestämmelser som företaget har att följa.

Ett beslut att vägra stadfästelse eller godkännande av en stadgeändring fattas med stöd av respektive rörelselag. Där finns också bestämmelser om överklagande av ett sådant beslut.

Det kan anmärkas att paragrafen även gäller för understödsföreningar där Finansinspektionens godkännande sker inom ramen för beslutet att registrera stadgarna (se 37 § lagen om understödsföreningar). Naturligtvis skall sedvanlig prövning göras av att stadgarna är ägnade att trygga att föreningen kan fullgöra sina försäkringsutfästelser. Stadgarna skall också tillgodose medlemmarnas intresse av att kostnader och villkor för försäkringarna är skäliga med hänsyn till förmånernas art och omfattning samt föreningens förhållanden (se 11 § lagen om understödsföreningar).

Särskilda bestämmelser för kreditinstitut och värdepappersbolag

6 §

Paragrafen innebär tillsammans med 7 § att ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag som byter tillbaka till en valuta som det tidigare haft sin redovisning i, kan komma att underkastas ett högre, men aldrig ett lägre, krav på minsta kapitalbas än det som gällde före det första bytet. Det finns således inte någon möjlighet att genom upprepade byten av redovisningsvaluta kringgå eller reducera kravet på minsta kapitalbas.

Av *första stycket* följer att kravet på minsta kapitalbas efter ett byte av redovisningsvaluta utgörs av det tidigare – i kronor eller euro – gällande lägsta beloppet omräknat till den nya valutan. Beräkningen skall göras enligt den växelkurs som anges i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Det är samma kurs som den ingående balansräkningen räknats fram med (se 2 kap. 2 § ÅRKL som hänvisar till nämnda paragraf i årsredovisningslagen). Det belopp som skall räknas om är normalt det krav på bundet eget kapital som ställdes för att företaget skulle få påbörja sin verksamhet.

Ett kreditmarknadsföretag kan få tillstånd att påbörja verksamheten med ett lägre kapitalkrav än motsvarande fem miljoner euro (se 2 kap. 4 § andra stycket lagen om finansieringsverksamhet). Överstiger nettotillgångarna därefter etthundra miljoner kronor – eller tolv miljoner euro,

om företaget har sin redovisning i den valutan – skall kapitalbasen uppgå till en nivå som vid tidpunkten för tillstånd motsvarade fem miljoner euro (jfr författningskommentaren till 4 kap. 1 § tredje stycket nämnda lag). För ett sådant kreditmarknadsföretag är det detta förhöjda krav på kapitalbas som skall räknas om till den nya redovisningsvalutan.

Bestämmelsen skall också tillämpas om företaget tidigare har bytt redovisningsvaluta. I sådant fall är det för företaget gällande kravet på minsta kapitalbas bestämt enligt denna paragraf eller 7 § som skall räknas om.

För ett värdepappersbolag som efter ett byte av redovisningsvaluta får tillstånd för ytterligare verksamhet skall ett nytt krav på minsta bundet eget kapital fastställas enligt 2 kap. 5 § lagen om värdepappersrörelse. Görs därefter ytterligare ett byte skall det beloppet räknas om till den nya redovisningsvalutan. Detsamma gäller om värdepappersbolaget före nästa byte inskränker sin verksamhet och därvid får tillstånd att bedriva verksamheten med ett lägre krav på minsta bundet eget kapital.

Andra stycket gäller endast företag som tidigare har bytt redovisningsvaluta. I sådant fall gäller att kapitalbasen inte heller får understiga det belopp som utgjorde gränsen för lägsta kapitalbas när företaget senast redovisade i samma valuta. Ger en tillämpning av första stycket eller, vid byte till euro, 7 § ett högre belopp är dock det största av dessa bestämmande för vilket belopp företagets kapitalbas inte får understiga efter bytet. Bestämmelsen innebär således att ett ytterligare byte av redovisningsvaluta kan leda till ett högre men aldrig till ett lägre krav på kapitalbas än vad som gällde när företaget senast redovisade i samma valuta.

Bestämmelser om minsta kapitalbas finns för banker i 2 kap. 9 § andra stycket bankrörelselagen, för kreditmarknadsföretag i 4 kap. 1 § andra–fjärde stycket lagen om finansieringsverksamhet och för värdepappersbolag i 5 kap. 1 § andra stycket lagen (1991:981) om värdepappersrörelse (se avsnitt 8.3.2 beträffande företag som har beviljats tillstånd enligt äldre bestämmelser).

7 §

Bestämmelsen gäller endast vid byte från kronor till euro. Vid ett sådant byte skall ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag ha ett bundet eget kapital som inte understiger det minsta startkapital som krävs för att påbörja verksamhet av det slag som företaget bedriver. Det bundna egna kapitalet skall uppgå till denna nivå fr.o.m. ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro.

Bestämmelser om minsta bundet eget kapital för bankaktiebolag finns i 9 kap. 4 § andra stycket bankrörelselagen. Motsvarande bestämmelser för sparbanker och medlemsbanker återfinns i 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen respektive 1 kap. 4 § andra eller tredje stycket medlemsbankslagen. För kreditmarknadsföretag finns bestämmelser om minsta bundet eget kapital i 2 kap. 4 § första eller andra stycket lagen om finansieringsverksamhet. Motsvarande bestämmelser för värdepappersbolagen finns i 2 kap. 5 § första stycket lagen om värdepappersrörelse

Paragrafen behandlar storleken på minsta bundet eget kapital. Den innebär inte i sig att det för ett bankaktiebolag eller en sparbank skall göras en ny prövning, motsvarande den vid tillståndsprövningen, av hur stort aktiekapitalet respektive grundfonden måste vara med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den planerade rörelsen.

Som angetts i författningskommentaren till 1 § tar den föreslagna lagen endast sikte på finansiella företag som byter redovisningsvaluta efter det att företaget har fått tillstånd för verksamheten. Om kreditinstitutet eller värdepappersbolaget efter bytet till redovisning i euro söker tillstånd för ytterligare verksamheter måste det naturligtvis uppfylla kravet i aktuell rörelselagstiftning på minsta bundna eget kapital bestämt i euro för sådan verksamhet.

Särskilda bestämmelser för försäkringsbolag

8 §

Paragrafen behandlar hur äldre uppkomna skadekostnader bestämda i kronor skall behandlas vid bestämmande av solvensmarginalen i försäkringsbolag enligt 7 kap. 25 § försäkringsrörelselagen. Det kan anmärkas att solvensmarginal enligt nämnda paragraf även skall beräknas enligt 7 kap. 23 § femte stycket samma lag.

Ett försäkringsbolag får beräkna premie- och skadeindex antingen enligt kursen som avses i första stycket, eller, efter Finansinspektionens tillstånd, enligt en omräkningsmetod som får användas för ifrågavarande poster vid upprättande av årsredovisning.

Enligt *första stycket* skall kostnaderna beräknas med utgångspunkt i en fast omräkningskurs. Beräkningen skall göras enligt den växelkurs som anges i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen. Det är samma kurs som den ingående balansräkningen räknats fram med (se 2 kap. 2 § ÅRFL som hänvisar till nämnda paragraf i årsredovisningslagen). Om tillämpningen av den kurs som gäller vid senare beräkningstillfällen, t.ex. vid avlämnande av s.k. solvensdeklaration, innebär ett högre solvenskrav skall i stället den kursen användas vid beräkningen. På så sätt säkerställs att solvenskravet inte blir lägre än om företaget inte bytt redovisningsvaluta.

Med uttrycket ”motsvarande kurs” avses den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen före beräkningstillfället. Har Europeiska centralbanken fastställt en kurs samma dag som beräkningen görs och den dagen är en svensk bankdag, bör alltså den kursen användas om det ger det högsta kravet på solvensmarginal.

Enligt *andra stycket* får Finansinspektionen medge att försäkringsbolaget tillämpar en omräkningsmetod som försäkringsbolag får använda för ifrågavarande poster vid upprättande av årsredovisning. Bestämmelsen är avsedd att förenkla för bolagen samtidigt som tillsynsmyndigheten ges en möjlighet att i det enskilda fallet pröva om en viss redovisningsmetod även är lämplig för beräkning av bolagets solvens. Genom bestämmelsen i 9 § 2 ges en möjlighet att meddela föreskrifter om vilka ytterligare förutsättningar som skall vara uppfyllda för att en sådan

beräkningsmetod skall kunna godtas. Med stöd av bemyndigandet kan också en för upprättande av årsredovisning tillåten metod påbjudas eller förbjudas.

Bemyndiganden

9 §

Bestämmelsen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter till lagen.

Enligt *första punkten* kan föreskrifter meddelas om vad en redogörelse enligt 4 § skall innehålla (se vidare författningskommentaren till 4 §).

I *andra punkten* finns ett bemyndigande att föreskriva hur premie- eller skadeindex skall beräknas i försäkringsbolag som beviljats dispens enligt 8 § andra stycket. Föreskrifter kan behövas om i vilken utsträckning försäkringsbolag får tillämpa olika principer vid beräkning av premie- eller skadeindex respektive vid upprättande av årsredovisning. Det kan även behöva regleras hur ett byte av redovisningsprinciper skall påverka beräkningen av premie- eller skadeindex. Föreskrifter kan även behövas om vilka omräkningskurser som skall användas vid omräkning från kronor till euro eller omvänt. Bemyndigandet har utformats så att föreskrifterna också kan ta sikte på omräkning av poster bestämda i annan valuta än kronor eller euro.

Överklagande

10 §

Enligt *första meningen* får Finansinspektionens beslut enligt 8 § andra stycket överklagas till allmän förvaltningsdomstol, dvs. till länsrätt i första instans. I *andra meningen* anges att prövningstillstånd krävs för att kammarrätten skall pröva ett beslut.

Beslut om föreskrifter (s.k. normbeslut) som Finansinspektionen, efter vidaredelegation från regeringen, fattar med stöd av 9 § överklagas till regeringen. Detta följer av 35 § verksförordningen (1995:1322).

Ikraftträdandebestämmelsen

Enligt föreskriften skall lagen träda i kraft den 1 mars 2000. Med anledning av att bestämmelserna anknyter till beslut eller förhållanden som aktualiseras efter detta datum föreslås inga särskilda övergångsbestämmelser.

Av punkten 1 i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i bokföringslagen framgår att företag får ha sin redovisning i euro tidigast fr.o.m. det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000. Ett företag kan dock redan under år 2000 besluta om att byta redovisningsvaluta. Lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag skall tillämpas på sådana beslut. Bestämmelser om verkställighet

av sådana beslut finns i bl.a. 9 kap. 35 § andra stycket aktiebolagslagen och 9 kap. 17 andra stycket § försäkringsrörelselagen.

14.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000) framgår vilka bokföringskyldiga som får upprätta sin redovisning i euro. Enligt den bestämmelsen får även understödsföreningar ha sin redovisning i euro. En sådan möjlighet kan utnyttjas tidigast från och med räkenskapsår som inleds den 1 januari 2001 (se övergångsbestämmelsen till lagen om ändring i bokföringslagen). En grundläggande förutsättning är dock att understödsföreningen tillämpar den nya bokföringslagen och därmed skall upprätta årsredovisning enligt ÅRFL (se avsnitt 8.1.3).

11 §

I paragrafen har ett nytt *fjärde stycke* tagits in. Enligt bestämmelsen skall en understödsförening som vill redovisa i euro ange detta i stadgarna. Ändringen motsvarar delvis ändringen i 2 kap. 2 § lagen om ekonomiska föreningar (jfr även 2 kap. 4 § aktiebolagslagen). Till skillnad från den bestämmelsen saknas en bestämmelse om att medlemsinsatser skall bestämmas i euro. Det beror på att lagen om understödsföreningar saknar regler om medlemsinsatser. En hänvisning till nya 4 kap. 6 § bokföringslagen har tagits in enligt *Lagrådets* förslag.

Vikten av att ett byte av redovisningsvaluta föregås av en allmän översyn av villkoren i stadgarna har framhållits i avsnitt 8.1.3.

37 §

I det nya *femte stycket* slås bl.a. fast att ett beslut om införande eller ändring av en bestämmelse om ny redovisningsvaluta enligt nya 11 § fjärde stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet. Bestämmelsen motsvarar 9 kap. 35 § andra stycket aktiebolagslagen som har kommenterats ovan. Bestämmelsen motsvarar även 7 kap. 14 § sjätte stycket lagen om ekonomiska föreningar och 9 kap. 17 § andra stycket försäkringsrörelselagen.

Ikraftträdandebestämmelser

Föreskriften motsvarar ikraftträdandebestämmelserna till ändringarna i aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar och försäkringsrörelselagen.

14.7 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Prop. 1999/2000:23

Ändringarna i denna lag är väsentligen av motsvarande slag som ändringarna i aktiebolagslagen (1975:1385).

Behovet av ändringar i försäkringsrörelselagen har även behandlats i avsnitt 8.1.1 under rubriken Allmänna utgångspunkter och i avsnitt 8.1.2.

Lagrådets förslag till justeringar i 1 kap. 6 §, 2 kap. 5 § och 20 kap. 6 a § har följts.

1 kap. 6 §

Det justerade tredje stycket och det nya fjärde stycket överensstämmer delvis med ändringen i 1 kap. 3 § aktiebolagslagen. Det har dock inte tagits in någon bestämmelse om beräkning av lägsta tillåtna aktiekapital i fall då euro används som redovisningsvaluta. En sådan bestämmelse behövs inte eftersom försäkringsrörelselagen saknar bestämmelser om lägsta aktiekapital. Av samma skäl behövs inte heller några ändringar motsvarande dem som förslås i 13 kap. 4 a § och 17 kap. 1 § aktiebolagslagen.

2 kap. 5 §

Ett nytt *tredje stycke* och ett nytt *fjärde stycke* har lagts till. Bestämmelsen överensstämmer med ändringen i 2 kap. 4 § aktiebolagslagen.

3 kap. 4 §

Ändringen är av samma slag som ändringen i 3 kap. 4 § aktiebolagslagen.

9 kap. 17 §

I paragrafen har ett nytt *andra stycke* lagts till. Ändringen motsvarar i sak förslaget till ny lydelse av 9 kap. 35 § aktiebolagslagen.

9 kap. 22 §

Paragrafen, som är ny, motsvarar delvis förslaget till nya 9 kap. 35 a § aktiebolagslagen. Bestämmelserna tillser att bolaget för in de korrekta beloppen för aktiekapitalet och aktiernas nominella värde i bolagsordningen.

Registreringsmyndighetens åtgärder med anledning av detta regleras för försäkringsaktiebolagens del i 20 kap. 6 a § försäkringsrörelselagen (se vidare författningskommentaren till denna paragraf).

Vikten av att ett byte av redovisningsvaluta föregås av en allmän översyn av villkoren i försäkringsbolagets bolagsordning har framhållits i avsnitt 8.1.2.

Bestämmelsen i nya *tredje stycket* motsvarar i sak ändringen i 14 kap. 1 § aktiebolagslagen.

20 kap. 6 a §

Paragrafen, som är ny, motsvarar 9 kap. 35 a § första stycket aktiebolagslagen. Bestämmelsen reglerar hur Finansinspektionen såsom registreringsmyndighet skall räkna om det registrerade aktiekapitalet till nya aktiekapitalsvalutan.

14.8 Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

2 kap. 9 §

I *andra stycket* har en ny *andra mening* lagts till. Bestämmelsen reglerar kravet på kapitalbas för bankaktiebolag, medlemsbanker och sparbanker (banker) som *har bytt* redovisningsvaluta. För en sådan bank skall det innan bytet gällande kravet på kapitalbas räknas om till redovisningsvalutan enligt 6 § lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag. Vid upprepade byten skall också den kapitalbas som tidigare gällde i den nya redovisningsvalutan beaktas enligt *andra stycket* i samma paragraf. Har banken bytt från kronor till euro gäller dessutom att kapitalbasen under verksamhetstiden inte får understiga det belopp som enligt 7 § nämnda lag krävdes i bundet eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro (se vidare författningskommentarerna till dessa bestämmelser).

De nya bestämmelserna omfattar endast banker som har bytt redovisningsvaluta. *Andra meningen* omfattar alltså inte banker som redan när den fick oktroj hade sin redovisning i euro. För en sådan bank gäller det i första meningen uppställda kravet att kapitalbasen inte får understiga det belopp (i euro) i bundet eget kapital som krävdes när verksamheten påbörjades.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.3.2.

14.9 Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Ändringarna i denna lag är väsentligen av motsvarande slag som ändringarna i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

2 kap. 5 §

I paragrafens nya *andra stycke* har tagits in en bestämmelse om att en sparbank som vill använda euro som redovisningsvaluta måste ange detta i reglementet. I stadgarna skall då också anges att medlemsinsatserna

skall bestämmas i euro. Beslut om byte av redovisningsvaluta kräver alltså ett beslut om ändring av reglementet.

Ändringen överensstämmer med ändringen i 2 kap. 2 § lagen om ekonomiska föreningar. Vad som avses med redovisningsvaluta framgår av nya 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000). En hänvisning till detta lagrum har tagits in i paragrafen enligt *Lagrådets* förslag.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.2.3.

4 kap. 15 §

Ett nytt *tredje stycke* har införts. Bestämmelsen överensstämmer med ändringen i 7 kap. 14 § lagen om ekonomiska föreningar.

7 kap. 1 §

Paragrafen behandlar fusion som sker genom absorption. Det nya *andra stycket* överensstämmer i sak med ändringen i 12 kap. 1 § lagen om ekonomiska föreningar.

7 kap. 2 §

Paragrafen behandlar fusion genom kombination. Det nya *andra stycket* överensstämmer i sak med nya andra stycket i 12 kap. 3 § lagen om ekonomiska föreningar.

I *tredje stycket* har hänvisningarna till 1 § justerats.

7 kap. 8 §

I paragrafens nya *andra stycke* behandlas fusion mellan en sparbank och ett helägt dotteraktiebolag. Ändringen överensstämmer i sak med nya andra stycket i 12 kap. 8 § lagen om ekonomiska föreningar.

14.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

5 kap. 1 §

I *andra stycket* har en ny *andra mening* lagts till. Bestämmelsen reglerar kravet på kapitalbas för värdepappersbolag som *har bytt* redovisningsvaluta. För ett sådant bolag skall det innan bytet gällande kravet på kapitalbas räknas om till redovisningsvalutan enligt 6 § första stycket lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag. Vid upprepade byten skall också den kapitalbas som tidigare gällde i den nya redovisningsvaluta beaktas enligt 6 § andra stycket. Har bolaget bytt från kronor till euro gäller dessutom att kapitalbasen under verksamhetstiden inte får understiga det belopp som enligt 7 § samma lag krävdes i bundet eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro (se vidare författningskommentarerna till dessa bestämmelser).

De nya bestämmelserna omfattar endast värdepappersbolag som har bytt redovisningsvaluta. Andra mening omfattar alltså inte värdepappersbolag som redan när det fick tillstånd hade sin redovisning i euro. För ett sådant värdepappersbolag gäller det i första meningen uppställda kravet att kapitalbasen inte får understiga det belopp (i euro) som enligt 2 kap. 5 § krävdes i bundet eget kapital när verksamheten påbörjades. Andra meningen gäller inte heller värdepappersbolag för vilket det fastställs ett nytt kapitalkrav i samband med en ändring av verksamhetsinriktningen. Får bolaget efter bytet tillstånd för ytterligare verksamhet är det således det i samband därmed enligt 2 kap. 5 § fastställda kravet som skall vara uppfyllt.

Överträdelse av de nya reglerna om lägsta kapitalbas är sanktionerade i 6 kap. lagen om värdepappersrörelse. Av 6 kap. 9 § tredje stycket 1 följer att ett värdepappersbolags tillstånd skall återkallas, om kapitalbasen understiger det belopp som krävs enligt förevarande paragraf och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för bolaget.

Ändringarna överensstämmer med motsvarande bestämmelser som föreslagits för bankaktiebolag och kreditmarknadsföretag, se 2 kap. 9 § bankrörelselagen och 4 kap. 1 § lagen om finansieringsverksamhet.

Bestämmelsen har också behandlats i avsnitt 8.3.2.

6 kap. 7 §

Paragrafen har justerats för att överensstämma med motsvarande bestämmelser för bl.a. bankaktiebolag och kreditmarknadsföretag, se 7 kap. 15 § bankrörelselagen och 5 kap. 16 § lagen om finansieringsverksamhet.

Av paragrafen framgår tydligare än i dag att Finansinspektionen kan beivra såväl en överträdelse av en föreskrift som meddelats med stöd av värdepappersrörelselagen, som en överträdelse av en föreskrift som meddelats med stöd av annan författning som reglerar värdepappersbolagets verksamhet.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.1.1.

6 kap. 9 §

I paragrafen anges när ett tillstånd som lämnats ett svenskt värdepappersinstitut skall återkallas. Enligt *första stycket tredje punkten* skall det ske om ett institut har överträtt en författning som reglerar verksamheten eller en föreskrift som meddelats med stöd av en sådan författning (jfr 7 §). Motsvarande gäller för bankaktiebolag och kreditmarknadsföretag, se 7 kap. 16 § första stycket 5 bankrörelselagen och 5 kap. 17 § första stycket 3 lagen om finansieringsverksamhet.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.1.1.

14.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet

2 kap. 4 §

I *andra stycket* har lagts till en beloppsgräns för kreditmarknadsföretag som har sin redovisning i euro.

I paragrafen har också ordet ”ecu” ersatts av ”euro”.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.3.2.

4 kap. 1 §

I *andra stycket* har en ny *andra mening* lagts till. Bestämmelsen reglerar kravet på kapitalbas för kreditmarknadsföretag som *har bytt* redovisningsvaluta. För ett sådant företag skall det före bytet gällande kravet på kapitalbas räknas om till redovisningsvalutan enligt 6 § första stycket lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag. Vid upprepade byten skall också den kapitalbas som tidigare gällde i den nya redovisningsvalutan beaktas enligt 6 § andra stycket samma lag. Har företaget bytt från kronor till euro gäller dessutom att kapitalbasen under verksamhetstiden inte får understiga det belopp som enligt 7 § nämnda lag krävdes i bundet eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro (se vidare författningskommentarerna till dessa bestämmelser).

De nya bestämmelserna omfattar endast kreditmarknadsföretag som har bytt redovisningsvaluta. Andra meningen omfattar alltså inte företag som redan när det fick tillstånd hade sin redovisning i euro. För ett sådant kreditmarknadsföretag gäller det i första meningen uppställda kravet att kapitalbasen inte får understiga det belopp (i euro) som enligt 2 kap. 4 § krävdes i bundet eget kapital när verksamheten påbörjades.

I *tredje stycket första meningen* har en ändring gjorts till följd av att euron ersatt valutaenheten ecu från och med den 1 januari 1999. Enligt den bestämmelsen skall ett mindre kreditmarknadsföretag som har fått tillstånd att bedriva verksamhet med reducerat kapitalkrav öka sin kapitalbas till motsvarande fem miljoner euro, om nettovärdet av kreditmarknadsföretagets tillgångar senare överstiger etthundra miljoner kronor. Det belopp i kronor som motsvarar fem miljoner euro skall fastställas enligt den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om verksamhetstillstånd enligt 2 kap. 1 §.

För företag som tidigare – kanske redan från starten – har haft sin redovisning i euro är det inte rimligt att använda kursen vid tidpunkten för beslut om tillstånd. Det skulle nämligen kunna medföra att ett byte av redovisningsvaluta ger ett lägre krav på buffertkapital. I stycket har därför en ny *andra mening* lagts till som tar sikte på kreditmarknadsföretag som *har haft* euro som redovisningsvaluta men senare bytt till kronor. För ett sådant kreditmarknadsföretag skall i stället kravet på minsta kapitalbas i kronor fastställas genom omräkning av fem miljoner euro, enligt kursen som gällde vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i kronor. Det sagda gäller såväl om kreditmarknadsföretagets redovisnings-

valuta var euro redan när det fick tillstånd för verksamheten som om redovisningen vid denna tidpunkt var i kronor och kreditmarknadsföretaget först bytt till euro för att sedan byta tillbaka till kronor. Har flera byten av redovisningsvaluta skett skall, som framgår av ordalydelsen, växelkursen vid det senaste bytet till kronor användas.

Det nya *fjärde stycket* tar sikte på kreditmarknadsföretag som *har* sin redovisning i euro. Överstiger nettovärdet av tillgångarna i ett kreditmarknadsföretag som redovisar i euro tolv miljoner euro så skall det ha en kapitalbas som uppgår till minst fem miljoner euro. Bestämmelsen omfattar både kreditmarknadsföretag som redan från starten hade sin redovisning i euro och kreditmarknadsföretag som tidigare har haft sin redovisning i kronor.

Överträdelser av de nya reglerna om lägsta kapitalbas sanktioneras i 5 kap. lagen om finansieringsverksamhet. Av 5 kap. 17 § första stycket 4 följer att ett kreditmarknadsföretags tillstånd att bedriva finansieringsverksamhet skall återkallas, om kapitalbasen understiger det belopp som krävs enligt förevarande paragraf och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.3.2.

5 kap. 17 §

Fjärde punkten i första stycket har justerats till följd av det nytillkomna fjärde stycket i 4 kap. 1 §.

14.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

2 kap. 6 §

I gällande lydelse används i paragrafens tredje stycke termen förlagsandelslån i stället för termen förlagsandelsbevis (se prop. 1994/95:50 s. 300).

Förlagsandelslån har utmönstras ur uppräknningen i *tredje stycket*. Gjorda förlagsinsatser får därmed inte med automatik räknas in i kapitalbasen som supplementärt kapital. Av andra stycket framgår att förlagsinsatser inte heller med automatik ingår i primärt kapital. Finansinspektionen kan dock med stöd av fjärde stycket i ett enskilt fall medge att värdet av förlagsinsatser får ingå i kapitalbasen.

I *fjärde stycket* föreskrivs att Finansinspektionen får medge att värdet av förlagsinsatser samt andra kapitaltillskott och reserver än de som anges i tredje stycket får räknas in i kapitalbasen. Finansinspektionen kan medge att värdet av förlagsinsatserna räknas som primärt eller supplementärt kapital. Ett sådant beslut kan förenas med villkor t.ex. beträffande krav på viss återstående löptid.

Ett bemyndigande för regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att meddela föreskrifter om hur kapitalbasen skall beräknas m.m. finns i 7 kap. 17 §.

4 kap. 8 §

Paragrafen anger hur ett institut skall beräkna sin totala nettosition i annan valuta än rapportvalutan. Den föreslagna justeringen av bestämmelsens utformning är en följdändring till förslaget att kreditinstitut och värdepappersbolag skall medges rätt att redovisa i euro, som är en utländsk valuta. För institut som har sin redovisning i kronor innebär förslaget inte någon saklig ändring i förhållande till vad som gällt tidigare.

Ett institut som har sin redovisning i euro skall vid tillämpning av bestämmelsen behandla poster i euro på samma sätt som ett institut som har sin redovisning i kronor skall behandla poster i kronor. I linje med detta skall ett institut som har sin redovisning i euro behandla poster i annan valuta än euro på samma sätt som ett institut som redovisar i kronor behandlar poster i utländsk valuta. Vad som avses med redovisningsvaluta framgår av nya 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000). En hänvisning till detta lagrum har tagits in i paragrafen enligt *Lagrådets* förslag.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.3.1.

14.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

I årsredovisningslagen (1995:1554) har vissa ändringar gjorts till följd av möjligheten att byta redovisningsvaluta och redovisa i euro. De ändringar som föreslås beträffande 2 kap. 6 §, 4 kap. 16 §, 5 kap. 2 § och 7 kap. 7 § årsredovisningslagen får betydelse även för kreditinstitut och värdepappersbolag som upprättar sin redovisning i euro (se författningskommentarerna till nämnda bestämmelser). Detta följer dels av nuvarande hänvisningar i 2 kap. 2 § och 5 kap. 1 § ÅRKL, dels av nya hänvisningar som föreslås tas in i 4 kap. 1 § och 7 kap. 2 §.

4 kap. 1 §

Paragrafen har kompletterats med en hänvisning till 4 kap. 16 § årsredovisningslagen. Bestämmelsen avser förlagsinsatser som är bestämda i annan valuta än redovisningsvalutan och får betydelse om medlemsbanken eller kreditmarknadsföreningen har bytt redovisningsvaluta efter det att tillskottet gjordes. Till sin ordalydelse omfattar den dock även tillskott som har gjorts direkt i annan valuta än redovisningsvalutan.

Punkten har också kommenterats i avsnitt 8.2.2. I avsnitt 8.3.1 har behandlats i vilken utsträckning förlagsinsatser bör kunna räknas in i kapitalbasen.

Paragrafens *första stycke* har justerats så att det framgår att tillgångar och skulder i annan valuta än redovisningsvalutan skall räknas om till redovisningsvalutan.

Företag som har sin redovisning i euro skall således räkna om poster i kronor och i annan utländsk valuta än euro till redovisningsvalutan. För företag som har sin redovisning i kronor innebär förslaget inte någon ändring sak. Dessa företag skall räkna om poster i utländsk valuta på samma sätt som tidigare. Motsvarande synsätt kommer till uttryck i nya 4 kap. 13 § årsredovisningslagen.

Bestämmelsen kommenteras närmare i den allmänna motiveringen, avsnitt 8.2.1.

5 kap. 4 §

Den nya *sjätte punkten* får betydelse för sparbanker som har bytt redovisningsvaluta. Enligt bestämmelsen skall bidrag till garantifonden i annan valuta än redovisningsvalutan redovisas enligt omräkningskursen på balansdagen. Principen för redovisningen överensstämmer med redovisningen av förlagsinsatser i ekonomiska föreningar (jfr 4 kap. 16 § årsredovisningslagen). Eftersom sparbanker till skillnad från flertalet andra företag saknar en indelning i fritt och bundet eget kapital föreskrivs att omräkningsdifferenserna skall föras mot en fond under punkten 12 Andra fonder i balansräkningsschemat. I fjärde punkten förevarande paragraf finns bestämmelser om vilka fonder som får finnas i en sparbank. I den mån det behövs en närmare reglering kan den göras i föreskrifter eller allmänna råd från Finansinspektionen.

Punkten har också kommenterats i avsnitt 8.2.3.

7 kap. 2 §

Paragrafen har kompletterats med en hänvisning till årsredovisningslagen. Bestämmelsen innebär att redovisningsvalutan i årsredovisningen också skall användas i koncernredovisningen.

Det kan anmärkas att koncernbalansräkningen för det gamla räkenskapsåret skall räknas om på det sätt som föreskrivs i nya 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen beträffande årsredovisningen. Detta följer av 7 kap. 4 § 1 ÅRKL. Där hänvisas nämligen till de allmänna bestämmelserna om årsredovisning i 2 kap. 2 § ÅRKL, som i sin tur hänvisar till bl.a. 2 kap. 6 § årsredovisningslagen.

14.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

ÅRFL har senast föreslagits ändrad i regeringens proposition 1998/99:130 Ny bokföringslag m.m. De där föreslagna ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2000. I lagförslaget föreslås därvid ändringar i

paragrafer som ändrats till följd av nya försäkringsrörelseregler (prop. 1998/99:87, bet. 1998/99:FiU29, SFS 1999:603). De nu föreslagna ändringarna betingas av införandet av bestämmelser om redovisning i euro.

I årsredovisningslagen (1995:1554) har vissa ändringar föreslagits till följd av möjligheten att byta redovisningsvaluta och redovisa i euro. De ändringar som där föreslås i 2 kap. 6 §, 4 kap. 13 §, 5 kap. 2 § och 7 kap. 7 § får genom ÅRFL:s hänvisningar betydelse även för försäkringsföretag som får upprätta sin redovisning i euro (se författningskommentarerna till nämnda bestämmelser). Detta följer dels av nuvarande hänvisningar i 2 kap. 2 §, 4 kap. 1 § och 5 kap. 1 § ÅRFL, dels av en ny hänvisning som föreslås i 7 kap. 2 § ÅRFL. Någon hänvisning föreslås däremot inte till 4 kap. 16 § årsredovisningslagen. En sådan hänvisning behövs inte eftersom förlagsinsatser inte förekommer i företag som omfattas av ÅRFL.

Av övergångsbestämmelserna till nya 4 kap. 6 § bokföringslagen framgår att försäkringsbolag som alltjämt tillämpar äldre försäkringsrörelseregler om försäkringstekniska grunder m.m. inte får ha sin redovisning i euro.

5 kap. 4 §

En ny *tionde punkt* har införts. Bestämmelserna gäller redovisning av garantikapital som är bestämt i annan valuta än redovisningsvalutan. Bestämmelsen tar främst sikte på garantikapital som är bestämt i annan valuta än redovisningsvalutan på grund av att försäkringsbolaget bytt redovisningsvaluta efter det att tillskottet gjordes. Till sin ordalydelse omfattar den dock även tillskott som har gjorts direkt i annan valuta än redovisningsvalutan.

Enligt bestämmelsen skall mellanskillnaden redovisas på olika sätt beroende av om företaget får dela ut vinst eller inte. Principerna för redovisningen har delvis förebild i bestämmelserna om redovisning av förlagsinsatser i nya 4 kap. 16 § årsredovisningslagen och bidrag till garantifond i sparbanker i nya 5 kap. 4 § 6 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL).

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.2.4.

7 kap. 2 §

Paragrafen har kompletterats med en hänvisning till årsredovisningslagen. Bestämmelsen innebär att redovisningsvalutan i årsredovisningen också skall användas i koncernredovisningen.

Det kan anmärkas att koncernbalansräkningen för det gamla räkenskapsåret skall räknas om på det sätt som föreskrivs i nya 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen beträffande årsredovisningen. Detta följer av 7 kap. 4 § 1 ÅRFL. Där hänvisas nämligen till de allmänna bestämmelserna om årsredovisning i 2 kap. 2 § ÅRFL, som i sin tur hänvisar till bl.a. 2 kap. 6 § årsredovisningslagen.

14.15 Förslaget till lag om ändring i lagen om
medlemsbanker (1995:1570)

Prop. 1999/2000:23

Ändringarna i denna lag är väsentligen av motsvarande slag som ändringarna i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.

1 kap. 4 §

I paragrafens tredje stycke föreskrivs att en medlemsbank kan medges att ha ett lägre bundet eget kapital än fem miljoner euro, om balansomslutningen i den planerade verksamheten inte överstiger tolv miljoner euro.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.3.2.

2 kap. 4 §

I paragrafens nya *andra stycke* har tagits in en bestämmelse om att en medlemsbank som vill använda euro som redovisningsvaluta måste ange detta i stadgarna. I stadgarna skall då också anges att medlemsinsatser skall bestämmas i euro. Ett byte av redovisningsvaluta förutsätter alltså ett beslut om ändring av stadgarna.

Ändringen överensstämmer med ändringen i 2 kap. 2 § lagen om ekonomiska föreningar. Vad som avses med redovisningsvaluta framgår av nya 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000). En hänvisning till detta lagrum har tagits in i paragrafen enligt *Lagrådets* förslag.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.2.2.

7 kap. 16 §

Ett nytt *tredje stycke* har lagts till. Bestämmelsen överensstämmer med ändringen i 7 kap. 14 § lagen om ekonomiska föreningar och har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* har förordat.

10 kap. 1 §

Paragrafen behandlar fusion som sker genom absorption. Det nya *andra stycket* överensstämmer i sak med ändringen i 12 kap. 1 § lagen om ekonomiska föreningar.

10 kap. 2 §

Paragrafen behandlar fusion genom kombination. Det nya *andra stycket* överensstämmer i sak med ändringen i 12 kap. 3 § lagen om ekonomiska föreningar.

I *tredje stycket* har hänvisningarna till 1 § justerats.

I paragrafen nya *andra stycke* behandlas fusion mellan en medlemsbank och ett helägt dotteraktiebolag. Det nya andra stycket överensstämmer i sak med ändringen i 12 kap. 8 § lagen om ekonomiska föreningar.

14.16 Förslaget till lag om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

1 §

I paragrafen anges att lagen skall tillämpas beträffande inkomstskatt, mervärdesskatt och reklamskatt när ett företag har redovisningen i euro eller byter redovisningsvaluta från euro till kronor eller tvärt om. Det föreligger alltså ingen rätt för de nämnda företagen att välja huruvida de skall tillämpa lagen eller inte. Även kronredovisande företag kan ibland vara tvungna att tillämpa lagen nämligen om de ger koncernbidrag till eller tar emot koncernbidrag från ett euroredovisande företag respektive om de genomför en transaktion till underpris med ett euroredovisande företag.

2 §

För att ingen oklarhet skall råda föreskrivs att de termer och uttryck som används i denna lag och i inkomstskattelagen skall ha samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen.

3 §

Euroföretagen skall, förutom övriga uppgifter som skall bifogas självdeklarationen, även bifoga sin årsredovisning. Därigenom kommer skattemyndigheten att kunna kontrollera att omräkningar m.m. har gjorts på ett korrekt sätt.

4 §

I paragrafen anges de uppgifter som skall räknas om från euro till kronor. För icke finansiella företag innebär bestämmelsen att de resultat- och balansräkningsposter som finns i SRU-schemat (2 kap. 19 § första stycket lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter, LSK) skall räknas om enligt bestämmelsen i 5-7 §§. Finansiella företag behöver inte lämna SRU-schema utan skall i stället bifoga sin årsredovisning till deklarationen (2 kap. 20 § LSK). För dessa företag gäller att resultaträkningen och balansräkningen skall räknas om till kronor enligt bestämmelserna i 5-7 §§. De omräknade beloppen skall ligga till grund för den skattemässiga inkomstberäkningen

5 §

I paragrafen anges att resultaträkningen skall räknas om enligt årets genomsnittliga kurs. För koncernföretag finns en specialbestämmelse som skall tillämpas beträffande nybildade eller förvärvade företag. Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9.2.7.

6 §

I paragrafen anges att balansräkningen skall räknas om enligt balansdagens kurs. Detta gäller dock inte periodiseringsfond som skall räknas om enligt samma kurs som används i räkenskaperna. Denna bestämmelse kan inte preciseras närmare eftersom det ännu inte är klart hur periodiseringsfonden skall hanteras i bokföringen. Även beträffande posten Årets resultat gäller en avvikelse från balansdagens kurs. Eftersom denna post räknas om enligt den genomsnittliga kursen i resultaträkningen bör samma kurs användas i balansräkningen.

7 §

Eftersom den genomsnittliga kursen används för årets resultat och balansdagens kurs för övriga balansräkningsposter så kommer vanligtvis inte tillgångs- och skuldsidan att bli lika stora. Av paragrafen följer att mellanskillnaden skall föras upp som en korrigeringspost. Om tillgångssidan är större än skuldsidan så hamnar korrigeringsposten på skuldsidan. Om skuldsidan är störst så hamnar den på tillgångssidan. Korrigeringsposten används bara för att tillgångs- och skuldsidan skall bli lika stora och kommer inte att på något sätt påverka beräkningen av den skattepliktiga vinsten.

8 §

Bestämmelsen kommenteras i avsnitt 9.2.3.

9 § och 10 §

Bestämmelserna kommenteras i avsnitt 9.2.7.

11 §

Bestämmelsen kommenteras i avsnitt 9.2.5.

12 §

Bestämmelsen kommenteras i avsnitt 9.2.6.

13 §

I paragrafen anges hur man skall förfara om skattemyndigheten avviker från den avgivna deklARATIONEN på så sätt att man underkänner värderingen av balans- eller skuldposter inom det kopplade området. Om den genomsnittliga kursen är 9 kr och balansdagens kurs är 10 kr så skall en höjning av värdet på kundfordringar med 1 000 kr (eller 100 euro) bara påverka resultatet med $9/10 \times 1\,000 = 900$ kr.

14 §

I första stycket föreskrivs hur företaget skall göra när det byter redovisningsvaluta. Ingående balans skall då räknas om enligt balansdagens kurs. Bestämmelsen skall tillämpas såväl vid byte från kronor till euro som från euro till kronor.

Av andra stycket framgår att de företag som yrkar avdrag för räkenskapsenlig avskrivning på inventarier enligt kompletteringsmetoden

skall räkna om anskaffningsvärdet på de inventarier som anskaffats under de tre senaste åren före bytet av redovisningsvaluta och som fortfarande finns kvar i verksamheten. Om det på grund av förkortade räkenskapsår inte räcker att räkna om värdet för de tre senaste årens anskaffningar så skall man räkna om så många år som behövs för att en korrekt beräkning skall kunna göras. Omräkning skall ske enligt den balansdagskurs som gäller när företaget byter valuta.

15 och 16 §§

Motivet till förslaget framgår av den allmänna motiveringen, avsnitt 9.1.2.

17 §

Av paragrafen framgår att de kurser som fastställs av den Europeiska centralbanken skall användas för omräkning enligt denna lag. Riksskatteverket bör publicera kurserna och beräkna genomsnittskurser för olika perioder.

14.17 Förslaget till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

6 a §

Paragrafen är ny och anger att samtliga belopp som uppgift skall lämnas om enligt kupongskattelagen skall anges i svenska kronor. Detta gäller redan i dag men det är angeläget att detta uttryckligen regleras eftersom det kan antas bli vanligare med utdelning i utländsk valuta när möjlighet införs för företag att ha sin redovisning i euro.

14.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam

34 §

En ny paragraf införs med en upplysning om att det finns särskilda bestämmelser om redovisning av reklamskatt i lagen om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

14.19 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter

1 kap. 10 §

Paragrafen anger att samtliga uppgifter enligt lagen om punktskatter och prisregleringsavgifter till sina belopp skall anges i kronor. Detta gäller redan i dag men det är angeläget att detta uttryckligen regleras när möjlighet införs för företag att ha sin redovisning i euro.

14.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

1 kap. 1 §

Andra stycket är nytt och innehåller en upplysning om att det för företag som har sin redovisning i euro även finns bestämmelser i lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

1 kap. 4 §

Bestämmelsen, som är ny, innebär att samtliga belopp som uppgift skall lämnas om till ledning för taxering skall anges i svenska kronor. Bestämmelsen bekräftar vad som redan gäller i dag och föranleds av att möjlighet införs för företag att ha sin redovisning i euro.

14.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.

4 a §

Paragrafen är ny och anger att samtliga belopp som uppgift skall lämnas om enligt lagen om skatt på ränta på skogskontomedel m.m. skall anges i svenska kronor. Detta gäller redan i dag men det är angeläget att detta uttryckligen regleras när möjlighet införs för företag att ha sin redovisning i euro.

14.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

12 §

Ändringen i *första stycket* innebär att det i stället för en hänvisning till 5 kap. 12 § skattebetalningslagen (1997:483) direkt i lagtexten skrivs ut vad som gäller i fråga om skyldighet att lämna uppgift om det belopp som innehållits genom skatteavdrag.

Av det nya *andra stycket* framgår att om ersättningen betalas ut i utländsk valuta, skatteavdragets belopp skall anges i denna valuta.

12 a §

Bestämmelsen är ny och innebär att om ersättning för arbete betalats ut i utländsk valuta och uppgift om skatteavdragets belopp lämnats i denna valuta, skall skatteavdraget räknas om till svenska kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället. Det är detta till kronor omräknade belopp som skall redovisas och inbetalas till skattemyndigheten samt anges i kontrolluppgiften.

14.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

3 a §

Av bestämmelsen, som är ny, framgår att samtliga belopp som uppgift skall lämnas om enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. skall anges i svenska kronor, om inte annat följer av 17 § andra stycket. Även de uppgifter som arbetsgivaren skall lämna i särskild kontrolluppgift enligt bestämmelserna i 15 kap. 5 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall anges i svenska kronor. Att uppgifterna till sina belopp skall anges i kronor gäller redan i dag men det är angeläget att detta uttryckligen regleras när möjlighet införs för företag att ha sin redovisning i euro.

17 §

Ändringarna i *första stycket* är endast av redaktionellt slag.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att om ersättning betalas ut i utländsk valuta skall uppgifterna enligt första stycket till sina belopp anges i den utländska valutan.

17 a §

Bestämmelsen är ny och innebär att om ersättning betalats ut i utländsk valuta och uppgift om skattepliktig inkomst och skatteavdragets belopp lämnats i denna valuta, skall beloppen räknas om till svenska kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället. Det är de till kronor omräknade beloppen som skall användas vid redovisning till skattemyndigheten samt anges i den särskilda kontrolluppgiften.

14.24 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

1 kap. 19 §

I den nya paragrafen förklaras att med begreppet redovisningsvaluta avses detsamma som i bokföringslagen (1999:000), där begreppet finns i bl.a. den nya regeln i 4 kap. 6 §. Begreppet används i de föreslagna nya reglerna i 11 kap. 5 c § samt 13 kap. 15 a och 23 a §§.

8 kap. 6 §

Av paragrafens nuvarande lydelse framgår att den ingående skatten uppgår till samma belopp som den utgående skatten hos den som är skattskyldig för omsättningen eller importen. När det blir möjligt att ha bokföringen m.m. i euro, kan det, på grund av kursdifferenser, uppkomma vissa skillnader i de redovisade skattebeloppen hos säljare och köpare som hänför sig till att någon av parterna bokför eller fakturerar i euro. Ett tillägg har därför gjorts innebärande att i det fall lagen om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m. tillämpas, så kan den ingående skatten komma att inte exakt uppgå

till samma belopp som den utgående skatten. Grundprincipen för mervärdesskatten är dock fortfarande den att utgående och ingående skatt skall uppgå till samma belopp, även om denna princip måste frångås något på grund av de speciella förhållanden som uppkommer när bokföring eller fakturering sker i euro eller annan valuta än svenska kronor. Paragrafen har formulerats i enlighet med Lagrådets förslag.

11 kap. 5 c §

Genom den nya regeln slås fast att en faktura eller jämförlig handling alltid skall innehålla en uppgift om skattebeloppet angivet i utställarens redovisningsvaluta. Detta möjliggör en avstämning mellan utfärdade fakturor och den egna bokföringen. För det fall fakturan ställs ut i annan valuta än redovisningsvalutan, skall skattebeloppet anges i båda valutorna. Detta för att mottagaren skall kunna utgå från rätt skattebelopp när denne bokför fakturan.

Regeln har även kommenterats i den allmänna motiveringen, avsnitt 9.3.2. Se också kommentarerna under 13 kap. 15 a och 23 a §§.

13 kap. 1 §

I paragrafen införs en upplysning om att det för den som har sin bokföring m.m. i euro finns regler rörande redovisningen i lagen om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

15 a och 23 a §§

Avsikten med de två nya reglerna är att klargöra vilket belopp som skall användas när utgående respektive ingående skatt skall redovisas i deklARATIONEN. Reglerna tar sikte på det belopp som skall ligga till grund för redovisningen av skatten i deklARATIONEN, men får också följer för bokföringen. När exempelvis en säljare med bokföringen i euro fakturerar i euro, är det skattebeloppet uttryckt på fakturan i euro som skall bokföras. Det är sedan detta belopp som skall ligga till grund för deklARATIONEN, eftersom de under redovisningsperioden bokförda skattebeloppen används när omräkning görs till kronor vid deklARATIONSTILLFÄLLET. Omräkningen görs enligt reglerna i den föreslagna lagen om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.

Om en säljare med bokföringen i euro fakturerar i dollar till en köpare med bokföringen i kronor, skall köparen vid bokföringstillfället använda dollarkursen vid omräkningen av skattebeloppet till kronor. Det är sedan detta belopp som kommer att deklarerat. Säljaren kommer att bokföra det belopp som angivits i euro. Vid deklARATIONSTILLFÄLLET kommer han att använda den omräkningsmetod som framgår av den föreslagna lagen om omräkningsförfarande, vilket leder fram till skattebeloppet i kronor.

De nya reglerna har även kommenterats i den allmänna motiveringen, avsnitt 9.3.2. Se också kommentarerna under 11 kap. 5 c §.

14.25 Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen
(1997:483)

Prop. 1999/2000:23

1 kap. 7 §

Paragrafen är ny och anger att samtliga belopp som uppgift skall lämnas om enligt skattebetalningslagen skall anges i svenska kronor om inte annat följer av 5 kap. 12 § andra stycket. Detta gäller redan i dag men det är angeläget att detta uttryckligen regleras när möjlighet införs för företag att ha sin redovisning i euro.

5 kap. 12 §

I ett nytt andra stycke föreskrivs att i de fall ersättning för arbete betalas ut i utländsk valuta och skatteavdraget beräknats på denna ersättning omräknad till svenska kronor enligt annan valutakurs än kursen vid utbetalningstillfället, skatteavdragets belopp också skall anges i den utländska valutan.

8 kap. 30 §

Bestämmelsen är ny och innebär att om ersättning för arbete betalats ut i utländsk valuta och uppgift om skatteavdragets belopp lämnats i denna valuta, skall skatteavdraget räknas om till svenska kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället. Det är detta till kronor omräknade belopp som skall redovisas och inbetalas till skattemyndigheten samt anges i kontrolluppgiften.

Inledning

Från och med januari 1999 kommer 11 av EU:s medlemsstater att ha en gemensam valuta. Denna gemensamma valuta kommer under en treårig övergångstid att kunna uttryckas både i en gemensam valutaenhet, euro, och i nationella valutaenheter. Efter övergångsfasen kommer euron att utgöra det enda legala betalningsmedlet i dessa länder. Sverige deltar inte i valutaunionen från starten. För de svenska företagen som arbetar i konkurrens med företag från länder som deltar i EMU-projektet utgör detta ett problem.

Behovet av redovisning i euro

I utredningsuppdraget ingår att klarlägga det företagsekonomiska behovet av att tillåta redovisning i euro och så långt det är möjligt kvantifiera detta. Utredaren har låtit Statistiska centralbyrån (SCB) göra en enkät bland ett antal företag om behovet av sådan redovisning.

SCB:s undersökning omfattar endast aktiebolag med en balansomslutning på 5 miljoner kr eller mer. Därmed står det klart från början att den inte tillåter några slutsatser beträffande behovet av redovisning i euro bland andra associationsformer eller bland enskilda näringsidkare. Den säger inte heller någonting om behovet av euro som redovisningsvaluta bland de drygt 200 000 aktiebolag som har lägre balansomslutning än som sagts nu.

Av svaren på enkäten framgår bl.a. att det är endast en mindre andel av företagen som har behov av att kunna använda euro i den löpande bokföringen. Det är totalt 12 procent av de svarande som anger ett sådant behov, medan 62 procent svarar nej på frågan om ett behov finns. Samtidigt ökar behovet av att kunna använda euro med företagens storlek, från 2 procent för små företag till 29 procent för de mest omsatta börsbolagen. Kommentarererna från de mest utlandsorienterade företagen bland de största börsföretagen är också entydiga. De anger ett behov av att använda euro i den löpande bokföringen.

Det är sålunda genom SCB:s enkät klart att 29 procent av de mest omsatta börsnoterade aktiebolagen och 20 procent av de största aktiebolagen anser sig ha ett behov av att ha den löpande bokföringen i euro. De mest omsatta börsbolagen står tillsammans för ca 80 procent av det totala antalet anställda inom näringslivet och svarar för en lika stor andel av landets totala produktion. Om vart fjärde börsbolag vill ha möjlighet att byta redovisningsvaluta till euro innebär det att 20 procent av den totala produktionen sker i företag som vill ha denna möjlighet och att var femte anställd i den privata sektorn arbetar i ett sådant företag. Lägg till detta att uppskattningsvis (20 procent av 1 300=) 260 aktiebolag med en balansomslutning över 250 miljoner kr vill ha möjlighet att

redovisa i euro och det är tydligt att det står mycket viktiga intressen bakom önskemålen om ändrad redovisningslagstiftning.

Det företagsekonomiska behovet uttryckt i kronor av redovisning i euro har emellertid inte kunnat beräknas med ledning av enkätsvaren.

Makroekonomiska effekter av redovisning i euro

I uppdraget åt utredaren ingår vidare att analysera de makroekonomiska konsekvenserna som en eventuell övergång till aktiekapital och redovisning i euro kan medföra. Uppdraget lämnades mot bakgrund av en diskussion tidigt under år 1998 i massmedia om huruvida kronans värde skulle komma att försvagas om företagen fick möjlighet att avge redovisning i euro och ha aktiekapitalet i denna valuta.

Utredaren har anlitat professorn Clas Wihlborg som biträde med den makroekonomiska analysen. Wihlborgs huvudslutsats är att ett ökat användande av euro som redovisningsvaluta och för denominering av aktiekapitalet för svenska företag är i det närmaste betydelselöst ur makroekonomisk synpunkt. Det skall emellertid påpekas att denna slutsats förutsätter bl.a. att aktieägarna omedelbart får information om företagens valutahanteringsprinciper. Det är emellertid inte säkert att de får denna information alls eller i vart fall inte i tid. I så fall kan nettoeffekten på valutaflödena bli avsevärd.

Med hänvisning till professor Clas Wihlborgs analys anser utredaren att ett ökat användande av euron som redovisningsvaluta och för denominering av aktiekapital för svenska företag inte kan antas få några mera betydande makroekonomiska effekter.

Skäl för och emot redovisning i euro

Den internationella miljön

I stort sett samtliga EU-länder har planer på att redan år 1999 tillåta de nationella företagen att upprätta sin finansiella redovisning i euro. Från och med år 2002 kommer samtliga företag i länder som deltar i EMU att vara hänvisade till att upprätta sin löpande bokföring och sin finansiella redovisning i övrigt i denna valuta. Det innebär att nästan alla företag i de europeiska länder vi brukar jämföra oss med kommer att ha sin redovisning i euro. Det är en viktig förändring i förhållande till vad som gäller i dag. Om några år kommer de svenska företagen, om Sverige väljer att stanna utanför EMU och inte ändrar sin redovisningslagstiftning, att vara nästan ensamma i Västeuropa om att redo visa i en liten nationell valuta medan den stora delen av den europeiska företagsamheten redovisar i den mycket stora och internationellt gångbara valutan euro. I en sådan situation menar utredaren att svenska företag som en anpassning till den fortgående internationaliseringen på redovisningsområdet bör ges möjlighet att redovisa i euro.

Redovisningskostnaderna

Ett av de två saksåkl som brukar anföras för redovisning i euro, är att, om företagen tvingas hantera kronor och euro parallellt i den finansiella redovisningen och i den externa rapporteringen, kostnader uppstår som försvagar de svenska företagens konkurrenskraft gentemot utländska företag. Redovisningskostnaderna kan bli särskilt betungande för svenska företag som ingår i internationella koncerner i vilka euron används som koncernvaluta. Svenska företag som har euron som koncernvaluta har ett intresse av att göra upp sina affärer i euro för att slippa valutasäkra sina fordringar och skulder. Sådana företag kan antas komma att begära att leveransavtal med svenska företag tecknas i euro och att fakturering sker i denna valuta. Många svenska underleverantörer kommer därigenom att tvingas att fakturera i euro också i rent svenska affärsförhållanden och får då behov av att använda euro i den löpande bokföringen och redovisningen i övrigt. Ytterligare en grupp som riskerar särskilt stora redovisningskostnader är företag som helt eller nästan helt handlar med företag i EMU och använder sig av euron som affärsvaluta. Utredaren menar att redovisningskostnaderna är ett beaktansvärt argument för att framför allt svenska företag av nyss angivet slag vid ett utanförskap bör ha möjlighet att ha sin redovisning i euro.

Kapitalanskaffningen

Det andra av de saksåkl som brukar anföras är att om företagen inte tillåts redovisa i annat än kronor så blir det svårare för dem att anskaffa kapital utomlands och kapitalkostnaderna ökar. Som anförts ovan kommer de svenska företagen, om Sverige väljer att stanna utanför EMU och inte ändrar sin redovisningslagstiftning, om några år att vara nästan ensamma i Västeuropa om att redovisa i en liten nationell valuta medan den stora delen av den europeiska företagsamheten redovisar i den mycket stora och internationellt gångbara valutan euro. I en sådan situation menar utredaren att de svenska företagen kommer att vidkännas en konkurrensnackdel på den internationella kapitalmarknaden. Det talar för att svenska företag som anlitar den internationella kapitalmarknaden för kapitalanskaffning vid ett utanförskap bör ha möjlighet att ha sin redovisning i euro.

Jämförbarheten

Utredaren anser att det är viktigt att företagens redovisningar är jämförbara. En möjlighet för svenska företag att välja mellan kronor och euro kommer att försvåra jämförelser mellan svenska företag med olika redovisningsvalutor. Utredaren menar emellertid att dessa olägenheter kompenseras av ökade möjligheter till jämförelser med utländska företag som avger sin redovisning i euro.

Omräkning till euro enligt 2 kap. 6 § ÅRL räcker inte

Möjligheten att räkna om en i svenska kronor upprättad redovisning till euro enligt 2 kap. 6 § ÅRL är enligt utredarens mening inte tillräcklig, om målet är att visa företagets ställning och resultat enligt ett system med euron som redovisningsvaluta. Full jämförbarhet med företag som har euron som redovisningsvaluta uppnås inte. Omräkningsmöjligheten tillgodoser inte heller de behov av löpande bokföring i euro som finns för svenska företag i koncerner med euron som koncernvaluta. Detsamma kan sägas om svenska företag som har alla eller nästan alla affärshändelser i euro. Till den senare gruppen hör svenska företag som är underleverantörer till svenska företag med euron som redovisningsvaluta och som använder samma valuta också som affärsvaluta bl.a. för att slippa valutasäkra sina åtaganden. Möjligheten att räkna om en i svenska kronor upprättad redovisning till euro enligt 2 kap. 6 § ÅRL bör därför kompletteras med bestämmelser som gör det möjligt att ha hela redovisningen, från den löpande bokföringen till koncernredovisningen, i euro.

Beskattningsregler

Det finns i dag inte någonting som hindrar svenska företag som så önskar att ha sin löpande bokföring och redovisning i övrigt både i svenska kronor och i euro eller någon annan främmande valuta. En sådan ordning innebär emellertid en dubblering av redovisningskostnaderna och det torde inte finnas något företag som i dag har en sådan dubbel redovisning.

Enligt utredningens direktiv skall deklarationerna avgas i svenska kronor. Det är tydligt att om skattemyndigheterna fordrar att de skattskyldiga i deklarationerna lämnar uppgifter som förutsätter att de har en i det närmaste fullständig bokföring i svenska kronor så kommer det inte att finnas något intresse bland dessa skattskyldiga att ha sin löpande bokföring och redovisning i övrigt i euro.

För att göra det praktiskt möjligt för företag att ha sin redovisning i euro lägger utredaren fram förslag till omräkningsregler för beskattnings- och statistikändamål som innebär följande.

Vad gäller företagsbeskattningen skall balans- och resultaträkning räknas om till kronor, balansräkningen enligt balansdagens kurs och resultaträkningen enligt årets genomsnittskurs. Den differens som uppkommer beroende på att årets vinst räknas om till genomsnittskurs och övriga poster i balansräkningen till balansdagskurs bör inte resultat föras utan enbart noteras i den omräknade balansräkningen som en korrikeringspost (så att tillgångs- och skuldsidan blir lika stora). Det omräknade resultatet är utgångspunkt för inkomstberäkningen i deklarationen och de skattemässiga justeringarna görs i kronor. Denna modell innebär att resultatmätningen inom det kopplade området även fortsättningsvis följer bokföringen, dvs. resultatet mäts i euro. För deklara-tionsändamål räknas sedan detta resultat om till kronor enligt den genomsnittliga växelkursen. Inom det icke kopplade området skall beloppen i kronor gälla.

Vid redovisning av uppgifter om mervärdesskatt skall omräkning ske med den genomsnittliga växelkursen för den månad redovisningen avser. Avser redovisningen ett helt år skall den genomsnittliga växelkursen för det aktuella året användas.

Beträffande preliminär skatt och arbetsgivaravgifter skall företag som väljer att ha sin redovisning i euro i en särskild bokföring redovisa såväl gjorda löneutbetalningar som avdragen skatt i kronor. Företagen bör för detta ändamål kunna använda sina ordinarie löneredovisningssystem. Vid löneutbetalningstillfället bokförs således gjorda löneutbetalningar och skatteavdrag i euro i den ordinarie bokföringen. Av löneredovisningssystemet framgår relevanta belopp i kronor.

Vad slutligen gäller omräkningen för statistikändamål, så bör en samordning ske med andra myndigheter (RSV m.fl.). Att företagen skulle behöva hantera olika omräkningsmodeller gentemot olika myndigheter är olämpligt.

Eftersom det är omöjligt att förutsäga hur den svenska kronan kommer att förhålla sig gentemot euron går det inte att kvantifiera det finansieringsbehov som kan uppstå med de valda omräkningsreglerna. När företag tillåts sköta sin redovisning i euro, kan det leda till en ökning eller en minskning av skatteintäkterna beroende på valutakursutvecklingen och fördelningen av intäkterna över tiden. Visserligen kan ett kortsiktigt intäktsbortfall finansieras med framtida skatteintäkter som kan uppstå på lite längre sikt. Man bör dock vara medveten om att även dessa skattebortfall måste finansieras i statens budget. Det går inte att vid varje budgettillfälle hänvisa till förväntade framtida skatte intäkter som finansiering av de tillfälliga skattebortfallen.

Det är naturligtvis möjligt att kronan långsiktigt kommer att ändra värde gentemot euron. I de fall den apprecieras kommer statens skatteintäkter från de företag som sköter sin redovisning i euro att minska. I de fall som svenska kronan deprecieras kommer statens intäkter att öka eftersom varje euro i redovisad vinst är mer värd i kronor. Det är viktigt att dessa effekter av växelkursförändringen på statens skatteintäkter inte används som motiv för eller som finansiering av en expansiv finanspolitik.

Företag som föreslås få ha sin redovisning i euro

Utredaren har funnit det naturligt att lägga fram förslag till bestämmelser om redovisning i euro som endast gäller de associationer som föreslås få rätt att tillämpa förenklade omräkningsregler för skatte- och statistikändamål, nämligen aktiebolag och ekonomiska föreningar samt flertalet finansiella företag.

Byte av räkenskapsår och omräkning av utgående balansen

En given utgångspunkt för utredaren är att byte av redovisningsvaluta får ske endast i samband med byte av räkenskapsår. När ett företag byter redovisningsvaluta från svenska kronor till euro måste balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till euro när den ingående balansräkningen för det nya räkenskapsåret fastställs. Resultatet blir då en ingående balans där alla relationer mellan fritt och bundet kapital, mellan eget och främmande kapital och mellan alla andra poster och delar i balansräkningen är oförändrade jämfört med den utgående balansen för det gamla räkenskapsåret. Utredaren förslår att omräkningen skall ske enligt den kurs som den Europeiska centralbanken (ECB) fastställer på den sista bankdagen av det gamla räkenskapsåret.

Redovisning till ”anskaffningsvärdet”

Nästa fråga blir om posterna i den ingående balansen avseende det bundna egna kapitalet skall tas upp i den utgående balansen för samma räkenskapsår med samma belopp eller om de skall räknas om till balansdagens kurs. Utredaren menar att det framräknade bundna egna kapitalet skall användas i den utgående balansräkningen för samma räkenskapsår och i alla balansräkningar som upprättas därefter, med hänsyn tagen naturligtvis till de beslut som efter bytet fattas om överförande av belopp från eller till det bundna egna kapitalet. Beträffande ekonomiska föreningar föreligger särskilda problem med hänsyn till att förlagsinsatserna är förenade med vissa villkor som gör det osäkert om de fullt ut kan behandlas som bundet eget kapital eller om de i vissa hänseenden måste hanteras som främmande kapital. Också i de finansiella företagen finns vissa problem vad gäller hanteringen av poster i det bundna egna kapitalet.

Samma valuta i alla led av redovisningen

En annan given utgångspunkt för utredaren är att samma valuta skall så långt möjligt användas i alla led av redovisningen. Utredaren lägger i enlighet härmed fram förslag till bestämmelser i bokföringslagen och ÅRL som innebär att den löpande bokföringen skall ske i svenska kronor eller euro och att årsredovisningen skall ske i samma valuta som använts i den löpande bokföringen för räkenskapsåret. Dessutom föreslås en bestämmelse i ÅRL om att koncernredovisningen skall avges i samma valuta som moderbolagets årsredovisning.

Beslutet om byte av redovisningsvaluta

Utredaren utgår från att det första bytet av redovisningsvaluta skall vara fritt och inte beroende av tillstånd av myndigheter. För aktiebolag och

ekonomiska föreningar föreslår utredaren att beslut om byte av redovisningsvaluta fattas genom att en bestämmelse om att redovisningen skall ske i euro införs i eller tas bort från bolagsordningen eller stadgarna.

Återgång till redovisning i kronor

Den ordning som utredaren föreslår beträffande byte av redovisningsvaluta från kronor till euro framstår som lämplig också när det gäller byte i motsatt riktning. Vad som anförts ovan bör tillämpas också vid byte från euro till kronor.

Aktiebolag

Inledning

I utredningsuppdraget ingår att utarbeta lagförslag som gör det möjligt för svenska aktiebolag, bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag att ha sitt aktiekapital i euro i stället för i kronor. Utredningsarbetet skall därvid drivas med utgångspunkt i att aktiekapital och redovisning skall vara angivet i samma valuta. I detta får anses ligga att aktiekapitalet i bolagsordningen och i aktiebolagsregistret skall vara angivet i samma valuta som bolaget använder i sin bokföring.

En annan given utgångspunkt för utredaren är att aktierna skall emitteras i en och samma valuta. Frågan om vissa finansiella bolag skall ges möjlighet att ha sitt aktiekapital i mer än en valuta skall utredas i annat sammanhang.

I 1997 års delbetänkande föreslog utredaren att det nuvarande systemet med nominella aktievärden skall ersättas med s.k. kvotaktier. Den frågan har överlämnats till Aktiebolagskommittén att utreda vidare och behandlas inte i förevarande betänkande.

Omräkning av aktiekapitalet

Som framgått av det föregående föreslår utredaren att aktiekapitalet räknas om till ECB:s kurs den sista bankdagen på det gamla räkenskapsåret och att det erhållna beloppet sedan används i alla senare balansräkningar med de justeringar som föranleds av bl.a. ny- och fondemission, konvertering och nyteckning med utnyttjande av optionsrätt.

Registrering av aktiekapitalet

Det skulle i och för sig vara möjligt att stanna här och låta aktie kapitalet i bolagsordningen och aktiebolagsregistret stå kvar med sina svenska värden. Det skulle innebära att aktiekapitalet i årsbokslut och årsredovisning redovisades i en annan valuta och med andra belopp än i bolagsordning och aktiebolagsregister. En sådan motsättning mellan redovisning och bolagsordning skulle emellertid vara ägnad att leda till

missförstånd beträffande storleken på bolagets aktiekapital och leda till svårigheter att tillämpa bestämmelserna i aktiebolagslagen till skydd för det egna bundna kapitalet. De mest omsatta börsbolagen, som enligt SCB:s enkät är de som mest önskar en möjlighet att redovisa i euro, torde dessutom vara angelägna om att kunna emittera sina aktier på den internationella kapitalmarknaden med aktierna denominerade i euro. Det är mot denna bakgrund utredaren ser regeringens direktiv om att aktiekapital och redovisning skall vara angivet i samma valuta.

På grund av det anförda föreslår utredaren att aktiekapitalet skall i bolagsordningen och i aktiebolagsregistret anges i samma valuta som bolaget använder i sin bokföring. Det är närmast självklart att aktiernas nomiella belopp, vilket utredaren i och för sig anser bör avskaffas, skall anges i samma valuta som aktiekapitalet.

Ekonomiska föreningar

Utredaren menar att den ordning som föreslås gälla i fråga om byte av redovisningsvaluta i aktiebolag är lämplig även för de ekonomiska föreningarna. I enlighet härmed föreslår utredaren att om en ekonomisk förening skall ha sin bokföring i euro, detta skall anges i stadgarna. Att balansräkningen för det gamla räkenskapsåret skall räknas om till euro enligt den kurs ECB fastställt för balansdagen och att resultatet sedan skall användas när i senare upprättade balansräkningar uppgift lämnas om det gamla räkenskapsåret följer av de föreslagna bestämmelserna i bokföringslagen och årsredovisningslagstiftningen.

Finansiella företag

Som anförts i det föregående har utredaren funnit det naturligt att lägga fram förslag till bestämmelser om redovisning i euro som endast gäller de associationer som föreslås få rätt att tillämpa förenklade omräkningsregler för skatte- och statistikändamål. Hit hör i första hand aktiebolag och ekonomiska föreningar, av vilka några är finansiella företag. Men också sparbanker, medlemsbanker, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag hör till den krets av företag som omfattas av de föreslagna beskattningsreglerna. Till utgången av år 1998 utgör dessutom bankaktiebolag en särskild grupp av associationer som inte följer aktiebolagslagen utan bankaktiebolagslagen (1987:618), men som beskattas som aktiebolag. I sammanhanget skall nämnas att kreditmarknadsföreningar räknas som "vanliga" ekonomiska föreningar. I enlighet härmed föreslår utredaren att det av bokföringslagen skall framgå att inte bara aktiebolag och ekonomiska föreningar utan också sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får ange beloppen i den löpande bokföringen och redovisningen i övrigt i euro.

Redovisning av det bundna egna kapitalet enligt ECB:s kurs vid valutabytet eller balansdagens kurs?

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 1

Även om det således är möjligt att beträffande sparbanker, medlemsbanker, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag i många avseenden tillämpa samma bestämmelser som föreslås beträffande aktiebolag eller ekonomiska föreningar finns det vissa skillnader som kräver särskilda överväganden. Det har att göra med att det egna kapitalet i dessa associationer är indelat i andra poster än i aktiebolag och ekonomiska föreningar i allmänhet.

Den fråga som måste besvaras är om posterna i bundna egna kapitalet efter valutabytet skall tas upp i balansräkningen med de belopp som erhållits vid omräkningen enligt ECB:s kurs eller om de skall räknas om till balansdagens kurs. Det är därvid möjligt att skilja ut grundfond och garantifond i sparbanker, medlemsinsatser och förlagsinsatser i medlemsbanker, aktiekapitalet i ett försäkringsaktiebolag samt garantikapitalet i ett ömsesidigt försäkringsbolag. I betänkandet anges hur dessa poster skall redovisas.

Ikraftträdande

De skattebestämmelser som är en nödvändig förutsättning för att redovisning i euro skall vara av praktiskt intresse kan tillämpas tidigast beträffande räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare. Utredaren föreslår därför att redovisningslagstiftningen skall träda i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Det är önskvärt att bolag som önskar övergå till redovisning i euro fattar beslut om detta i god tid före det nya räkenskapsåret och registrerar beslutet omedelbart. Det är emellertid inte möjligt för PRV att registrera ett sådant beslut innan den nya lagstiftningen trätt i kraft, dvs. tidigast den 1 december 1999. Utredaren menar emellertid att det bör vara möjligt för aktiebolag med räkenskapsår den 1 januari – den 31 december att under våren 1999 dels fatta beslut om byte av redovisningsvaluta med verkan från och med närmast följande räkenskapsår under förutsättning att ny lagstiftning medger det, dels bemyndiga styrelsen att ge in beslutet för registrering så snart beslutet kan registreras enligt samma lagstiftning.

Förslag till Lag om ändring i bokföringslagen (1976:125)

Härmed föreskrivs i fråga om bokföringslagen (1976:125)
dels att 23 § skall ha följande lydelse,
dels att det skall införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Beloppen i den löpande bokföringen och i årsbokslutet skall anges i svenska kronor. Aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, kreditmarknadsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får dock i stället ange beloppen i euro.

Byte av redovisningsvaluta får ske endast vid ingången av ett nytt räkenskapsår. Vid bytet skall balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till euro eller svenska kronor enligt den växelkurs som fastställts av den Europeiska centralbanken den sista bankdagen under räkenskapsåret. Den på detta sätt omräknade balansräkningen skall utgöra ingående balans för det nya räkenskapsåret och användas i senare balansräkningar när uppgift avseende det gamla räkenskapsåret lämnas.

Har den bokföringsskyldige bytt redovisningsvaluta får han göra ett nytt byte endast om skattemyndigheten tillåter det.

Skattemyndighetens beslut i ärenden enligt 12 § fjärde stycket får överklagas hos Riksskatteverket genom besvär. Riksskatteverkets beslut i sådana ärenden får inte överklagas.

Skattemyndighetens beslut i ärenden enligt 12 § fjärde stycket och 3 a § tredje stycket får överklagas hos Riksskatteverket genom besvär. Riksskatteverkets beslut i sådana ärenden får inte överklagas.

Myndigheters beslut enligt denna lag får i övriga fall överklagas hos regeringen genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

¹ Senaste lydelse 1990:1439.

Härmed föreskrivs att 2 kap. 6 §, 4 kap. 13 §, 5 kap. 2 § och 7 kap. 6 § årsredovisningslagen (1995:1554) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Beloppen i årsredovisningen skall anges i *svenska kronor*. Beloppen får dessutom anges i annan valuta enligt omräkningskursen på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). I så fall skall upplysning om omräkningskursen lämnas i en not.

Beloppen i årsredovisningen skall anges i *samma valuta som i den löpande bokföringen under räkenskapsåret*. Beloppen får dessutom anges i annan valuta enligt omräkningskursen på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). I så fall skall upplysning om omräkningskursen lämnas i en not.

Vid byte av redovisningsvaluta skall balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till euro eller svenska kronor enligt den växelkurs som fastställts av den Europeiska centralbanken den sista bankdagen under räkenskapsåret. Den på detta sätt omräknade balansräkningen skall utgöra ingående balans för det nya räkenskapsåret och användas i senare balansräkningar när uppgift avseende det gamla räkenskapsåret lämnas.

4 kap.

13 §

Fordringar och skulder i *utländsk valuta* får omräknas enligt växelkursen på balansdagen, om detta står i överensstämmelse med 2 kap. 2 och 3 §§.

Fordringar och skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* får omräknas enligt växelkursen på balansdagen, om detta står i överensstämmelse med 2 kap. 2 och 3 §§.

5 kap.

2 §

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar eller skulder skall anges.

För poster i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *utländsk valuta* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *svenska kronor*.

För poster i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *redovisningsvalutan*.

7 kap.

6 §

För koncernredovisningen tillämpas följande bestämmelser i 2 kap.:

I koncernredovisningen skall beloppen anges i samma valuta som i moderbolagets årsredovisning. För koncernredovisningen tillämpas följande bestämmelser i 2 kap.:

- 4 § om andra grundläggande redovisningsprinciper,
- 5 § om språk och form,
- 6 § om valuta, och
- 7 § om undertecknande.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs i fråga om lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, att 4 kap. 8 §, 5 kap. 4 § och 7 kap. 4 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

8 §

Tillgångar och skulder i *utländsk valuta* skall omräknas efter växelkursen på balansdagen, om de inte genom särskilda åtgärder skyddas mot eller utgör skydd mot valutakursförändringar.

Tillgångar och skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall omräknas efter växelkursen på balansdagen, om de inte genom särskilda åtgärder skyddas mot eller utgör skydd mot valutakursförändringar.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar samt sådana finansiella anläggningstillgångar som utgörs av andelar får utan hinder av första stycket omräknas efter anskaffningskursen vid förvärvet.

5 kap.

4 §¹

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om skulder och eget kapital:

1. För varje efterställd skuld som uppgår till mer än tio procent av samtliga efterställda skulder, skall uppgift lämnas om lånebelopp, lånevaluta, räntesats, förfallodag, omständigheter som kan medföra förtida återbetalning, efterställningsvillkoren samt förutsättningar och villkor för betalning på förfallodagen eller för konvertering. Vidare skall sammanfattande upplysningar lämnas om vilka regler som gäller för övriga efterställda skulder.

2. Större belopp i posten Övriga skulder (post 4) skall specificeras till sin storlek och art.

3. I bankaktiebolag och andra aktiebolag som omfattas av denna lag skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Överkursfond, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

4. I sparbank skall eget kapital delas upp i fonder och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Med fonder avses Grundfond, Uppskrivningsfond, Reservfond, Fond för orealiserade vinster samt Garantifond. Benäm-

¹ Senaste lydelse 1997:454.

ningen fond får inte användas för annat belopp i balansräkningen. Förlust för räkenskapsåret tas upp som avdragspost.

5. I medlemsbank och i kreditmarknadsförening skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Insatskapital, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Medlemsinsatser och förlagsinsatser skall redovisas var för sig. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

6. Om en medlemsbank eller en kreditmarknadsförening har sin bokföring i euro, skall i kronor betalda förlagsinsatser redovisas enligt omräkningskursen på balansdagen. Skillnaden mellan det redovisade beloppet och motsvarande belopp när banken eller föreningen bytte redovisningsvaluta skall tas upp som en tilläggs- eller avdragspost under fritt eget kapital eller ansamlad förlust.

Om en sparbank har sin bokföring i euro, skall i kronor betalda bidrag till garantifonden redovisas enligt omräkningskursen på balansdagen. Skillnaden mellan det redovisade beloppet och motsvarande belopp när sparbanken bytte redovisningsvaluta skall tas upp som en tilläggs- eller avdragspost under fonder.

7 kap.

4 §

För koncernredovisningen gäller i tillämpliga delar

I koncernredovisningen skall beloppen anges i samma valuta som i moderbolagets redovisning. För koncernredovisningen gäller i tillämpliga delar

1. de allmänna bestämmelserna om årsredovisningen i 2 kap. 2 §, med undantag för hänvisningarna till 2 kap. 1-3 §§ årsredovisningslagen (1995: 1554),

2. bestämmelserna om balansräkning och resultaträkning i 3 kap., med det tillägget att vad som avsatts till kapitalandelsfonden skall tas upp som bundet kapital under Andra fonder (post 12) i koncernbalansräkningen,

3. bestämmelserna om värderingsregler i 4 kap.,

4. bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap., med undantag för 2 § 1 och hänvisningarna till 5 kap. 8, 9 och 24 §§ årsredovisningslagen, samt

5. bestämmelserna om förvaltningsberättelse och finansieringsanalys i 6 kap. 1 §, med undantag för hänvisningen till 6 kap. 2 § årsredovisningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs i fråga om lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag, att 7 kap. 4 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 Kap.

4 §

För koncernredovisningen gäller
i tillämpliga delar

*I koncernredovisningen skall
beloppen anges i samma valuta
som i moderbolagets redovisning.
För koncernredovisningen gäller i
tillämpliga delar*

1. de allmänna bestämmelserna om årsredovisningen i 2 kap. 2 §, med undantag för hänvisningarna till 2 kap. 1-3 §§ årsredovisningslagen (1995: 1554),

2. bestämmelserna om balansräkning och resultaträkning i 3 kap., med det tillägget att vad som avsatts till kapitalandelsfonden skall tas upp i koncernbalansräkningen som bundet eget kapital under Andra fonder (AA.IV) i skadeförsäkringsföretag och under Återbäringsmedel (DD) i livförsäkringsföretag,

3. bestämmelserna om värderingsregler i 4 kap.,

4. bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap., med undantag för 2 § 1 och hänvisningarna till 5 kap. 8, 9 och 24 §§ årsredovisningslagen, samt

5. bestämmelserna om upplysningarna i förvaltningsberättelsen i 6 kap. 1 och 2 §§, med undantag för hänvisningen till 6 kap. 2 § årsredovisningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs att 1 kap. 3 §, 2 kap. 4 § och 9 kap. 35 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §¹

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital som uppgår till minst 100 000 kr i privata aktiebolag och till minst 500 000 kr i publika aktiebolag.

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

Aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall anges i svenska kronor eller euro.

2 kap.

4 §²

Bolagsordningen skall ange

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art,
4. aktiekapitalet eller, om detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet ej får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
5. aktiernas nominella belopp,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt styrelsesuppleanter, om sådana skall finnas, samt tiden för styrelseledamots uppdrag,
7. sättet för sammankallande av bolagsstämma,
8. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
9. vilken tid bolagets räkenskapsår skall omfatta.

I fråga om publika aktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om bolaget skall ha sin bokföring i euro skall detta anges i bolagsordningen. I så fall skall aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp anges i denna valuta.

¹ Senaste lydelse 1994:802.

² Senaste lydelse 1998:760.

Anmälan och verkställighet av beslut om ändring av bolagsordningen

35 §¹

Ett beslut om ändring av bolagsordningen skall genast anmälas för registrering och får, utom i fall som avses i 18 kap. 6 §, inte verkställas förrän registrering har skett.

Beslut om införande eller ändring av en sådan bestämmelse i bolagsordningen som avses i 2 kap. 4 § fjärde stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet.

Registreringsmyndigheten skall räkna om det registrerade aktiekapitalet till den nya valutan enligt den växelkurs som fastställts av den Europeiska centralbanken den sista bankdagen under det gamla räkenskapsåret.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

2. Bestämmelserna i 3 kap. 4 § tredje stycket andra meningen om påskrift på aktiebrev när nominella beloppet ändrats tillämpas inte när ändringen skett i samband med byte av bokföringsvaluta.

¹ Senaste lydelse 1998:760.

Härmed föreskrivs att 2 kap. 2 §, 7 kap. 14 § samt 9 kap. 7 och 15 §§ lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
2 §¹

Föreningens stadgar skall ange

1. föreningens firma,
2. den ort i Sverige där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
3. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
4. den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen, hur insatserna skall fullgöras samt i vad mån en medlem får delta i föreningen med insats utöver vad han är skyldig att delta med,
5. för det fall att regelbundna eller på särskilt beslut om uttaxering beroende avgifter till föreningen skall förekomma, avgifternas belopp eller de högsta belopp till vilka de får bestämmas,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, tiden för deras uppdrag samt, om någon av dem skall utses på annat sätt än som anges i denna lag, hur det i så fall skall ske,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,
8. inom vilken tid och hur föreningsstämma skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall bringas till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,
9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
10. vilken tid föreningens räkenskapsår skall omfatta,
11. grunderna för fördelning av föreningens vinst samt hur man skall förfara med föreningens behållna tillgångar när föreningen upplöses, samt
12. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insatsemission som avses i 10 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Om föreningen skall ha sin bokföring i euro, skall detta anges i stadgarna. I så fall skall medlemsinsatserna anges i denna valuta.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

¹ Senaste lydelse 1997:914.

7 kap.

14 §

Beslut att ändra stadgarna fattas av föreningsstämman. Beslutet är giltigt, om samtliga röstberättigade i föreningen har förenat sig om det. Beslutet är även giltigt, om det har fattats på två på varandra följande stämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande eller den större majoritet som krävs enligt 15 §.

Har i stadgarna tagits in ytterligare villkor för ändring av stadgarna, gäller det villkoret.

Om enligt en föreskrift i stadgarna en viss bestämmelse inte får ändras utan regeringens tillstånd, får inte heller en sådan föreskrift ändras utan regeringens tillstånd, om föreskriften har tagits in i stadgarna på grund av lag eller annan författning eller efter regeringens medgivande.

Ett beslut om ändring av stadgarna skall genast anmälas för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registreringen har skett.

Beslut som innebär nedsättning av medlemsinsatsernas belopp eller annan lindring av medlemmarnas insatsskyldighet enligt stadgarna får inte verkställas förrän ett år har förflutit efter registreringen.

Beslut om införande eller ändring av en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 2 kap. 2 § andra stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet.

9 kap.

7 §¹

I balansräkningen skall aktier i dotterbolag tas upp som en särskild post bland tillgångarna.

En förenings eget kapital skall delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp inbetalda eller genom insatsemission tillgodoförda insatser, reservfond samt uppskrivningsfond. Medlemsinsatser och förlags-insatser skall redovisas var för sig. Under fritt eget kapital eller ansamlad förlust skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt nettovinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

Fordran på insats får inte tas upp som tillgång. Redovisningen av fullgjorda insatser får göras så att i balansräkningen anges hela insatskapitalet samt hur mycket därav som inte har fullgjorts, varefter skillnaden – de betalda insatserna – utförs som en särskild post under eget kapital.

Om föreningen har sin bokföring i euro, skall i kronor bestämda förlagsinsatser redovisas enligt omräkningskursen på balansdagen. Skillnaden mellan det

¹ Senaste lydelse 1997:914.

redovisade beloppet och motsvarande belopp när föreningen bytte redovisningsvaluta skall tas upp som en tilläggs- eller avdragspost under fritt eget kapital eller ansamlad förlust.

Om det i en fordrings- eller skuldpost enligt balansräkningen ingår en fordran hos eller skuld till ett dotterföretag eller en moderförening, skall beloppet anges särskilt. Detta får ske inom linjen. Detsamma gäller ifråga om pant och med pant jämförliga säkerheter eller ansvarsförbindelser till förmån för ett dotterföretag eller en moderförening.

15 §¹

En ekonomisk förening som enligt 11 c, 11 e eller 11 g § bokföringslagen (1976:125) upprättar årsbokslut med tillämpning av bestämmelser i årsredovisningslagen (1995:1554) skall upprätta årsredovisning samt, i förekommande fall, koncernredovisning och delårsrapporter med tillämpning av 2 kap. 1 - 6 §§ och 7 § första och tredje styckena, 3 kap., 4 kap. 1 - 6 §§, 8 § första stycket och andra stycket 2 och 3, 9 - 13 §§, 14 § andra stycket och 15 - 17 §§, 5 kap. 1 -12 §§, 14 § andra stycket och 15 - 24 §§, 6 kap., 7 kap. och 9 kap. 1, 3 och 4 §§ årsredovisningslagen. I så fall gäller även 10 kap. 1 § årsredovisningslagen.

Vid tillämpningen av årsredovisningslagen gäller följande.

1. Vad som sägs om aktiebolag och bolag gäller ekonomiska föreningar.

2. Vad som sägs om moderbolag gäller moderförening.

3. Vad som sägs om bolag som avses i 10 kap. 12 och 13 §§ aktiebolagslagen (1975:1385) gäller ekonomiska föreningar som avses i 8 kap. 5 § första och tredje styckena denna lag.

4. Med intresseföretag avses vad som anges i 1 kap. 5 och 6 §§ årsredovisningslagen.

5. Med andelar avses aktier och andra andelar i juridiska personer.

6. Uppskrivning får göras endast för avsättning till uppskrivningsfond.

7. De hänvisningar som finns i 7 kap. årsredovisningslagen till andra bestämmelser i den lagen skall inte tillämpas på 2 kap. 7 § andra stycket, 4 kap. 7 § och 14 § första stycket samt 5 kap. 14 § första och tredje styckena.

En förening som upprättar årsredovisning, koncernredovisning eller delårsrapport i enlighet med första eller andra stycket skall inte tillämpa bestämmelserna i 1, 2, 4 och 5 §§, 6 § första stycket och andra stycket första meningen, 7 § första och fjärde styckena, 8 §, 9 § första stycket, andra stycket 1, 2 och 7, tredje och fjärde styckena

En förening som upprättar årsredovisning, koncernredovisning eller delårsrapport i enlighet med första eller andra stycket skall inte tillämpa bestämmelserna i 1, 2, 4 och 5 §§, 6 § första stycket och andra stycket första meningen, 7 § första och femte styckena, 8 §, 9 § första stycket, andra stycket 1, 2 och 7, tredje och fjärde styckena

¹ Senaste lydelse 1998:768.

samt 11 §, 12 § första stycket och andra stycket första meningen samt 13 och 14 §§. För en sådan förening gäller inte heller vad som sägs i 10 § första stycket om koncernredovisningens delar.

samt 11 §, 12 § första stycket och andra stycket första meningen samt 13 och 14 §§. För en sådan förening gäller inte heller vad som sägs i 10 § första stycket om koncernredovisningens delar.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för företag som har sin redovisning i euro eller som byter redovisningsvaluta.

2 § Företaget skall bifoga sin årsredovisning till självdeklarationen.

3 § Uppgifter enligt 2 kap. 19 § första stycket lagen (1990:325) om självdeklarationer och kontrolluppgifter skall avse belopp som har räknats om till kronor enligt 4 §. De företag som nämns i 2 kap. 20 § första stycket denna lag skall bifoga balans- och resultaträkning omräknade till kronor enligt 4 §. Det omräknade resultatet skall vara utgångspunkt för sådan justering som avses i 2 kap. 19 § andra stycket 3 samma lag.

4 § Resultaträkningen skall räknas om enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

Balansräkningen skall räknas om enligt balansdagens kurs. Detta gäller dock inte posten Årets resultat som skall räknas om enligt den genomsnittliga växelkursen.

Om omräkning enligt första och andra styckena leder till att summan av tillgångarna avviker från summan av eget kapital, avsättningar och skulder skall mellanskillnaden föras upp som en korrigeringspost.

5 § Om värderingen av lager, pågående arbeten, fordrings- eller skuldposter eller avsättningar ändras i förhållande till den avgivna självdeklarationen, skall det belopp som påverkar den skattepliktiga intäkten justeras med hänsyn till skillnaden mellan balansdagens kurs och beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

6 § När ett företag byter redovisningsvaluta skall som värde av ingående lager, pågående arbeten samt fordrings- och skuldposter och avsättningar tas upp värdet av närmast föregående beskattningsårs utgående lager, pågående arbeten samt fordrings- och skuldposter och avsättningar omräknade enligt balansdagens kurs.

Om företaget tillämpar räkenkapsenlig avskrivning på inventarier eller sådana tillgångar som enligt punkt 16 av anvisningarna till 23 § kommunalskattelagen (1928:370) skrivs av enligt samma regler skall anskaffningsvärdet på de inventarier som anskaffats under de tre senaste beskattningsåren och som fortfarande finns kvar i verksamheten räknas om enligt balansdagens kurs.

7 § Vid redovisning av uppgifter om mervärdesskatt enligt skattebetalningslagen (1997:483) skall omräkning ske med den genomsnittliga växelkursen för den månad redovisningen avser. Avser redovisningen ett helt år skall den genomsnittliga växelkursen för det aktuella året användas.

8 § Riksskatteverket skall fastställa de kurser som behövs för att omräkning skall kunna göras enligt denna lag.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas, såvitt avser självdeklaration, första gången vid 2001 års taxering.

Härigenom föreskrivs att punkt 1 av anvisningarna till 20 § och punkt 4 av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

till 20 §

1.¹ Till skattskyldigs levnadskostnader, för vilka avdrag enligt denna paragraf ej medges, räknas bland annat premier för egna personliga försäkringar och avgifter till kassor, föreningar och andra sammanlutningar, i vilka den skattskyldige är medlem. Avdrag får dock göras för sådana premier och avgifter i den omfattning som anges i 33 §, 46 § 2 mom., punkterna 21 och 23 av anvisningarna till 23 § och punkt 6 av anvisningarna till 33 §. Avdrag får även göras för inbetalning på pensionssparkonto i den omfattning som anges i 46 § 2 mom. och punkt 21 av anvisningarna till 23 §.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte avgifter till arbetsgivarorganisationer. Beträffande sådana avgifter gäller att avdrag medges till den del avgifterna avser medel för konfliktändamål. Bedömningen av vad avgifterna avser får grundas på uppgifter i organisationens budget om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen skall dock avgifterna alltid i första hand avräknas mot kostnaderna för den övriga organisationsverksamheten.

Utgifter för representation och liknande ändamål är att hänföra till omkostnader i förvärvskälla endast om de har omedelbart samband med verksamheten, såsom då fråga uteslutande är om att inleda eller bibehålla affärsförbindelser och liknande eller då utgifterna avser jubileum för företaget, invigning av mera betydande anläggning för verksamheten, stapelavlöpning eller jämförliga händelser eller då utgifterna är att hänföra till personalvård. Avdrag medges i det enskilda fallet inte med större belopp än som kan anses skäligt. Avdrag för måltidsutgifter som avser lunch, middag eller supé medges inte med större belopp än 90 kronor per person.

Utgifter för representation och liknande ändamål är att hänföra till omkostnader i förvärvskälla endast om de har omedelbart samband med verksamheten, såsom då fråga uteslutande är om att inleda eller bibehålla affärsförbindelser och liknande eller då utgifterna avser jubileum för företaget, invigning av mera betydande anläggning för verksamheten, stapelavlöpning eller jämförliga händelser eller då utgifterna är att hänföra till personalvård. Avdrag medges i det enskilda fallet inte med större belopp än som kan anses skäligt. Avdrag för måltidsutgifter som avser lunch, middag eller supé medges inte med större belopp än 90 kronor per person. *För företag som har sin löpande bokföring i*

¹ Senaste lydelse 1996:1399.

euro skall i stället ett belopp i euro som motsvarar 90 kronor användas. Detta belopp skall beräknas utifrån den genomsnittliga växelkursen under perioden december andra året före beskattningsåret till november året före beskattningsåret

För den som är skattskyldig till mervärdesskatt eller har rätt till återbetalning av mervärdesskatt avser avdragsramen i föregående stycke pris exklusive mervärdesskatt. För övriga ökas avdragsramen med mervärdesskatten.

till 24 §

4¹ Fordringar, skulder och kontanter i utländsk valuta värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Föreligger terminskontrakt eller annan liknande valutasäkringsåtgärd får posten tas upp till det värde som motiveras av valutasäkringen om samma värde används i bokföringen och en sådan värdering står i överensstämmelse med god redovisningssed.

4. Fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i annan valuta än redovisningsvalutan värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Föreligger terminskontrakt eller annan liknande valutasäkringsåtgärd får posten tas upp till det värde som motiveras av valutasäkringen om samma värde används i bokföringen och en sådan värdering står i överensstämmelse med god redovisningssed.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

¹ Lydelse enligt förslag i prop. 1998/99:28.

Härigenom föreskrivs att 2 § 3 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

3 mom¹ Äger svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening, svensk sparbank eller svenskt ömsesidigt skadeförsäkringsföretag (moderföretag) mer än nio tiondelar av aktierna eller andelarna i ett eller flera svenska aktiebolag eller svenska ekonomiska föreningar (helägda dotterföretag), skall koncernbidrag som moderföretaget lämnar till helägt dotterföretag eller som sådant företag lämnar till moderföretaget eller till annat helägt dotterföretag hos moderföretaget anses som avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren, även om bidraget inte för givaren utgör omkostnad för intäkternas förvärvande eller bibehållande. Som förutsättning för detta gäller

a) att varken givare eller mottagare är bostadsföretag enligt 7 mom., investmentföretag enligt 10 mom. eller förvaltningsföretag enligt 7 § 8 mom. andra stycket,

b) att såväl givare som mottagare redovisar bidraget till samma års taxering öppet i självdeklaration eller därvid fogad bilaga,

c) att dotterföretag som lämnar eller mottar bidrag har varit helägt under hela beskattningsåret för både givare och mottagare eller sedan dotterföretaget började bedriva verksamhet av något slag,

d) att, om bidrag lämnas från dotterföretag till moderföretag, moderföretaget skulle vara frikallat från skattskyldighet för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från dotterföretaget,

e) att, om bidrag lämnas från dotterföretag till annat dotterföretag, moderföretaget är investmentföretag eller förvaltningsföretag som avses i a eller moderföretaget i annat fall skulle vara antingen frikallat från skattskyldighet för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från det givande dotterföretaget eller skattskyldigt för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från det mottagande dotterföretaget *samt*

f) att mottagaren inte enligt avtal om undvikande av dubbel-

e) att, om bidrag lämnas från dotterföretag till annat dotterföretag, moderföretaget är investmentföretag eller förvaltningsföretag som avses i a eller moderföretaget i annat fall skulle vara antingen frikallat från skattskyldighet för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från det givande dotterföretaget eller skattskyldigt för utdelning som under beskattningsåret hade uppburits från det mottagande dotterföretaget,

f) att mottagaren inte enligt avtal om undvikande av dubbel-

¹ Senaste lydelse 1995:854.

beskattning skall anses ha hemvist i en främmande stat.

beskattning skall anses ha hemvist i en främmande stat *samt*

g) att både givare och mottagare använder samma redovisningsvaluta.

Lämnar svenskt moderföretag koncernbidrag till svenskt aktiebolag som inte är sådant helägt dotterbolag som avses i första stycket, skall bidraget ändå anses som avdragsgill omkostnad för moderföretaget och skattepliktig intäkt för mottagaren, om de förutsättningar som anges i första stycket a, b och f är uppfyllda och om ägarförhållandena under hela beskattningsåret för både givare och mottagare eller sedan mottagaren började bedriva verksamhet av något slag har varit sådana att mottagaren genom fusioner mellan moderföretag och dotterbolag har kunnat bringas att uppgå i moderföretaget. Därvid skall fusion anses kunna äga rum när moderföretag äger mer än nio tiondelar av aktierna i dotterbolag men inte i annat fall.

Även i andra fall skall koncernbidrag som svenskt företag lämnar till annat svenskt företag anses som avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren under förutsättning att bidraget med avdragsrätt för givaren enligt första och andra styckena hade kunnat lämnas till annat företag än mottagaren och att bidraget därefter, direkt eller genom förmedling av ytterligare företag, hade kunnat vidarebefordras till mottagaren på sådant sätt att varje förmedlande företag skulle ha haft rätt till avdrag enligt första och andra styckena för vidarebefordrat belopp.

Avdrag för koncernbidrag får åtnjutas endast av den som visar att förutsättningar för sådant avdrag föreligger.

Lämnas bidrag från svenskt företag till annat svenskt företag, med vilket givaren är i intressegemenskap, för verksamhet av väsentlig betydelse från samhällsekonomisk synpunkt och redovisas bidraget öppet, kan regeringen medge att bidraget skall anses som avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren även om en eller flera av de förutsättningar som anges i första–tredje styckena inte är uppfyllda.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

Härmed föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)

dels att 8 kap. 6 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 13 kap. 1 § skall lyda ”Allmänna bestämmelser”,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 11 kap. 5 b § samt 13 kap. 2, 15 a och 23 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

6 §¹

Den ingående skatten *uppgår till samma belopp som* den utgående skatten hos den som är skattskyldig för omsättningen eller importen.

I 13 kap. 26 § finns bestämmelser om återförande av sådan ingående skatt som hänför sig till ett förvärv för vilket en skattskyldig har fått prisnedsättning efter det att han gjort avdrag för skatten.

Den ingående skatten *motsvarar* den utgående skatten hos den som är skattskyldig för omsättningen eller importen.

11 kap.

5 b §

Om faktureringsvalutan är en annan än den skattskyldiges redovisningsvaluta, skall mervärdesskattens belopp även anges i den senare valutan. Dessutom skall den kurs som använts vid omräkningen anges.

13 kap.

2 §

I lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin bokföring i euro finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt för den som har bokföringen i euro.

15 a §

Vid redovisning av utgående skatt skall den skattskyldige använda det skattebelopp som på

¹ Senaste lydelse 1994:1798.

fakturan angivits i den egna redovisningsvalutan.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 2

23 a §

Vid redovisning av ingående skatt skall den skattskyldige använda det skattebelopp som på fakturan angivits i dennes redovisningsvaluta. Om beloppet inte angivits i denna valuta skall det skattebelopp som angivits i faktureringsvalutan användas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om skattebetalningslagen (1997:483)

dels att rubriken till 1 kap. skall lyda ”Tillämpningsområde, definitioner och valuta”,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 kap. 7 § samt närmast före 1 kap. 7 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Valuta

7 §

Samtliga uppgifter enligt denna lag skall till sina belopp anges i kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

dels att 1 kap. 1 § och 2 kap. 19 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen införs en ny paragraf, 1 kap. 4 §.

1 kap.

1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering enligt taxeringslagen (1990:324) m.m.

I lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin bokföring i euro finns särskilda bestämmelser för den som har sin bokföring i euro.

4 §

Samtliga uppgifter till ledning för taxering skall till sina belopp anges i kronor.

2 kap.

19 §²

Den som har inkomst av näringsverksamhet skall, om inte annat framgår av 20 eller 25 §, i sin självdeklaration för varje förvärvskälla från bokföringen lämna uppgifter om varje slag av

1. intäkter, kostnader, bokslutsdispositioner, skatter och skattemässiga avsättningar,
2. tillgångar, skulder, avsättningar, obeskattade reserver och eget kapital.

Uppgifter skall vidare lämnas om

1. arten och omfattningen av verksamheten,
2. hur värdesättningen på lager samt fordringar skett,
3. hur det bokföringsmässiga *resultatet* justerats för att överensstämma med de för den skattemässiga inkomstberäkningen stadgade grunderna,
3. hur det bokföringsmässiga *resultatet* justerats för att överensstämma med de för den skattemässiga inkomstberäkningen stadgade grunderna,
4. hur avdrag för värdeminskning beräknats,
5. vad den skattskyldige satt in i form av pengar i näringsverksamheten eller tagit ut ur näringsverksamheten i varor, pengar eller annat eller på annat sätt använt för att betala levnadskostnader eller för andra utgifter, som inte är hänförliga till omkostnader i verksamheten, samt om andra förmåner som den skattskyldige fått av verksamheten,

¹ Senaste lydelse 1990:324.

² Senaste lydelse 1997:495.

6. ändrade redovisningsprinciper samt

7. under året anskaffade och försålda anläggningstillgångar.

Juridisk person som omfattas av 2 § 6 a mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall lämna uppgift om beslut om utdelning eller annat förfogande över uppkommen vinst.

Fysisk person och dödsbo skall lämna uppgift om fördelningsunderlag enligt 2 § lagen (1993:1536) om räntefördelning vid beskattning vid utgången av närmast föregående beskattningsår samt motsvarande belopp vid beskattningsårets utgång.

Har makar tillsammans deltagit i näringsverksamhet behöver uppgifter som avses i första och andra styckena endast lämnas av en av makarna. Var och en av makarna skall dock lämna uppgifter om arten och omfattningen av sitt arbete i verksamheten samt de övriga uppgifter som behövs för tillämpningen av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen.

Om det finns särskilda skäl, får skattemyndigheten på ansökan av den deklARATIONSSKYLDIGE medge att de uppgifter som avses i första stycket 1 lämnas i sammansatta poster. Ett sådant medgivande får omfatta en tid av högst tre år åt gången. En ansökan skall ha kommit in till skattemyndigheten före ingången av taxeringsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången vid 2001 års taxering.

Härmed föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för finansiella företag om byte av redovisningsvaluta och redovisning i euro.

Definitioner

2 § I denna lag förstås med

1. bank: bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank,
2. kreditmarknadsföretag: ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som har fått tillstånd att driva finansieringsverksamhet enligt lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet (kreditmarknadsbolag respektive kreditmarknadsförening),
3. värdepappersbolag: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
4. kreditinstitut: bank och kreditmarknadsföretag,
5. finansiell företagsgrupp: grupp av företag vad som anges i 6 kap. 1 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar eller annan grupp av företag på vilka enligt föreskrift meddelad med stöd av 6 kap. 2 § samma lag bestämmelserna om finansiell företagsgrupp skall tillämpas,
6. börs: vad som anges i 1 kap. 4 § 1 lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet,
7. auktoriserad marknadsplats: vad som anges i 1 kap. 4 § 3 lagen om börs- och clearingverksamhet,
8. clearingorganisation: vad som anges i 1 kap. 4 § 5 lagen om börs- och clearingverksamhet,
9. fondbolag: vad som anges i 1 § första stycket 3 lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,
10. försäkringsbolag: försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag som omfattas av försäkringsrörelselagen (1982:713),
11. finansiellt företag: de företag som anges i punkterna 3, 4 och 6-10,
12. redovisning: löpande bokföring, årsbokslut, årsredovisning, koncernredovisning och delårsrapporter.

Omräkningskurs

3 § Vid omräkning mellan kronor och euro enligt denna lag skall den i 3 a § andra stycket bokföringslagen (1976:125) angivna växelkursen användas, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag.

Förutsättningar för att redovisa i euro och byta redovisningsvaluta

4 § Ett finansiellt företag får ha sin redovisning i euro endast om

1. det inte försvårar en effektiv tillsyn över företaget eller den koncern eller den finansiella företagsgrupp där företaget ingår samt
2. det i övrigt är förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Vad som i första stycket föreskrivs om redovisning i euro gäller även för själva bytet av redovisningsvaluta från kronor till euro och omvänt.

Omräkning av krav på minsta kapitalbas för institut som bytt redovisningsvaluta

5 § När ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag byter redovisningsvaluta skall kravet på minsta kapitalbas omräknas till den nya redovisningsvalutan.

Krav på bundet eget kapital för institut som redovisar i euro

6 § Ett kreditinstitut och ett värdepappersbolag skall vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro ha ett bundet eget kapital som uppgår till minst det startkapital som krävs för att påbörja verksamhet av det slag som institutet bedriver.

Normgivningsbemyndigande

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om den kurs som skall användas vid omräkning och de föreskrifter som i övrigt behövs för att ett finansiellt företag som har sin redovisning i euro skall kunna tillämpa de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs att 2 kap. 4 § och 4 kap. 1 § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Ett kreditmarknadsföretag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner ecu. I 5 kap. 4 § 3 och 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor, får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon ecu. *I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.*

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor *eller, om kreditmarknadsföretaget avser att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro*, får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon ecu.

4 kap.

1 §²

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 4 § krävdes när verksamheten påbörjades.

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 4 § krävdes när verksamheten påbörjades *eller, om kreditmarknadsföretaget har sin redovisning i euro, det belopp som enligt 6 § lagen (1999:000) om redovisning i euro för finansiella företag krävdes i eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro.*

¹ Senaste lydelse 1997:453.

² Senaste lydelse 1997:453.

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner ecu, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger ett-hundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner ecu, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §.

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner ecu, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger ett-hundra miljoner kronor *eller, om kreditmarknadsföretaget har sin redovisning i euro, tolv miljoner euro* ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner ecu, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §, *eller, om kreditmarknadsföretaget tidigare har haft sin redovisning i euro, beräknat efter den kurs som gällde vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i kronor.*

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs att 5 kap. 1 § samt 6 kap. 7 och 9 §§ lagen (1991:981) om värdepappersrörelse skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett värdepappersbolags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 5 § krävdes när rörelsen påbörjades.

Ett värdepappersbolags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 5 § krävdes när rörelsen påbörjades *eller, om värdepappersbolaget har sin redovisning i euro, det belopp som enligt 6 § lagen (1999:000) om redovisning i euro för finansiella företag krävdes i eget kapital vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i euro.*

6 kap.

7 §²

Om ett svenskt värdepappersinstitut har fattat beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av *denna lag* eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse, om det är möjligt.

Om ett svenskt värdepappersinstitut har fattat beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av *sådan författning* eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse, om det är möjligt.

9 §³

Tillstånd som enligt denna lag har lämnats ett svenskt värdepappersinstitut skall återkallas av Finansinspektionen om:

¹ Senaste lydelse 1994:2015.

² Senaste lydelse 1994:2015.

³ Senaste lydelse 1997:117.

1. institutet inte inom ett år från beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om institutet dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. institutet under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan rörelse som tillståndet avser, eller

3. institutet genom att överträda *denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen* eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser. 3. institutet genom att överträda *en bestämmelse som avses i 7 §* eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser.

Ett värdepappersbolags tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 skall återkallas av inspektionen om bolaget inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti, och inte vidtagit rättelse inom ett år efter det att inspektionen har förelagt värdepappersbolaget att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att värdepappersbolagets tillstånd annars kan komma att återkallas.

Ett värdepappersbolags tillstånd skall dessutom återkallas om:

1. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som föreskrivs i 5 kap. 1 § andra stycket eller och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget, eller

2. någon som ingår i bolagets styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

I fall som avses i tredje stycket 2 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Förslag till Lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 2

Härmed föreskrivs att 2 kap. 6 och 4 kap. 8 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
6 §¹

Kapitalbasen utgörs av summan av primärt och supplementärt kapital efter avräkning enligt 7 § och 5 kap. 4 § tredje stycket 2. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Med primärt kapital avses:

A. I bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag eget kapital med undantag för kumulativa preferensaktier, i sparbanker reservfonder, i medlemsbanker och kreditmarknadsföreningar eget kapital med undantag för förlagsinsatser samt i Svenska skeppshypotekskassan kassans reservfond. Från eget kapital skall undantas uppskrivningsfonder.

B. I banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag kapitalandelen av skatteutjämningsreserv och periodiseringsfond.

C. I banker och kreditmarknadsföretag kapitalandelen av det belopp som svarar mot bankens eller företagens reserver till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande.

Med supplementärt kapital avses värdet av *förlagsandelslån*, förlagslån och andra skuldförbindelser med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. Förlagsandelslån, förlagslån och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfalldagen.

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter medgivande av Finansinspektionen, räknas andra kapitaltillskott

Med supplementärt kapital avses värdet av förlagslån och andra skuldförbindelser med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. Förlagsandelslån, förlagslån och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfalldagen.

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter medgivande av Finansinspektionen, räknas *värdet av*

¹ Senaste lydelse 1997:463.

och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

förlagsandelslån samt andra kapitaltillskott och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 2

4 kap. 8 §

Om ett instituts totala netto-
position i *utländsk valuta* för hela
verksamheten överstiger 2 % av
kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§
skall kapitalkravet motsvara 8 %
av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala netto-
position i *utländsk valuta* avses
den högsta summan av ett instituts
korta nettopositioner eller långa
nettopositioner i olika valutor.

För balanserade positioner i nära korrelerade valutor får tillämpas ett kapitalkrav motsvarande 4 % av värdet av den balanserade positionen. Vidare får ett lägre kapitalkrav tillämpas för valutor som omfattas av mellanstatliga bindande överenskommelser om valutakurs-samarbete.

Efter medgivande av Finansinspektionen får en simuleringsmetod användas vid beräkning av kapitalkravet enligt denna paragraf.

Om ett instituts totala netto-
position i *annan valuta än
redovisningsvalutan* för hela verk-
samheten överstiger 2 % av
kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§
skall kapitalkravet motsvara 8 %
av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala netto-
position i *annan valuta än
redovisningsvalutan* avses den
högsta summan av ett instituts
korta nettopositioner eller långa
nettopositioner i olika valutor.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Förslag till Lag om ändring i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 2

Härigenom föreskriv att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om (1992:1610) om finansieringsverksamhet skall införas en ny punkt 5 a av följande lydelse.

5 a. Ett företag som bedriver verksamhet med stöd av punkterna 3-5 får inte byta redovisningsvaluta.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs att 1 kap. 4 §, 2 kap. 4 § och 7 kap. 14 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Varje medlem skall betala insats i medlemsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner ecu. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor, får regeringen medge att *bolaget* har lägre bundet eget kapital än det som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon ecu.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor *eller, om medlemsbanken avser att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro*, får regeringen medge att *banken* har lägre bundet eget kapital än det som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon ecu.

2 kap.

4 §¹

Stadgarna skall ange

1. medlemsbankens firma,
2. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
3. de rörelsegrenar som banken avser att driva,
4. villkoren för medlemskap i banken,
5. den insats med vilken varje medlem skall delta i banken och i vilken utsträckning medlemmarna får delta i banken med insats utöver vad de är skyldiga att delta med,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, som skall utses av stämman, samt tiden för deras uppdrag,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,

¹ Senaste lydelse 1997:915.

8. inom vilken tid och hur föreningsstämman skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall komma till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,

9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,

10. vad som skall ske med bankens behållna tillgångar när den upplöses, samt

11. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insatsemission som avses i 8 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Om medlemsbanken skall ha sin bokföring i euro skall detta anges i stadgarna. I så fall skall medlemsinsatserna anges i denna valuta.

7 kap.

15 §

Beslut att ändra stadgarna fattas av föreningsstämman. Beslutet är giltigt om samtliga röstberättigade har förenat sig om det. Beslutet är även giltigt, om det har fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande eller den större majoritet som krävs enligt 15 §.

Beslut om införande eller ändring av en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 2 kap. 4 § andra stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs att 2 kap. 5 § och 4 kap. 15 § sparbankslagen (1987:619) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
5 §¹

Reglementet skall ange

1. sparbankens firma,
2. sparbankens verksamhetsområde,
3. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
4. de rörelsegrenar som sparbanken avser att driva,
5. grundfondens belopp samt huruvida hela grundfonden eller del av denna skall betalas tillbaka med eller utan ränta,
6. antalet huvudmän,
7. den kommunala valkorporation som skall förrätta val av huvudmän och, där sådant val skall förrättas av flera korporationer, fördelningen av antalet mandat dem emellan, samt ordningen för att åstadkomma en successiv förnyelse av huvudmannakåren och det närmare förfarandet i övrigt vid huvudmannavalen,
8. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella ersättare, som skall utses av sparbanksstämman, samt tiden för deras uppdrag,
9. sättet att sammankalla sparbanksstämman, samt
10. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman.

Om sparbanken skall ha sin bokföring i euro skall detta anges i reglementet. I så fall skall grundfonden anges i denna valuta.

4 kap.
15 §

Beslut att ändra reglementet fattas av sparbanksstämman. Beslutet är giltigt om det har biträttats av minst två tredjedelar av de på stämman närvarande huvudmännen.

Ett beslut om ändring av reglementet skall, sedan ändringen har stadfästs, genast anmälas för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

¹ Senaste lydelse 1991:1681.

Beslut om införande eller ändring av en sådan bestämmelse i reglementet som avses i 2 kap. 5 § andra stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Härmed föreskrivs att 2 kap. 5 § och 9 kap. 14 § försäkringsrörelselagen (1982:713) skall ha följande lydelse.

2 kap.
5 §¹

Bolagsordningen skall ange
för samtliga försäkringsbolag

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, varvid det särskilt skall anges om verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring,
4. om bolaget skall driva försäkringsrörelse utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),
5. antalet eller lägsta och högsta antalet av de styrelseledamöter, revisorer och eventuella styrelsesuppleanter, som får utses av bolagsstämman, samt tiden för styrelseledamöternas och revisorernas uppdrag,
6. sättet att sammankalla bolagsstämman,
7. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman,
8. de regler enligt vilka bolagsstämman får förfoga över bolagets vinst,
9. i vilken utsträckning bolaget är skyldig att teckna återförsäkring,
för försäkringsaktiebolag
10. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
11. aktiernas nominella belopp,
för ömsesidiga försäkringsbolag
12. garantikapitalet,
13. regler för hur rösträtten skall utövas och hur beslut skall fattas på bolagsstämman, varvid särskilt skall anges om och i vilken utsträckning delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade samt i vilken utsträckning rösträtt skall tillkomma garanterna,
14. intill vilket belopp och i vilken ordning delägarna är personligen ansvariga för bolagets förpliktelser, om inte uteslutande bolagets tillgångar svarar för bolagets förpliktelser,
15. antal och sammanlagt belopp av de försäkringar som skall vara tecknade innan bolaget kan anses bildat,
16. vilken begränsning som skall gälla för mottagen återförsäkring i förhållande till den direkta försäkringen, om verksamheten avser såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring,
17. i vilken ordning garanterna skall betala in det tecknade garanti-kapitalet samt

¹ Senaste lydelse 1995:779.

18. om och i vilken ordning ränta skall betalas på garantikapitalet och vinst delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet skall återbetalas.

I fråga om publika försäkringsaktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Om bolaget skall ha sin bokföring i euro så skall detta anges i bolagsordningen. I så fall skall i förekommande fall aktiekapitalet anges i samma valuta.

9 kap.

14 §

Beslut att ändra bolagsordningen fattas av bolagsstämman utom i de fall som avses i 4 kap. 15 § andra stycket. I fråga om försäkringsaktiebolag är beslutet giltigt om det har biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna, om inte något annat följer av 16 §. I fråga om ömsesidiga försäkringsbolag är beslutet giltigt om det har biträtts av två tredjedelar av samtliga röstande.

Beslut om införande eller ändring av en sådan bestämmelse i bolagsordningen som avses i 2 kap. 5 § tredje stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som följer närmast efter beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1999 och tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2000 eller senare.

Remissinstanser som yttrat sig över slutbetänkandet Redovisning och aktiekapital i euro (SOU 1998:136)

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 3

Remissinstanser som har yttrat sig

Sveriges Riksbank, Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholms län, Ekobrottsmyndigheten, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Bokföringsnämnden, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Riksrevisionsverket RRV, Riksskatteverket RSV, Statistiska centralbyrån SCB, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Exportkreditnämnden, Konkurrensverket, Närings- och teknikutvecklingsverket NUTEK, Patent- och registreringsverket PRV, Länsstyrelsen i Stockholm, Invest in Sweden Agency ISA, Näringslivets Nämnd för Regelgranskning, Landsorganisationen i Sverige LO, Tjänstemännens Centralorganisation TCO, Svenska Arbetsgivareföreningen SAF, Näringslivets Skattedelegation, Svenska Bankföreningen, Stockholms Handelskammare, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Sveriges Industriförbund, Svensk Handel, Svensk Industriförening, Byggtreprenörerna, Företagarnas Riksorganisation, Finansbolagens Förening, Fondbolagens Förening, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Aktuarieföreningen, Lantbrukarnas Riksförbund, Skogsägarnas Riksförbund, Sveriges Redareförening, Stockholms Fondbörs Aktiebolag, Värdepapperscentralen VPC AB, AktieTorget i Norden AB, Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Finansanalytikers Förening, Konkursförvaltar-kollegiernas förening, Svenska Fondhandlareföreningen, Aktiefrämjandet, Sveriges Aktiesparares Riksförbund – Aktiespararna, Staffan Sandgren.

Remissinstanser som meddelat att de avstår från att yttra sig

Handelshögskolan i Stockholm, Allmänna Pensionsfonden–Fjärde fondstyrelsen, Allmänna Pensionsfonden–Femte fondstyrelsen, Sveriges Akademikers Centralorganisation SACO, Sveriges Fastighetsägareförbund, Svenska Livförsäkringsbolags Aktuarienämnd, Svenska kommunförbundet.

Remissinstanser som inte inkommit med yttrande

Företagsekonomiska institutionen vid Stockholms universitet, Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet, Företagsekonomiska institutionen vid Uppsala universitet, Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet, Nationalekonomiska institutionen vid Lunds universitet, Exportrådet, Allmänna Pensionsfonden–Sjätte fondstyrelsen, Redovisningsrådet, BAS-kontogruppen, Tjänsteförbundet,

Fristående Sparbankers Riksförbund, Aktiebolaget Svensk Exportkredit, Utländska försäkringsbolags förening, Kooperativa förbundet, HSB:s Riksförbund, OM Stockholm AB, Finansforum, Penningmarknadsinformation PMI AB, InnovationsMarknaden AB, Svenska Revisor-samfundet SRS, Sveriges Bokförings- och Revisionsbyråers Förbund, Landstingsförbundet.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 3

SCB:s undersökning av företagens behov av redovisning i euro

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 4

I utredningsuppdraget till utredaren ingick att klarlägga det företagsekonomiska behovet av att tillåta redovisning i euro och så långt det var möjligt kvantifiera detta. Utredaren har låtit SCB göra en enkät bland ett antal företag om behovet av en sådan redovisning. Han har även låtit företrädare för Electrolux, Ericsson, SCA, Skanska, Stora och Volvo lägga fram sin syn på behovet av redovisning i euro vid ett av honom den 18 augusti 1998 anordnat möte. Nedan följer en sammanfattning av utredarens redogörelse för SCB:s enkät.

Omfattning och svarsbild beträffande SCB:s undersökning

Undersökningen var avsedd att omfatta sammanlagt 956 företag (samtliga aktiebolag), nämligen 600 slumpvis valda icke-finansiella företag, de 35 mest omsatta börsföretagen samt de 321 finansiella företag som finns här i landet, när man inte räknar in lokala försäkringsbolag och de 8 börsnoterade finansiella företag som ingår bland de 35 börsnoterade bolagen som nyss nämnts. Av dessa 956 företag hade 23 upphört med sin verksamhet och undersökningen kom därför att omfatta endast 933 företag.

Beträffande urvalet är att märka att undersökningen inte omfattar aktiebolag med en balansomsättning som inte uppgår till 5 miljoner kr.

Den totala svarsfrekvensen kom att ligga på 56 procent. Andelen företag som besvarade enkäten stiger med storleken på företagen. Av de små icke-finansiella företagen har 49 procent besvarat enkäten och av de mellanstora icke-finansiella företagen 57 procent. Svarsfrekvensen är för de stora icke-finansiella företagen 69 procent och 77 procent för de mest omsatta börsföretagen. De finansiella företagen har en svarsfrekvens på 52 procent.

Av svaren på den första delen av enkäten framgår att oavsett företagsgrupp är det endast en mindre andel av företagen som har behov av att kunna använda euro i den löpande bokföringen. Det är totalt 12 procent av de svarande som anger ett sådant behov, medan 62 procent svarar nej på frågan om ett behov finns. Samtidigt ökar behovet av att kunna använda euro med företagets storlek, från 2 procent för små företag till 29 procent för de mest omsatta företagen. Kommentarer från de mest utlandsorienterade företagen bland de största börsföretagen är emellertid entydiga. De anger ett behov av att använda euro i den löpande bokföringen.

En tredjedel av de företag som inte redan i dag anser sig ha ett klart behov av att använda euro i sin bokföring anser att behovet kommer att öka om företagets kunder och/eller leverantörer ställer krav på att offerter och fakturor skall noteras i euro.

En stor andel av de företag som har behov av redovisning i euro kommer på motsvarande sätt att verka för att denna valuta skall användas i transaktioner med kunder och leverantörer. Några direkta krav på kunder

och leverantörer kommer man dock inte ställa. Lönerna till de anställda kommer man att fortsätta att betala i svenska kronor, även om nästan en tredjedel av de svarande företagen skulle verka för att också löner till de anställda skulle betalas i euro när deras redovisning sker i denna valuta.

Av svaren på enkätens andra del framgår bl.a. att det i första hand är stora företag som utnyttjar valutasäkringar och att det i dagsläget till stor del är europeiska valutor som valutasäkras. En majoritet av de svarande företagen kommer att göra valutasäkring i euro i de fall företagen går över till att använda euro i den löpande bokföringen

Enkätens tredje del avser de kostnadsreduceringar/vinster som skulle bli en följd av att företaget går över till att använda euro i bokföringen. Av svaren framgår att det i första hand är de stora företagen och då framför allt de mest omsatta börsnoterade företagen som finansierar sin verksamhet internationellt. Det är börsföretagen som anser att de får minskade finansieringskostnader vid en övergång till bokföring i euro. Börsföretagen väntar sig också att företagets valutasäkringskostnader skall reduceras vid en användning av euro som bokföringsvaluta.

Företagen har också angivit andra fördelar med att gå över till euro i den löpande bokföringen. Informationsvinster anges av många företag, exempelvis genom bättre information till kreditgivare och ägare, underlättade kommunikationer mellan bolag i olika länder och tydligare jämförbarhet med internationella konkurrenter. I och med att euron blir en stor valuta kan bokföring i euro ersätta tidigare redovisning i t.ex. USD. Det är också en klar fördel att kunna använda samma valuta i utländska och svenska koncernföretag. I övrigt kan en användning av euro i den löpande bokföringen göra att företaget betraktas som ett europeisk företag, vilket kan föra med sig att det blir lättare att få europeiska kunder och att det kommer att få en större likviditet på börserna.

Om företagen inte får möjlighet att gå över till euro i den löpande bokföringen skulle man gå miste om de vinstmöjligheter som redovisats här ovan. Därutöver anger företagen en ökad administration i och med att europeiska kunder måste få betala i euro. Dessutom påpekas att företagets personal kommer efter i den process som nu påbörjas ute i Europa där konkurrenter ställer om sig till att tänka i den nya valutan. De svenska företagen skulle få en försämrad konkurrenskraft då konkurrenter använder euron som ett marknadsföringsargument.

Slutsatser som kan dras av SCB:s undersökning

SCB:s undersökning omfattar endast aktiebolag med en balansomslutning på 5 miljoner kr eller mer. Därmed står det klart från början att den inte tillåter några slutsatser beträffande behovet av redovisning i euro bland andra associationsformer eller bland enskilda näringsidkare. Den säger inte heller någonting om behovet av euro som redovisningsvaluta bland de drygt 200 000 aktiebolag som har lägre balansomslutning än som sagts nu.

Av svaren på den första delen av enkäten framgår att oavsett företagsgrupp det är endast en mindre andel av företagen som har behov av att kunna använda euro i den löpande bokföringen. Det är totalt 12

procent av de svarande som anger ett sådant behov, medan 62 procent svarar nej på frågan om ett behov finns. Samtidigt ökar behovet av att kunna använda euro med företagens storlek, från 2 procent för små företag till 29 procent för de mest omsatta börsbolagen.

Kommentarerna från de mest utlandsorienterade företagen bland största börsföretagen är emellertid entydiga. De anger ett behov av att använda euro i den löpande bokföringen. Det skall dock i detta sammanhang påpekas att kommentarerna till en del lämnats i samband med det av utredaren anordnade mötet den 18 augusti 1998 med sex särskilt intresserade börsnoterade företag.

Det är genom SCB:s enkät klart att 29 procent av de mest omsatta börsnoterade aktiebolagen och 20 procent av de största aktiebolagen anser sig ha ett behov av att ha den löpande bokföringen i euro. De mest omsatta börsbolagen står tillsammans för ca 80 procent av det totala antalet anställda inom näringslivet och svarar för en lika stor andel av landets totala produktion. Om i storleksordningen vart fjärde börsbolag vill ha möjlighet att byta redovisningsvaluta till euro innebär det att 20 procent av den totala produktionen sker i företag som vill ha denna möjlighet och att var femte anställd i den privata sektorn arbetar i ett sådant företag. Denna slutsats gäller under förutsättningen att företagen var för sig står för lika stor andel av produktionen. Men det bör poängteras att de företag som har visat behov för en redovisning i euro förmodligen står för en ännu större andel av produktionen. Därtill skall läggas att uppskattningsvis (20 procent av 1 300 =) 260 aktiebolag med en balansomslutning över 250 miljoner kr vill ha möjlighet att redovisa i euro.

Förslag till lag om ändring i bokföringslagen (1999:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om bokföringslagen (1999:000)

dels att 6 kap. 6 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 6 §, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130 *Föreslagen lydelse*

4 kap.

6 §

Affärshändelsernas belopp skall kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta. Redovisningsvalutan skall vara svenska kronor. I aktiebolag, ekonomiska föreningar, sparbanker, medlemsbanker, understödsföreningar, försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag får dock redovisningsvalutan i stället vara euro.

Byte av redovisningsvaluta får ske endast vid ingången av ett nytt räkenskapsår. Bestämmelser om omräkning i samband med byte av redovisningsvaluta finns i årsredovisningslagen (1995:1554).

Har företaget bytt redovisningsvaluta, får ett nytt byte göras endast om skattemyndigheten tillåter det.

Trots bestämmelserna i första–tredje styckena får en filial i utlandet ha sin redovisning i en valuta som i verksamhetslandet godtas som redovisningsvaluta.

6 kap.

6 §

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder skall anges.

För poster i balansräkningen som avser tillgångar, avsättningar För poster i balansräkningen som avser tillgångar, avsättningar

eller skulder i *utländsk valuta* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *svenska kronor*.

eller skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *redovisningsvalutan*.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

2. Försäkringsbolag som tillämpar punkterna 2 eller 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1999:600) om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713) får, trots bestämmelsen i 4 kap. 6 § första stycket tredje meningen, inte ha euro som redovisningsvaluta.

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385)³⁴

dels att 1 kap. 3 §, 2 kap. 4 §, 3 kap. 4 §, 9 kap. 35 §, 13 kap. 4 a §, 14 kap. 1 och 22 §§ samt 17 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 kap. 35 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §³⁵

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital som uppgår till minst 100 000 kr i privata aktiebolag och till minst 500 000 kr i publika aktiebolag.

Aktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt antingen i kronor eller i euro.

Om aktiekapitalet är bestämt i kronor, skall det i ett privat aktiebolag uppgå till minst 100 000 kr och i ett publikt aktiebolag till minst 500 000 kr.

Om aktiekapitalet är bestämt i euro, skall det uppgå till minst det belopp i euro som enligt den av Europeiska centralbanken fastställda växelkursen vid bolagets bildande motsvarade 100 000 kr eller, i fråga om publika aktiebolag, 500 000 kr. Har aktiekapitalet tidigare varit bestämt i kronor, skall det uppgå till minst det belopp i euro som vid bytet av aktiekapitalsvaluta motsvarade 100 000 kr respektive 500 000 kr.

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

Aktiernas nominella belopp skall vara bestämt i samma valuta som aktiekapitalet.

³⁴ Lagen omtryckt 1993:150.

³⁵ Senaste lydelse 1994:802.

2 kap.
4 §³⁶

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

Bolagsordningen skall ange

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art,
4. aktiekapitalet eller, om detta skall kunna utan ändring av bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet ej får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
5. aktiernas nominella belopp,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt styrelsesuppleanter, om sådana skall finnas, samt tiden för styrelseledamots uppdrag,
7. sättet för sammankallande av bolagsstämma,
8. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
9. vilken tid bolagets räkenskapsår skall omfatta.

I fråga om publika aktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om bolaget skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i bolagsordningen. I så fall skall det i bolagsordningen också anges att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i euro.

3 kap.
4 §

Aktiebrev skall ställas till viss man. Det får utlämnas endast till aktieägare som är införd i aktieboken och först när full betalning erlagts för den eller de aktier brevet lyder på. Vidare fordras

1. att bolaget registrerats, om aktien tecknats vid bolagets bildande,
2. att nyemission eller fondemission registrerats, om aktien tillkommit på grund av emissionen, eller
3. att registrering skett enligt 5 kap. 14 §, om aktien tillkommit på grund av utbyte eller nyteckning enligt 5 kap.

Aktiebrev skall undertecknas av styrelsen eller enligt styrelsens fullmakt av bank. Namnteckning får återges genom tryckning eller på annat liknande sätt. Brevet skall ange bolagets firma, ordningsnummer på den eller de aktier varå brevet lyder, akties nominella belopp och dagen för utfärdandet. Kan när aktiebrev utges aktier av olika slag finnas enligt bolagsordningen, skall aktieslaget anges i brevet. Om bolagsordningen innehåller förbehåll enligt 1 § fjärde stycket, 3 §, 8 § eller 6 kap. 8 §, skall

³⁶ Senaste lydelse 1994:802.

tydlig uppgift därom intagas i brev på aktie som avses med förbehållet. Uppgiften kan ges i förkortad form. Förkortningsformer fastställs av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

När utbetalning göres vid inlösning av aktie eller minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Påskrift skall även göras så snart det kan ske när utan återbetalning aktie indragits eller nominella beloppet ändrats.

När utbetalning göres vid inlösning av aktie eller minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Påskrift skall även göras så snart det kan ske när utan återbetalning aktie indragits eller nominella beloppet ändrats. *En sådan påskrift skall också göras när det nominella beloppet har ändrats, dock inte när ändringen görs på grund av beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare.*

Aktiebrev, som i samband med dödning eller vid utbyte utges i stället för annat, skall innehålla uppgift därom. Utbytes aktiebrev mot ett eller flera andra aktiebrev skall det äldre aktiebrevet jämte därtill hörande kupongark makuleras på betryggande sätt.

Emissionsbevis samt skuldebrev och optionsbevis, som avses i 5 kap., skall undertecknas på sätt som anges i andra stycket.

9 kap. 35 §³⁷

Ett beslut om ändring av bolagsordningen skall genast anmälas för registrering och får, utom i fall som avses i 18 kap. 6 §, inte verkställas förrän registrering har skett.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i bolagsordningen som avses i 2 kap. 4 § fjärde stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock frågan om ändring i bolagsordningen anses ha förfallit.

35 a §

Har registreringsmyndigheten registrerat ett beslut om ändring i bolagsordningen av innebörd att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare, skall

³⁷ Senaste lydelse 1998:760.

myndigheten vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår.

Styrelsen skall senast till första ordinarie bolagstämma efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följändringar i bolagsordningen avseende aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp.

13 kap. 4 a §³⁸

Registreringsmyndigheten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

1. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

2. bolaget inte på föreskrivet sätt till registret har anmält sådan styrelse, verkställande direktör eller revisor som skall finnas enligt denna lag, *eller*

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) inom elva månader från räkenskapsårets utgång.

2. bolaget inte på föreskrivet sätt till registret har anmält sådan styrelse, verkställande direktör eller revisor som skall finnas enligt denna lag,

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) inom elva månader från räkenskapsårets utgång, *eller*

4. *bolaget efter beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i kronor i stället för i euro har ett registrerat aktiekapital eller minimikapital som inte står i överensstämmelse med 1 kap. 3 § andra stycket och bolaget inte inom sex månader från det att beslutet fick verkan har anmält nödvändiga beslut om ökning av aktiekapitalet och om ändring i bolagsordningen för registrering.*

³⁸ Senaste lydelse 1995:1555.

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten och avgift som påförts enligt 6 a § har betalats.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndigheten självmant eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

14 kap.

1 §³⁹

Ett aktiebolags samtliga tillgångar och skulder kan övertas av ett annat aktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det överlåtande bolaget i form av aktier i det övertagande bolaget varvid det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation (fusion). Som fusionsvederlag får också lämnas pengar.

Fusion kan ske

1. mellan det övertagande bolaget på ena sidan och ett eller flera överlåtande bolag på den andra (absorption), eller
2. mellan två eller flera överlåtande bolag genom att de bildar ett nytt, övertagande bolag (kombination).

Fusion får ske endast om bolagen har samma redovisningsvaluta.

22 §⁴⁰

Om ett moderbolag äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan bolagens styrelser, fatta beslut om att dotterbolaget skall gå upp i moderbolaget. De skall därvid upprätta en fusionsplan. Planen skall för vart och ett av bolagen ange

1. firma, bolagskategori, organisationsnummer och den ort där styrelsen skall ha sitt säte,
2. den planerade tidpunkten för dotterbolagets upplösning,
3. vilka rättigheter i moderbolaget som skall tillkomma innehavare av skuldebrev och andra värdepapper med särskilda rättigheter i dotterbolaget eller vilka åtgärder som i övrigt skall vidtas till förmån för de nämnda innehavarna,
4. arvode och annan särskild förmån som med anledning av fusionen skall lämnas till en styrelseledamot, en verkställande direktör eller en revisor.

I fusionsplanen skall det lämnas en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömning av fusionens lämplighet för bolagen.

Fusion får ske endast om bolagen har samma redovisningsvaluta.

³⁹ Senaste lydelse 1998:1501.

⁴⁰ Senaste lydelse 1998:802.

17 kap.

1 §⁴¹

Prop. 1999/2000:23

Bilaga 5

Ett beslut om att ett privat aktiebolag skall bli publikt fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 9 kap. om beslut om ändring av bolagsordningen.

Om stämman hålls senare än sex månader efter utgången av det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning och revisionsberättelse har avgivits, skall det på stämman läggas fram uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 och 4 §§ årsredovisningslagen (1995:1554) eller, i förekommande fall, 9 kap. 3 § 3 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Uppgifterna skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast tre månader före dagen för bolagsstämman.

Beslutet får registreras endast om

1. bolagets registrerade aktiekapital uppgår till minst 500 000 kr,
 1. bolagets registrerade aktiekapital uppgår till minst *det belopp som anges i 1 kap. 3 § andra eller tredje stycket.*
2. yttrande företes från en auktoriserad eller godkänd revisor av vilket framgår att bolagets eget kapital uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet, och
3. bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 16 kap. 1 § om publikt aktiebolags firma.

Ett privat aktiebolag skall anses ha blivit publikt, när bolagsordningen uppfyller de bestämmelser som gäller för publika aktiebolag och beslutet om övergång till publikt aktiebolag har blivit registrerat.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

⁴¹ Senaste lydelse 1994:802.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 §, 7 kap. 14 § och 12 kap. 1, 3 och 8 §§ lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
2 §⁴²

Föreningens stadgar skall ange

1. föreningens firma,
2. den ort i Sverige där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
3. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
4. den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen, hur insatserna skall fullgöras samt i vad mån en medlem får delta i föreningen med insats utöver vad han är skyldig att delta med,
5. för det fall att regelbundna eller på särskilt beslut om uttaxering beroende avgifter till föreningen skall förekomma, avgifternas belopp eller de högsta belopp till vilka de får bestämmas,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, tiden för deras uppdrag samt, om någon av dem skall utses på annat sätt än som anges i denna lag, hur det i så fall skall ske,
7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,
8. inom vilken tid och hur föreningsstämma skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall bringas till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,
9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,
10. vilken tid föreningens räkenskapsår skall omfatta,
11. grunderna för fördelning av föreningens vinst samt hur man skall förfara med föreningens behållna tillgångar när föreningen upplöses, samt
12. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insats-emission som avses i 10 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Bestämmelserna i första stycket 6 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i stadgarna. I så fall skall det i stadgarna också anges att den

⁴² Senaste lydelse 1997:914.

insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i euro.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

7 kap.

14 §

Beslut att ändra stadgarna fattas av föreningsstämman. Beslutet är giltigt, om samtliga röstberättigade i föreningen har förenat sig om det. Beslutet är även giltigt, om det har fattats på två på varandra följande stämmor och på den senare stämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande eller den större majoritet som krävs enligt 15 §.

Har i stadgarna tagits in ytterligare villkor för ändring av stadgarna, gäller det villkoret.

Om enligt en föreskrift i stadgarna en viss bestämmelse inte får ändras utan regeringens tillstånd, får inte heller en sådan föreskrift ändras utan regeringens tillstånd, om föreskriften har tagits in i stadgarna på grund av lag eller annan författning eller efter regeringens medgivande.

Ett beslut om ändring av stadgarna skall genast anmälas för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registreringen har skett.

Beslut som innebär nedsättning av medlemsinsatsernas belopp eller annan lindring av medlemmarnas insatsskyldighet enligt stadgarna får inte verkställas förrän ett år har förflutit efter registreringen.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 2 kap. 2 § tredje stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock frågan om ändring i stadgarna anses ha förfallit.

12 kap.

1 §

Genom ett avtal om fusion kan en ekonomisk förening (den överlåtande föreningen) gå upp i en annan ekonomisk förening (den övertagande föreningen). En sådan fusion innebär att medlemmarna i den överlåtande föreningen blir medlemmar i den övertagande föreningen, att den överlåtande föreningen upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av den övertagande föreningen. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av föreningsstämman i den överlåtande föreningen.

Fusion kan ske, trots att den överlåtande föreningen har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd till fusionen enligt 6 § har registrerats.

Fusion får ske endast om föreningarna har samma redovisningsvaluta.

3 §

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

Genom ett avtal om fusion kan två eller flera föreningar (de överlåtande föreningarna) förenas genom att bilda en ny förening (den övertagande föreningen). En sådan fusion innebär att medlemmarna i de överlåtande föreningarna blir medlemmar i den nya föreningen, att de överlåtande föreningarna upplöses utan likvidation samt att deras tillgångar och skulder övertas av den nya föreningen. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av föreningsstämman i varje överlåtande förening. Bestämmelserna i 1 § andra stycket skall därvid tillämpas.

Fusion får ske endast om föreningarna har samma redovisningsvaluta.

De handlingar som anges i 2 § första stycket 1-4 och andra stycket 1-3 skall upprättas för varje överlåtande förening. De skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, föreningsmedlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i respektive överlåtande förening under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas. Handlingarna skall genast sändas till sådan röstberättigad, medlem eller innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämmorna.

Fusionsavtalet skall innehålla ett förslag till stadgar för den nya föreningen och ange hur styrelse och revisorer skall utses. Om de överlåtande föreningarna godkänner fusionsavtalet, skall de samtidigt i enlighet med fusionsavtalets bestämmelser utse styrelse och revisorer i den nya föreningen.

8 §

Om en ekonomisk förening äger samtliga aktier i ett dotteraktiebolag, kan föreningens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att bolaget skall gå upp i föreningen. Bolagets styrelse skall anmäla avtalet för registrering hos bolagets registreringsmyndighet.

Fusion får ske endast om föreningen och bolaget har samma redovisningsvaluta.

I fråga om det fortsatta fusionsförfarandet tillämpas 6 § samt 7 § första stycket, andra stycket första och tredje meningarna samt tredje stycket. Vad som sägs där om överlåtande förening skall i stället gälla bolaget.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om årsredovisningslagen (1995:1554) dels att 2 kap. 6 §, 4 kap. 13 §, 5 kap. 2 § och 7 kap. 7 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 16 §, samt närmast före 4 kap. 16 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Beloppen i årsredovisningen skall anges i *svenska kronor*. Beloppen får dessutom anges i annan valuta enligt omräkningskursen på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). I så fall skall upplysning om omräkningskursen lämnas i en not.

Beloppen i årsredovisningen skall anges i *företagets redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000)*. Beloppen får dessutom anges i annan valuta enligt omräkningskursen på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). I så fall skall upplysning om omräkningskursen lämnas i en not.

Vid byte av redovisningsvaluta skall balansräkningen för det gamla räkenskapsåret räknas om till den nya redovisningsvalutan enligt den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under räkenskapsåret. Den omräknade balansräkningen skall utgöra ingående balans för det nya räkenskapsåret.

4 kap.

13 §

Fordringar och skulder i *utländsk valuta* får omräknas enligt växelkursen på balansdagen, om detta står i överensstämmelse med 2 kap. 2 och 3 §§.

Fordringar och skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* får omräknas *till redovisningsvalutan* enligt växelkursen på balansdagen, om detta står i överensstämmelse med 2 kap. 2 och 3 §§.

4 kap.*Omräkning av förlagsinsatser*

16 §

Om en ekonomisk förening har förlagsinsatser i annan valuta än redovisningsvalutan, skall dessa räknas om enligt växelkursen på balansdagen.

Skillnaden mellan det omräknade beloppet och motsvarande belopp vid räkenskapsårets ingång, skall föras mot Balanserad vinst eller förlust.

5 kap.

2 §

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar eller skulder skall anges.

För poster i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *utländsk valuta* skall anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *svenska kronor*.

För poster i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar eller skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall det anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till *redovisningsvalutan*.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130

Föreslagen lydelse

7 kap.

7 §

För koncernredovisningen tillämpas följande bestämmelser i 2 kap.:

4 § om andra grundläggande redovisningsprinciper,

5 § om språk och form,

6 § om valuta, och

7 § om undertecknande.

I koncernredovisningen skall beloppen anges i samma valuta som i moderföretagets årsredovisning.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för finansiella företag om byte av redovisningsvaluta.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

1. *bank*: bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank,
2. *kreditmarknadsföretag*: företag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 2 lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet,
3. *försäkringsbolag*: försäkringsaktiebolag och ömsesidigt försäkringsbolag som omfattas av försäkringsrörelselagen (1982:713),
4. *understödsförening*: förening som avses i 1 kap. 1 § lagen (1972:262) om understödsföreningar,
5. *kreditinstitut*: bank och kreditmarknadsföretag,
6. *försäkringsföretag*: försäkringsbolag och understödsförening,
7. *finansiellt företag*: de företag som anges i punkterna 1–6 samt
 - a) *värdepappersbolag* enligt 1 kap. 2 § 2 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
 - b) *fondbolag* enligt 1 § första stycket 3 lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,
 - c) *börs* enligt 1 kap. 4 § 1 lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet,
 - d) *auktoriserad marknadsplats* enligt 1 kap. 4 § 3 lagen om börs- och clearingverksamhet,
 - e) *clearingorganisation* enligt 1 kap. 4 § 5 lagen om börs- och clearingverksamhet och
 - f) *central värdepappersförvarare* enligt 1 kap. 3 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument,
8. *finansiell företagsgrupp*: grupp av företag som avses i 6 kap. 1 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag eller annan grupp av företag på vilka, enligt föreskrift meddelad med stöd av 6 kap. 2 § samma lag, bestämmelserna om finansiell företagsgrupp skall tillämpas och
9. *koncern*: detsamma som i 1 kap. 5 § och 6 §§ aktiebolagslagen (1975:1385), varvid vad som sägs om moderbolag tillämpas även på andra juridiska personer än aktiebolag.

3 § Med stadgar avses

1. bolagsordning i ett aktiebolag och ett försäkringsbolag,
2. reglemente i en sparbank eller
3. stadgar i en medlemsbank, en understödsförening eller en ekonomisk förening.

4 § Ett finansiellt företag som avser att byta redovisningsvaluta skall upprätta en särskild redogörelse över konsekvenserna av bytet för företaget samt för den koncern och finansiella företagsgrupp som företaget ingår i. Ett försäkringsföretag skall även redogöra för konsekvenserna av bytet för försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av en försäkring.

Av redogörelsen skall det framgå vilka risker som är förenade med en redovisning i den nya valutan och de åtgärder som har vidtagits för att kontrollera dessa. Det skall också framgå om bytet är förenligt med de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Ett fondbolag skall ge in redogörelsen till Finansinspektionen senast sex månader före ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan.

5 § En ändring av stadgarna som innebär byte av redovisningsvaluta får stadfästas eller godkännas endast om en redogörelse som avses i 4 § första stycket har upprättats.

Särskilda bestämmelser för kreditinstitut och värdepappersbolag

6 § Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt redovisningsvaluta, skall kapitalbasen omräknat till den nya redovisningsvalutan minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som gällde före bytet. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554).

Om ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag har bytt till en valuta som företaget tidigare haft sin redovisning i, skall dock kapitalbasen alltid minst motsvara det krav på lägsta kapitalbas som senast gällde vid redovisning i den valutan.

7 § Ett kreditinstitut och ett värdepappersbolag, som har bytt till redovisning i euro, skall vid ingången av det första räkenskapsåret med redovisning i den nya valutan ha ett bundet eget kapital som motsvarar minst det kapital som krävs för att påbörja verksamheten.

Särskilda bestämmelser för försäkringsbolag

8 § Ett försäkringsbolag som har bytt redovisningsvaluta, skall vid beräkning av premieindex eller skadeindex enligt 7 kap. 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) räkna om belopp och kostnader bestämda i den tidigare redovisningsvalutan till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som avses i 2 kap. 6 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Om motsvarande kurs vid beräkningstillfället ger en högre solvensmarginal, skall i stället den kursen användas.

Finansinspektionen får medge att ett försäkringsbolag, vid beräkning av premieindex eller skadeindex, i stället för vad som sägs i första stycket,

får räkna om belopp och kostnader till den nya redovisningsvalutan enligt samma principer som bolaget får tillämpa i årsredovisningen.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

Bemyndiganden

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad en redogörelse enligt 4 § skall innehålla och
2. beräkning av premieindex eller skadeindex i försäkringsbolag som har fått tillstånd enligt 8 § andra stycket.

Överklagande

10 § Finansinspektionens beslut enligt 8 § andra stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs att 11 och 37 §§ lagen (1972:262) om
understödsföreningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11§⁴³

Understödsförenings stadgar skall vara ägnade att trygga att föreningen kan fullgöra sina försäkringsutfästelser och skall samtidigt tillgodose medlemmarnas intresse av att kostnader och villkor för försäkringarna är skäligen med hänsyn till förmånernas art och omfattning och föreningens förhållanden. Även i övrigt skall stadgarna ha ett för verksamheten lämpligt innehåll.

Stadgarna skall ange

1. föreningens firma,
2. ändamålet med föreningens verksamhet och verksamhetens art,
3. den ort inom riket, där föreningens styrelse skall ha sitt säte,
4. de villkor som skall gälla för inträde i föreningen,
5. försäkringsförmånernas beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkning av förmånerna, tid och villkor för utbetalning av försäkringsbelopp samt i fråga om kapitalförsäkring högsta tillåtna försäkringsbelopp för en medlem,
6. de fasta avgifter, som skall erläggas till föreningen, eller grunderna för deras beräkning,
7. ordningen för beslut om särskild uttaxering och grunderna för dess verkställande, om sådan uttaxering skall få förekomma,
8. påföljden för försummelse att till föreningen erlägga fast avgift eller uttaxerat belopp,
9. om rätt till fribrev eller återköp skall föreligga samt, för sådant fall, villkoren för rätten och reglerna för beräkning av fribrevs- eller återköpsvärdena,
10. villkoren för belåning av försäkringsbrev hos föreningen, om sådan belåning skall få förekomma,
11. tider för verkställande av försäkringsteknisk utredning, om skyldighet föreligger att verkställa sådan utredning,
12. grunderna för fondbildning,
13. hur medel som ej behövs för löpande utgifter skall placeras och värdehandlingar skall förvaras,
14. hur medel som ej ingår i försäkringsfond skall användas samt, om återbäring skall förekomma, bestämmelser därom,
15. antalet styrelseledamöter och revisorer eller det högsta och lägsta antal till vilket de skall uppgå och, om för styrelseledamöter och revisorer skall finnas suppleanter, motsvarande uppgifter om dem, tiden för styrelseledamöters, revisors och suppleants uppdrag samt, om styrelse-

⁴³ Senaste lydelse 1987:1254.

ledamot, revisor eller suppleant skall utses på annat än i denna lag angivet sätt, hur tillsättning skall ske,

16. i fall där fullmäktige skall finnas, hur de skall utses samt deras befogenhet och mandattid,

17. tid för ordinarie föreningsstämma,

18. det sätt på vilket kallelse till föreningsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom samt den tid före stämman då föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vara vidtagna,

19. hur vid föreningens upplösning skall förfaras med föreningens behållna tillgångar.

Bestämmelserna i andra stycket 15 gäller inte arbetstagarrepresentanter som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Om föreningen skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i stadgarna.

37 §⁴⁴

Beslut om ändring av understödsförenings stadgar är giltigt endast om samtliga röstberättigade förenat sig om beslutet eller detta fattats på två på varandra följande föreningsstämmor och biträts av minst två tredjedelar av de röstande på den sist hållna stämman. Innebär beslutet, att ny grund för medlemskaps upphörande införes, och skall det gälla även dem som är medlemmar i föreningen när frågan avgöres, är beslutet dock giltigt endast om samtliga medlemmar biträtt det eller beslutet fattats på två på varandra följande ordinarie stämmor och biträts av minst tre fjärdedelar av de röstande på den sist hållna stämman.

Om förening meddelar försäkringar enligt sådan allmän pensionsplan som avses i 4 § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m., får styrelsen besluta om sådana ändringar av stadgarna som påkallas av ändringar i den för medlemmarna gällande pensionsplanen. Sådant beslut skall anmälas på den föreningsstämma som hålles närmast efter det att beslutet fattades.

Är för giltighet av beslut om stadgeändring ytterligare villkor bestämt i stadgarna, gäller även det.

Beslut om stadgeändring skall genom styrelsens försorg ofördröjligen underställas Finansinspektionen för godkännande genom anmälan för registrering och får ej verkställas innan registrering skett.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 11 § fjärde stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock frågan om ändring i stadgarna anses ha förfallit.

⁴⁴ Senaste lydelse 1992:1624.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)⁴⁵ dels att 1 kap. 6 §, 2 kap 5 §, 3 kap. 4 § 9 kap. 17 § och 15 a kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 9 kap. 22 § och 20 kap. 6 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.****6 §⁴⁶**

I ett försäkringsbolag svarar aktieägarna eller delägarna inte personligen för bolagets förpliktelser. I 7 § finns bestämmelser om kapitaltillskott i form av uttaxering hos delägare.

Försäkringsaktiebolag är privat försäkringsaktiebolag eller publikt försäkringsaktiebolag. Denna lag gäller för samtliga försäkringsaktiebolag, om inte annat föreskrivs.

Är *bolagets aktiekapital* fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

Försäkringsaktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i antingen kronor eller euro. Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, skall dessa lyda på lika belopp.

Aktiernas nominella belopp skall vara bestämt i samma valuta som aktiekapitalet.

2 kap.**5 §⁴⁷**

Bolagsordningen skall ange
för samtliga försäkringsbolag

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, varvid det särskilt skall anges om verksamheten skall avse såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring,
4. om bolaget skall driva försäkringsrörelse utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),
5. antalet eller lägsta och högsta antalet av de styrelseledamöter, revisorer och eventuella styrelsesuppleanter, som får utses av bolagsstämman, samt tiden för styrelseledamöternas och revisorernas uppdrag,
6. sättet att sammankalla bolagsstämman,
7. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman,

⁴⁵ Lagen omtryckt 1995:1567.

⁴⁶ Senaste lydelse 1999:600.

⁴⁷ Senaste lydelse 1999:600.

8. de regler enligt vilka bolagsstämman får förfoga över bolagets vinst eller, i ett livförsäkringsbolag, på annat sätt täcka bolagets förlust,
för försäkringsaktiebolag

9. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,

10. aktiernas nominella belopp,
för ömsesidiga försäkringsbolag

11. den krets av försäkrade som i denna egenskap är delägare, om inte endast försäkringstagarna är delägare,

12. garantikapitalet,

13. regler för hur rösträtten skall utövas och hur beslut skall fattas på bolagsstämman, varvid särskilt skall anges om och i vilken utsträckning delägarnas rösträtt skall utövas genom utsedda delegerade samt i vilken utsträckning rösträtt skall tillkomma garanterna,

14. för vilka försäkringar, i vilka situationer, intill vilket belopp och i vilken ordning uttaxering kan ske hos delägarna i skadeförsäkringsbolag samt hur uttaxeringen skall genomföras,

15. antal och sammanlagt belopp av de försäkringar som skall vara tecknade innan bolaget kan anses bildat,

16. hur tillgångarna skall fördelas mellan delägarna vid bolagets upplösning,

17. i vilken ordning garanterna skall betala in det tecknade garanti-
kapitalet samt

18. om och i vilken ordning vinst skall delas ut till garanterna och i vilken ordning garantikapitalet skall återbetalas.

I fråga om publika försäkringsaktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

Om försäkringsbolaget skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i bolagsordningen. Ett försäkringsaktiebolag skall i bolagsordningen också ange att aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp skall vara bestämda i euro.

3 kap. 4 §⁴⁸

Aktiebrev skall ställas till viss man. Det får lämnas ut endast till sådan aktieägare som är införd i aktieboken och först när den eller de aktier brevet lyder på har betalats. Vidare fordras

1. att försäkringsaktiebolaget har registrerats, om aktien har tecknats vid bolagets bildande, eller

⁴⁸ Senaste lydelse 1999:600.

2. att nyemissionen eller fondemissionen har registrerats, om aktien tillkommit på grund av emissionen, eller

3. att registrering har skett enligt 5 kap. 15 §, om aktien har tillkommit på grund av utbyte eller nyteckning enligt 5 kap.

Aktiebrevet skall undertecknas av styrelsen eller enligt styrelsens fullmakt av en bank. Namnteckningarna får återges genom tryckning eller på något annat liknande sätt. Brevet skall ange bolagets firma, ordningsnummer på den eller de aktier varpå brevet lyder, aktiens nominella belopp och dagen för utfärdandet. Kan, när aktiebrevet ges ut, aktier av olika slag finnas enligt bolagsordningen, skall aktieslaget anges i brevet. Om bolagsordningen innehåller förbehåll enligt 1 § fjärde stycket, 3 §, 8 § eller 6 kap. 8 §, skall detta tydligt anges i brevet på sådan aktie som avses med förbehållet. Uppgiften kan ges i förkortad form. Förkortningsformerna fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

När utbetalning görs vid inlösen av en aktie eller vid minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Har utan återbetalning en aktie dragits in *eller det nominella beloppet ändrats*, skall så snart som möjligt en påskrift om detta göras på aktiebrevet

När utbetalning görs vid inlösen av en aktie eller vid minskning av dess nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar, skall aktiebrevet förses med påskrift om utbetalningen. Har utan återbetalning en aktie dragits in, skall så snart som möjligt en påskrift om detta göras på aktiebrevet. *En sådan påskrift skall också göras när det nominella beloppet har ändrats, dock inte när ändringen görs på grund av beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare.*

Ett aktiebrev, som i samband med dödning eller vid utbyte ges ut i stället för ett annat, skall innehålla uppgift om detta. Utbyts ett aktiebrev mot ett eller flera andra aktiebrev skall det äldre aktiebrevet och de därtill hörande kupongarken makuleras på ett betryggande sätt.

Emissionsbevis samt de skuldebrev och optionsbevis som avses i 5 kap. skall undertecknas på det sätt som anges i andra stycket.

9 kap.

17 §

Beslut att ändra bolagsordningen skall genast anmälas för registrering sedan ändringen har stadfästs och får utom i de fall som avses i 20 kap. 6 § inte verkställas förrän registrering har skett.

En beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i bolagsordningen som avses i 2 kap. 5 § tredje stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten

inte registrerats, skall dock frågan om ändring i bolagsordningen anses ha förfallit.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

22 §

Har ett försäkringsaktiebolag beslutat att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare, skall styrelsen senast till första ordinarie bolagsstämma efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar i bolagsordningen avseende aktiekapitalets storlek och aktiernas nominella belopp.

15 a kap.

1 §

Ett försäkringsaktiebolag eller ett annat aktiebolags samtliga tillgångar och skulder kan övertas av ett försäkringsaktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det överlåtande bolaget i form av aktier i det övertagande bolaget, varvid det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation (fusion). Som fusionsvederlag får också lämnas pengar.

Fusion kan ske

1. mellan det övertagande bolaget på ena sidan och ett eller flera överlåtande bolag på den andra (absorption), eller
2. mellan två eller flera överlåtande bolag genom att de bildar ett nytt, övertagande bolag (kombination).

Fusion får ske endast om bolagen har samma redovisningsvaluta.

20 kap.

6 a §

Har ett beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i annan valuta än tidigare registrerats, skall Finansinspektionen vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 9 § bankrörelselagen (1987:617)⁴⁹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
9 §⁵⁰

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

En banks kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 9 kap. 4 § andra stycket denna lag, 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen (1987:619) eller 1 kap. 4 § andra eller tredje stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker krävdes när rörelsen påbörjades.

En banks kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 9 kap. 4 § andra stycket denna lag, 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen (1987:619) eller 1 kap. 4 § andra eller tredje stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker krävdes när rörelsen påbörjades.

För en bank som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

⁴⁹ Lagen omtryckt 1996:1001.

⁵⁰ Senaste lydelse 1998:1500.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 §, 4 kap. 15 § och 7 kap. 1, 2 och 8 §§ sparbankslagen (1987:619)⁵¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
5 §

Reglementet skall ange

1. sparbankens firma,
2. sparbankens verksamhetsområde,
3. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
4. de rörelsegrenar som sparbanken avser att driva,
5. grundfondens belopp samt huruvida hela grundfonden eller del av denna skall betalas tillbaka med eller utan ränta,
6. antalet huvudmän,
7. den kommunala valkorporation som skall förrätta val av huvudmän och, där sådant val skall förrättas av flera korporationer, fördelningen av antalet mandat dem emellan, samt ordningen för att åstadkomma en successiv förnyelse av huvudmannakåren och det närmare förfarandet i övrigt vid huvudmannavalen,
8. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella ersättare, som skall utses av sparbanksstämman, samt tiden för deras uppdrag,
9. sättet att sammankalla sparbanksstämman, samt
10. vilka ärenden som skall förekomma på den ordinarie stämman.

Om banken skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i reglementet. I så fall skall det i reglementet också anges att grundfondens belopp skall vara bestämt i euro.

4 kap.
15 §

Beslut att ändra reglementet fattas av sparbanksstämman. Beslutet är giltigt om det har biträttats av minst två tredjedelar av de på stämman närvarande huvudmännen.

Ett beslut om ändring av reglementet skall, sedan ändringen har stadfäst, genast anmälas för registrering. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i reglementet som avses i 2 kap. 5 § andra stycket får verkan vid

⁵¹ Lagen omtryckt 1996:1005.

ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock frågan om ändring i reglementet anses ha förfallit.

7 kap.

1 §

Enligt ett avtal om fusion kan en sparbank (den överlåtande sparbanken) gå upp i en annan sparbank (den övertagande sparbanken). En sådan fusion innebär att den överlåtande sparbanken upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av den övertagande sparbanken. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av sparbanksstämman i den överlåtande sparbanken. Fusion kan ske, trots att den överlåtande sparbanken har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd till fusionen enligt 5 § har registrerats.

Fusion får ske endast om sparbankerna har samma redovisningsvaluta.

Följande handlingar skall sändas till huvudmännen i den överlåtande sparbanken senast en vecka före den sparbanksstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämman:

1. förslag till sparbanksstämmans beslut,
2. fusionsavtalet,
3. en redogörelse av styrelsen för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av förslaget lämplighet för sparbanken och insättarna, samt
4. ett yttrande av revisorerna över styrelsens redogörelse enligt 3.

Om årsredovisningen inte skall behandlas på stämman, skall följande handlingar sändas till huvudmännen samt läggas fram på stämman:

1. avskrift av den senaste årsredovisningen, försedd med anteckning om sparbanksstämmans beslut om sparbankens vinst eller förlust, samt avskrift av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för sparbankens ställning vilka har inträffat efter det att årsredovisningen har avgetts, samt
3. ett av revisorerna avgivet yttrande över redogörelsen.

2 §

Enligt ett avtal om fusion kan två eller flera sparbanker (de överlåtande sparbankerna) förenas genom att bilda en ny sparbank (den övertagande sparbanken). En sådan fusion innebär att de överlåtande sparbankerna upplöses utan likvidation samt att den övertagande sparbanken övertar deras tillgångar och skulder. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av sparbanksstämman i varje överlåtande sparbank. Bestämmelsen i 1 § första stycket fjärde meningen skall därvid tillämpas.

Fusion får ske endast om sparbankerna har samma redovisningsvaluta.

De handlingar som anges i 1 § andra och tredje styckena skall upprättas för varje överlåtande sparbank. De skall sändas till huvudmännen i de överlåtande sparbankerna senast en vecka före sparbanksstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämmorna.

De handlingar som anges i 1 § tredje och fjärde styckena skall upprättas för varje överlåtande sparbank. De skall sändas till huvudmännen i de överlåtande sparbankerna senast en vecka före sparbanksstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämmorna.

Fusionsavtalet skall innehålla ett förslag till reglemente för den övertagande sparbanken. Om sparbanksstämmorna i de överlåtande sparbankerna godkänner avtalet, skall de genast se till att huvudmän, styrelse och revisorer utses i den nya sparbanken.

8 §⁵²

Om en sparbank äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan sparbankens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i sparbanken. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos Finansinspektionen. Därvid gäller 5–7 §§ i tillämpliga delar.

Fusion får ske endast om sparbanken och bolaget har samma redovisningsvaluta.

Dotterbolaget är upplöst när beslutet om tillstånd enligt 5 § har registrerats. Finansinspektionen skall lämna uppgifter om fusionen till Patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet enligt 5 §.

Fusion enligt första stycket får ske utan hinder av att det i dotterbolaget finns sådan egendom som sparbanken inte får förvärva. Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om särskilda skäl föreligger, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

⁵² Senaste lydelse 1999:223.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § samt 6 kap. 7 och 9 §§ lagen (1991:981) om värdepappersrörelse skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §⁵³

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett värdepappersbolags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 5 § krävdes när rörelsen påbörjades.

Ett värdepappersbolags kapitalbas får inte understiga det belopp som enligt 2 kap. 5 § krävdes när rörelsen påbörjades. *För ett värdepappersbolag som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det största av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.*

6 kap.

7 §⁵⁴

Om ett svenskt värdepappersinstitut har fattat beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av *denna lag* eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse, om det är möjligt.

Om ett svenskt värdepappersinstitut har fattat beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av *sådan författning* eller mot bolagsordningen, får Finansinspektionen förbjuda verkställighet av beslutet. Har beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga institutet att göra rättelse, om det är möjligt.

9 §⁵⁵

Tillstånd som enligt denna lag har lämnats ett svenskt värdepappersinstitut skall återkallas av Finansinspektionen om:

⁵³ Senaste lydelse 1994:2015.

⁵⁴ Senaste lydelse 1994:2015.

⁵⁵ Senaste lydelse 1999:160.

1. institutet inte inom ett år från beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om institutet dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

2. institutet under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan rörelse som tillståndet avser, eller

3. institutet genom att överträda *denna lag eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen* eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser.

3. institutet genom att överträda *en bestämmelse som avses i 7 §* eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser.

Ett svenskt värdepappersinstitutets tillstånd skall återkallas av inspektionen om bolaget inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1999:158) om investerarskydd, och inte vidtagit rättelse inom ett år efter det att inspektionen har förelagt värdepappersbolaget att fullgöra sina skyldigheter med förklaring att värdepappersbolagets tillstånd annars kan komma att återkallas. Detsamma gäller ett värdepappersbolags tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 om bolaget inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Ett värdepappersbolags tillstånd skall dessutom återkallas om:

1. bolagets kapitalbas understiger det minsta belopp som föreskrivs i 5 kap. 1 § andra stycket och bristen inte har täckts inom tre månader efter det att den blev känd för bolaget, eller

2. någon som ingår i bolagets styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

I fall som avses i tredje stycket 2 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 §, 4 kap. 1 § och 5 kap. 17 § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet⁵⁶ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §⁵⁷

Ett kreditmarknadsföretag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner *ecu*. I 5 kap. 4 § 3 och 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor, får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *ecu*. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.

Ett kreditmarknadsföretag skall när verksamheten påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 1 § motsvarar minst fem miljoner *euro*. I 5 kap. 4 § 3 och 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om nettovärdet av tillgångarna i den planerade verksamheten uppgår till högst etthundra miljoner kronor, *eller, om kreditmarknadsföretaget avser att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro*, får Finansinspektionen medge att företaget har lägre bundet eget kapital än som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *euro*. I nettovärdet skall inte räknas in värdet av tillgångarna i sådan finansieringsverksamhet som anges i 1 kap. 3 § första stycket.

Insatserna i en kreditmarknadsförening skall alltid fullgöras i pengar.

4 kap.

1 §⁵⁸

Bestämmelser om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det

Ett kreditmarknadsföretags kapitalbas får inte understiga det

⁵⁶ Lagen omtryckt 1996:1004.

⁵⁷ Senaste lydelse 1997:453.

⁵⁸ Senaste lydelse 1997:453.

belopp som enligt 2 kap. 4 § krävdes när verksamheten påbörjades.

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner *ecu*, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger etthundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner *ecu*, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §.

belopp som enligt 2 kap. 4 § krävdes när verksamheten påbörjades. *För ett kreditmarknadsföretag som har bytt redovisningsvaluta gäller i stället att kapitalbasen inte får understiga det högsta av de belopp som avses i 6 och 7 §§ lagen (1999:000) om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag.*

Ett kreditmarknadsföretag som med stöd av 2 kap. 4 § andra stycket fått Finansinspektionens medgivande att när verksamheten påbörjades ha ett lägre bundet eget kapital än motsvarande fem miljoner *euro*, skall om nettovärdet av tillgångarna i företagets verksamhet därefter överstiger etthundra miljoner kronor ha en kapitalbas som motsvarar minst fem miljoner *euro*, beräknat efter den kurs som gällde vid tidpunkten för beslut om tillstånd enligt 2 kap. 1 §. *För ett kreditmarknadsföretag som har bytt till redovisning i kronor, skall i stället beräkningen göras efter den kurs som gällde vid ingången av det första räkenskapsåret efter det senaste bytet till redovisning i kronor.*

Har kreditmarknadsföretaget sin redovisning i euro, gäller i stället för vad som föreskrivs i tredje stycket att kapitalbasen skall uppgå till minst fem miljoner euro om nettotillgångarna överstiger tolv miljoner euro.

5 kap.

17 §⁵⁹

Ett tillstånd att driva finansieringsverksamhet som har lämnats ett kreditmarknadsföretag skall återkallas av Finansinspektionen om

1. företaget inte inom ett år efter beviljande av tillstånd har börjat driva sådan rörelse som tillståndet avser, eller om företaget dessförinnan förklarat sig avstå från tillståndet,

⁵⁹ Senaste lydelse 1998:263.

2. företaget under en sammanhängande tid av ett år inte drivit sådan rörelse som tillståndet avser,

3. företaget genom att överträda en bestämmelse som avses i 16 § eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser,

4. företagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra *eller* tredje stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget, eller

4. företagets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt 4 kap. 1 § andra, tredje *eller fjärde* stycket och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för företaget, eller

5. någon som ingår i företagets styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4.

Om det är tillräckligt får inspektionen i de fall som anges i första stycket 2 och 3 i stället för att återkalla tillståndet meddela varning. I fall som avses i första stycket 4 får inspektionen medge förlängd tid för täckande av bristen, om det finns särskilda skäl. I fall som avses i första stycket 5 får tillstånd återkallas bara om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare och han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Om tillståndet återkallas får inspektionen besluta hur avvecklingen av verksamheten skall ske.

Ett beslut om återkallelse får förenas med förbud att fortsätta verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § och 4 kap. 8 § (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
6 §⁶⁰

Kapitalbasen utgörs av summan av primärt och supplementärt kapital efter avräkning enligt 7 § och 5 kap. 4 § tredje stycket 2. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Med primärt kapital avses:

A. I bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag eget kapital med undantag för kumulativa preferensaktier, i sparbanker reservfonder, i medlemsbanker och kreditmarknadsföreningar eget kapital med undantag för förlagsinsatser samt i Svenska skeppshypotekskassan kassans reservfond. Från eget kapital skall undantas uppskrivningsfonder.

B. I banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag kapitalandelen av skatteutjämningsreserv och periodiseringsfond.

C. I banker och kreditmarknadsföretag kapitalandelen av det belopp som svarar mot bankens eller företagens reserver till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande.

Med supplementärt kapital avses värdet av *förlagsandelslån*, förlagslån och andra skuldförbindelser med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. *Förlagsandelslån*, förlagslån och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfallodagen.

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter medgivande av Finansinspektionen, räknas andra kapitaltillskott och

Med supplementärt kapital avses värdet av förlagslån och andra skuldförbindelser med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. *Förlagslån* och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfallodagen.

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter medgivande av Finansinspektionen, räknas *värdet av förlagsinsatser*

⁶⁰ Senaste lydelse 1997:463.

reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

samt andra kapitaltillskott och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

4 kap.

8 §

Om ett instituts totala nettoposition i *utländsk valuta* för hela verksamheten överstiger 2 % av kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§ skall kapitalkravet motsvara 8 % av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala nettoposition i *utländsk valuta* avses den högsta summan av ett instituts korta nettopositioner eller långa nettopositioner i olika valutor.

För balanserade positioner i nära korrelerade valutor får tillämpas ett kapitalkrav motsvarande 4 % av värdet av den balanserade positionen. Vidare får ett lägre kapitalkrav tillämpas för valutor som omfattas av mellanstatliga bindande överenskommelser om valutakurssamarbete.

Efter medgivande av Finansinspektionen får en simuleringsmetod användas vid beräkning av kapitalkravet enligt denna paragraf.

Om ett instituts totala nettoposition i *annan valuta än redovisningsvalutan* för hela verksamheten överstiger 2 % av kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§ skall kapitalkravet motsvara 8 % av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala nettoposition i *annan valuta än redovisningsvalutan* avses den högsta summan av ett instituts korta nettopositioner eller långa nettopositioner i olika valutor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 och 8 §§, 5 kap. 4 § och 7 kap. 2 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130 *Föreslagen lydelse*

4 kap.

1 §

Med beaktande av vad som föreskrivs i 2 § skall följande bestämmelser om värderingen i 4 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § första stycket och 2 § om vad som är anläggningstillgångar och omsättningstillgångar,

3 § om anskaffningsvärde för anläggningstillgångar,

4 § om avskrivning av anläggningstillgångar,

5 § om nedskrivning av anläggningstillgångar,

6–8 §§ om uppskrivning av anläggningstillgångar,

9 § första–fjärde styckena om värdering av omsättningstillgångar,

10 § om värdering av pågående arbeten,

11 § första och andra styckena om varulagrets anskaffningsvärde,

12 § om redovisning till bestämd mängd och fast värde,

14 § om egna aktier, *samt*

14 § om egna aktier,

15 § om periodisering av vissa
belopp vid upptagande av lån.

15 § om periodisering av vissa
belopp vid upptagande av lån, *samt*

16 § om omräkning av förlags-
insatser.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Tillgångar och skulder i *utländsk valuta* skall omräknas *efter* växelkursen på balansdagen, om de inte genom särskilda åtgärder skyddas mot eller utgör skydd mot valutakursförändringar.

Tillgångar och skulder i *annan valuta än redovisningsvalutan* skall omräknas *enligt* växelkursen på balansdagen, om de inte genom särskilda åtgärder skyddas mot eller utgör skydd mot valutakursförändringar.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar samt sådana finansiella anläggningstillgångar som utgörs av andelar får utan hinder av första stycket omräknas efter anskaffningskursen vid förvärvet.

5 kap.

4 §⁶¹

Prop. 1999/2000:23

Bilaga 5

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om skulder och eget kapital:

1. För varje efterställd skuld som uppgår till mer än tio procent av samtliga efterställda skulder, skall uppgift lämnas om lånebelopp, lånevaluta, räntesats, förfallodag, omständigheter som kan medföra förtida återbetalning, efterställningsvillkoren samt förutsättningar och villkor för betalning på förfallodagen eller för konvertering. Vidare skall sammanfattande upplysningar lämnas om vilka regler som gäller för övriga efterställda skulder.

2. Större belopp i posten Övriga skulder (post 4) skall specificeras till sin storlek och art.

3. I bankaktiebolag och andra aktiebolag som omfattas av denna lag skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Överkursfond, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

4. I sparbank skall eget kapital delas upp i fonder och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Med fonder avses Grundfond, Uppskrivningsfond, Reservfond, Fond för orealiserade vinster samt Garantifond. Benämningen fond får inte användas för annat belopp i balansräkningen. Förlust för räkenskapsåret tas upp som avdragspost.

5. I medlemsbank och i kreditmarknadsförening skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Insatskapital, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Medlemsinsatser och förlagsinsatser skall redovisas var för sig. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

6. Om en sparbank har bidrag till garantifonden i annan valuta än i redovisningsvalutan, skall dessa räknas om enligt växelkursen på balansdagen.

Skillnaden mellan det omräknade beloppet och motsvarande belopp vid ingången av räkenskapsåret skall föras mot Andra fonder.

⁶¹ Senaste lydelse 1997:454.

7 kap.

2 §

Med beaktande av vad som föreskrivs i 3 § skall följande bestämmelser om koncernredovisning i 7 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

4 § första stycket om koncernredovisningens delar,

5 § om dotterföretag som skall omfattas av koncernredovisningen,

6 § om överskådlighet, god redovisningssed och rättvisande bild,

7 § andra stycket om redovisningsvaluta,

8 § första stycket första meningen om allmänna krav på koncernbalansräkningen och koncernresultaträkningen,

9 § om minoritetsandelar,

10 § om balansdag,

12 § om enhetliga principer för koncernredovisningen och årsredovisningen,

13 § om elimineringar mellan koncernföretag,

15 § om förändringar i koncernens sammansättning,

16 och 17 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

18–24 §§ om hur dotterföretag skall räknas in i koncernredovisningen, samt

25–30 §§ om hur andelar i intresseföretag och vissa andra företag skall räknas in i koncernredovisningen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 § och 7 kap. 2 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1998/99:130 Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om eget kapital och avsättningar:

1. I livförsäkringsföretag som inte får dela ut vinst skall som bundet eget kapital tas upp Aktiekapital, Garantikapital, Överkursfond, Konsolideringsfond, Fond för orealiserade vinster och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragspost.

2. I skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag som får dela ut vinst skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Garantikapital, Överkursfond, Uppskrivningsfond, Reservfond och Fond för orealiserade vinster. Under fritt eget kapital eller ansamlad förlust skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

3. I understödsföreningar skall som eget kapital tas upp Fond för orealiserade vinster, Övriga fonder och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragspost.

4. Om avsättningen för kvardröjande risker i posten Ej intjänade premier och kvardröjande risker (DD.1) uppgår till väsentligt belopp, skall beloppet anges.

5. Om garanterad återbäring i posten Livförsäkringsavsättning (DD.2) uppgår till väsentligt belopp, skall beloppet anges.

6. Om avvecklingsresultat uppgår till väsentligt belopp skall det anges i en not med fördelning på kategori av skada och belopp. Med avvecklingsresultat avses skillnaden mellan å ena sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets ingång, efter avdrag för under räkenskapsåret gjorda utbetalningar av ersättningar för skador från föregående år, och å andra sidan avsättningen för oreglerade skador från föregående år vid räkenskapsårets slut.

7. Villkorad återbäring (EE.1) skall delas upp på avsättningar för vilka försäkringstagaren direkt respektive indirekt bär risk.

8. Skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag som får dela ut vinst skall lämna närmare upplysningar om det belopp av fritt eget kapital som inte kan anses utdelningsbart med hänsyn till bestämmelserna i 1

kap. 1 a § första stycket och 12 kap. 2 § tredje stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) och om de förhållanden som motiverar bedömningen.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

9. Livförsäkringsaktiebolag och ömsesidiga livförsäkringsbolag skall lämna upplysning om belopp som inte får användas för vinstutdelning eller förlusttäckning enligt bolagsordningen.

10. Om ett ömsesidigt försäkringsbolag har garantikapital i annan valuta än redovisningsvalutan, skall detta räknas om enligt växelkursen på balansdagen. Skillnaden mellan det omräknade beloppet och motsvarande belopp vid ingången av räkenskapsåret skall föras mot

*- Balanserad vinst eller förlust i ömsesidiga skadeförsäkringsbolag och ömsesidiga livförsäkringsbolag som får dela ut vinst, och
- Andra fonder i ömsesidiga livförsäkringsbolag som inte får dela ut vinst.*

7 kap.

2 §

Med beaktande av vad som föreskrivs i 3 § skall följande bestämmelser om koncernredovisning i 7 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

2 § om när koncernredovisning inte behöver upprättas,

4 § första stycket om koncernredovisningens delar,

5 § om dotterföretag som skall omfattas av koncernredovisningen,

6 § om överskådlighet, god redovisningssed och rättvisande bild,

7 § andra stycket om redovisningsvaluta,

8 § första stycket första meningen om allmänna krav på koncernbalansräkningen och koncernresultaträkningen,

9 § om minoritetsandelar,

10 § om balansdag,

12 § om enhetliga principer för koncernredovisningen och årsredovisningen,

13 § om elimineringar mellan koncernföretag,

15 § om förändringar i koncernens sammansättning,

16 och 17 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

18–24 §§ om hur dotterföretag skall räknas in i koncernredovisningen, samt

25–30 §§ om hur andelar i intresseföretag och vissa andra företag skall räknas in i koncernredovisningen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2000.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 §, 2 kap. 4 §, 7 kap. 16 § och 10 kap. 1, 2 och 8 §§ lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1998/99:129 *Föreslagen lydelse*

1 kap.

4 §

Varje medlem skall betala insats i medlemsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner euro. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor, får *regeringen medge att* banken har lägre bundet eget kapital än det som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor *eller, om banken kommer att ha sin redovisning i euro, tolv miljoner euro*, får banken *medges att ha* lägre bundet eget kapital än det som anges i *andra* stycket, dock lägst motsvarande en miljon euro. *Frågor om sådant medgivande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap

4 §⁶³

Stadgarna skall ange

1. medlemsbankens firma,
2. den ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte,
3. de rörelsegrenar som banken avser att driva,
4. villkoren för medlemskap i banken,

⁶³ Senaste lydelse 1997:915.

5. den insats med vilken varje medlem skall delta i banken och i vilken utsträckning medlemmarna får delta i banken med insats utöver vad de är skyldiga att delta med,

6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter och revisorer samt eventuella suppleanter, som skall utses av stämman, samt tiden för deras uppdrag,

7. för det fall att fullmäktige enligt 7 kap. 12 § skall finnas, deras befogenhet, hur de skall utses och tiden för deras uppdrag,

8. inom vilken tid och hur föreningsstämman skall sammankallas samt hur andra meddelanden skall komma till medlemmarnas eller fullmäktiges kännedom,

9. vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma,

10. vad som skall ske med bankens behållna tillgångar när den upplöses, samt

11. för det fall att förlagsinsatser som avses i 5 kap. eller insatsemission som avses i 8 kap. 2 a § skall förekomma, vad som skall gälla för dessa.

Om banken skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i stadgarna. I så fall skall det i stadgarna också anges att den insats med vilken varje medlem skall delta i föreningen skall vara bestämd i euro.

7 kap.

16 §

Ett beslut om ändring av stadgarna skall genast anmälas för registrering sedan ändringen har stadfästs. Beslutet får inte verkställas förrän registrering har skett.

Beslut som innebär nedsättning av medlemsinsatsernas belopp eller annan lindring av medlemmarnas insatsskyldighet enligt stadgarna får inte verkställas förrän ett år efter registreringen.

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i stadgarna som avses i 2 kap. 4 § andra stycket får verkan vid ingången av det räkenskapsår som inleds närmast efter beslutet. Har beslutet vid den tidpunkten inte registrerats, skall dock frågan om ändring av stadgarna anses ha förfallit.

10 kap.

1 §

Enligt ett avtal om fusion kan en medlemsbank (den överlåtande banken) gå upp i en annan medlemsbank (den övertagande banken). En sådan fusion innebär att medlemmarna i den överlåtande banken blir medlemmar i den övertagande banken och att den överlåtande banken

upplöses utan likvidation samt att dess tillgångar och skulder övertas av den övertagande banken. För att avtalet skall bli giltigt skall det godkännas av föreningsstämman i den överlåtande banken. Fusion kan ske trots att den överlåtande banken har trätt i likvidation. I ett sådant fall skall likvidationen avslutas när tillstånd till fusionen enligt 5 § har registrerats.

Fusion får ske endast om medlemsbankerna har samma redovisningsvaluta.

Följande handlingar skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i den överlåtande medlemsbanken under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas samt läggas fram på stämman:

1. förslag till föreningsstämmans beslut,
2. fusionsavtalet,
3. en redogörelse av styrelsen för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av förslaget lämplighet för medlemsbanken och insättarna,
4. ett yttrande av revisorerna över styrelsens redogörelse enligt 3, samt
5. en kopia av den övertagande medlemsbankens årsredovisning för det senaste räkenskapsåret, försedd med anteckning om föreningsstämmans beslut rörande bankens vinst eller förlust, samt en kopia av revisionsberättelsen för samma räkenskapsår.

Skall den överlåtande medlemsbankens årsredovisning inte behandlas på den stämma som anges i *andra* stycket eller har den övertagande bankens årsredovisning för det senaste räkenskapsåret inte behandlats på en stämma i den banken, skall i stället för de handlingar som anges i *andra* stycket 5 följande handlingar hållas tillgängliga och läggas fram på den förstnämnda stämman i enlighet med vad som anges i *andra* stycket:

1. en kopia av medlemsbankens senaste årsredovisning, försedd med anteckning om föreningsstämmans beslut om bankens vinst eller förlust, samt en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
2. en av styrelsen undertecknad redogörelse för händelser av väsentlig betydelse för bankens ställning som har inträffat efter det att årsredovisningen har lämnats, samt
3. revisorernas yttrande över styrelsens redogörelse enligt 2.

Handlingarna skall genast sändas till varje röstberättigad, medlem eller innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress.

Skall den överlåtande medlemsbankens årsredovisning inte behandlas på den stämma som anges i *tredje* stycket eller har den övertagande bankens årsredovisning för det senaste räkenskapsåret inte behandlats på en stämma i den banken, skall i stället för de handlingar som anges i *tredje* stycket 5 följande handlingar hållas tillgängliga och läggas fram på den förstnämnda stämman i enlighet med vad som anges i *tredje* stycket:

Enligt ett avtal om fusion kan två eller flera medlemsbanker (de överlåtande bankerna) förenas genom att bilda en ny medlemsbank (den övertagande banken). En sådan fusion innebär att medlemmarna i de överlåtande bankerna blir medlemmar i den nya banken och att de överlåtande bankerna upplöses utan likvidation samt att den nya banken övertar deras tillgångar och skulder. Avtalet skall för att bli giltigt godkännas av föreningsstämman i varje överlåtande medlemsbank. Bestämmelsen i 1 § första stycket fjärde meningen skall tillämpas.

Fusion får ske endast om medlemsbankerna har samma redovisningsvaluta.

De handlingar som anges i 1 § andra stycket 1–4 och tredje stycket skall upprättas för varje överlåtande medlemsbank. De skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i de överlåtande bankerna under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas. Handlingarna skall genast sändas till röstberättigad, medlem och innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämmorna.

De handlingar som anges i 1 § tredje stycket 1–4 och fjärde stycket skall upprättas för varje överlåtande medlemsbank. De skall hållas tillgängliga för de röstberättigade, medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i de överlåtande bankerna under minst en vecka före den föreningsstämma vid vilken frågan om godkännande av fusionsavtalet skall behandlas. Handlingarna skall genast sändas till röstberättigad, medlem och innehavare av förlagsandel som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämmorna.

Fusionsavtalet skall innehålla ett förslag till stadgar för den nya medlemsbanken och ange hur styrelse och revisorer skall utses. Om de överlåtande bankerna godkänner fusionsavtalet, skall de samtidigt i enlighet med avtalets bestämmelser utse styrelse och revisorer i den nya banken.

8 §

Om en medlemsbank äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan medlemsbankens och bolagets styrelser träffa ett fusionsavtal som innebär att dotterbolaget skall gå upp i medlemsbanken. Styrelserna skall anmäla avtalet för registrering hos Finansinspektionen. Därvid gäller 5–7 §§ i tillämpliga delar.

Fusion får ske endast om medlemsbanken och bolaget har samma redovisningsvaluta.

Dotterbolaget är upplöst när regeringens eller Finansinspektionens beslut om tillstånd enligt 5 § har registrerats. Finansinspektionen skall lämna uppgifter om fusionen till Patent- och registreringsverket, som skall registrera tillståndet enligt 5 §.

Fusion enligt första stycket får ske även om det i dotterbolaget finns egendom som medlemsbanken inte får förvärva. Sådan egendom måste avyttras senast ett år från registreringen. Om det finns särskilda skäl, kan Finansinspektionen förlänga denna frist.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om inkomstskatt, mervärdesskatt och reklamskatt för företag som har sin redovisning i euro eller som byter redovisningsvaluta. I 8 och 9 §§ finns bestämmelser som gäller även för andra företag som genomför vissa transaktioner med företag som har sin redovisning i euro.

Inkomstskatt

Självdeklaration

2 § Företag som har sin redovisning i euro skall bifoga sin årsredovisning till självdeklarationen.

3 § Uppgifter enligt 2 kap. 19 § första stycket lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter skall avse belopp som har räknats om till kronor. De företag som enligt 2 kap. 20 § första stycket skall foga årsredovisningen till självdeklarationen skall lämna balansräkning och resultaträkning omräknade till kronor.

Omräkning till kronor skall göras enligt 4 - 6 §§. Det omräknade resultatet skall vara utgångspunkt för den justering av det bokföringsmässiga resultatet som skall göras vid den skattemässiga inkomstberäkningen.

4 § Resultaträkningen skall med det undantag som anges i andra stycket räknas om enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

För företag som ingår i samma koncern vid utgången av beskattningsåret gäller följande om företagen inte har identiska beskattningsår på grund av att något av företagen har bildats eller förvärvats under året. Det företag som har bildats eller förvärvats skall räkna om resultaträkningen enligt den genomsnittliga kurs som gäller för övriga euroredovisande koncernföretag.

5 § Balansräkningen skall med de undantag som anges i andra och tredje styckena räknas om enligt kursen vid beskattningsårets utgång.

Periodiseringsfond som avsatts tidigare beskattningsår skall räknas om med samma kurs som har använts i räkenskaperna för det innevarande räkenskapsåret.

Årets resultat skall räknas om enligt den genomsnittliga växelkursen.

6 § Om omräkning enligt 4 och 5 §§ leder till att summan av tillgångarna avviker från summan av eget kapital, obeskattade reserver, avsättningar och skulder, skall mellanskillnaden föras upp som en korrigeringspost.

Periodiseringsfond

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

7 § För företag som yrkar avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap. inkomstskattelagen (1999:000) skall avsättningen i räkenskaperna beräknas utifrån kursen vid beskattningsårets utgång. Förändringar under senare beskattningsår av fondens bokförda värde som beror på förändringar av valutakurser skall inte påverka det skattemässiga resultatet.

Koncernbidrag

8 § Koncernbidrag enligt 35 kap. inkomstskattelagen (1999:000) skall fastställas till ett belopp i kronor. Det företag som ger koncernbidrag får inte dra av ett högre belopp än vad mottagaren tar upp.

Underprisöverlåtelse

9 § Om en tillgång överläts utan ersättning eller mot en ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat till ett företag som inte har samma redovisningsvaluta, skall uttagsbeskattning ske trots bestämmelserna i 23 kap. inkomstskattelagen (1999:000).

Värdering av fordringar och skulder i annan valuta än euro

10 § I stället för vad som föreskrivs i 14 kap. 8 § inkomstskattelagen (1999:000) skall fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i annan valuta än euro värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Om det finns terminskontrakt eller någon annan liknande valutasäkringsåtgärd för en sådan post, får posten tas upp till det värde som motiveras av valutasäkringen under förutsättning att

- samma värde används i räkenskaperna, och
- värderingen står i överensstämmelse med god redovisningssed.

Representationsavdrag

11 § Avdrag för lunch, middag eller supé i samband med sådan representation som avses i 16 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:000) får inte överstiga det belopp i euro som motsvarar 90 kronor per person med tillägg för mervärdesskatt till den del denna inte skall dras av enligt 8 kap. mervärdesskattelagen (1994:200) eller återbetalas enligt 10 kap. samma lag. Det belopp som får dras av skall beräknas för varje kalenderår utifrån den genomsnittliga växelkursen under november året före kalenderåret.

Ändrad värdering av balansposter

12 § Om skattemyndigheterna inte godtar företagets värdering av lager, pågående arbeten, fordringar, skulder eller avsättningar skall det belopp som påverkar den skattepliktiga intäkten justeras med hänsyn till

skillnaden mellan kursen vid beskattningsårets utgång och beskattningsårets genomsnittliga växelkurs.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

Byte av redovisningsvaluta

13 § När ett företag byter redovisningsvaluta skall företaget som värde av ingående lager, pågående arbeten, inventarier, fordringar, skulder och avsättningar ta upp värdet av närmast föregående beskattningsårs utgående lager, pågående arbeten, inventarier, fordringar, skulder och avsättningar omräknade enligt kursen vid beskattningsårets utgång.

Om företaget yrkar avdrag för avskrivning på inventarier enligt 18 kap. 17 § inkomstskattelagen (1999:000), skall anskaffningsvärdet på de inventarier som anskaffats under de tre senaste beskattningsåren – eller så många år som behövs för en korrekt beräkning – och som fortfarande finns kvar i verksamheten räknas om enligt kursen vid beskattningsårets utgång.

Mervärdesskatt

14 § Vid redovisning av uppgifter om mervärdesskatt enligt skattebetalningslagen (1997:483) skall omräkning ske med den genomsnittliga växelkursen för den period som redovisningen avser.

Reklamskatt

15 § Vid redovisning av uppgifter om reklamskatt enligt lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam skall omräkning ske med den genomsnittliga växelkursen för den period som redovisningen avser.

Kurser för omräkning

16 § För omräkning enligt denna lag skall de kurser som fastställs av Europeiska centralbanken för respektive svenska bankdag användas. Om det inte har fastställts någon kurs för dagen för beskattningsårets utgång skall kursen för närmast föregående svenska bankdag användas.

Termer och uttryck

17 § Termer och uttryck i denna lag som används även i inkomstskattelagen (1999:000) har samma betydelse och tillämpningsområde som i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624).

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att det i kupongskattelagen⁶⁴ (1970:624) skall införas en ny paragraf, 6 a §, samt närmast före 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Valuta

6 a §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall till sina belopp anges i kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

⁶⁴ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

Härmed föreskrivs att det i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam skall införas en ny paragraf, 34 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

I lagen (1999:000) om omräkningsförfarande m.m vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro finns särskilda bestämmelser om redovisning av reklamskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter skall införas en ny paragraf, 1 kap.10 §, samt närmast före 1 kap. 10 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Valuta

10 §

Samtliga uppgifter enligt denna lag skall till sina belopp anges i kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter

dels att 1 kap. 1 § och 2 kap. 19 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 kap. 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §⁶⁵

I denna lag ges bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering enligt taxeringslagen (1990:324) m.m.

I lagen (1999:000) om omräkningsförfarande m.m. vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro finns bestämmelser för den som har redovisningen i euro.

4 §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall till sina belopp anges i kronor.

2 kap.

19 §⁶⁶

Den som har inkomst av näringsverksamhet skall, om inte annat framgår av 20 eller 25 §, i sin självdeklaration för varje förvärvskälla från boköringen lämna uppgifter om varje slag av

1. intäkter, kostnader, bokslutsdispositioner, skatter och skattemässiga avsättningar,

2. tillgångar, skulder, avsättningar, obeskattade reserver och eget kapital.

Uppgifter skall vidare lämnas om

1. arten och omfattningen av verksamheten,

2. hur värdesättningen på lager samt fordringar skett,

3. hur det bokföringsmässiga *resultatet* justerats för att överensstämja med de för den skattemässiga inkomstberäkningen stadgade grunderna,

3. hur det bokföringsmässiga *resultatet* justerats för att överensstämja med de för den skattemässiga inkomstberäkningen stadgade grunderna,

4. hur avdrag för värdeminskning beräknats,

⁶⁵ Senaste lydelse 1990:324.

⁶⁶ Senaste lydelse 1997:495.

5. vad den skattskyldige satt in i form av pengar i näringsverksamheten eller tagit ut ur näringsverksamheten i varor, pengar eller annat eller på annat sätt använt för att betala levnadskostnader eller för andra utgifter, som inte är hänförliga till omkostnader i verksamheten, samt om andra förmåner som den skattskyldige fått av verksamheten,

6. ändrade redovisningsprinciper samt

7. under året anskaffade och försålda anläggningstillgångar.

Juridisk person som omfattas av 2 § 6 a mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall lämna uppgift om beslut om utdelning eller annat förfogande över uppkommen vinst.

Fysisk person och dödsbo skall lämna uppgift om fördelningsunderlag enligt 2 § lagen (1993:1536) om räntefördelning vid beskattning vid utgången av närmast föregående beskattningsår samt motsvarande belopp vid beskattningsårets utgång.

Har makar tillsammans deltagit i näringsverksamhet behöver uppgifter som avses i första och andra styckena endast lämnas av en av makarna. Var och en av makarna skall dock lämna uppgifter om arten och omfattningen av sitt arbete i verksamheten samt de övriga uppgifter som behövs för tillämpningen av anvisningarna till 52 § kommunalskattelagen.

Om det finns särskilda skäl, får skattemyndigheten på ansökan av den deklARATIONSSKYLDIGE medge att de uppgifter som avses i första stycket 1 lämnas i sammansatta poster. Ett sådant medgivande får omfatta en tid av högst tre år åt gången. En ansökan skall ha kommit in till skattemyndigheten före ingången av taxeringsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m. skall införas en ny paragraf, 6 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall till sina belopp anges i kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

dels att 12 och 13 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 12 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §⁶⁷

I fråga om skyldighet att lämna uppgift till den skattskyldige om det belopp som innehållits genom skatteavdrag gäller vad som i fråga om arbetsgivare sägs i 5 kap. 12 § första stycket skattebetalningslagen (1997:483).

Den som betalar ut ersättning för arbete skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren uppgift om skatteavdragets belopp.

Om ersättningen betalas ut i utländsk valuta skall skatteavdragets belopp anges i den utländska valutan.

12 a §

Om uppgift om skatteavdragets belopp enligt 12 § lämnats i utländsk valuta skall skatteavdraget räknas om till kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället.

13 §

Beskattningsmyndigheten skall övervaka att den som är ansvarig för betalningen av särskild inkomstskatt enligt denna lag fullgör sina skyldigheter.

Beskattningsmyndigheten skall på begäran lämna besked i frågor, som angår skyldigheten att verkställa skatteavdrag, beräkning av sådant avdrag eller tillämpningen i övrigt av bestämmelserna i 9 – 12 §§.

Beskattningsmyndigheten skall på begäran lämna besked i frågor, som angår skyldigheten att verkställa skatteavdrag, beräkning av sådant avdrag eller tillämpningen i övrigt av bestämmelserna i 9 – 12 a §§.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

⁶⁷ Senaste lydelse 1997:496.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

dels att 17 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 3 a och 17 a §§, samt närmast före 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Valuta

3 a §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall, om inte annat följer av 17 §, till sina belopp anges i kronor. Detsamma gäller sådana uppgifter som avses i 23 § andra stycket.

17 §

Den som betalar ut ersättning skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren *kvitto som utvisar* skattepliktig inkomst och *att skatteavdrag gjorts*. Om det utbetalda beloppet avser flera personer lämnas *kvitto* till var och en.

Den som betalar ut ersättning skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren *uppgift om* skattepliktig inkomst och *skatteavdragets belopp*. Om det utbetalda beloppet avser flera personer lämnas *uppgifterna* till var och en.

Om ersättningen betalas ut i utländsk valuta skall uppgifterna enligt första stycket till sina belopp anges i den utländska valutan.

17 a §

Om uppgifterna enligt 17 § till sina belopp lämnats i utländsk valuta skall beloppen räknas om till kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

Härmed föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)

dels att 8 kap. 6 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 13 kap. 1 § skall lyda ”Allmänna bestämmelser”,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 1 kap. 19 §, 11 kap. 5 c § samt 13 kap. 2, 15 a och 23 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

19 §

Med redovisningsvaluta avses redovisningsvaluta enligt bokföringslagen (1999:000).

8 kap.

6 §⁶⁸

Den ingående skatten uppgår till samma belopp som den utgående skatten hos den som är skattskyldig för omsättningen eller importen.

Den ingående skatten uppgår till samma belopp som den utgående skatten hos den som är skattskyldig för omsättningen eller importen, om inte en tillämpning av lagen (1999:000) om omräkningsförfarande m.m. vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro föranleder annat.

I 13 kap. 26 § finns bestämmelser om återförande av sådan ingående skatt som hänför sig till ett förvärv för vilket en skattskyldig har fått prisnedsättning efter det att han gjort avdrag för skatten.

11 kap.

5 c §

Om valutan i en faktura eller jämförlig handling är en annan än den skattskyldiges redovisningsvaluta, skall mervärdesskattens belopp anges i båda valutorna på denna handling. Dessutom skall den kurs som använts vid omräkningen anges.

⁶⁸ Senaste lydelse 1994:1798.

13 kap.
1 §⁶⁹

I 10 kap. skattebetalningslagen (1997:483) finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt. Ytterligare bestämmelser om redovisningen finns i det följande i 6-28 a §§.

I 10 kap. skattebetalningslagen (1997:483) *och i lagen (1999:000) om omräkningsförfarande m.m. vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro* finns bestämmelser om redovisning av mervärdesskatt. Ytterligare bestämmelser om redovisningen finns i det följande i 6-28 a §§.

15 a §

För det fall den skattskyldige enligt 11 kap. 5 c § angett den utgående skattens belopp i flera valutor på en faktura eller jämförlig handling skall den skattskyldige vid redovisning av skatten använda det skattebelopp som angetts i egna redovisningsvalutan.

23 a §

För det fall skattens belopp enligt 11 kap. 5 c § angetts i flera valutor på en faktura eller jämförlig handling skall vid redovisningen av den ingående skatten det skattebelopp användas som angetts i den skattskyldiges egen redovisningsvaluta. Om beloppet inte angetts i denna valuta, skall det skattebelopp användas som angetts i den valuta som fakturan eller den jämförliga handlingen är utställd i.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

⁶⁹ Senaste lydelse 1997:502.

Härigenom föreskrivs i fråga om skattebetalningslagen (1997:483) dels att 5 kap. 12 § och rubriken till 1 kap. skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 kap. 7 § och 8 kap. 30 §, samt närmast före 1 kap. 7 § och 8 kap. 30 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner.

1 kap. Tillämpningsområde, definitioner och valuta.

Valuta

7 §

Samtliga uppgifter som skall lämnas enligt denna lag skall, om inte annat följer av 5 kap. 12 §, till sina belopp anges i kronor.

5 kap.

12 §

Den som betalar ut ersättning för arbete skall vid varje utbetalningstillfälle lämna mottagaren uppgift om skatteavdragets belopp.

Om ersättningen betalas ut i utländsk valuta och skatteavdraget beräknats på ersättning som räknats om enligt en annan valutakurs än kursen vid utbetalningstillfället, skall skatteavdragets belopp anges i den utländska valutan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket i de fall avdraget är lika stort som vid närmast föregående utbetalningstillfälle.

8 kap.

Skatteavdrag från ersättning i utländsk valuta

30 §

Om ersättning för arbete betalats ut i utländsk valuta och uppgift om skatteavdragets belopp, enligt 5 kap. 12 §, lämnats i denna valuta, skall skatteavdraget räknas om till kronor enligt valutakursen vid utbetalningstillfället

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2000 och tillämpas första gången avseende det beskattningsår som inleds den 1 januari 2001 eller senare.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-10-29

Närvarande: f.d. justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Susanne Billum, justitierådet Göran Regner.

Enligt en lagrådsremiss den 7 oktober 1999 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i bokföringslagen (1999:000),
2. lag om ändring i aktieföringslagen (1975:1385),
3. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
4. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
5. lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag,
6. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
7. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
8. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
9. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
10. lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
11. lag om ändring i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet,
12. lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stor exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag,
13. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning kreditinstitut och värdepappersbolag,
14. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag,
15. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
16. lag om omräkningsförfarande m.m. vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro,
17. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
18. lag om ändring i lagen (1972:266) om skatt på annonse och reklam,
19. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
20. lag om ändring i lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter,
21. lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogs-kontomedel m.m.,
22. lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,
23. lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.,
24. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
25. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Anna-Karin Winroth, departementssekreteraren Peter Fredby, kanslirådet Eva Carlsson, kammarrättsassessorn Catharina Abrahamsson och departementssekreteraren Bo Lindén.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Genom förslagen i lagrådsremissen öppnas en möjlighet för vissa angivna juridiska personer att ha sin redovisning i euro i stället för i svenska kronor. Av motiven till remissen framgår att regeringen avser att i ett senare skede lägga fram förslag som öppnar möjlighet för svenska företag att redovisa även i andra valutor än svenska kronor och euro. Enligt Lagrådets mening hade det varit en fördel om en lagstiftning om redovisning i andra valutor än svenska kronor hade kunnat genomföras i ett sammanhang. Med hänsyn till att det f.n. saknas ett tillräckligt underlag för en sådan reform och då det av lagrådsremissen framgår att det inom näringslivet finns ett påtagligt behov av att snarast kunna upprätta redovisningen i euro vill Lagrådet inte motsätta sig att reformen görs i två steg.

I lagrådsremissen föreslås vissa ändringar i aktiebolagslagen. Sålunda föreslås att i aktiebolag, som har valt att ha sin redovisning i euro, skall aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp vara bestämda i euro. Vidare föreslås vissa ändringar i reglerna om bolagsordningen och om fusion. I aktiebolagslagen finns emellertid också bestämmelser som inte föreslås ändrade men som anknyter till i bestämmelserna angivna belopp i svenska kronor. I författningskommentaren (s. 217) anges att bolag med redovisningen i euro bör vid tillämpningen av sådana bestämmelser räkna om de i svenska kronor angivna beloppen till euro med tillämpning av den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken för den tidpunkt som är relevant i det särskilda fallet. Enligt Lagrådets mening kan det inte för dessa fall anses vara tillräckligt med ett motivuttalande utan bör det direkt av lagtexten framgå när och hur en omräkning till euro skall ske. Lagrådet förordar att i det fortsatta lagstiftningsarbetet en komplettering görs av bestämmelserna i angivet hänseende.

Med anledning av att enheten ecu numera har ersatts av euro har i 2 kap. 4 § första stycket lagen om finansieringsverksamhet ordet ecu bytts ut mot euro. Beteckningen ecu återfinns emellertid även på andra ställen i lagstiftningen (se t.ex. 2 kap. 2 § andra stycket sparbankslagen). Lagrådet anser att ett byte av namn på valuta bör ske även i dessa lagrum. Såvitt det gäller de nu remitterade lagförslagen bör en ändring ske i detta lagstiftningsärende. Detta kan ske lämpligen genom en komplettering av ingressen till de olika lagförslagen.

Förslaget till lag om ändring i bokföringslagen

Med hänsyn till rubriksättningen i den i prop. 1998/99:130 föreslagna lagen bör före 4 kap. 6 § sättas in en ny rubrik, ”Redovisningsvaluta”.

Enligt 4 kap. 6 § tredje stycket krävs skattemyndighetens tillstånd till nytt byte av redovisningsvaluta. Några rekvisit finns inte i lagtexten för den prövning som myndigheten därvid skall göra. I författningskommentaren

anges att tillstånd bör vägras, om bytet kan antas ske i otillbörligt syfte, såsom att undandra skatt eller försvåra kontroll. Med tanke på att ett första byte av redovisningsvaluta får ske fritt synes avsikten vara att ett tillstånd till byte skall vägras endast om bytet kan antas ske i otillbörligt syfte. Detta bör komma till uttryck i lagtexten, allra helst som det generellt är olämpligt med beslut som enligt lagstiftningen kan fattas enligt myndigheters fria skön och som – såsom i detta fall – kan överklagas till domstol som då inte har några rekvisit att tillämpa i sin sakprövning.

Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen

Redan i den grundläggande bestämmelsen om aktiekapitalet, *1 kap. 3 § första stycket*, bör det anges att aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta och att det av *4 kap. 6 § bokföringslagen* framgår att redovisningsvalutan får vara antingen svenska kronor eller euro.

Enligt första stycket i *2 kap. 4 §* skall bolagsordningen ange aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp. Om ett bolag beslutar att byta redovisningsvaluta, kommer från den bolagsstämma där det beslutet fattas och fram till den bolagsstämma som skall ta ställning till nödvändiga följdändringar (se *9 kap. 35 a § andra stycket*) aktiekapitalet och aktiernas nominella belopp fortfarande vara angivna i den tidigare valutan, vilket står i strid med nämnda lagrum. Ett nytt stycke bör därför tas in i paragrafen med förslagsvis följande lydelse: "Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgifter som avses i första stycket 4 och 5 anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan."

I första meningen i *9 kap. 35 a § första stycket* talas om omräkning av aktiekapitalet. Av författningskommentaren framgår att också aktiernas nominella belopp skall räknas om till den nya valutan, något som bör anges i lagtexten.

Förslaget till lag om ändring i lagen om ekonomiska föreningar

I ett nytt tredje stycke i *2 kap. 2 §* föreskrivs bl.a. att, om en förening skall ha euro som redovisningsvaluta, detta skall anges i stadgarna. Vad som avses med redovisningsvaluta framgår av *4 kap. 6 § bokföringslagen*. En uttrycklig hänvisning till detta lagrum bör därför tas in i förevarande stycke. Lagrådet föreslår att första meningen i tredje stycket ges följande lydelse: "Om föreningen skall ha euro som redovisningsvaluta enligt *4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000)*, skall detta anges i stadgarna."

En motsvarande hänvisning till *4 kap. 6 § bokföringslagen* bör föras in också i *1 § lagen om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag*, *11 § lagen om understödsföreningar*, *1 kap. 6 § försäkringsrörelselagen*, *2 kap. 5 § sparbankslagen*, *4 kap. 8 § lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag*, *2 kap. 4 § lagen om medlemsbanker*, *1 § lagen om omräkningsförfarande vid beskattning*

för företag som har sin redovisning i euro samt 1 kap. 19 § mervärdes-
skattelagen.

Prop. 1999/2000:23
Bilaga 6

Av liknande skäl som angetts i fråga om 2 kap. 4 § aktiebolagslagen bör ett nytt stycke fogas till 2 kap. 2 § med följande lydelse: "Vid byte av redovisningsvaluta får ändring av uppgift som avses i första stycket 4 om insatsbelopp anstå till den första ordinarie föreningsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan."

I 7 kap. 14 § bör det tillfogas en bestämmelse som motsvarar andra stycket i 9 kap. 35 a § aktiebolagslagen.

Förslaget till lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

I 1 § i lagförslaget anges den föreslagna nya lagens tillämpningsområde. Enligt den angivna paragrafen innehåller lagen bestämmelser för finansiella företag om byte av redovisningsvaluta. Av författningskommentaren framgår emellertid att lagen inte är avsedd att tillämpas i det fall en filial i annat land byter redovisningsvaluta till eller från valutan i det landet. Enligt Lagrådets mening bör denna begränsning framgå av lagtexten. Paragrafen kan då förslagsvis utformas enligt följande.

"Denna lag innehåller bestämmelser för finansiella företag om byte av redovisningsvaluta enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:000). Lagen gäller dock inte när en filial byter valuta i sin redovisning i fall som avses i fjärde stycket nämnda paragraf".

Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen

Andra meningen i 1 kap. 6 § tredje stycket bör avfattas på det sätt som Lagrådet förordat beträffande första stycket i 1 kap. 3 § aktiebolagslagen.

Likaså bör ett nytt sista stycke tas in i 2 kap. 5 § med samma innehåll som det Lagrådet föreslagit i fråga om 2 kap. 4 § aktiebolagslagen.

I 20 kap. 6 a § bör anges att även aktiernas nominella belopp skall räknas om (jfr ovan angående 9 kap. 35 a § aktiebolagslagen).

Förslaget till lag om ändring i lagen om medlemsbanker

Enligt den föreslagna lydelsen av 1 kap. 4 § tredje stycket tilläggs bl.a. en bestämmelse om att frågor om medgivande prövas av Finansinspektionen eller, såvitt gäller ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt, av regeringen. Detta överensstämmer emellertid med paragrafens gällande lydelse (SFS 1999:224). I proposition 1998/99:129 har föreslagits en lydelse av paragrafen som i denna del blivit felaktig. I samband med föredragningen i Lagrådet har upplysts att felaktigheten är känd för vederbörande riksdagsutskott, som i sitt betänkande avser att korrigera felet. Lagrådet förutsätter därför att regeringen i den kommande

propositionen utgår från den korrekta lydelsen av paragrafen. Utformningen av det ifrågavarande tillägget har behandlats i det lagrådsyttrande som finns intaget i proposition 1997/98:186. Detsamma gäller frågor om överklagande av ifrågavarande beslut enligt bestämmelserna i 7 kap. 24 § bankrörelselagen.

I 2 kap. 4 § bör tas in ett stycke som motsvarar det som lagrådet förordat i fråga om 2 kap. 2 § lagen om ekonomiska föreningar. Vidare bör det i 7 kap. 16 § läggas till ett nytt sista stycke, motsvarande andra stycket i 9 kap. 35 a § aktieföretagslagen och den av lagrådet föreslagna bestämmelsen i 7 kap. 14 § lagen om ekonomiska föreningar.

Förslaget till lag om omräkningsförfarande m.m. vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro

Som sista paragraf i lagförslaget (17 §) förekommer en bestämmelse om att de termer och uttryck som förekommer även i inkomstskattelagen har samma betydelse och tillämpningsområde som i den lagen. Enligt Lagrådets mening bör denna paragraf hellre placeras i början av den nya lagen, förslagsvis efter 1 §. Rubriken ”Innehåll” kan då ändras till ”Inledande bestämmelser” och täcka båda de inledande paragraferna.

Förslaget till lag om ändring i lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter

I remissen föreslås viss ändring av 2 kap. 19 §, varvid dock hänvisningar till lagen om statlig inkomstskatt och till kommunalskattelagen kvarstår. Lagförslagen i remissen har i övrigt anpassats till inkomstskattelagen, som har föreslagits träda i kraft före de nu aktuella lagändringarna. I samband med föredragningen i Lagrådet har dock upplysts att regeringen inte avser att lägga fram den föreslagna ändringen i 2 kap. 19 §. Lagrådet finner därför inte anledning till vidare yttrande i denna del.

Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen

Ingressen till lagförslaget har blivit felaktig genom att ändringen i 13 kap. 1 § inte tagits upp. Den föreslagna ändringen av rubriken närmast före nämnda paragraf får anses onödig. Vidare anges i *ingressen* att fem nya paragrafer föreslås införda, däribland en 13 kap. 2 §. En sådan ändring finns dock inte i lagförslaget, som endast innehåller fyra nya paragrafer. Lagrådet förutsätter att de angivna felaktigheterna korrigeras.

Enligt den föreslagna lydelsen av 8 kap. 6 § uppgår den ingående skatten till samma belopp som den utgående skatten hos den som är skattskyldig för omsättningen eller importen, ”om inte en tillämpning av lagen (1999:000) om omräkningsförfarande m.m. vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro föranleder annat”. Enligt Lagrådets mening är formuleringen inte helt klagörande. Lagrådet föreslår därför att tillägget utformas som en självständig mening av följande lydelse.

”Om företaget har sin redovisning i euro skall beaktas vad som föreskrivs i 14 § lagen (1999:000) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m.”.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 november 1999

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Freivalds, Thalén, Winberg, Lindh, Sahlin, von Sydow, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: Laila Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:23 Redovisning och aktiekapital i euro

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler

Lag om byte av redovisningsvaluta i finansiella företag

9 §